Notes du mont Royal
www.notesdumontroyal.com

Cette œuvre est hébergée sur « *Notes du mont Royal* » dans le cadre d'un exposé gratuit sur la littérature.

SOURCE DES IMAGES
Google Livres

21937

ΦΛΑΒΙΟΥ ΙΩΣΗΠΟΥ
ΙΕΡΟΣΟΛΥΜΙΤΟΥ ΙΕΡΕΩΣ
ΤΑ ΕΥΡΙΣΚΟΜΕΝΑ.

FLAVII IOSEPHI
HIEROSOLYMITANI
SACERDOTIS

Opera quæ exſtant, nempe

ANTIQVITATVM IVDAICARVM LIBRI XX. Sigiſmundo Gelenio interprete.
DE BELLO IVDAICO LIBRI VII. (interprete, vt vulgò creditum eſt, Rufino Aquileienſi) quibus Appendicis loco acceſſit De vita Ioſephi.
ADVERSVS APIONEM LIBRI II. ex interpretatione Rufini à Gelenio emendata.
DE MACHABÆIS, ſeu de imperio rationis LIBER I. cum paraphraſi Eraſmi Roterodami.

Quæ Græcolatina EDITIO *Græcorum Palatinæ Bibliothecæ manuſcriptorum Codicum collatione caſtigatior facta eſt.*

CVM INDICE LOCVPLETISSIMO.

GENEVÆ,
Apud Petrum Aubertum.

M. DC. XXXIV.

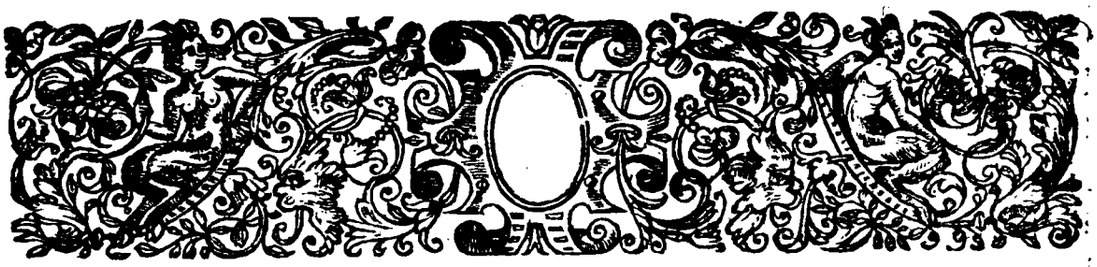

ILLVSTRISSIMO
PRINCIPI FRIDERICO V.
COMITI PALATINO AD RHENVM,
ELECTORALIS DIGNITATIS ET PALATINATUS hæredi, Bauariæ Duci, &c.

Domino meo Clementissimo.

FLAVII Iosephi Hellenistarum Iudæorum cùm eruditione, tum eloquentia facilè principis historica monumenta prælo meo excusa, Princeps Illustrissime, ad T.C. humiliter adfero. Sicut enim scriptorum est quæ honesta sunt & seculis profutura literis prodere: ita & in immenso aliorum super alios aceruatorum librorum cumulo typographorum interest laudabiles & bonæ frugis scriptores in lucem mittere rediuiuos, & aduersus Zoilos potentium patronorum tutelæ committere. multiplex verò mihi causa fuit cur ad T.C. noster confugeret Iosephus: námque primùm tota operis πραγματεία de rebus est quæ à Principe cognoscantur dignissimis; ipsa nempe mundani Systematis diuina constitutione, humani generis ortu & propagatione, Patriarcharum vita, Mosaica Legislatione, politia Hebraica, monarchiarum, quæ olim orbem rexerunt, imperio, & aliis, quæ quatuor millium annorum historiam implent autoris & eo nomine apud Principes gratiosi, quòd nõ ex infimis literatorum subselliis ad hæc scribenda prodierit terræ filius; sed ex regio Hasmonæorum sanguine oriundus, & primaria sacerdotum inter Iudæos familia, cùm in adolescentia ad miraculum vsque in literarum studio profecisset, iuuentutem rebus gerendis & bello, quod cum Romanis gessere Iudæi, internecino exercuit Galilææ præfectus, consilio & manu ęquè promptus, ætate verò prouectiori otium Romæ nactus ea literis mandauit, quæ literarum cognitione & vsu didicerat, vir cæteroquin Imperatoribus Vespasiano, Tito, Domitiano ob præclaras animi dotes acceptissimus. Verùm accessit & alia causa cur Iosephum coram T.C. sisterem, beneficium quod tuæ

C.debeo,ob manuſcriptorum tuę electoralis Bibliothecæ codicum Ioſephi liberalem vſum, quem annuente primario noſtræ ætatis Philologo Iano Grutero, Bibliothecæ præfecto, impetrauit ſingulari ſua humanitate nobiliſſimus & eruditiſſimus IC^t^ Marquardus Freherus Tuæ C.Conſiliarius. Sed quia in hoc autore excudendo longiùs proceſſeram cùm membranas conſecutus ſum, & multi aſſidua interpellatione vt quam primùm Ioſephum Græcè, publici iuris iterum facerem efflagitabant, quòd editionis Baſilienſis quæ ante LXVII.annos vnica prodiit, nullum exemplar ſupereſſet; hortantibus ceſſi, quorundam virorum doctorum notas, & varias lectiones eius qui manuſcripta excuſſit ſtudio collectas propediem peculiari volumine editurus. Cum itaque T.C. tuorúmque beneficio ſim adiutus C.T. patrocinio Ioſephum hiſtoricum Principe non indignum iure meritóque dedico, demiſsè rogans vt quemadmodum Titus Imperat. autorem libros ſuos ἀεὶ ἀλώνων offerentem benignè admiſit, probauit, & Bibliothecæ ſuæ inſeri iuſſit; ita Ioſephum noſtrum clementi vultu T. C. accipiat; & in ſua perinſigni Bibliotheca quæ nobis calamo exarata exemplaria ſuppeditauit, vt emendatior prodiret, locum obtinere patiatur. Ipſe interim Deum Opt. Max. à quo eſt omnis antiſtatus in terris, ſupplex orabo vt det T.C. vitam prolixam, Principatum ſecurum, & quæcunque boni Principis vota ſunt.

Tuæ Celſitudinis ſeruus addictiſſimus

PETRVS ROVERIANVS

Typographus.

DE IO-

Notes du mont Royal
www.notesdumontroyal.com

Une ou plusieurs pages sont omises ici volontairement.

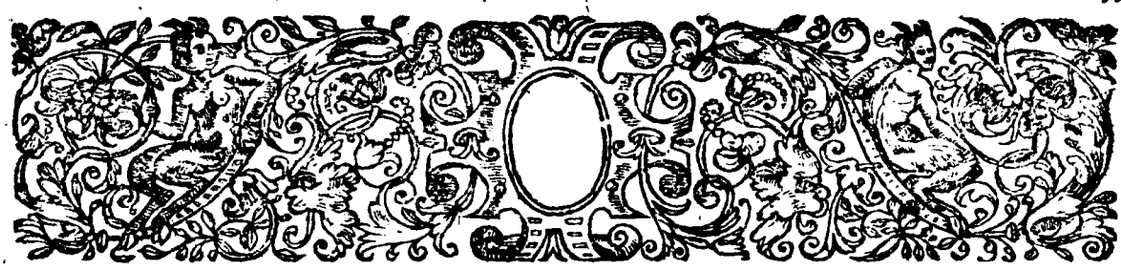

ΦΛΑΒΙΟΥ ΙΩΣΗΠΟΥ

ΠΕΡΙ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΟΣ ΙΟΥΔΑΙΩΝ

ΚΑΤΑ ΑΠΙΩΝΟΣ ΛΟΓΟΣ Α'.

FLAVII IOSEPHI DE

ANTIQVITATE IVDÆORVM CONTRA

APIONEM ALEXANDRINVM, AD Epaphroditum,

LIBER PRIMVS.

Opera Sigismundi Gelenij restitutus.

ΙΚΑΝΩΣ μὲν ὑπολαμβάνω, καὶ δι' ἃ τῆς περὶ τὴν ἀρχαιολογίαν συγγραφῆς, κράτιστε ἀνδρῶν ἐπαφρόδιτε, τοῖς ἐντυγχάνουσιν αὐτῇ πεποιηκέναι φανερὸν, περὶ τοῦ γένους ἡμῶν τοῦ Ἰουδαίων, ὅτι καὶ παλαιότατόν τε καὶ τὴν πρώτην ὑπόστασιν ἔχον ἰδίαν, καὶ περὶ τὴν χώραν ἣν νῦν ἔχομεν κατῴκησεν, ἐπὶ πεντακισχιλίων ἐτῶν ἱστορίαν περιέχουσαν, ἐν τοῖς παρ' ἡμῖν ἱερῶν βύβλων, διὰ τῆς ἑλληνικῆς φωνῆς συνεγραψάμην. ἐπεὶ δὲ συχνοὺς ὁρῶ τοὺς ὑπὸ δυσμενείας ὑπό τινων εἰρημένας περφέροντας βλασφημίας, καὶ τοῖς περὶ τὴν ἀρχαιολογίαν ὑπ' ἐμοῦ γεγραμμένοις ἀπιστοῦντας, τεκμήριόν τε ποιουμένους τὸ νεώτερον εἶναι τὸ γένος ἡμῶν, τὸ μηδεμιᾶς παρὰ τοῖς ὀπφανέσι τῶν ἑλληνικῶν ἱστοριογράφων μνήμης ἠξιῶσθαι, περὶ τούτων ἁπάντων ὠήθην δεῖν γράψαι συντόμως, τῶν μὲν λοιδορημάτων τὴν δυσμένειαν κατηνάγκασεν ἐλέγξαι ψευδολογίαν. τῶν δὲ τὴν ἄγνοιαν ἐπανορθώσασθαι, διδάξαι δὲ πάντας ὅσοι τἀληθὲς εἰδέναι βούλονται περὶ τῆς ἡμετέρας ἀρχαιότητος. χρήσομαι δὲ τῶν γένους ὑπ' ἐμοῦ λεγομένων μάρτυσι, τοῖς ἀξιοπιστοτάτοις εἶναι περὶ πάσης ἀρχαιολογίας ὑπὸ τῶν ἑλλήνων κεκριμένοις. τοὺς δὲ βλασφήμως περὶ ἡμῶν καὶ ψευδῶς γεγραφότας, αὐτοὺς δ' ἑαυτῶν ἐλεγχομένους παρέξω. πειράσομαι δὲ καὶ τὰς αἰτίας ἀποδοῦναι, δι' ἃς οὐ πολλοὶ τῶν ἔθνους ἡμῶν ἐν τοῖς ἱστορίαις ἕλληνες ἐμνημονεύκασιν. ἔτι μὴν τοί καὶ τοὺς οὐ φαντάζοντας τὴν περὶ ἡμῶν ἱστορίαν ποιήσω φανερὸς τοῖς μὴ γινώσκουσιν ἢ περφασιουμένοις ἀγνοεῖν. πρῶτον οὖν ἐπέρχεταί μοι πάνυ θαυμάζειν τοὺς οἰομένους δεῖν περὶ τῶν παλαιοτάτων ἔργων, μόνοις περφέρειν τοῖς ἕλλησι, καὶ παρὰ τούτων πιστεύειν τὴν ἀλήθειαν, ἡμῖν δὲ καὶ τοῖς ἄλλοις ἀνθρώποις ἀπιστεῖν. πάνυ γὰρ ἐγὼ τοιοῦτον ὁρῶ συμβεβηκὸς, εἴγε δεῖ

SVFFICIENTER, vt arbitror, & per libros Antiquitatum, optime virorum Epaphrodite, legentibus eos, aperui de nostro genere Iudæorum, quia & vetustissimum est, & primam originem domesticam habuit. Quinque millium enim annorum numerum historiam continentem, ex nostris sacris libris Græco sermone conscripsi. Quoniam verò multos video, respicientes blasphemiam quorundam insanè prolatam: & ea quæ à me de antiquitate conscripta sunt, non credentes: putantes mendacium nostrum esse genus, eò quòd nulla memoria apud Græcorum nobiles historiographos digni sunt habiti nostri maiores: pro omnibus his arbitratus sum oportere me breuiter hæc dicta conscribere: & derogantium quidem, vetanum spontaneúmque increpare mendacium, aliorum verò ignorantiam pariter emendare: vniuersósque de nostra antiquitate, qui scilicet veritatem amplectuntur, edocere. Vtar autem in meis dictis testibus eis, qui de omni antiquitate apud Græcos fide digni sunt iudicandi: eos autem qui blasphemè de nobis atque fallaciter conscripsêre aliqua, per semetipsos conuictos indubitanter ostendam. Conabor etiam causas exponere, propter quas non multi in Græcis historiis gentis nostræ fecêre memoriam: necnon & eos, qui de nobis scribere voluerunt nescientibus, aut nescire simulantibus indicabo. Primùs itaque satis admiror eos, qui existimant oportere de rebus antiquis, Græcis tantummodo fidem habere, & ab eis consulendam esse veritatis integritatem: nobis autem & aliis hominibus non esse credendum. Sed ego omnia in his contraria video contigisse. Quapropter decet

non varias opiniones inspicere, sed ipsis rebus iustitiam ponderare. Omnia siquidem Græcorum nouia, & heri, (vt ita dicam) superque facta cognoui: hoc est, fabricam, ciuitatum & adinuentiones artium conscriptionesque legum: cuncta ùnque rerum iunior apud eos est historiæ diligentia conscribendæ. Apud Ægyptios autem, atque Chaldæos, & Phœnicas (desino enim nos illis connumerare) sicut ipsi fatentur, res gestæ antiquissimam & permanentem habent memoriæ traditionem. Nam & locis omnes inhabitant, quæ nequaquam æris corruptioni subiaceant: & multam prouidentiam habuêre, vt nihil horum quæ apud eos aguntur sine memoria relinqueretur: sed in publicis conscriptionibus semper a viris sapientissimis diceretur. Græcorum verò regionem innumeræ corruptiones inuasêre, rerum memoriam delentes. Qui autem nouas constituentes conuersationes, omnium se primos esse credidêre, sciant quia etiam serò & vix naturam potuêre agnoscere literarum. Nam antiquissimum earum vsum habuisse creduntur à Phœnicibus, & à Cadmo se didicisse gloriantur. Sed neque illo tempore poterit aliquis demonstrare seruatam conscriptionem, neque in templis, neque in publicis anathematibus: quando etiam de Troianis rebus, vbi tot annis militatum est, postea multa quæstio atque contentio facta est, vtrum literis vsi sint: & magis veritas obtinuit, quòd vsus modernarum literarum illis fuisse incognitus. Constat autem, quòd apud Græcos nulla inuenitur conscriptio poëmate Homeri vetustior: & hunc etiam post bella Troiana fuisse manifestum est. Et ajunt neque hunc literis suum poëma reliquisse: sed cantibus memoria reseruatum, postea fuisse compositum, & propterea multam in eo comperiri dissonantiam. Qui autem historias apud eos conscribere tentauêre, id est, Cadmus Milesius, & Acusilaus Argiuus, & post hunc quicunque alij fuisse referuntur, paululum tempus Persarum contra Græcos expeditionem præcessêre. Sed & eos qui de cœlestibus ac diuinis primitùs apud Græcos sunt philosophati, id est, Pherecydem Syrium & Pythagoram, & Thaletem, omnes concorditer confitentur Ægyptiorum & Chaldæorum fuisse discipulos: & breuiter conscripsisse, quæ à Græcis, omnium antiquissima iudicantur, ita vt vix ea credant ab illis fuisse conscripta. Quomodo ergo non est irrationabile, vt tali fastu turgeant Græci, tanquam soli sciant vetera, & veritatem eorum exactè tradant: aut quis non ab ipsis conscriptoribus facillimè dicat, quod neque firmiter scientes aliquid conscripsêre, sed quod vnusquisque opinatus est, hoc studuit explanare. Vnde etiam libris se inuicem arguunt, & valdè contraria de rebus eisdem non piget eos dicere: Sed ego videbor mi potioribus esse superfluus, si explanare voluero, quantis quidem locis Hellanicus ab Acusilao de genealogiis discrepat, & in quantis Hesiodum corrigit Acusilaus, aut quomodo Ephorus quidem Hellanicum in pluribus ostendit esse mendacem, Ephorum verò Timæus, Timæum qui post illũ

A μὴ τῶς μυθαίας δόξας ἐπακολουθεῖν, ἀλλ' ἐξ αὐτῆς τὸ δίκαιον τῶν πραγμάτων λαμβάνειν. τὰ μὲν γὰρ πάντα τοῖς ἕλλησιν ἅπαντα νέα καὶ θθὲς καὶ πρῴην ὡς αὐ εἰπεῖν τις, δύεσι γεγονότα. λέγω δὴ τὰς κτίσεις τῆς πόλεων, καὶ τὰς περὶ τὰς ἐπινοίας τῆς τεχνῶν, καὶ τὰς περὶ τὰς τῆς νόμων ἀναγραφάς. πάντων δὴ νεωτάτη χεδόν ἐστι παρ' αὐτοῖς ἡ περὶ τῆς συγγραφῆς τὰς ἱστορίας ἐπιμέλεια. τὰ μὲν γοῦν παρ' αἰγυπτίοις τε, καὶ χαλδαίοις, καὶ φοίνιξιν, ἐὰν γὰρ νῦν ἡμᾶς ἐκείνοις συγκαταλέγειν, αὐτοὶ δήπεθεν ὁμολογοῦσιν ἀρχαιοτάτων τε καὶ μονιμωτάτων ἔχειν τὴν μνήμης τῶν πράξεων. καὶ γὰρ τόπους ἅπαντες οἰκοῦσιν, ἃ κατὰ τὰς ἐκ τῶν περιέχοντος φθορὰς ὑποκείμενος. καὶ πολλὴν ἐποιήσαντο πρόνοιαν, τὸ μηδὲν ἄμνημον τῆς παρ' αὐτοῖς πραττομένων παραλιπεῖν, ἀλλ' ἐν δημοσίαις ἀναγραφαῖς ὑπὸ τῆς σοφωτάτων ἀεὶ καθιερῶσθαι. τὸν δὲ περὶ τὴν ἑλλάδα τόπον μυρία μὲν φθοραὶ κατέχον, ἐξαλείφουσαι τὴν μνήμην τῆς γεγενότων. ἀεὶ δὲ καινοὶ καθιστάμενοι βίοις, τὸ παντὸς ἐπιμέλειαν ἀρχὴν ἕκαστοι τὴν ἀφ' ἑαυτῆς. ὀψὲ δὲ καὶ μόλις ἔγνωσαν φύσιν γραμμάτων. οἱ γοῦν ἀρχαιοτάτην αὐτῆς τὴν χρῆσιν εἶναι θέλοντες, πρῶτα φοίνικων, καὶ κάδμου σεμνυνόνται μαθεῖν. ἐν μὴν οὐδὲ ἐπ' ἐκείνου τὸ χρόνου δυνατόν τινα αὐ δεῖξαι σωζομένην ἀναγραφήν, οὔτ' ἐν ἱεροῖς, οὔτ' ἐν δημοσίοις ἀναθήμασιν. ὅπου γε περὶ τῶν ὑπὲ ἰλίῳ τοσούτοις ἔτεσι στρατευσάντων ὕστερον, πολλὴ γέγονεν ἀπορία τε καὶ ζήτησις, εἰ γράμμασιν ἐχρῶντο. καὶ τἀληθὲς ἐπικρατεῖ μᾶλλον, περὶ τὸ τὴν νῦν ἔσαν τῆς γραμμάτων χρῆσιν ἐκείνοις ἀγνοεῖν. ὅλως δὲ παρὰ τοῖς ἕλλησιν οὐδὲν ὁμολογούμενον δείκνυται γράμμα, τῆς ἡμέρας ποιήσεως πρεσβύτερον. δοκεῖ δὲ καὶ τῆς ἰωνικῶν ὕστερον φαίνεται γενόμενος, καὶ φασὶν οὐδὲ τοῦτον ἐν γράμμασι τὴν αὐτὴν ποίησιν καταλιπεῖν, ἀλλὰ διαμνημονευομένην ἐν τῆς ἀσμάτων ὕστερον συντεθῆναι, καὶ διὰ τοῦτο πολλὰς ἐν αὐτῇ χεῖν τὰς διαφωνίας. οἱ μὲν τοι τὰς ἱστορίας ἐπιχειρήσαντες συγγράφειν παρ' αὐτοῖς, λέγω δὴ τοὺς περὶ κάδμον τε τὸν μιλήσιον, καὶ τὸν ἀργεῖον ἀκουσίλαον, καὶ μετὰ τοῦτον εἰ τινες ἄλλοι λέγονται γενέσθαι, βραχὺ τῆς περσῶν ἐπὶ τὴν ἑλλάδα στρατείας τῷ χρόνῳ προέλαβον. ἀλλὰ μὴν καὶ τοὺς περὶ τῆς οὐρανίων τε καὶ θείων πρώτους παρ' ἕλλησι φιλοσοφήσαντας, οἷον φερεκύδην τὸν σύριον καὶ πυθαγόραν καὶ θάλητα, πάντες συμφώνως ὁμολογοῦσιν αἰγυπτίων καὶ χαλδαίων γενομένους μαθητάς, ὀλίγα συγγράψαι. καὶ ταῦτα τοῖς ἕλλησιν εἶναι δοκεῖν πάντων ἀρχαιότατα, καὶ μόλις αὐτὰ τις δύνασθαι ὑπ' ἐκείνων γεγράφθαι. πῶς οὖν οὐ λόγον τετυφῶσθαι τοὺς ἕλληνας ὡς μόνους ἐπισταμένους τὰ ἀρχαῖα, καὶ τὴν ἀλήθειαν περὶ αὐτῆς ἀκριβῶς παραδιδόντας. ἢ τίς οὐ παρ' αὐτῆς συγγραφέων μάθοι ῥᾳδίως, ὅτι μηδὲν βεβαίως εἰδότες συνέγραφον, ἀλλ' ὡς ἕκαστοι περὶ τῆς πραγμάτων εἰκάζοιντο. πλεῖον γοῦν διὰ τῆς βυβλίων ἀλλήλους ἐλέγχουσι, καὶ τὰ ἐναντιώτατα περὶ τῆς αὐτῆς λέγειν οὐκ ὀκνοῦσι. περιέργος δ' ἂν εἴην ἐγὼ τοὺς ἐμὲ μᾶλλον ἐπισταμένους διδάσκων, ὅσα μὲ ἑλλανικος ἀκουσιλάου περὶ τῶ γενεαλογιῶν διαπεφώνηκεν, ὅσα δὲ διορθοῖ τὸ ἡσίοδον ἀκουσίλαος, ἢ τίνα τρόπον ἔφορος μὲ

B

C

D

E

F

G

ἑλλανικὸν ἐν τοῖς πλείστοις ψευδόμενον ἐπιδείκνυσιν, ἔφορον δὲ τίμαιος, καὶ τίμαιον οἱ μετ' ἐκεῖνον γεγονό-

γεγονότες, ἡεόδοτον ᾗ πάντες, ἀλλ' ὐδὲ περὶ τὼ σι- A
κελῶν τοῖς περὶ ἀντίοχον καὶ φίλιςον ἢ καλλίαν τίμαιος
συμφωνεῖν ἠξίωσεν. ὐδ' αὖ περὶ τῶν ἀττικῶν οἱ τὰς
ἀτθίδας συγγεγραφότες, ἢ περὶ τῶν ἀργολικῶν ὁ τὰ
περὶ ἄργος ἱεροεργοῦντες ἀλλήλοις κατακολουθήκασι.
καὶ τί δεῖ λέγειν περὶ τῆς καὶ πόλεως καὶ βραχυτέρων, ὅπου
περὶ τὴν περσικὴν στρατιὰν καὶ τῶν ἐν
αὐτῇ πραχθέντων οἱ δοκιμώτατοι διαφωνήκασιν.
πολλὰ γὰρ καὶ θουκυδίδης ὡς ψευδόμενος ὑπὸ τι- B
νων κατηγορεῖται, καί τοι δοκῶν ἀκριβεστάτω καθ'
αὐτὸν ἱςορίαν συγγράφειν. αἰτία δ' τοσαύτης διαφωνίας, πολλαὶ μὲν ἴσως αἱ ἕτεραί τοῖς βουλο-
μένοις ζητεῖν ἀναφανεῖεν. ἐγὼ δ' δυσὶ ταῖς λεχθη-
σομέναις τὼ μεγίςω ἰσχὺν ἀνατίθημι. καὶ πρε-
σβυτέραν ἐρῶ τὼ κυριωτέραν, εἶναί μοι δοκοῦσαν. τὸ γὰρ
ἐξ ἀρχῆς μὴ πουδαθῆναι, ὡς ἐν τοῖς ἕλλησι δημο-
σίας γραφὰς περὶ τῶν ἑκάστοτε πραττομένων ἀναγρα-
φαὶ, τοῦτο μάλιςα δὴ καὶ τὼ πλαίω, καὶ τὼ ἐξου- C
σίαν τοῦ ψεύδεσθαι, τοῖς μὴ ταῦτα βουληθεῖσι περὶ
τῶν παλαιῶν τι γράφειν παρέχειν. ὐ γὰρ μόνον ὡς ἐν τοῖς
ἄλλοις ἕλλησιν ἠμελήθη τὰ περὶ τῆς ἀναγραφῆς, ἀλλ'
ὐδὲ παρὰ τοῖς ἀθηναίοις οὓς αὐτοχθόνας εἶναι λέγουσι,
καὶ παιδείας ἐπιμελεῖς, ὐδὲν τοιοῦτον διείσκεται γενό-
μενον. ἀλλὰ τῶν δημοσίων γραμμάτων ἀρχαιοτά-
τους εἶναι φασι, τοὺς ὑπὸ δρακόντος αὐτοῖς περὶ τῶν
φονικῶν γραφέντας νόμους, ὀλίγῳ πρότερον τῆς περι- D
σιστράτου τυραννίδος ἀνθρώπου γεγονότος. πρὶν μὲν
γὰρ ἀκριβῶς τὶ δεῖ λέγειν αὐχουμένων ἀρχαιότητα;
μόλις γὰρ ἤδη καὶ μετὰ ταῦτα γράμματα ἐπαιδεύ-
θησαν. ἅτε δὴ τοίνυν οὐδεμιᾶς προκαταβεβλη-
μένης ἀναγραφῆς, ἢ τοῖς μαθεῖν βουλομένοις δι-
δάξειν ἔμελλε, καὶ τοῖς ψευδομένοις ἐλέγξειν, ἡ πολ-
λὴ πρὸς ἀλλήλους ἐγένετο διαφωνία τοῖς συγγρα-
φεῦσι. δευτέραν δ' πρὸς ταύτῃ, θατέρου ἐκείνου
αἰτίαν. οἱ γὰρ ὅτι τὸ γράφειν ὁρμήσαντες, ὐ πρὸς τὴν E
ἀλήθειαν ἐσπούδασαν· καί τοι τοῦτο προχειρον ὄν
ἀεὶ τὸ ἐπάγγελμα λόγων ᾗ δυνάμιν ἐπιδείκνυ-
το. καθ' ὅν τινα τρόπον ἐν τούτῳ παρδοδοκιμήσειν
τοὺς ἄλλους ὑπελάμβανον, κατὰ τοῦτον ἡρμόζοντο. τι-
νὲς μὲν ὅτι τὸ μυθολογεῖν ζεπόμενοι, τινὲς δ' πρὸς
χάριν ἢ τὰς πόλεις ἢ τοὺς βασιλέας ἐπαινοῦντες.
ἄλλοι δ' ὅτι τὸ κατηγορεῖν τῆς πράξεως ἢ τῶν γεγρα-
φότων ἐχώρησαν, ἐνδοδοκιμήσειν τούτῳ νομίζοντες·
ὅλως δ' τὸ παντῶν ἐναντιώτατον ἱςορίᾳ πρᾶττοντες F
διαπελῶσι. τῆς μὲν γὰρ ἀληθοῦς ὄςι τεκμήριον ἱςο-
ρίας, εἰ περὶ τῶν αὐτῶν ἅπαντες ταυτὰ καὶ λέγοιεν
καὶ γράφοιεν. οἱ δ' εἰ ταῦτα γράψειαν ἑτέρως, ὅπως
ἐνόμιζον αὐτοὶ φανεῖεν παντῶν ἀληθέςατοι. λόγων
μὲν οὖν ἕνεκα καὶ ἐν τούτοις δεινότητος δεῖ πρὸς χω-
ρεῖν ἡμᾶς τοῖς συγγραφεῦσι τοῖς ἑλληνικοῖς. ὐ μὴν καὶ
τὰ περὶ τῶν ἀρχαίων ἀληθοῦς ἱςορίας, καὶ μάλιςά γε G
τὰ περὶ τῶν ἑκάςοις ἐπιχωρίων. ὅτι μὲν οὖν παρ' αἰ-
γυπτίοις τε καὶ βαβυλωνίοις, ἐκ μακροτάτων αἰῶνων
χρόνων, τὼ περὶ τὰς ἀναγραφὰς ἐπιμέλειαν, ὅπου
μὲ οἱ ἱερεῖς ἦσαν ἐγκεχειρισμένοι, καὶ περὶ ταύτας
ἐφιλοσόφουν. χαλδαῖοι δ' παρὰ τοῖς βαβυλωνίοις, καὶ

fuêre, Herodotum verò cunctis; sed neque de Siculis cum Antiocho & Philisto, aut Callia Timæus concordare dignatus est: neque rursus de Atticis hi qui Athidas conscripserunt: aut de Argolicis qui de Argis historiam protulêre, alterutros consecuti sunt. Et quid oportet dicere de ciuitatibus breuibúsque rebus, quando de militia Persica, & his quæ in ea sunt gesta, tantum viri probatissimi discordasse noscuntur? In multis autem etiam Thucydides tanquam fallax accusatur, licet scrupulosissimam sui temporis historiam conscripsisse videatur. Causæ verò huius dissonantiæ multæ forsan & aliæ quærere volentibus apparebunt. Ego verò duabus quas dicturus sum, maximam huius vim diuersitatis ascribo. Et quidem primùm dico eam quæ mihi proprior esse videtur: id est, eo quòd ab initio non fuerit studium apud Græcos: publicas de his quæ semper aguntur proferre conscriptiones. Hoc etenim præcipuè & errorem, & potestatem mentiendi posteris, vetus aliquid volentibus scriptitare, concessit. Non enim solummodò apud alios Græcos publica conscriptio est neglecta: sed neque apud ipsos Athenienses, quos terrigenas esse dicunt, disciplinæque cultores, aliquid huiusmodi reperitur. Sed publicarum literarum antiquissimas esse dicunt leges, quæ à Dracone eis de suppliciis sunt conscriptæ, modicum ante tempus tyrannidis Pisistrati. De Arcadibus autem in antiquitate gloriantibus, quid oportet dici? vix enim isti & postea literis eruditi sunt. Cùm ergo conscriptio nulla præponeretur, quæ & discere volentes doceret, & mentientes argueret, multa inter conscriptores discordia nata est: quoniam qui ad scribendum se præparabant, non studium veritatis exhibuerunt, licèt hæc promissio semper habeatur in promptu: sed verborum magis habere prolationem maximam. Et quemadmodum laudari se in hoc super alios æstimarent, ad hoc potiùs semetipsos aptabant. Aliqui verò ad fabulas sunt conuersi: aliqui autem ad gratiam, aut ciuitates laudantes, aut reges: alij semetipsos ad accusandas causas, aut conscriptores tradidêre. in hoc se fore probabiles æstimantes, & omnino hoc agentes, quod historiæ nimis aduersum est. Veræ siquidem historiæ indicium est, si de eisdem rebus omnes eadem dicant atque conscribant. hi verò cùm quædam aliter conscriberent quam alij, tunc se putabant omnium veraciores ostendi. Quapropter causa quidem verborum & calliditatis eorum, cedere nos Græcis oportet: non autem de antiqua historiæ veritate, & maximè de rebus propriæ vniuscuiusque prouinciæ. Quoniam igitur apud Ægyptios & Babylonios, ex longissimis olim temporibus circa conscriptiones diligentia fuit, quando sacerdotibus erat iniunctum, & circa eas ipsi philosophabantur: Chaldæi verò apud Babylonios: & quia præcipuè Græcis immixti, vsi sunt Phœnices literis, circa dispensationes vitæ, & publicorum operum traditionem, dum consentiant omnes tacendum hoc puto.

ὅτι μάλιςα δὴ τῆς ἑλλησιν διδεικνυμένων ἐχρήσαντο φοίνικες γράμμασιν, εἴς τε τὰς περὶ τὸν βίον οἰ-
κονομίας, καὶ πρὸς τὼ τῆς κοινῶν ἔργων παράδοσιν, ἐπειδὴ συγχωρεῦσιν ἅπαντες, ἐάσειν μοι δοκεῖ,

De nostris verò progenitoribus, qui eandem quam prædicti habuerunt in conscriptionibus solicitudinem (desino dicere, etiam potiorem) pontificibus & prophetis hoc imperantes: & quia vsque ad nostra tempora cum multa integritate seruatum est, & si oportet audentius dicere, etiam seruabitur, conabor breuiter edocere. Non enim solummodo ab initio probatissimos viros, & in Dei placatione præparatos, ad hæc exercenda constituerunt: sed quatenus etiam genus sacerdotum sine permixtione purúmque consisteret, prouiderunt. Oportet enim eum qui sacerdotium habiturus est, ex eiusdem gentis nasci muliere: & neque ad pecunias, neque ad honores inspicere, & genus per antiquam lineam & multis testibus approbare. Quod scilicet agimus non solùm in ipsa Iudæa: sed vbicunque nostri generis constitutio reperitur, etiam ibi integritas ista seruatur circa nuptias sacerdotum hoc est, in Ægypto & Babylonia, & quocunque terrarum orbe quilibet de sacerdotum genere sunt dispersi. Mittunt enim in Hierosolymam conscribentes à patre nomen nuptæ, & antiquorum progenitorum, quicunque huius rei testimonia præbuêre. Si autem bella proueniant, sicut iam crebrò factum est, dum Antiochus Epiphanes ad nostram venisset regionem, & Pompeius Magnus, & Quintilius Varus, & præcipuè nostris gesta temporibus, tunc hi qui de sacerdotibus supersunt, ex antiquis literis iterum nouas conficiunt, & probant mulieres, quæ relinquuntur. Non enim ad capriuas accedunt, alienigenarum consortia formidantes. Indicium verò integritatis hoc maximum est, quia pontifices apud nos à duobus millibus annis denominati filij à patre cõscripti sunt. His autem qui prædicti sunt, si quid præuaricentur, interdicitur ne vel ad altare accedant, vel alia sanctificatione fungantur. Rectè siquidem, potius autem necessariè, cùm neque conscribendi potestas omnibus data, neque vlla sit in descriptione discordia: sed solummodo prophetis antiquissima quidem & veterrima secundum inspirationem factam à Deo cognoscentibus, alia verò suorum temporum sicuti sunt facta palàm conscribentibus, infiniti libri non sunt apud nos discordantes & sibimet repugnantes: sed solummodo duo & viginti libri, habentes temporis totius conscriptionem: quorum iustè fides admittitur. Horum ergo quinque quidem sunt Moseos, qui natiuitates continent, & humanæ generationis traditionem habent vsque ad eius mortem. hoc tempus de tribus millibus annis paululum minus est. A morte verò Moseos vsque ad Artaxerxem Persarum regem, qui fuit post Xerxem, prophetæ suorum temporum res gestas conscripserũt in tredecim libris. Reliqui verò quatuor, hymnos in Deum & vitæ humanæ præcepta noscuntur continere. Ab Artaxerxe verò vsque ad nostrum tempus singula quidem conscripta, non tamẽ priori simili fide sunt habita, eo quod nõ fuerit certa successio prophetarum. Palàm nãque est ipsis operibus quemadmodum nos propriis literis

πρὸς ἡμετέρων προγόνων, ὅτι τοῖς αὐτοῖς, ἐξ ὧν λέγειν εἰ καὶ πλείω τῶν εἰρημένων ἐποιήσαντο τοῖς περὶ τὰς ἀναγραφὰς ἐπιμέλειαν, τοῖς ἀρχιερεῦσι καὶ τοῖς προφήταις τοῦτο προστάξαντες. καὶ ὡς μὲν τῶν καθ' ἡμᾶς, χρόνων πεφύλακται μετὰ πολλῆς ἀκριβείας, εἰ ἢ θαρρεῖν εἰπεῖν. φυλαχθήσεται, πειράσομαι συντόμως διδάσκειν. οὐ γὰρ μόνον ἐξ ἀρχῆς ὑπὲρ τούτων τοὺς ἀείσους, καὶ τῇ θεραπείᾳ τοῦ θεοῦ προσεδρεύοντας κατέθησαν, ἀλλ' ὅπως τὸ γένος τῶν ἱερέων ἄμικτον καὶ καθαρὸν διαμένῃ, προνοήσαν. δεῖ γὰρ τὸν μετέχοντα τῆς ἱερωσύνης, ἐξ ὁμοεθνοῦς γυναικὸς παιδοποιεῖσθαι, καὶ μὴ πρὸς χρήματα μηδὲ τὰς ἄλλας ἀποβλέπειν τιμάς, ἀλλὰ τὸ γένος ἐξετάζειν ἐκ τῶν ἀρχαίων λαμβάνοντα τοῖς διαδοχοῖς, καὶ πολλοῖς ἐπιδεικνύμενον μάρτυσι. καὶ ταῦτα πράττομεν οὐ μόνον ἐν αὐτῇ Ἰουδαίᾳ, ἀλλ' ὅπου ποτε σύστημα τοῦ γένους ἐστὶν ἡμῶν, κἀκεῖ τὸ ἀκριβὲς ἀποσώζεται τοῖς ἱερεῦσι περὶ τοὺς γάμους. λέγω δὴ τοῖς ἐν Αἰγύπτῳ καὶ Βαβυλῶνι, καὶ εἴπου τῆς ἄλλης οἰκουμένης τοῦ γένους τῶν ἱερέων εἰσί τινες διεσπαρμένοι. πέμπουσι γὰρ εἰς Ἱεροσόλυμα συγγράψαντες πατρόθεν τοὐνόμα, τῶν γεγαμηκότων, καὶ τῶν ἐπάνω προγόνων, καὶ τίνες οἱ μαρτυρούντες. πόλεμος δὴ εἰ κατάσχοι, καθάπερ ἤδη γέγονεν πολλάκις, ἀντιόχου τε τοῦ Ἐπιφανοῦς εἰς τὴν χώραν ἐμβαλόντος, καὶ Πομπηΐου μάγνου, καὶ Κουιντιλίου οὔαρου, μάλιστα δὴ καὶ ἐν τοῖς καθ' ἡμᾶς χρόνοις, οἱ περιλειπόμενοι τῶν ἱερέων, καινὰ πάλιν ἐκ τῶν ἀρχαίων γραμμάτων συνίστανται. καὶ δοκιμάζουσι τὰς ὑπολειφθείσας γυναῖκας. οὐ γὰρ ἐπὶ τὰς αἰχμαλώτους γενομένας προσίενται, πολλάκις γεγενῆσθαι αὐταῖς τὴν πρὸς ἀλλόφυλον κοινωνίαν ὑποροώμενοι. τεκμήριον δὲ μέγιστον τῆς ἀκριβείας. οἱ γὰρ ἀρχιερεῖς οἱ παρ' ἡμῖν ἀπὸ διχιλίων ἐτῶν ὀνομαστοὶ παῖδες ἐκ πατρὸς εἰσὶν ἐν ταῖς ἀναγραφαῖς. τοῖς δὲ, τῶν εἰρημένων ὁπουοῦν γένοιτο εἰς παράβασιν, ἀπηγόρευται μήτε βωμοῖς παρίστασθαι, μήτε μετέχειν τῆς ἄλλης ἁγιστείας. εἰκότως οὖν μᾶλλον ἢ ἀναγκαίως, ἅτε μήτε τοῦ ἱστορεῖν αὐτεξουσίου πᾶσιν ὄντος, μήτε τινος ἐν τοῖς γεγραμμένοις ἐνούσης διαφωνίας, ἀλλὰ μόνων τῶν προφητῶν τὰ μὲν ἀνωτάτω καὶ παλαιότατα, καὶ τὴν ὑπὸ τοῦ θεοῦ μαθόντων, τὰ δὲ καθ' ἑαυτοὺς ὡς ἐβούλετο σαφῶς συγγραφόντων, οὐ μυριάδες βυβλίων εἰσὶ παρ' ἡμῖν ἀσυμφώνων καὶ μαχομένων. δύο δὲ μόνα πρὸς τοῖς εἴκοσι βυβλία, τὸ παντὸς ἔχοντα χρόνου τὴν ἀναγραφὴν, τὰ δικαίως πεπιστευμένα. καὶ τούτων πέντε μέν ἐστι μωϋσέως, ἃ τοὺς γενομένους περιέχει, καὶ τὴν ἀπ' ἀνθρωπογονίας παράδοσιν, μέχρι τοῦ αὐτοῦ τελευτῆς. τοῦτο ὁ χρόνος ὑπολείπει χιλίων ὀλίγῳ ἐλάττω. ἀπὸ δὲ τῆς μωϋσέως τελευτῆς, μέχρι τῆς ἀρταξέρξου τοῦ μετὰ ξέρξην περσῶν βασιλέως ἀρχῆς, οἱ μετὰ μωϋσῆν προφῆται τὰ κατ' αὐτοὺς πραχθέντα συνέγραψαν, ἐν ἕξι καὶ δέκα βυβλίοις. αἱ δὲ λοιπαὶ τέσσαρες ὕμνους εἰς τὸν θεὸν, καὶ τοῖς ἀνθρώποις ὑποθήκας τοῦ βίου περιέχουσιν. ἀπὸ δὲ ἀρταξέρξου μέχρι τοῦ καθ' ἡμᾶς χρόνου γεγράπται μὲν ἕκαστα πίστεως δὲ οὐχ ὁμοίας ἠξίωται τοῖς πρὸ ἑαυτῶν, διὰ τὸ μὴ γενέσθαι τὴν τῶν προφητῶν ἀκριβῆ διαδοχήν. φανερὸν δὲ ἐστιν ἔργῳ πῶς ἡμεῖς τοῖς ἰδίοις γράμμασι πεπι-

πεπις τεύκαμεν. τοσούτου γὰρ αἰῶνος ἤδη παρῳχηκότος, ὅτε προσθεῖναί τις ἐδέησεν, ὅτε ἀφελεῖν αὐτῆς, ὅτε μεταθεῖναι τετόλμησεν. πᾶσι καὶ σύμφυτον ἐστὶν ἐξ ἀρχῆς τῆς πρώτης γενέσεως ἰουδαίοις ὀνομάζειν αὐτὰ θεοῦ δόγματα, καὶ τούτοις ἐμμένειν, καὶ πρὸς αὐτῆς εἰ δέοι θνήσκειν ἡδέως. ἤδη γὰρ πολλοὶ πολλάκις ἐώρακαν τῆς αἰχμαλώτων, φρίβλας καὶ παντοίων θανάτων τρόπους ἐν θεάτροις ὑπομένοντες, ἐπεὶ τὰ μηδὲν ῥῆμα παρέλθοι παρὰ τοὺς νόμους καὶ τὰς μετὰ τούτων ἀναγραφάς. ὅ τις αὖ ὑπομείνειεν ἑλλήνων ἐπὶ αὐτῷ. ἀλλ' ἐδεῖ ἐπὶ τούτῳ, καὶ πάντα τὰ παρ' αὐτοῖς ἀφανισθῆναι συγγράμματα, ἢ τυχεῖν ὑποστήσεται βλάβης. λόγοις γὰρ αὐτὰ νομίζουσιν εἶναι, καὶ τῷ τῶν γραψάντων βούλησιν ἐκτελεσμένοις. καὶ τοῦτο δικαίως καὶ πρὸς τῶν παλαιοτέρων φεύγουσιν, ἐπειδὴ, καὶ τῶν νῦν τινὰς ὁρῶσι τολμῶντας περὶ τούτων συγγράφειν, οἷς μήτ' αὐτοὶ παρεγένοντο, μήτε πυθέσθαι παρὰ τῶν εἰδότων ἐφιλοτιμήθησαν. ἀμέλει καὶ περὶ τοῦ γενομένου νεῶν ἡμῖν πολέμου, τινὲς ἰσοτίας διηγράψαντες ἐξενεωτόχασιν, οὔτ' εἰς τοὺς τόπους παραβαλόντες, οὔτε πλησίον τούτων πραττομένων παρεγενόμενοι· ἀλλ' ἐκ παρακουσμάτων ὀλίγα συνθέντες, τῷ τῆς ἰσοτίας ὀνόματι λίαν εὐαρέστως ἐπαρρήσιασαν. ἐγὼ δὲ περὶ τοῦ πολέμου παντὸς, καὶ περὶ τῶν ἐν αὐτῷ κατὰ μέρος γενομένων, ἀληθῆ τὴν ἀναγραφὴν ἐποιησάμην, τοῖς πράγμασιν αὐτὸς ἅπασι παρατυχών. ἐπειδὴ γὰρ μὲν τῶν παρ' ἡμῖν γαλιλαίων ὀνομαζομένων, ἕως αἰτέχειν δυνατὸν ἦν, ἐγενόμην ὑπὸ ῥωμαίοις συλληφθεὶς αἰχμάλωτος. καί με δεῦρο φυλακῆς εὐσπασιανὸς καὶ τίτος ἔχοντες, ἀεὶ προσεδρεύειν αὐτοῖς ἠνάγκασαν, τὸ μὲν πρῶτον δεδεμένον. αὖθις δὲ λυθεὶς συνεπέμφθην ὑπὸ τῶν ἀλεξανδρείας τίτῳ, πρὸς τὴν ἱεροσολύμων πολιορκίαν. ἐν ᾧ χρόνῳ γενομένων τῶν πραττομένων ἐν ἔστι, ὃ τὴν ἐμὴν γνῶσιν διέφυγε. καὶ γὰρ τὰ καὶ τὸ στρατόπεδον τὸ ῥωμαίων ὁρῶν ἐπιμελῶς ἀνεγραφον, καὶ τὰ παρὰ τῶν αὐτομόλων ἀπαγγελλόμενα μόνος αὐτὸς συνίειν. εἶτα σχολῆς ἐν τῇ ῥώμῃ λαβόμενος, πάσης μοι τῶν πραγμάτειας ἐν παρασκευῇ γενομένης, χρησάμενός τισι πρὸς τὴν ἑλληνίδα φωνὴν συνεργοῖς, ἅτινες ἐποιησάμην τῶν πράξεων τὴν παράδοσιν. τοσοῦτον δέμοι περιῆν θάρσος τῶν ἀληθείας, ὥς τε πρώτοις πάντων τοὺς αὐτοκράτορας τοῦ πολέμου γενομένους εὐσπασιανὸν καὶ τίτον αἰτήσασα λαβεῖν μάρτυρας. πρώτοις γὰρ δέδωκα τὰ βυβλία. καὶ μετ' ἐκείνους πολλοῖς μὲ ῥωμαίων τοῖς συμπεπολεμηκόσι, πολλοῖς δὲ τῶν ἡμετέρων διέπρεψεν, ἀνδράσι καὶ τῶν ἑλληνικῆς σοφίας μετεσχηκόσιν· ὧν ἐστὶν ἰούλιος ἀρχέλαος, ἡρώδης ὁ σεμνότατος, αὐτὸς ὁ θαυμασιώτατος βασιλεὺς ἀγρίππας. ἔτοι μὲν οὖν ἅπαντες ἐμαρτύρησαν, ὅτι τῆς ἀληθείας πρόσω διεμελῶς, οὐ αὐ ὑποσειλάμενοι καὶ σιωπήσαντες, εἴτε καὶ ἄγνοιαν, ἢ χαριζόμενος μετέθηκα τῶν γεγενόντων, ἢ παρέλιπον. φαῦλοι δέ τινες ἀνθρωποι διαβάλλειν με τὴν ἱστορίαν ἐπεχειρήσασιν, ὥσπερ ἐν σχολῇ μειρακίων γύμνασμα προκείσθαι νομίζοντες, κατηγορίας παραδόξου καὶ διαβολῆς. δεῖν ἐκεῖνο γινώσκειν, ὅτι δεῖ τὸν ἄλλοις παράδοσιν πράξεων ἀληθινῶν ὑπισχνούμενον, αὐτὸν ἐπίστασθαι ταύτας πρότερον ἀκριβῶς, ἢ παρηκολουθηκότα τοῖς γεγενόσιν, ἢ παρὰ τῶν εἰδότων πυνθανόμενον. ὅπερ ἐγὼ μάλιστα

credimus: tanto namque seculo iam præterito neque adiicere quicquam aliquis, nec aufferre, nec transformare præsumpsit. Omnibus enim insertum est mox ex prima generatione Iudæis, hæc diuina dogmata nominare, & in his vtique permanere: & propterea, si oporteat, mori libenter. Iam itaque multi captiuorum frequenter tormentis affecti sunt, & mortes varias in theatris sustinuêre, ne vllum verbum contra leges admiteret, aut conscriptiones auitas violarêt. Quis Græcorum aliquid tale perpessus est? quando neque fortuitam sustinere læsionem voluntaricèt omnia apud eos scripta destruantur. Verba enim hæc esse putant secundùm conscribentiũ voluntates exposita. Et hoc iustè etiam de antiquis sapiunt, quoniam aliquos nunc quoque vident præsumentes de his rebus conscribere, quibus neque ipsi interfuêre, neque credere scientibus acquiescunt. Denique de bello quod apud nos contigit nuper, quidam historias conscribentes ediderunt: cum neque ad ea loca venerint, neque in proximo rerum gestarum fuerint: sed ex auditu quædam pauca componentes, impudenter semetipsos videntur historiæ nomine iactitare. Ego verò & de omni bello, & quæ ibi particulariter gesta sunt, veram descriptionem feci: cùm ipse rebus omnibus interfuerim. Dux etenim apud nos Galilęorum eram, donec fuit defendendi facultas. Cõtigit autem vt caperer à Romanis: & habentes me Vespasianus & Titus in custodia, vniuersa semper inspicere faciebant, primò quidem vinctum: postea verò solutus cum Tito ab Alexandria propter obsessionem Hierosolymorum directus sum. Eo tempore nihil est gestum, quod meam potuisset latere notitiam. Nam videns Romanorum exercitum, vniuersa cum diligentia describebam. Et ea quæ nũciabantur ab his qui semetipsos tradebant, ego solus integriùs intelligens disponebam. Deinde Romæ tempus vacationis habens, omni iam negotio præparato vsus aliquibus cooperantibus mihi propter eloquentiam Græcam rerum eruditionem exhibui. Tantáque mihi securitas affuit veritatis, vt primos omnium Imperatores belli Vespasianum & Titum testes non expauescerem. Primum namque illis obtuli libros: & post illos multis quidem Romanorum qui bellis interfuêre, plurimis verò nostrorum etiam eos vendedi, qui Græca eruditione videbantur imbuti. quorum est Iulius Archelaus, Herodes honestissimus, & ipse admirabilis rex Agrippa. Isti siquidem vniuersi testimonium perhibuêre, quòd veritatem diligenter excolui: non dissimulaturi si quid gestorum per ignorantiam, aut per gratiam commutassem, aut prætermisissem. Quidam verò praui homines derogare meæ historiæ sunt conati, tanquam in scholis adolescentium themata exercentes, & accusationis insperatæ atque detractionis facientes opus: cùm oporteat illud sciri, quod conuenit promittentem aliis rerum veracium traditionem, ipsum prius hæc nosse certissimè, aut rebus gestis adhærendo, aut ab scientibus consulendo. Quod ego præcipuè

circa vtrumque me credo fecisse opus. Antiquitatis namque libros (sicuti dixi) ex voluminibus sacris interpretatus sum, cùm essem genere sacerdos, & participarem illarum sapientiam litterarum. Historiam verò belli conscripsi, multarum quidem actionum ipse operator, plurimarum verò inspector existens & omnino eorum quæ dicta vel gesta sunt, nihil ignorans. Quomodo ergo non procaces quilibet existimabit eos, qui aduersum me nituntur de veritate contendere? Qui licèt imperatorum commentarios legisse dicuntur, non tamen nostrorum repugnantium rebus interfuêre. De his rebus itaque necessariam feci digressionem, significare volens facultatem eorum, qui historiam scribere promittunt. Et sufficientes, sicuti reor, declaraui, quòd conscriptio rerum apud Barbaros potius solemnior, quam apud Græcos est. Volo autem paululum priùs disputare aduersus eos, qui contendunt, nouellam esse nostram conuersationem, eo quòd nihil de nobis, vt aiunt illi, dictum sit à conscriptoribus Græcis. Deinde testimonia antiquitatis ex aliorum literis exhibebo: & eos qui nostrum blasphemant genus, nulla ratione blasphemare monstrabo. Nos igitur neque regionem maritimam habitamus, neque mercimoniis gaudemus, neque per hoc alterutris peregrinationibus fatigamur. Sed nostræ ciuitates procul à mari sitæ sunt: regionemque vberrimam possidentes, in ea assiduè laboramus, præcipuè circa filiorum nutrimenta studentes, legúmque custodiam: & traditionem pietatis, totius opus vitæ necessarium iudicamus. Cùm accedat igitur his quæ prædicta sunt, etiam viuendi ratio propria, nihil fuit antiquis temporibus quod faceret nobis commercium Græcorum: sicut Ægyptiis mercimonia, quæ ab eis exportantur: & ad eos rursus importantur: itémque habitatoribus Phœniciæ maritimæ, studentibus circa contractus, atque negocia amore pecuniæ requisita. Sed neque circa latrocinia, sicut quidam alij vacauêre, aut amplius hæc concupiscentes patres nostri ad bella conuersi sunt, licèt regio nostra multa millia virorum fortium possideret. Phœnices ergo propter negociationem ad Græcorum prouinciam nauigantes, repente sunt agniti, & per illos Ægyptij, & omnes à quibus ad Græcos onera deuehebant, immensa maria proscindentes. Medi verò postea atque Persæ palàm in Asia regnauerunt, & vsque ad alteram continentem Persæ militauerunt: Traces autem propterea vicinitatem, & Scythæ ab his qui Pontum nauigant, cogniti sunt: & omnino vniuersi iuxta mare vel Orientale, vel hesperium habitantes, aliquid conscribere volentibus cogniti facti sunt. Qui verò superius habitabant, & procul à mari, multis sunt temporibus ignorati. Et hoc apparet etiam circa Europam contigisse, quando de Romanorum ciuitate tam longo tempore adepta potestatem, tantáque bella conficiente: neque Herodotus, neque Thucydides, nec vllus qui fuit cum istis, fecit aliquam mentionem: sed serò tandem & vix ad Græcos

A περὶ ἀμφοτέρας νομί, ὁ πεποιηκέναι τὰς πραγματείας. τὴν μὲν γὰρ ἀρχαιολογίαν ὡσπερεὶ φύλλα, ἐκ τῶν ἱερῶν γραμμάτων μεθερμηνεύσας, γεγονὼς ἱερεὺς ἐκ γένους, καὶ μετὰ χειρὸς τὴν φιλοσοφίας τῶν ἐν ἐκείνοις τοῖς γράμμασι τῶν ὁ πόλεμον τὴν ἱστορίαν ἔγραψα, πολλῶν μὲν αὐτουργὸς πραξέων, πλείστων δὲ αὐτόπτης γενόμενος· ὅλως ὁ τῶν λεχθέντων ἢ πραχθέντων οὐδὲν ἀγνοήσας. πῶς οὖν οὐκ ἂν θαρσεῖς τις ἡγήσαιτο, τοὺς ἀντα-
B γωνιζεσθαί μοι περὶ τῆς ἀληθείας ὑπολαμβάνοντας. οἱ κἂν τοῖς τῶν αὐτοκρατόρων ὑπομνήμασιν εὐτυχεῖν λέγωσιν, ἀλλ' οὐδὲ ἐν τοῖς ἡμετέροις τῶν ἀντιπολεμούντων πράγμασι παρέτυχον. περὶ μὲν οὖν τούτων ἀναγκαίαν ἐποιησάμην τὴν παρέκβασιν, δηλοῦν βουλόμενος τὸν ἐπαγγελλομένων τὰς ἱστορίας συγγράφειν τὴν δυνάμιν. ἱκανῶς δὲ φανερὸν ὡς οἶμαι πεποιηκώς, ὡς ὅτι πάτριος ἐστὶν ἡ περὶ τὸν παλαιῶν ἀναγραφὴ τοῖς βαρβάροις μᾶλλον ἢ τοῖς ἕλλησιν.
C βούλομαι δὴ μικρὰ πρότερον διαλεχθῆναι πρὸς τοὺς δηλιχθεσιῶτας νέαν ἡμῖν ἀποφαίνειν τὴν κατάστασιν, ἐκ τοῦ μηδὲν περὶ ἡμῶν ὡς φασὶν ἐκεῖνοι λελέχθαι παρὰ τοῖς ἑλληνικοῖς συγγραφεῦσιν. εἶτα δὲ τὰς μαρτυρίας τῆς ἀρχαιότητος ἐκ τῶν παρ' ἄλλοις γραμμάτων παρέξω, καὶ τοὺς βεβλασφημηκότας ἡμῶν τὸ γένος, ἀποδείξω λίαν ἐν τοῖς λόγοις βλασφημοῦντας. ἡμεῖς τοίνυν οὔτε χώραν οἰκοῦμεν παράλιον, οὔτ' ἐμπορίαις χαίρομεν, οὐδὲ ταῖς πρὸς ἄλλους διὰ τούτων διαμιξίαις. ἀλλ' εἰσὶν μὲν ἡμῶν αἱ πόλεις μακρὰν ἀπὸ θαλάσσης οἰκισμέναι, χώραν δὲ ἀγαθὴν νεμόμενοι,
D ταύτῃ ἐκπονοῦμεν· μάλιστα δὲ πάντων περὶ παιδοτροφίαν φιλοπαλοῦντες, καὶ τὸ φυλάττειν τοὺς νόμους, καὶ τὴν καὶ τούτοις παραδεδομένην εὐσέβειαν, ἔργον ἀναγκαιότατον παντὸς τοῦ βίου πεποιημένοι. προσούσης τοίνυν τοῖς εἰρημένοις καὶ τὴν περὶ τὸν βίον ἡμῶν ἰδιότητος, οὐδὲν ἦν ἐν τοῖς παλαιοῖς χρόνοις τὸ ποιοῦν πρὸς τοὺς ἕλληνας ἡμῖν διαμιξίαν, ὥσπερ αἰγύπτιοις μὲν τὰ παρ' αὐτῶν ἐξαγόμενα, καὶ πρὸς αὐτοὺς εἰσαγόμενα, τοῖς δὲ τὴν παράλιον τῆς φοινίκης κατοικοῦσιν, ἡ περὶ τὰς κατηλείας καὶ τὰς ἐμπορείας σπουδή, διὰ τὸ φιλοχρηματεῖν. οὐ μὴν οὐδὲ πρὸς λῃστείας ὥσπερ ἄλλοι τινές, ἢ τὸ πλέον ἔχειν ἀξιοῦν, πολεμοῦντες ἐτράπησαν ἡμῶν οἱ πατέρες, καί τοι πολλὰς τῆς χώρας ἐχούσης μυριάδας ἀνδρῶν ἐν ἑτοίμῳ. διὰ τοῦτο φοίνικες μὲν αὐτοὶ κατ' ἐμπορίαν τοῖς ἕλλησιν ἐπειπλέοντες οὐδὲν ἐγνώσθησαν· E δι' ἐκείνων αἰγύπτιοι, καὶ πάντες, ἀφ' ὧν τὸν φόρτον εἰς τοὺς ἕλληνας διεκόμιζον, μεγάλα πελάγη διαιρόντες. μηδοὶ δὲ μὴν ταῦτα καὶ πέρσαι φανεροὶ κατέσησαν, τῆς ἀσίας ἐπαρξάντες. οἱ δὲ καὶ μέχρι τῆς ἡμετέρας ἠπείρου πέρσαι στρατεύσαντες. θρᾶκες δὲ διὰ γειτονίαν, καὶ τὸ σκυθικὸν ὑπὸ τῶν εἰς τὸν πόντον ἐγνώσθη πλεόντων. ὅλως γὰρ ἅπαντες οἱ παρὰ τὴν θάλατταν, καὶ τὴν πρὸς τὰς ἀνατολὰς καὶ πρὸς τὴν ἑσπέριον κατοικοῦντες, τοῖς συγγράφειν τι βουλομένοις γνωριμώτεροι κατέσησαν. οἱ δὲ ταύτης ἄνω τὰς οἰκήσεις ἔχοντες ὀλιγιστὸν ἠγνοήθησαν. καὶ τοῦτο φαίνεται καὶ περὶ τὴν ἀνώτερον συμβεβηκός, ὅπου γε τῆς ῥωμαίων πόλεως, τοσαύτην ἐκ μακρῶ δύναμιν κεκτημένης, καὶ τοσαύτας πρᾶξις καταρθούσης πολεμικάς, οὔθ' ὁ ἡρόδοτος, οὔθ' ὁ θουκυδίδης, οὔτε τῶν ἅμα τούτοις γενομένων οὐδὲ εἷς ἐμνημόνευκεν, ἀλλ' ὀψέποτε καὶ μόλις αὐτῶν εἰς τοὺς ἕλληνας

ἡ γνῶσις

ἡ γνῶσις διεξῆλθεν. περὶ μὲν δὴ Γαλατῶν τε καὶ Ἰβήρων ἅτινες ἠγνόησαν οἱ δοκοῦντες ἀκριβέστατοι συγγραφεῖς, ὧν ἔστιν Ἔφορος, ὡς τε πόλιν οἴεται μίαν οἰκεῖν τοὺς Ἴβηρας, τοὺς τοσοῦτο μέρος τῆς ἑωαρείας γῆς κατοικοῦντας. καὶ τὰ μήτε γιγνόμενα παρ' αὐτοῖς ἔθη μήτε λεγόμενα γράφειν, ὡς ἐκείνων αὐτοῖς χρωμένων ἐτόλμησαν. ἄτοπον δὲ τοῦ μὲν μὴ γινώσκειν τἀληθὲς, τὸ λίαν ἀνεπιμελὲς. τοῦ δὲ γράφειν ψευδῆ, τὸ βούλεσθαι δοκεῖν τι πλέον τῶν ἄλλων ἱστορεῖν. πῶς οὖν ἔτι θαυμάζειν προσῆκεν, εἰ μηδὲ τὸ ἡμέτερον ἔθνος πολλοῖς ἐγιγνώσκετο, μηδὲ τῆς ἐν τοῖς συγγεγραμμένοις μνήμης ἀφορμὴν παρέχειν, ἔτι μὲν ἀπῳκισμένον τῆς θαλάσσης, ἔτι δὲ βιοτεύειν περιῃρημένον. φέρε δίνιν ἡμᾶς ἀξιοῦν τεκμηρίῳ χρήσασθαι περὶ τῶν ἑλλήνων, ὅτι μὴ παλαιόν ἐστιν αὐτῶν τὸ γένος, τῷ μηδὲν ἐν ταῖς ἡμετέραις ἀναγραφαῖς περὶ αὐτῶν εἰρῆσθαι. ἆρ' οὐχὶ πάντας ἂν καταγέλων, αὐτὰς οἶμαι τὰς ὑπ' ἐμοῦ νῦν εἰρημένας κομίζοντες αἰτίας, καὶ μάρτυρας ἐπὶ τοῖς πλησιοχώροις παρείχοντο τῆς αὐτῶν ἀρχαιότητος. κἀγὼ δίνιν πειράσομαι τοῦτο ποιεῖν. αἰγυπτίοις δὲ καὶ φοίνιξι μάλιστα δὴ χρήσομαι μάρτυσιν, ἃ ἄν τινος ὡς ψευδῆ τὴν μαρτυρίαν διαβάλλειν δυνηθέντος. φαίνονται δὲ καὶ δὴ μάλιστα πρὸς ἡμᾶς δυσμενῶς διακείμενοι, κοινῇ μὲν ἅπαντες αἰγύπτιοι, φοινίκων δὲ τύριοι. περὶ μὲν τοι χαλδαίων οὐκέτι δυνάμην ἂν ταὐτὸ τοῦτο λέγειν, εἰ περὶ καὶ τοῦ γένους ἡμῖν ἀρχηγοὶ καθεστήκασι, καὶ διὰ τὴν συγγένειαν ἐν ταῖς αὐτῶν ἀναγραφαῖς ἰουδαίων μεμνημένοι εἰσίν. ὅταν δὲ τὰς περὶ τούτων πίστεις παρέχω, τότε καὶ τῶν ἑλλήνων συγγραφέων ἐπιφανῶς τοὺς μνήμην ἰουδαίων πεποιηκότας, ἵνα μηδὲ ταύτην ἔτι τὴν πρόφασιν οἱ βασκαίνοντες ἔχωσι πρὸς ἡμᾶς ἀπολογίας. ἄρξομαι δὴ πρῶτον ἀπὸ τῶν παρ' αἰγυπτίοις γεγραμμένων, αὐτὰ μὲν οὖν οὐχ οἷόν τε παραπίστεσθαι κἀκείνων. μανεθὼν δὴ ὁ τὸν ἥλιον αἰπὴρ αἰγύπτιος, τῆς ἑλληνικῆς μετειληφὼς παιδείας, ὡς δῆλός ἐστι, γέγραφε δὲ ἑλλάδι φωνῇ τὴν πάτριον ἱστορίαν, ἐκ τε τῶν ἱερέων ὡς φησιν αὐτὸς μεταφράσας, καὶ πολλὰ τὸν ἡρόδοτον ἐλέγχει τῶν αἰγυπτιακῶν ὑπ' ἀγνοίας ἐψευσμένον. αὐτὸς δὲ δίνιν ὁ μανεθὼν ἐν τῇ δευτέρᾳ τῶν αἰγυπτιακῶν ταῦτα περὶ ἡμῶν γράφει. παραθήσομαι δὲ τὴν λέξιν αὐτοῦ, καθάπερ αὐτὸν ἐκείνον παρεγγυῶν μάρτυρα. ἐβασίλευε βασιλεὺς ἡμῖν, τίμαιος ὄνομα. ὅτι τούτου ἐπὶ οἶδ' ὅπως ὁ θεὸς αὐτέπταισε· καὶ παραδόξως ἐπὶ τῶν πρὸς ἀνατολὴν μερῶν, ἄνθρωποι τὸ γένος ἄσημοι, καταθαρσήσαντες ὅτι τὴν χώραν ἀνεστράτευσαν, καὶ ῥᾳδίως ἀμαχεὶ ταύτην κατὰ κράτος εἷλον. καὶ τοὺς ἡγεμονεύσαντας ἐν αὐτῇ χειρωσάμενοι, τὸ λοιπὸν τάς τε πόλεις ὠμῶς ἐνέπρησαν, καὶ τὰ ἱερὰ τῶν θεῶν κατέσκαψαν. πᾶσι δὲ τοῖς ἐπιχωρίοις ἐχθεστατά πως ἐχρήσαντο, τοὺς μὲν σφάζοντες, τῶν δὲ καὶ τὰ τέκνα καὶ γυναῖκας εἰς δουλείαν ἄγοντες. πέρας δὲ καὶ βασιλέα ἕνα ἐξ αὐτῶν ἐποίησαν, ᾧ ὄνομα ἦν σάλατις. καὶ οὗτος ἐν τῇ μέμφιδι κατῴκει, τήν τε ἄνω καὶ κάτω χώραν δασμολογῶν, καὶ φρουρὰν ἐν τοῖς ἐπιτηδειοτάτοις καταλείπων τόποις. μάλιστα δὲ καὶ τὰ πρὸς ἀνατολὴν ἠσφαλίσατο μέρη, προορώμενος ἀσυρίων ποτὲ μεῖζον ἰσχύοντων, ἐσομένην ἐπιθυμίαν καὶ αὐτῆς βασιλείας ἔφοδον. οὐρὰν δὲ ἐν νομῷ τῷ σαΐτῃ πόλιν ἐπιφανεστάτην, κειμένην πρὸς ἀνατολὴν

A potuit eorum venire notitia. De Gallis enim & Hispanis sic ignorauêre hi, qui putantur diligentissimi conscriptores, quorum est Ephorus, vt vnam ciuitatem esse arbitrarentur Iberos, qui tantam partem Occidentalis terræ noscuntur inhabitare. Et mores eorum, qui neque sunt apud eos, neque dicuntur, referunt. Causa verò ignorantiæ veritatis est, quòd procul abessent: vt autem falsa conscriberent, quòd vellent videri aliquid ampliùs quàm alij retulisse. Quomodo ergo mirari decet, si

B neque nostra gens plurimis erat nota, neque ad scribendum de se aliquam dedit occasionem, & ita dissita procul à mari, & talibus institutis viuens? Pone igitur nos argumento vti velle Græcorum, quod non sit genus eorum antiquum, eo quòd nihil in nostris voluminibus de eis sit dictum: nonne omnino deridebunt causas huiusmodi à me prolatas, & testes vicinæ regionis adducent antiquitatis suæ? Igitur & ego hoc conabor efficere. Ægyptiis e-

C nim & Phœnicibus præcipuè testibus vtar, cum nullus eorum potuerit tanquam falsum accusare testimonium. Et videntur maximè erga nos iniqui in communi quidem omnes Ægyptij, Phœnicum verò Tyrij. De Chaldæis autem nequaquam hoc dicere potero, quoniam & generis nostri principes constituti sunt & propter cognationem in conscriptionibus suis meminêre Iudæorum. Cùm verò fidem de his præbuero, & blasphemias fal-

D sas ostendero, tunc etiam Græcorũ conscriptores memorabo, qui Iudæorum fecêre mentionem: vt neq; huiusmodi occasio relinquatur in Iudæis nobis faciendæ contentionis. Inchoabo autem plurimum à literis Ægyptiorum, quas non arbitrantur commendare quæ nostra sunt. Manethon itaque genere vir Ægyptius, Græca disciplina eruditus, sicuti palàm est (scripsit enim sermone Græco) paternæ religionis historiam ex sacris (sicuti ait ipse) interpretatus libris, frequenter arguit Herodotum,

E Ægyptiacis ignoratione mentitum. Is Manethon in secundo Aegyptiacorum hæc de nobis scripsit. Ponam verò etiam verba eius, tanquam illum ipsum adducens testem. Fuit nobis rex, Timans nomine. sub hoc nescio quomodo Deus iratus fuit: & præter spem ex partibus Orientalibus homines, genere ignobiles, adepta fiducia in prouincia castra metati sunt. Et facilè ac sine bello eam potentérq; ceperũt: & prin-

F cipes eius alligantes, de cætero ciuitates crudeliter incendêre: & deorum templa euertêre. Erga omnes verò prouinciales inimicissimè se gesserunt, alios quidem perimentes, aliorum verò & filios & coniuges in seruitutem redigentes: nouissimè verò & vnum ex se fecêre regem, cui nomen Saltis. Hic enim Memphidem veniens, superiore, inferiorèque prouincia

G tributaria facta, præsidia relinquens opportunis locis, maximè partes muniuit Orientales, prospiciens quòd Assyrij aliquanto potentiores, erant desideraturi regnum eius inuadere. Inueniens autem in præfectura Saite ciuitatem opportunissimam, positam ad Orientem

Bubastis fluminis, quæ appellabatur à quadam antiqua theologia Auaris, hanc fabricatus est, & muris maximis communiuit, collocans ibi multitudinem armatorum, vsque ad ducenta quadraginta millia virorum eam custodientium. Hic autem messis tempore veniebat, tam vt frumenta meteret, & mercedes exolueret, quàm vt armatos ad terrorem extraneorum diligenter exercitaret. Qui cùm regnasset decemnouem annis, vita priuatus est. Post hùc autem regnauit alter quatuor & quadraginta annis, Bæon nomine. Post quem alius Apachnas, sex & triginta annis, & mensibus septem. Deinde Apochis, vnum & sexaginta & Ianias quinquaginta & mense vno. Post omnes autem Assis nouem & quadraginta, & mensibus duobus. Et isti quidem sex apud eos fuêre primi reges, debellantes semper, & maximè Aegypti radicem amputare cupientes. Vocabatur autem gens eorum Hycsos, hoc est, reges pastores. Hyc enim secũdùm sacram linguam, regem significat: Sos verò pastorem siue pastores, secundùm communem dialectum: & ita compositum inuenitur Hycsos, quidam verò dicunt eos Arabas esse. In aliis autem exemplaribus non reges significari comperi per appellationem Hyc, sed è diuerso captiuos declarari pastores. Hyc enim Aegyptiaca lingua, & hac quando denso sono profertur, captiuos apertè significat: & hoc potius verisimile mihi videtur, & historiæ antiquæ conueniens. Hos ergo quos prædiximus reges, & eos qui pastores vocabantur, & qui ex eis fuêre, obtinuisse Aegyptum ait annis vndecim & quingentis. Post hæc autem regum Thebaidis & Aegypti reliquæ factam dicit super pastores inuasionem, & bellum maximum & diuturnum eis illatum. Sub rege verò cui nomen erat Alisfragmuthosis, victos dicit pastores, & aliam quidem vniuersam Aegyptum perdidisse: inclutos autem in locum habentem mensuram iugerum decem millium, cui loco nomen est Auaris. Hunc Manethon dicit omnem maximo muro atque robustissimo circundedisse pastores, quatenus & omnem possessionem munitam haberent, simul & prædam suam. Filium verò Alisfragmuthoseos Themosin conatum eos vi expugnare, cum quadringentis octoginta millibus armatorum eorum muros obsedisse. Cum verò obsidium desperasset, pacta cum eis fecisse, vt Aegyptum relinquentes, quò vellent innoxij omnes abirent. Illos verò his promissionibus impetratis, cum omni domo & possessionibus non minus ducenta quadraginta millia numero, ex Aegypto per desertum in Syriam iter egisse: & metuentes Assyriorum potentiam (tunc enim illi Asiam obtinebant) in terra quæ nunc Iudæa vocitatur, ciuitatem ædificasse, quæ tot millibus hominum sufficere posset, eámque Hierosolymam vocitasse. In alio verò quodam libro Aegyptiacorũ Manethon hanc ipsam gentẽ, id est, qui vocitabantur pastores, in sacris suorum libris captiuos ascriptos rectissimè dixit. Nam antiquis progenitoribus nostris pascere mos erat: & pascualem habentes vitam, vocabantur

τῆ βεβαστίτου ποταμῆ, καλουμένου δ' ἀπὸ τῆς ἀρχαίας θεολογίας ἄβαριν, ταύτην ἔκτισέ τε, καὶ τοῖς τείχεσιν ὀχυρωτάτην ἐποίησεν ἀποικίσας αὐτῇ καὶ πλῆθος ὁπλιτῶν εἰς εἴκοσι καὶ τέσσαρας μυριάδας ἀνδρῶν πρὸς φυλακήν. ἐνθάδε κατὰ θέρειαν ἤρχετο, τά μὲν σιτομετρῶν καὶ μισθοφορίαν παρεχόμενος, τὰ δὲ καὶ ταῖς ἐξοπλισίαις πρὸς φόβον τῶν ἔξωθεν ἐπιμελῶς γυμνάζων. ἄρξας δ' ἐνιακαίδεκα ἔτη τὸν βίον ἐτελεύτησεν. μετὰ τοῦτον δ' ἕτερος ἐβασίλευσεν, τέσσαρα καὶ τεσσαρακοντα ἔτη καλούμενος Βαών. μεθ' ὃν ἄλλος ἀπαχνᾶς, ἓξ καὶ τριακοντα ἔτη καὶ μῆνας ἑπτά, ἔπειτα δὲ καὶ ἀπωφις, ἓν καὶ ἑξήκοντα, καὶ ἰανίας πεντήκοντα καὶ μῆνα ἕνα, ὅτι πᾶσι δὲ καὶ ἄσσις ἐννέα καὶ τεσσαρακοντα καὶ μῆνας δύο, καὶ οὗτοι μὲν ἓξ ἐν αὐτοῖς ἐγένοντο πρῶτοι ἄρχοντες, πολεμοῦντες ἀεὶ καὶ μᾶλλον τῆς αἰγύπτου ἐξαρᾶν τὴν ῥίζαν. ἐκαλεῖτο δὲ τὸ ἔθνος ὑκσώς. τοῦτο δὲ ὅτι βασιλεῖς ποιμένες. τὸ γὰρ ὑκ κατ' ἱερὰν γλῶσσαν βασιλέα σημαίνει, τὸ δὲ σὼς ποιμένα ὅτι καὶ ποιμένες κατὰ τὴν κοινὴν διάλεκτον. καὶ ἔστι συνηθέμενον γενέσθαι ὑκσώς. τινὲς δὲ λέγουσιν αὐτοὺς ἄραβας εἶναι. ἐν δ' ἄλλοις ἀντιγράφοις οὐ βασιλεῖς σημαίνεσθαι διὰ τῆς τοῦ ὑκ προσωδίας ἀλλὰ τοὐναντίον αἰχμαλώτους δηλοῦσθαι ποιμένας. τὸ γὰρ ὑκ πάλιν αἰγυπτιάσι καὶ τὸ ἀκ δασυνόμενον, αἰχμαλώτους βραχὺ μινύει, καὶ τοῦτο μᾶλλον πιθανώτερόν μοι φαίνεται, καὶ παλαιᾶς ἱστορίας ἐχόμενον. τούτους τοὺς προκατονομασθέντας βασιλέας τοὺς τῶν ποιμένων καλουμένων, καὶ τοὺς ἐξ αὐτῶν γενομένους, κρατῆσαι τὴν αἰγύπτου φησὶν ἔτη πρὸς τοῖς πεντακοσίοις ἕνδεκα. μετὰ ταῦτα δὲ τῶν ἐν τῇ θηβαΐδος καὶ τῆς ἄλλης αἰγύπτου βασιλέων γενέσθαι φησὶν ἐπανάστασιν ὅτι τοὺς ποιμένας καὶ πόλεμον αὐτοῖς συρραγῆναι μέγαν καὶ πολυχρόνιον. ὅτι δὲ βασιλέως, ὃ ὄνομα ἦν ἀλισφραγμούθωσις, ἡττωμένους φησὶ τοὺς ποιμένας ὑπ' αὐτοῦ, ἐκ μὲν τῆς ἄλλης αἰγύπτου πάσης ἐκπεσεῖν, κατοικεῖν δὲ εἰς τόπον, ἀρετῶν ἔχοντα μυρίων τὴν τοῦ μέγεθος, ἄβαριν ὄνομα τῷ τόπῳ. τοῦτον φησὶν ὁ μανεθὼν ἅπαντα, τείχει τε μεγάλῳ καὶ ἰσχυρῷ περιβαλεῖν τοὺς ποιμένας, ὅπως τὴν τε κτῆσιν ἅπασαν ἔχωσιν ἐν ὀχυρῷ, καὶ τὴν λείαν τὴν ἑαυτῶν. τὸν δὲ ἀλισφραγμουθώσεως υἱὸν θεμῶσιν, ὅτι χειρήσαι μὲν αὐτοὺς διὰ πολιορκίας ἑαλεῖν κατὰ κράτος, ὁπότε καὶ τεσσαρακοντα μυριάσι στρατοῦ περιστρούσαντα τοῖς τείχεσιν. ἐπεὶ δὲ τῆς πολιορκίας ἀπέγνω, ποιήσασθαι συμβάσεις, ἵνα τὴν αἰγύπτον ἐκλίπωσιν, ὅπῃ βέλονται πάντες ἀβλαβεῖς ἀπέλθωσι. τοὺς δὲ ὅτι ταῖς ὁμολογίαις παροικεσία μὲν τῶν κτήσεων οὐκ ἐλάττους μυριάδων ὄντας εἴκοσι καὶ τεσσάρων ἀπὸ τῆς αἰγύπτου τὴν ἔρημον εἰς συρίαν ὁδοιπορῆσαι. φοβουμένους δὲ τὴν ἀσσυρίων δυναστείαν, τότε γὰρ ἐκείνους τῆς ἀσίας κρατῆν, ἐν τῇ νῦν ἰουδαίᾳ καλουμένῃ πόλιν οἰκοδομησαμένους τοσαύταις μυριάσιν ἀνθρώπων ἀρκέσουσαν, ἱεροσόλυμα ταύτην ὀνομάσαι. ἐν ἄλλῃ δέ τινι βύβλῳ τῶν αἰγυπτιακῶν μανεθὼν τοῦτο φησὶν, ἔθνος τοὺς καλουμένους ποιμένας αἰχμαλώτους, ἐν ταῖς ἱεραῖς αὐτῶν βύβλοις γεγράφθαι, λέγων ὀρθῶς. καὶ γὰρ τοῖς πάλαι τοῖς γονεῦσι τὸν ἡμῶν τὸ ποιμαίνειν πάτριον ἦν, καὶ νομαδικὸν ἔχοντες τὸν βίον, οὕτως ἐκαλοῦντο ποιμέ-

ποιμένες. αἰχμάλωτοί τε πάλιν ἐκ ἀλόγου ὑπὸ τῆς A
Αἰγυπτίων ἀνεγράφησαν, ἐπειδή περ ὁ τοιόγονος ἡμῶν
Ἰώσηπος ἑαυτὸν ἔφη πρὸς τὸν βασιλέα τῆς Αἰγυπτίων
αἰχμάλωτον εἶναι, καὶ τοῖς ἀδελφοῖς εἰς τὴν Αἴγυπτον
ὕστερον μετεπέμψατο, τοῦ βασιλέως παραγγείλαντος.
ἀλλὰ περὶ μὲν τούτων ἐν ἄλλοις ποιήσομαι τὴν ἐξέτασιν
ἀκριβεστέραν. νυνὶ δὲ τῆς ἀρχαιότητος ταύτης
ἐπιδείξομαι τοῖς Αἰγυπτίοις μάρτυρας. πάλιν οὖν
τὰ τοῦ Μανεθῶνος πῶς ἔχει πρὸς τὴν τῶν χρόνων τάξιν
ὑπογράψω. φησὶ δὲ οὕτω. μετὰ τὸ ἐξελθεῖν ἐξ B
Αἰγύπτου τὸν λαὸν τῆς ποιμένων εἰς Ἱεροσόλυμα, ὁ σκῆπτρα λὼν αὐτοῖς ἐξ Αἰγύπτου βασιλεὺς, Θέμωσις, ἐβασίλευσε μετὰ ταῦτα ἔτη εἴκοσι πέντε καὶ μῆνας τέσσαρας, καὶ ἐτελεύτησε, καὶ παρέλαβε τὴν ἀρχὴν αὐτοῦ υἱὸς Χέβρων ἔτη δεκατέσσαρα. μεθ' ὃν ἀμένωφις εἴκοσι καὶ μῆνας ἑπτά, τοῦ δὲ ἀδελφὴ, Ἀμεσσὴς εἰκοσιεν καὶ μῆνας ἐννέα. τῆς δὲ μήφρης, δώδεκα καὶ μῆνας ἐννέα, τοῦ δὲ μηφραμούθωσις, εἴκοσι πέντε καὶ μῆνας δέκα, τοῦ δὲ θμῶσις, ἐννέα καὶ μῆνας ὀκτώ, τοῦ δὲ ἀμένωφις τριάκοντα καὶ μῆνας δέκα, τοῦ δὲ ὤρος, τριακονταέξ καὶ μῆνας πέντε. τοῦ δὲ ἀκεγχερὴς, δώδεκα καὶ μῆνα ἕνα. τῆς δὲ ῥάθωσις ἀδελφὸς, ἐννέα, τοῦ δὲ ἀκεγχέρης, δώδεκα καὶ μῆνας πέντε, τοῦ δὲ ἀκεγχέρης ἕτερος δώδεκα καὶ μῆνας ἕξ, τοῦ δὲ ἁρμαΐς τέσσαρα καὶ μῆνα ἕνα, τοῦ δὲ ῥαμέσσης, ἓν καὶ μῆνας τέσσαρας, τοῦ δὲ ἀρμέσσης μιαμοῦν ἑξηκονταέξ καὶ μῆνας δύο, τοῦ δὲ ἀμένωφις δεκαεννέα καὶ μῆνας ἕξ, τοῦ δὲ σέθωσις καὶ ῥαμέσσης, ἱππικὸν καὶ ναυτικὸν ἔχων, δύναμιν. οὗτος τὸν μὲν ἀδελφὸν ἁρμαΐν ὀπίτερον τῆς Αἰγύπτου κατέστησεν, καὶ πᾶσαν μὲν αὐτῷ τὴν ἄλλην βασιλικὴν ἐπιέθησαν ἐξουσίαν, μόνον δὲ διετείλατο διάδημα μὴ φορεῖν, μηδὲ τὴν βασίλισσα μητέρα τε τῆς τέκνων ἀδικεῖν· ἀπέχεσθαι δὲ καὶ τῆς ἄλλων βασιλικῶν E
παλλακίδων. αὐτὸς δὲ ὀπὶ κύπρον καὶ Φοινίκην, καὶ πάλιν Ἀσσυρίους τε καὶ μήδους στρατώσας ἅπαντας, τοὺς μὲν δόρατι, τοὺς δὲ ἀμαχητὶ φόβῳ δὲ τῆς πολλῆς δυνάμεως ὑποχειρίους ἔλαβε. καὶ μέγα φρονήσας ὀπὶ τάῃς εὐπραγίαις, ἔτι καὶ θαρσαλεώτερον ἐπορεύετο, τὰς πρὸς ἀνατολὰς πόλεις τε καὶ χώρας καταστρεφόμενος. χρόνου τε ἱκανοῦ γενομένου, ἁρμαΐς ὁ καταλεφθεὶς ἐν Αἰγύπτῳ, πάντα τοὔμπαλιν, οἷς ἀδελφὸς παρῄνει μὴ ποιεῖν ἀδεῶς ἔπραττεν. καὶ δὴ τὴν βασίλισσα βιαίως ἔχεν, καὶ ταῖς ἄλλαις παλλακίσιν ἀφειδῶς διετέλει χρώμενος· πειθόμενος δὲ ὑπὸ τῆς φίλων διάδημα ἐφόρει, καὶ αὐτῆρε τῷ ἀδελφῷ. ὁ δὲ ταραχθεὶς ὀπὶ τῆς ἱερέων τῆς Αἰγύπτου, γράψας βυβλίον ἔπεμψε τῷ σεθώσει δηλῶν αὐτῷ πάντα, καὶ ὅτι αὐτῆρεν ἀδελφὸς αὐτῷ ἁρμαΐς. τοῦτο χρῆμα οὐκ ὑπέστρεψεν εἰς πλούσιον, καὶ ἐκρέμασεν τῆς ἰδίας βασιλείας. ἡ δὲ G
χώρα ἐκλήθη ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ ὀνόματος Αἴγυπτος. λέγει δὲ ὅτι ὁ μὲν σέθωσις ἐκαλεῖτο Αἴγυπτος, ἁρμαΐς δὲ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ Δαναός. ταῦτα μὲν ὁ Μανεθών. δῆλον δέ ἐστιν ἐκ τῶν εἰρημένων ἐντός, τοῦ χρόνου συλλογισθέντος, ὅτι οἱ καλούμενοι ποιμένες ἡμέτεροι τοιόγονοι, τρισὶ καὶ ἐνενήκοντα καὶ τριακοσίοις πρόσθεν ἔτεσιν, ἐκ τῆς Αἰγύπτου ἀπαλλαγέντες, τὴν χώραν ταύτην ἐπῴκησαν, ἢ Δαναὸν εἰς Ἄργος ἀφικέσθαι· καὶ τοῦτον ἀρχαιότατον Ἀργεῖοι νομίζουσι. δύο τίνων

ita pastores. Sed & captiui non temere ab Ægyptiis dicti sunt: quoniam progenitor noster Ioseph dixit ad regem Ægyptiorum, se esse captiuum: & fratres in Ægyptum posterius euocauit, rege præcipiente. Sed de his quidem in aliis examinationem subtilius faciemus. Nunc autem huius antiquitatis producam testes Ægyptios. rursúmque quomodo se habent verba Manethonis circa ordinem temporum apertè describam: sic enim ait: Postquam egressus est ex Ægypto populus pastorum Hierosolymam, expulsor eorum rex Themosis regnauit post hæc annis vigintiquinque, & mensibus quatuor, & defunctus est. Assumpsit regnum filius Chebron annis tredecim, post quem Amenophis viginti & mensibus septem, huius autem soror Amesses annis viginti vno, & mensibus nouem, Mephres autem duodecim, & mensibus nouem, Mephramuthosis vigintiquinque, & mensibus decem. Thmosis autem nouem, & mensibus octo. Amenophis verò triginta, & mensibus decem. Orus verò triginta sex, & mensibus quinque. Huius autem filia Acencheres, duodecim, & mense vno. Rathoris verò frater nouem. Acencheres autem duodecim, mensibus quinque. Acencheres alter duodecim, & mensibus tribus. Armais verò quatuor, & mense vno. Armesis autem vno, & mensibus quatuor. Armesesmiamum verò sexaginta sex, & mensibus duobus. Amenophis nouemdecim, & mensibus sex. Sethosis autem equestres & manales copias habens, fratrem quidem Armain procuratorem Ægypti constituit, & omnem ei aliam regalem contulit potestatem, tantummodo autem diademate vti prohibuit, & ne reginam matrem liberorum opprimeret imperauit, & vt abstineret etiam ab aliis regalibus concubinis. Ipse verò ad Cyprum & Phœnicen, & rursus contra Assyrios atque Medos castrametatus, vniuersos quidem alios ferro, alios sine bello terrore magnæ virtutis sibimet subiugauit. his verò felicitatibus eleuatus confidentius incedebat, Orientales vrbes ac prouincias subuertendo, multóque tempore procedente Armais, qui in Ægypto fuerat derelictus, omnia contra quàm frater agere monuerat, sæpe timore faciebat. Nam & reginam violenter abiecit, & aliis concubinis sine parcitate iugiter miscebatur: persuasúsque ab amicis & diademate vtebatur, & fratri rebellabat. Is verò qui constitutus erat super sacra Ægyptia, codicillos Sethosi misit, cuncta significans, & quia rebellaret eis suus frater Armais. Qui repente ad Pelusium festinauit, & proprium tenuit regnum. Prouincia verò vocata est ex eius nomine Ægyptus. Dicit enim quod Sethosis Ægyptus vocabatur, Armais autem frater eius Danaus. Hæc quidem Manethon. Palàm verò est, ex prædictis annis tempore computato, quod qui vocabantur pastores, id est, nostri progenitores, ex Ægypto liberati, ante tres & nonaginta atque trecentos annos hanc prouinciam inhabitauêre quàm Danaus ad Argos accederet: licèt hunc antiquissimum Argiui esse confidãt. Duas igitur res

Manethon maximas pro nobis Ægyptiis literis protestatus est: primam quidem, quia aliunde venerunt ad Ægyptum: deinde egressum eorum exinde, ita temporibus antiquissimum, vt penè mille annis bellum præcedat Iliacum. Ea verò quæ Manethon non ex Ægyptiis literis, sed (sicut ipse confessus est) ex fabulis quorundam sine nomine, adiecit, postea particulariter redarguam, ostendens ea sine verisimilitudine esse mendacia. Sed volo ab istis rursus migrare ad ea, quæ apud Phœnicas de nostro genere conscripta sunt, & eorum testimonio declarata. Sunt itaque apud Tyrios multorum annorum publicæ literæ, & conscriptiones diligentissimè custoditæ, ex his quæ apud eos facta & inuicem gesta noscuntur, quæ tamen memoria digna sunt. Inter hæc ergo conscriptum est, quia in Hierosolymis ædificatum est templum à Salomone rege, ante annos centum quadragintatres, & menses octo, quàm Tyrij Carthaginem condidêre. Descripta verò est apud illos constructio templi nostri. Hiramus enim Tyriorum rex amicus erat regis nostri Salomonis, paternis amicitiis ei deuinctus. Is ergo munificentiam suam exhibens ad claritatem fabricæ, præbuit Salomoni auri quidem viginti & centum talenta: incidénsque pulcherrimam syluam in monte, qui Lybanus nuncupatur, ad cameram destinauit ei. Quem redonauit Salomon & aliis multis rebus, & terra Galilææ regionis, quæ Zabulon vocatur. Præcipuè autem ei amicitiam sapientiæ concupiscentia conciliauit. Problemata enim soluenda alterutris dirigebant, & melior in his Salomon erat, & in aliis sapientior apparebat. Hactenus vero seruantur apud Tyrios epistolæ multæ, quas illi scripsêre ad inuicem. Quod autem non fingam de Tyriorum literis, testem producam Dium qui in Phœnicum historia integerrimus approbatus est. Is igitur in Phœniciis historiis hoc modo scribit. Abibalo moriente, filius eius Hiramus regnauit. Hic partis Orientalis ciuitates ampliauit, vrbem potiorem fecit: & Olympij Iouis templum, quod in insula situm erat, iactis aggeribus vrbi adiunxit: & aureis anathematibus exornauit. Ascendens autem in Lybanum, syluas incidit ad templorum ædificationem. Regem verò Hierosolymorum Salomonem misisse dicunt ad Hiramum quædam ænigmata, & poposcisse ab eo, adiecto vt qui non posset discernere, pecuniam soluenti persolueret: confessúmque Hiramum, non se posse soluere propositas quæstiones, multis pecuniis mulctatum. Deinde Abdemonum quendam, virũ Tyrium, propositas soluisse quæstiones: ipsumque alias proposuisse, quas si non solueret Salomon multas rursus pecunias Hiramo regi conferret. Dius igitur hoc modo de prædictis testimonium perhibuit nobis. Sed post hunc producam Menandrum quoque Ephesium. Is enim singulorum regum actus conscripsit apud Græcos & Barbaros, studens ex prouincialibus vniuscuiusque loci literis, historiæ veritatem pandere. Scribẽs enim de his,

A ὁ μανεθὼν ἡμῖν τὰ μέγιστα μεμαρτύρηκεν ἐκ τῆς παρ' αἰγυπτίοις γεγραμμένων. πρῶτον μὲν τὴν ἐτέρωθεν ἄφιξιν εἰς αἴγυπτον, ἔπεσθαι δὲ τὴν ἐκεῖθεν ἀπαλλαγὴν, ἔτεσι ἀρχαίαν τοῖς χρόνοις, ὡς ἐγγύς που πρεσβυτέραν αὐτὴν τῆς ἰλιακῶν ἔτεσι χιλίοις. ὧν δὴ ὁ μανεθὼν οὐκ ἐκ τῆς παρ' αἰγυπτίοις γεγραμμένων, ἀλλ' ὡς αὐτὸς ὡμολόγηκεν, ἐκ τῶν ἀδεσπότως μυθολογουμένων προσέθηκεν, ὕστερον ἐξελέγξω κατὰ μέρος, ἀποδείκνυς τὴν ἀπίθανον αὐτῶν ψευδολογίαν. βούλομαι δὲ νῦν ἀπὸ τούτων ἐπὶ μετελθεῖν, ἃ παρὰ τοῖς φοίνιξιν ἀναγεγραμμένα περὶ τῶν ἡμετέρων ἡμῶν, καὶ τὰς ἐκ τούτων μαρτυρίας παραχθέντα. ἔστι δὲ νῦν παρὰ τυρίοις πολλῶν ἐτῶν γράμματα, δημοσίᾳ γεγραμμένα, καὶ πεφυλαγμένα λίαν ἀκριβῶς, περὶ τῶν παρ' αὐτοῖς γενομένων καὶ πρὸς ἀλλήλους πραχθέντων μνήμης ἀξίων. ἐν τούτοις γέγραπται, ὅτι ἐν ἱεροσολύμοις ᾠκοδομήθη ναὸς ὑπὸ σολομῶνος τοῦ βασιλέως, ἔτεσι θ' ἑκατὸν τεσσαράκοντα καὶ ἕξ, καὶ μῆνας ὀκτὼ, τοῦ κτίσαι τυρίους καρχηδόνα. ἀνέγραφη δὲ παρ' ἐκείνοις ἡ τοῦ ναοῦ κατασκευὴ τοῦ παρ' ἡμῖν. εἴρωμος γὰρ ὁ τῶν τυρίων βασιλεὺς, φίλος ἦν τοῦ βασιλέως ἡμῶν σολομῶνος, παρικὸν πρὸς αὐτὸν φιλίαν διαδεδεγμένος. αὐτὸς οὖν συμφιλοτιμούμενος εἰς τὴν τοῦ κατασκευάσματος τῷ σολομῶνι λαμπρότητα, χρυσὶν μὲν εἴκοσι καὶ ἑκατὸν ἔδωκε τάλαντα· τεμὼν δὲ καλλίστην ὕλην ἐκ τοῦ ὄρους, ὃ καλεῖται λίβανος, εἰς τὸ ὄρφνον ἀπέστειλεν. αὐτεπιδωρήσατο δὲ αὐτῷ ὁ σολομὼν ἄλλοις τε πολλοῖς, καὶ γῆν κατὰ χώραν τὴν γαλιλαίας ἐν τῇ ζαβυλῶν λεγομένῃ. μάλιστα δὲ αὐτοὺς εἰς φιλίαν τῆς σοφίας συνῆγεν ὁμοθυμία. προβλήματα γὰρ ἀλλήλοις ἀντιπέστελλον λύειν κελεύοντες, κρείττων ἐν τούτοις ἦν ὁ σολομὼν καὶ τἄλλα σοφώτερος. σώζονται δὲ μέχρι νῦν παρὰ τοῖς τυρίοις πολλαὶ τῆς ὁμιλίας, αἃς ἐκεῖνοι πρὸς ἀλλήλους ἔγραψαν. ὅτι δὲ ὁ λόγος ὅδε ἐν ἐμοὶ συγκείμενος, ὁ περὶ τῆς παρὰ τοῖς τυρίοις γραμμάτων, παρατήσομαι μάρτυρα δίον, οὗ δὴ καὶ τὴν φοινικῶν ἱστορίαν ἀκριβῆ γεγονέναι πάντες ὡμόλογον. οὗτος τοίνυν ἐν ταῖς περὶ φοινίκων ἱστορίαις γράφει τὸν τρόπον τοῦτον. ἀβιβάλου τελευτήσαντος, ὁ υἱὸς αὐτοῦ εἴρωμος ἐβασίλευσεν. οὗτος τὰ πρὸς ἀνατολὰς μέρη τῆς πόλεως προσέχωσε, καὶ μεῖζον τὸ ἄστυ πεποίηκε, καὶ τοῦ ὀλυμπίου διὸς τὸ ἱερὸν καθ' ἑαυτὸ ὂν ἐν νήσῳ, χώσας τὸν μεταξὺ τόπον, συνῆψε τῇ πόλει, καὶ χρυσοῖς ἀναθήμασιν ἐκόσμησεν. ἀναβὰς δὲ εἰς τὸν λίβανον ὑλοτόμησε πρὸς τὴν τῶν ναῶν κατασκευήν. τὸν δὲ τυραννοῦντα ἱεροσολύμων σολομῶνα πέμψαι φασὶ πρὸς τὸν εἴρωμον ἀνίγματα, καὶ παρ' αὐτοῦ λαβεῖν ἀξιοῦν. τὸν δὲ μὴ δυνηθέντα διακρῖναι, τῷ λύσαντι χρήματα διατίνειν. ὁμολογήσαντα δὲ τὸν εἴρωμον, καὶ μὴ δυνηθέντα λύσαι τὰ ἀνίγματα, πολλὰ τῷ χρημάτων εἰς τὸ δεδιζήμενον ἀναλῶσαι. εἶτα δὴ ἀβδήμονόν τινα τύριον ἄνδρα τὰ προτεθέντα λύσαι· καὶ αὐτὸν ἄλλα προβαλεῖν, ἃ μὴ λύσαντα τὸν σολομῶνα, πολλὰ τῷ εἰρώμῳ προσαποτίσαι χρήματα. δίος μὲν οὕτω περὶ τῶν προειρημένων ἡμῖν μεμαρτύρηκεν. ἀλλὰ πρὸς τούτῳ παρατήσομαι μένανδρον τὸν ἐφέσιον. γέγραφε δὲ κατὰ τὰς ἐφ' ἑκάστου βασιλέων πράξεις παρὰ τοῖς ἕλλησι καὶ βαρβάροις γνωριμώτατος, ἐκ τῆς παρ' ἐκείνοις δεδεγμένων γραμμάτων ἀπουδάσας τὴν ἱστορίαν μαθεῖν. γράφων δὴ περὶ τῆς βιβα-

βεβασιλευκότων ἐν τύρῳ, ἔπειτα γηρόμενος κατὰ τὸν ἕιρωμον, ταῦτα φησί. τελευτήσαντος δὲ ἀβιβάλου, διεδέξατο τὴν βασιλείαν ὁ υἱὸς αὐτοῦ ἕιρωμος, βιώσας ἔτη ξιακοντα τέσσαρα. οὗτος ἔχωσε τὸν εὐρύχωρον. τόν τε χρυσοῦν κίονα τὸν ἐν ἱοῖς τοῦ διὸς ἀνέθηκεν. ἔπειτα ὕλην ξύλων ἀπελθὼν ἔκοψεν, ἀπὸ τοῦ λεγομένου ὄρους λιβάνου, κέδρινα ξύλα εἰς τὰς τῶν ἱερῶν στέγας, καθελών τε τὰ ἀρχαῖα ἱερά, καινοὺς ναοὺς ὠκοδόμησεν. τότε τοῦ ἡρακλέους καὶ τῆς ἀστάρτης τέμενος ἀνέστησεν. καὶ τὸ μὲν τοῦ ἡρακλέους πρῶτον ἐποιήσατο ἐν τῷ περιτίῳ μηνὶ, εἶτα τὸ τῆς ἀστάρτης, ὁπότε πτυοῖς ἐπεστράτευσεν, μὴ ἀποδιδοῦσι τοὺς φόρους. οὗς δὲ ὑποτάξας ἑαυτῷ πάλιν ἀνέστρεψεν. ὑπὸ τούτων δὲ τις ἰῶ ἀβδήμονος παῖς νεώτερος, ὃς εἴκα τὰ προβλήματα, ἃ ἐπέταττε σολομὼν ὁ ἱεροσολύμων βασιλεύς. ψηφίζεται δὲ ὁ χρόνος ἀπὸ τούτου τοῦ βασιλέως ἄχρι τῆς καρχηδόνος κτίσεως οὕτως. τελευτήσαντος ἑιρώμου διεδέξατο τὴν βασιλείαν βαλεάζαρος ὁ υἱός, ὃς βιώσας ἔτη τεσσαράκοντα τρία, ἐβασίλευσεν ἔτη ἑπτά. μετὰ τοῦτον ἀβδάστρατος ὁ αὐτοῦ υἱὸς βιώσας ἔτη εἴκοσι ἐνιαυτὰ, ἐβασίλευσεν ἔτη ἐνιαυτὰ. τοῦτον οἱ τῆς τροφοῦ αὐτοῦ υἱοὶ τέσσαρες ἐπιβουλεύσαντες ἀπώλεσαν. ὧν ὁ πρεσβύτερος ἐβασίλευσεν ἔτη δεκαδύο. μεθ' οὗς ἄστρατος ὁ βελεασάρτου. ὃς βιώσας ἔτη πεντήκοντα τέσσαρα, ἐβασίλευσεν ἔτη δώδεκα. μετὰ τοῦτον ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ ἀσέρυμος βιώσας ἔτη τέσσαρα καὶ πεντήκοντα, ἐβασίλευσεν ἔτη ἐνιαυτὰ. οὗτος ἀπώλετο ὑπὸ τοῦ ἀδελφοῦ φέλητος. ὃς λαβὼν τὴν βασιλείαν ἦρξεν μηνὰς ὀκτὼ, βιώσας ἔτη πεντήκοντα. τοῦτον αἱρεῖται ἰθώβαλος ὁ τῆς ἀστάρτης ἱερεύς, ὃς βασιλεύσας ἔτη τριακονταδύο, ἐβίωσεν ἔτη ἑξηκονταοκτώ. τοῦτον διεδέξατο βαδέζωρος υἱὸς, ὃς βιώσας ἔτη τεσσαρακονταπέντε, ἐβασίλευσεν ἔτη ἕξ. τούτου διάδοχος γέγονε μάτγηνος ὁ υἱός. ὃς βιώσας ἔτη τριακονταδύο, ἐβασίλευσεν ἔτη ἐνιαυτά. τούτου διάδοχος γέγονε φυγμαλίων. βιώσας δὲ ἔτη πεντηκοντατέσσαρα, ἐβασίλευσεν ἔτη τεσσαρακοντατέσσαρα. ἐν ᾧ τῷ ἐπ' αὐτοῦ ἑβδόμῳ ἔτει, ἡ ἀδελφὴ αὐτοῦ φυγοῦσα, ἐν τῇ λιβύῃ πόλιν ὠκοδόμησε καρχηδόνα. σωιάγεται δὴ πᾶς ὁ χρόνος ἀπὸ τῆς ἑιρώμου βασιλείας, ἄχρι καρχηδόνος κτίσεως, ἔτη ρνε μῆνες π. ἐπεὶ ᾧ δωδεκάτῳ ἔτει τῆς ἑιρώμου βασιλείας ἐν ἱεροσολύμοις ὠκοδομήθη ὁ ναός. γέγονεν οὖν ἀπὸ τῆς οἰκοδομήσεως τοῦ ναοῦ ἄχρι καρχηδόνος κτίσεως, ἔτη ἑκατὸν τεσσαρακοντατρία, μῆνες ὀκτώ. τί μὴ οὖν ἀπὸ φοινίκων μαρτυρίας τί δεῖ προσθεῖναι πλείω. βλέπετε γὰρ ἀληθὲς ἰσχυρῶς ὡμολογημένον. καὶ πολὺ δήπου προάγει τῆς τοῦ νέου κατασκευῆς, ἡ τῆς προγόνων ἡμῶν εἰς τὴν χώραν ἄφιξις. ὅτε γὰρ αὐτὴν πᾶσαν πολέμῳ παρέλαβον, τότε τὸν νεὼν κατεσκεύασαν, καὶ ταῦτα σαφῶς ἐξ τῶν ἱερῶν γραμμάτων ὑπ' ἐμοῦ δεδήλωται διὰ τῆς ἀρχαιολογίας. λέξω δὴ νῦν ἤδη τὰ παρὰ χαλδαίοις ἀναγεγραμμένα καὶ ἱστορούμενα περὶ ἡμῶν, ἅπερ ἔχει πολλὴν ὁμολογίαν καὶ περὶ τῶν ἄλλων τοῖς ἡμετέροις γράμμασι. μάρτυς δὲ τούτων βηρωσσὸς, ἀνὴρ χαλδαῖος μὲν τὸ γένος, γνώριμος δὲ τοῖς περὶ παιδείαν ἀνατρεφομένοις, ἐπειδὴ περί τε ἀστρονομίας, καὶ περὶ τῶν χαλδαίοις φιλοσοφουμένων αὐτὸς εἰς τοὺς ἕλλησας ἐξεμάνθανε τὰς συγγραφάς.

A qui in Tyro regnauêre, & deinde veniens ad Hiramum regem, sic ait: Moriente verò Abibalo, successit in eius regno filius eius Hiramus, qui vixit annis trigintaquatuor. Hic aggere coniunxit Eurychorum, aureámque ibi columnam Iouis in templo reposuit: & ad syluam lignorum profectus, abscidit de monte qui Libanus appellatur, ligna cedrina ad tegmina facienda templorum. Demolitúsque antiqua delubra, noua templa ædificauit: Herculísque & Astartes fana dedicauit, Herculis primùm extructo mense Peritio, deinde

B Astartes: quando castra mouit aduersus Tiryos, minimè tributa reddentes: quos etiam subdens sibimet, denuò remeauit. Sub hoc fuit Abdemonus puer iuuenis, qui semper parabolas soluebat, quas Salomon Hierosolymorum rex destinabat: Supputatur verò tempus ab hoc rege vsque ad constructionem

C Carthaginis, hoc modo: Moriente Hiramo successit in eius regno Belearstartus filius, qui cùm vixisset annis quadragintatribus, septem regnauit annis. Post hunc Abdastartus filius cùm vixisset annis viginti, regnauit nouem. Hunc filij nutricis eius quatuor insidiis peremêre: quorum senior regnauit annos XII. Post quos Astartus filius Beleastarti regnauit. Qui cùm vixisset annis quadragintaquatuor, regnauit annis duodecim. Post hùc frater eius Astarimus: & hic vixit annis quatuor & quinquaginta, regnauit annis nouem, & peremptus est à fratre

D Phellete: qui suscipiens regnum, mensibus impetauit octo, cùm vixisset annis quinquaginta. Hunc peremit Ithobalus Astartæ sacerdos: qui cùm vixisset annis sexagintaocto, regnauit annis trigintaduobus. Huic successit Badezorus filius: qui cùm vixisset annis XLV. regnauit sex. Huic successor factus est Mettinus filius: qui cùm vixisset XXXII. nouem regnauit annis. Huic

E successor fuit Pygmalion, qui annos egit in sua vita LVI. ex quib. XL. tenuit principatum. Huius regni anno septimo, soror Didò in Africa ciuitatem ædificauit Carthaginem. itaque colligitur tempus à regno Hirami vsque ad ædificationem Carthaginis annorum CLV. & mensium VIII. Cùm verò duodecimo anno huius regni, in Hierosolymis ædificatum sit templum, fit ab ædificatione templi vsque ad constructionem Carthaginis tempus annorum CXLIII. mensium VIII. Testimonio si-

F quidem Phœnicum quid amplius oportet apponi. Cernitur ipsa veritas fortiter approbata: & multo clarius apparet, quoniam præcedit constructionem templi progenitorum nostrorum ad prouinciam hanc aduentus. Cùm enim eam vniuersam bello tenuissent, tum demum templum ædificare cœpêre: & hæc apertè ex literis sacris etiam à me in Antiquitate manifestata sunt. Nunc itaque sunt dicenda ea, quæ apud Chaldæos noscuntur esse con-

G scripta, & de nobis in historia sunt relata. Quæ multam habent concordiam cum nostris voluminibus: etiam de aliis rebus. Testisauté horum est Berosus, vir genere quidem Chaldęus, notus autem eis, qui doctrinæ eruditionique congaudent: quoniam de astronomia & de Chaldæorũ philosophia ipse Græcas conscriptiones edidit.

Igitur Berosus antiquissimas secutus historias, de facto diluuio, & hominum in eo corruptione, sicuti Moses, ita conscripsit: simul & de arca, in qua generis nostri princeps seruatus est, deuecta scilicet ea in summitatem montium Armeniorum. Deinde scribens eos, qui ex Noë progeniti sunt, & tempus eorum adiiciens, vsque ad Nabulassarum peruenit, Babyloniorum & Chaldæorum regem, & huius actiones exponens, narrat: quemadmodum misit in Ægyptum & ad nostram terram filium suum Nabuchodonosorem cum multa potentia: qui dum rebellantes eos inuenisset, omnes suo subiecit imperio: & templum in Hierosolymis concremauit: cunctúmque generis nostri populum auferens, migrauit in Babylonem. Vnde ciuitatem contigit desolari annis septuaginta vsque ad Cyrum regem Persarum. Dicit autem quod tenuerit Babylonius Ægyptum, Syriam, Phœniciam, Arabiam, vniuersos priores Chaldæorum & Babyloniorum reges actionibus suis excellens. Ipsa verò verba, quæ Berosus protulit, hoc modo dicta, necessariò proferenda sunt. Audito tamen pater eius Nabulassarus, quòd satrapa constitutus in Ægypto & Syria inferiore & Phœnicia rebellaret, cùm non valeret iam ipse labores ferre, tribuens filio suo Nabuchodonosori ætate valenti partem quandam exercitus contra eum misit. Nabuchodonosor autem cum satrapa desertore congressus, prouinciam quæ ab initio eorum fuerat, ad proprium reuocauit imperium. Eodem verò tempore, contigit patrem eius Nabulassarum, cum ægrotasset, in Babylonia ciuitate defungi, qui regnauit annis xxix. Nabuchodonosor autem non post multum tempus mortem patris cognoscens, & negotia Ægyptiaca disponens, reliquarúmque prouinciarum, & captiuos Iudæorum & Phœnicum atque Syrorum, qui in Ægypto fuerant, commendans quibusdam amicis, vt cum exercitu & impedimentis perducerentur ad Babyloniam, ipse cum paucis iter aggressus per desertum Babylonem venit: reperiénsque cuncta à Chaldæis dispensari, seruatúmque regnum ab optimatibus eorum, dominus factus totius paterni principatus, captiuis quidem aduenientibus præcepit habitacula in opportunissimis Babyloniæ locis ædificare. ipse verò ex manubiis templum Beli ac reliqua munificentissimè excoluit: & veteri vrbi alteram extrinsecus adiecit. Et prouiso ne posthac possent hostes fluuium conuertere, & ad vrbem accedere, tres interiori ciuitati per circuitum muros, totidem exteriori, hos cocto latere, illos addito etiam bitumine, circundedit: tum sic communitæ portas quæ vel templum deceant, addidit. ad hoc iuxta paternam regiam, alteram sumptuosiorem multo ampliorémque extruxit: cuius ornatum exponere fortasse longum esset, illud memoratu dignum, quòd hæc adeò superba supráque fidem magnifica, quindecim dierũ spacio perfecta est.

A Φησὶ δὲ Βήρωσσος τοῖς ἀρχαιοτάτοις ἐπακολουθῶν ἀναγραφαῖς, ὡδί τε τὸ γενομένου κατακλυσμοῦ καὶ τὸν ἐν αὐτῷ φθορᾶς τῶν ἀνθρώπων, καθάπερ Μωϋσῆς ἔτως ἱστόρηκεν, καὶ ὡδὶ τὸν λάρνακος, ἐν ᾗ νῶχος ὁ τῶν γένους ἡμῶν ἀρχηγὸς διεσώθη, ἐπὶ τὴν κορυφὴν τῶν ἀκρωρείας τῶν ἀρμενίων ὀρῶν. εἶτα τοὺς ἀπὸ νῶχε καταλέγων, καὶ τοὺς χρόνους αὐτοῖς προσιθεὶς, ὅπῃ ἀνεβόλασσεν ἐφάνη), τὸν βαβυλῶνος καὶ χαλδαίων, βασιλέα, καὶ τὰς τούτου πράξεις ἀφηγούμενος λέγει, τίνα τρόπον πέμψας ὅπῃ τὴν αἴγυπτον, καὶ ὅπῃ τὴν ἡμετέραν γῆν τὸν υἱὸν τὴν ἑαυτοῦ ναβυχοδονόσορον μετὰ πολλῆς δυνάμεως, ἐπειδή περ ἀφεστῶτας αὐτοὺς ὑπέθετο, πάντων ἐκράτησεν· καὶ τὴν ναὸν ἐνέπρησε τὴν ἐν ἱεροσολύμοις, ὅλως τε πάντα τὴν παρ' ἡμῶν λαὸν αἰχμαλωτίσας, εἰς βαβυλῶνα μετῴκισεν. συνέβη δὲ καὶ τὴν πόλιν ἐρημωθῆναι χρόνον ἑβδομήκοντα, μέχρι κύρου τοῦ περσῶν βασιλέως. κρατῆσαι δέ φησι τὸν βαβυλώνιον αἰγύπτου, συρίας, φοινίκης, ἀραβίας, πάντας δὲ ὑπερβαλλόμενον τῶν πρὸ αὐτοῦ χαλδαίων καὶ βαβυλωνίων βασιλεύσαντας. εἶθ' ἑξῆς ὑποκαταβὰς ὀλίγον ὁ βήρωσσος, πάλιν ἀναπτύσσει ἐν τῇ τῶν ἀρχαιότητος ἱστορικογραφίᾳ. αὐτὰ δὲ ἀναθήσομαι τὰ τοῦ βήρωσσου τοῦτον ἔχοντα τὸν τρόπον. ἀκούσας δ' ὁ πατὴρ αὐτοῦ ναβολάσσαρος, ὅτι ὁ τεταγμένος σατράπης ἔντι αἰγύπτῳ καὶ τῶν περὶ τὴν συρίαν τε καὶ κοίλην καὶ τὰ φοινίκων τόποις ἀποστάτης γέγονεν, οὐ δυνάμενος αὐτὸς ἔτι κακοπαθεῖν, συστήσας τὸν υἱὸν ναβουχοδονοσόρῳ ὄντι ἔτι ἐν ἡλικίᾳ μέρη τινὰ τῆς δυνάμεως, ἐξέπεμψεν ἐπ' αὐτόν. συμμίξας δὲ ναβυχοδονόσορος τῷ ἀποστάτῃ, καὶ παρατάξάμενος, αὐτοῦ τε ἐνικᾶσε, καὶ τὰ χώραν ἐξ ἀρχῆς ὑπὸ τὰ αὐτοῦ βασιλείαν ἐποίησεν. τοῦ τε πατρὸς αὐτοῦ συνέβη ναβολασσάρου, καὶ τοῦτον τὸν καιρὸν ἀῤῥωστήσαντα, ἐν τῇ βαβυλωνίων πόλει μεταλλάξαι τὸν βίον, ἔτη βεβασιλευκότα εἴκοσι ἐννέα. αἰσθόμενος δὲ μετ' οὐ πολὺ τὰ τοῦ πατρὸς τελευτὰ ναβυχοδονόσορος, καταστήσας τὰ καὶ τὴν αἴγυπτον πράγματα καὶ τὰ λοιπὰ χώραν, καὶ τοῖς αἰχμαλώτοις ἰουδαίων τε καὶ φοινίκων καὶ σύρων καὶ τῶν κατὰ τὴν αἴγυπτον ἐθνῶν συντάξας τινὰ τῶν φίλων, μετὰ τῆς δυνάμεως, καὶ τῆς λοιπῆς ὠφελείας ἀπακομίζειν εἰς τὰ βαβυλωνίαν, αὐτὸς ὁρμήσας ὀλιγοστὸς παρεγένετο διὰ τῆς ἐρήμου εἰς βαβυλῶνα. καταλαβὼν δὲ τὰ πράγματα διοικούμενα ὑπὸ χαλδαίων, καὶ διατηρουμένου τὰ βασιλείαν ὑπὸ τοῦ βελτίστου αὐτῶν, κυριεύσας ἐξ ὁλοκλήρου τῆς πατρικῆς ἀρχῆς, τοῖς μὲν αἰχμαλώτοις πρόσταγμα, συνέταξεν αὐτοῖς ἀποικίας ἐν τοῖς ἐπιτηδειοτάτοις τῆς βαβυλωνίας τόποις ἀποδεῖξαι. αὐτὸς δὲ τῶν ἐν τοῦ πολέμου λαφύρων, τόνδε βήλου ἱερὸν καὶ τὰ λοιπὰ κοσμήσας φιλοτίμως, τὰ τε ὑπάρχουσαν ἐξ ἀρχῆς πόλιν, καὶ ἑτέραν ἔξωθεν προσκατεσκεύασε, καὶ * ἀναγκάσας πρὸς τὸ μηκέτι δύνασθαι τοῖς πολιορκοῦντας τὸν ποταμὸν ἀναστρέφοντας ὅπῃ τὰ πόλιν καταστρατεύειν, ὑπεβάλετο ζεῖς μὲν τὸν ἔνδον πόλεως τρισβόλους, ζεῖς δὲ τῆς ἔξω τούτων, τοῖς μὲν ἐξ ὀπῆς πλίνθου καὶ ἀσφάλτου, τοῖς δὲ ἐξ αὐτῆς τὸν πλίνθου, καὶ τειχίσας ἀξιολόγως τὰ πόλιν, καὶ τοὺς πυλῶνας κοσμήσας ἱερεπρεπῶς, προκατεσκεύασε τοῖς παλαιοῖς βασιλείοις, ἕτερα βασίλεια ἐχόμενα ἐκείνων, ὑπεραίροντα ἀνάθημα καὶ τὰ πολλὰ πολυτέλειαν. μακρὰ δὲ ἴσως ἔσται τὸ τοῦτο ἐξηγεῖσθαι. πλὰ ὄντα γε ὑπερβολὰ ὡς μεγάλα καὶ ὑπέρφαυα, συνετελέσθη ἡμέραις δεκαπέντε.

ἐν δὲ

ἐν ᾗ τοῖς βασιλείοις τούτοις ἀναλήμματα λίθινα ὑψηλὰ ἀνοικοδομήσας, καὶ τὴν ὄψιν ὁδοὺς ὁμοιοτάτην τοῖς ὄρεσι, καταφυτεύσας δένδρεσι παντοδαποῖς ἐξειργάσατο. Καταασκεύασας τὸν καλούμενον κρεμαστὸν παράδεισον, διὰ τὸ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ ἐπιθυμεῖν τῆς ὀρείας διαθέσεως, τεθραμμένην ἐν τοῖς κατὰ τὴν Μηδίαν τόποις. ταῦτα μὲν οὖν ἱστόρησεν περὶ τοῦ προειρημένου βασιλέως, καὶ πολλὰ πρὸς τούτοις τῶν χαλδαϊκῶν, ἐν ᾗ μέμφεται ἑλληνικοῖς συγγραφεῦσιν, ὡς μάτην διομνύοις ὑπὸ σεμιράμιδος τὰ ἀσσυρίας ὑποδειχθῆναι τὰ Βαβυλῶνα, καὶ τὰ θαυμάσια κατασκευασθῆναι περὶ αὐτὴν ὑπ' ἐκείνης ἔργα φανερῶς γεγραφότι. Καὶ κατὰ τοῦτο τὴν μὲν τῶν χαλδαίων γραφὴν ἀξιόπιστον νομιστέον. ἐν μὴν ἀλλὰ καὶ ἐν τοῖς ἀρχαίοις τῶν φοινίκων σύμφωνα τοῖς ὑπὸ βηρωσοῦ λεγομένοις ἀναγέγραπται, περὶ τοῦ τῶν βαβυλωνίων βασιλέως, ὅτι καὶ τὴν ἐν φοινίκῃ ἅπασαν ἐκεῖνος κατεστρέψατο. περὶ τούτων γοῦν συμφωνεῖ φιλόστρατος ἐν ταῖς ἱστορίαις, μεμνημένος τῆς τύρου πολιορκίας. καὶ μεγιαθένης ἐν τῇ τετάρτῃ τῶν ἰνδικῶν. δι' ἧς ἀποφαίνειν πειρᾶται τὸν προειρημένον βασιλέα τῶν βαβυλωνίων, ἡρακλέους ἀρετὴν καὶ μεγέθει πράξεων διενεγκόντα. καταστρέψασθαι γὰρ αὐτὸν φησὶ καὶ λιβύης τὴν πολλὴν καὶ ἰβηρίαν. τὰ δὲ περὶ τὸν ναὸν προειρημένα τοῦ ἐν ἱεροσολύμοις, ὅτι κατεφρήσθη μὲν ὑπὸ τῶν βαβυλωνίων διαστρατευσάντων, ἤρξατο δὲ πόλιν ἀνοικοδομεῖσθαι, κύρου τὰ ἀσίας τὴν βασιλείαν παρειληφότος, ἐκ τῶν βηρωσοῦ σαφῶς δεδιδάχθήσεται. διαπεθέντων. λέγει γὰρ ὅτι διὰ τὰ τείτης. ναβυχοδονόσορος μὲν οὖν μὴ τὸ ἄρξασθαι τὴν προειρημένου τείχους, ἐμπεσὼν εἰς ἀῤῥωστίαν, μετηλλάξατο τὸν βίον, βεβασιλευκὼς ἔτη τεσσαρακονταέξ. τῆς δὲ βασιλείας κύριος ἐγένετο υἱὸς αὐτοῦ δ' ἀλμαράδουχος. οὗτος πρὸς αὐτὸν τὸν πραγμάτων ἀνόμως καὶ ἀσελγῶς, δεδιβουλευθεὶς ὑπὸ τοῦ τὸν ἀδελφὸν ἔχοντος αὐτοῦ νηριγλισσορόορου ἀνῃρέθη, βασιλεύσας ἔτη δύο. μὴ δὲ τὸ ἀναιρεθῆναι τοῦτον, διαδεξάμενος τὴν ἀρχὴν ὁ δεδιβουλευκὼς αὐτοῦ νηριγλισσορόορος, ἐβασίλευσεν ἔτη τεσσαρα. τούτου υἱὸς λαβοροσσοαρχόδος ἐκυρίευσε μὲν τὰ βασιλείας παῖς ὢν μόνας ἐννέα, δεδιβουλευθεὶς δὲ διὰ τὸ πολλὰ ἐμφαίνειν κακοήθη ὑπὸ τῶν φίλων ἀπετυμπανίσθη. δεδολομένου δὲ τούτου, συνελθόντες οἱ δεδιβουλευκότες αὐτῷ, κοινῇ τὴν βασιλείαν παρέδοσαν ναβονήδῳ τινὶ τῶν ἐκ βαβυλῶνος, ὅστις ἐκ τὰ αὐτὰ δεδίσεως. διὰ τούτου τὰ περὶ τὸ ποταμὸν τείχη τὰ βαβυλωνίων πόλεως, ἐξ ὀπτῆς πλίνθου καὶ ἀσφάλτου κατεσκευάσθη. ἕβδομος δὲ τὰ βασιλείας αὐτοῦ ἐν τῷ ἑπτακαιδεκάτῳ ἔτει, προεξεληλυθὼς κύρος ἐκ τῆς περσίδος μὴ δυνάμεως πολλῆς καὶ καταστρεψάμενος τὴν λοιπὴν ἀσίαν πᾶσαν, ὥρμησεν διὰ τῆς βαβυλωνίας. ἀναδόμενος καὶ ναβόννηδος τὴν ἔφοδον αὐτοῦ, ἀπαντήσας μὴ τῆς δυνάμεως καὶ συνταξάμενος, ἡττηθεὶς τῇ μάχῃ καὶ φυγὼν ὀλίγους, συνεκλείσθη εἰς τὴν βορσιππηνῶν πόλιν. κύρος δὲ βαβυλῶνα καταλαβόμενος, καὶ συντάξας τὰ ἔξω τῆς πόλεως τείχη κατασκάψαι, διὰ τὸ λίαν αὐτὸν πραγματικὸν καὶ δυσάλωτον φανῆναι τὴν πόλιν, ἀνέζευξεν διὰ βόρσιππον, ἐκπολιορκήσων τὸν ναβόννηδον. τοῦ δὲ ναβονήδου οὐχ ὑπομείναντος τὴν πολιορκίαν, ἀλλ' ἐγκείσαντος αὐτὸν πρότερον, χρησάμενος κύρος φιλανθρώπως, καὶ δοὺς οἰκητήριον αὐτῷ καρμανίαν, ἐξέπεμψεν ἐκ τὰ βαβυλωνίας. ναβόννηδος μὲν οὖν τὸ λοιπὸν τὸν χρόνον διαγηράσας,

A In ea lapideas moles excelsas excitauit, aspectu montibus assimiles, omníque genere arborum consitas. Horum quoque pensilem fecit, fama nobilem: eo quòd vxor eius montanum aspectum desideraret, in Medorum regione educata. Hæc itaque retulit de prædicto rege, & multa super hæc in libro Chaldaicorum: in quo culpat conscriptores Græcos, quasi vanè arbitratos, à Semiramide Assyria Babylonem ædificatam, & mira opera ab illa circa eam fuisse constructa, falsè conscripsisse dicens. Ipsam certè Chaldæorum conscriptionem fide dignam existimandum est, quando cum archiuis Phœnicum concordare videntur, quæ ex Berosо conscripta sunt de rege Babyloniorum: quoniam & Syriam & vniuersam Phœnicem ille subuertit. In his sanè consonat & Philostratus in historiis, dum Tyrii meminit obsidionis: & Megasthenes in quarto Indicorum: vbi declarare contendit, prædictum regem Babyloniorum Herculem fortitudine & rerum gestarum magnitudine præcessisse. Dicit enim eum & maximam Africæ partem, & Hispaniam subiugasse. Quæ verò de templo Hierosolymorum relata sunt, & concrematum esse à Babyloniis, & cœptum rursus ædificari Cyro tenente Asiæ principatum, ex dictis Berosi declaramus. Sic enim in tertio libro dicit, Nabuchodonosor itaque posteaquam inchoauit prædictum murum, incidens in languorem, de vita migrauit, cùm regnasset annis tribus & quadraginta. Huius regni Dominus effectus filius eius Euelmaradochus, propter iniquitates & libidines passus insidias à marito sororis suæ Niriglissoroore peremptus est, cùm duobus regnasset annis. Quo defuncto, sumens regnum qui ei fecit insidias Niriglissoroor, annis regnauit quatuor. Huius filius Laborosardochus, principatum quidem tenuit puer existens mensibus nouem: insidias verò passus, eò quòd nimis appareret malorum esse morum, ab amicis extinctus est. Hoc itaque perempto, conuenientes hi qui fecerant insidias, communi suffragio regnum tradidêre Nabonido cuidam, qui erat ex Babylone ex eadem gente. Sub hoc muri circa fluuium Babyloniæ ciuitatis ex latere cocto & bitumine sunt constructi. Cuius regni anno septimo decimo egressus Cyrus ex Perside cum magno exercitu, vniuersa Asia subacta, impetum fecit in Babyloniam vrbem. Sentiens autem Nabonidus inuasionem eius, & occurrens cum exercitu suo, atque congressus pugna, victus & cum paucis fugatus inclusus est in Borsippensium ciuitate. Cyrus autem Babyloniam obsidens, & deliberans exteriores muros deponere ciuitatis, eo quòd nimis videretur munita, & esset ad capiendum valdè difficilis, reuersus est ad Borsippum, Nabonidum expugnaturus. Nabonido verò oppugnationem non expectante, sed priùs supplicante, vsus clementia Cyrus, & dans ei habitaculum in Carmania, expulit eum à Babylone. Nabonidus itaque reliquum vitæ tempus

in illa prouincia conuersatus est. Hæc con- A
cordant cum nostris. Scriptum namque in
eis est: quod Nabuchodonosor octauodecimo
regni sui anno, templum nostrum ad de-
solationem vsque perduxit, & fuit exterminatum
annis septem. Secundo verò anno regni Cy-
ri fundamentis depositis, rursus secundo regni
Darij anno perfectum est. His prolatis, adi-
iciam etiam Phœnicum historias: non enim
probationum abundantia relinquenda est: est
enim dinumeratio in illis annorum: sic enim B
habent: Sub rege Ithobalo Nabuchodono-
sor obsedit Tyrum annis tribus & decem.
Post hunc regnauit Baal annis decem. Post
hunc iudices constituti sunt, & iudicauêre hi
Ecnibalus Bastechi mensibus duobus: Chelbis
Abdæi mensibus decem: Abarus pontifex
mensibus tribus: Myttonus & Gerastus Ab-
dilimi: iudices annis sex, inter quos regnauit
Balatorus anno vno: quo moriente, mitten-
tes euocauêre Merbalum ex Babylone, & qua- C
tuor regnauit annis. Eo quoque moriente, euo-
cauêre fratrem eius Iromum qui regnauit annis
xx. Sub hoc Cyrus Persarum habuit imperium.
Quapropter omne tempus est annorum quin-
quagintaquatuor, & mensium trium. Septi-
mo siquidem anno regni sui Nabuchodono-
sor cœpit obsidere Tyrum. Quartodecimo au-
tem anno regis Iromi, Cyrus Persarum te-
nuit principatum. Consonant igitur quæ
de templo scripta sunt à Chaldæis ac Tyriis, D
cum literis nostris. Manifestum verò & sine
contentione testimonium est: de prædicta ge-
neris nostri antiquitate. Et his quidem qui non
valde contendunt: sufficere iudicio quæ præ-
missa sunt. Oportet autem non credentibus
Barbaricis conscriptionibus, sed solis Græ-
cis fidem habendam esse dicentibus, adhuc
multos exhibere testes, etiam Græcos, scien-
tes nostrum genus, & opportuno tempo-
re eius habentes mentionem. Pythagoras i- E
gitur Samius, cùm sit antiquus quidem æta-
te sapientia verò & diuina pietate philo-
sophos omnes excellens, non solùm quæ no-
stra sunt agnouisse manifestus est, sed etiam
æmulatus ea ex multis apparet. Et eius qui-
dem conscriptio nulla reperitur. multi tamen
de eo retulêre; quorum insignior est Hermip-
pus, vir circa omnem historiam diligentissi-
mus indagator. Refert itaque in primo de
Pythagora libro, quod Pythagoras vno fami-
liarium suorum defuncto, nomine Calliphon-
te: genere Crotoniate, illius animam dicebat
secum degere die noctúque: & quod præcipe-
ret, vt non transiret locũ, vbi asinus lapsus esset,
& ab aqua fœculenta semetipsum abstineret, &
ab omni blasphemia recederet. Deinde sequi-
tur. Hæc autem agebat atque dicebat, Iudæorũ
& Thracum opiniones imitatus, ac transferens
in semetipsum. Dicitur enim verè, quod ille
vir multas Iudæorum leges in suam transtulit G
philosophiam. Fuit tamen etiam per ciuitates
non ignota olim gens nostra: & multi iã mores
ad quasdam transierunt, & æmulatione digni à
nonnullis habebantur. Quod manifestat Theo-
phrastus in his quæ scripsit de legibus. Ait e-
nim, quia prohibent Tyrorum leges & peregri-
no sacramento iurare. Inter quæ sacramenta

ἐν ἐκείνῃ τῇ χώρᾳ κατέστρεψε τὸν βίον. ταῦτα σύμφω-
νον ἔχει τοῖς ἡμετέροις βύβλοις τῇ ἀλήθειαν. γέγραπται
γὰρ ἐν αὐταῖς ὅτι Ναβυχοδονόσορος ὀκτωκαιδεκάτῳ τῷ
αὐτοῦ βασιλείας ἔτει τὸν παρ' ἡμῖν ναὸν ἠρήμωσε, καὶ λῶ
ἀφανὴς ὑπὲ ἔτη ἑπτά. δευτέρῳ δὲ τοῦ κύρου βασιλείας ἔτει
τῶν θεμελίων ὑποβληθέντων, δευτέρῳ πάλιν τοῦ δαρείου
βασιλείας ἀπετελέσθη. προσθήσω δὲ καὶ τοὺς τῶν φοινίκων
ἀναγραφάς. ἃ γὰρ παραλειπτέον τῆς ἀποδείξεων τὴν πε-
ριουσίαν. ἔστι δὲ τοιαύτη τῆς χρόνων ἡ καταρίθμησις. ὑπὲ
θωβάλου τοῦ βασιλέως ἐπολιόρκησε ναβυχοδονόσορος
τὴν τύρον. μετὰ τοῦτον ἐβασίλευσε βαὰλ ἔτη δέκα. μετὰ τοῦ-
τον δικασταὶ κατεστάθησαν καὶ ἐδίκασαν. ἐκνίβαλος
βασλάχου μῆνας δύο, χέλβης ἀβδαίου μῆνας δέκα,
ἄββαρος ἀρχιερεὺς μῆνας τρεῖς. μύττονος καὶ γεράστα-
τος τοῦ ἀβδηλίμου δικασταὶ ἔτη ἕξ, ὧν μεταξὺ ἐβασίλευ-
σε βαλάτορος οἰκεῖον ἕνα. τούτου τελευτήσαντος, ἀπο-
στείλαντες, μετεπέμψαντο μέρβαλον ἐκ τῆς βαβυλῶ-
νος, καὶ ἐβασίλευσεν ἔτη τέσσαρα. τούτου τελευτήσαντος,
μετεπέμψαντο τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ ἴρωμον, ὃς ἐβασί-
λευσεν ἔτη εἴκοσιν. ὑπὲ τούτου κύρος περσῶν ἐδυνά-
στευσεν. ἐκεῖνο ὁ σύμπας χρόνος ἔτη πεντήκοντα τέσ-
σαρα καὶ τρεῖς μῆνες πρὸς αὐτοῖς. ἑβδόμῳ μὲν γὰρ * περὶ τὴν ναβυχοδονοσόρου βασιλείας ἤρξατο πολιορκεῖν
τύρον. τεσσαρεσκαιδεκάτῳ δὲ ἔτει τῆς εἰρώμου κύρος ὁ
πέρσης τὸ κράτος παρέλαβεν. καὶ σύμφωνα μὲν ὑπὲ
τοῦ ναοῦ τοῖς ἡμετέροις γράμμασι τὰ χαλδαίων καὶ τυ-
ρίων. ὁμολογημένη δὲ καὶ ἀναντίρρητος ἡ περὶ τῆς εἰρη-
μένων μοι μαρτυρία τοῦ γένους ἡμῶν ἀρχαιότητος.
τοῖς μὲ οὖν μὴ σφόδρα φιλονείκοις ἀρκέσειν ὑπολαμ-
βάνω τὰ προειρημένα. δεῖ δὲ ἄρα καὶ τῆς ἀπιστουμένων
τὰ ἐν τοῖς βαρβάροις ἀναγραφαῖς, μόνοις δὲ τοῖς ἕλλησι
πιστεύειν ἀξιουμένοις, ἀποπληρῶσαι τὴν ὑπόληψιν, καὶ
πολλοὺς καὶ τούτων ὑπισχνουμένους τὸ ἔθνος ἡμῶν, καὶ καθ' ὃ καιρὸς ἦν αὐτοῖς, μνημονεύοντας παρα-
θέσθαι ἐν ἰδίοις αὐτῶν συγγράμμασιν. πυθαγόρας τοί-
νυν ὁ σάμιος ἀρχαῖος ὤν, σοφίᾳ δὲ καὶ τῇ περὶ τὸ θεῖον
εὐσεβείᾳ πάντων ὑπερβαλλόμενος διενεγκεῖν τῶν φιλο-
σοφησάντων, οὐ μόνον ἐγνωκὼς τὰ παρ' ἡμῖν δῆλος ὤν,
ἀλλὰ καὶ ζηλωτὴς αὐτῶν ὢν πολύς γε γεγυμνασμένος. αὐτὸ
μὲν οὖν οὐδὲν ὁμολογεῖται σύγγραμμα, πολλοὶ δὲ τὰ
περὶ αὐτὸν ἱστορήκασι, καὶ τούτων ὑπομνήματος ὤν τὴν
ἕρμιππος, ἀνὴρ περὶ πᾶσαν ἱστορίαν ὑπομελής. λέ-
γει τοίνυν ἐν τῷ α τῶν περὶ πυθαγόρου βυβλίων,
ὅτι πυθαγόρας, ἑνὸς αὐτοῦ τῶν συνουσιαστῶν τελευτή-
σαντος, τοὔνομα καλλιφῶντος, τὸ γένος κροτωνιάτου,
τὴν ἐκείνου ψυχὴν ἔλεγε συνδιατρίβειν αὐτῷ καὶ νύ-
κτωρ καὶ μεθ' ἡμέραν καὶ ὅτι παρεκελεύετο μὴ διέρχε-
σθαι τόπον, ἐφ' ὃν αὐ ὄνος ὀκλάσῃ, καὶ τῶν διψίων ὑδάτων
ἀπέχεσθαι, καὶ πάσης ἀπέχειν βλασφημίας. εἶτα προ-
σίθησι μὴ ταῦτα καὶ τάδε. ταῦτα δὲ ἔπραττε καὶ ἔλε-
γε, καὶ ἰουδαίων καὶ θρακῶν δόξας μιμούμενος, καὶ μετα-
φέρων εἰς ἑαυτόν. λέγει γὰρ ὡς ἀληθὴς ὁ ἀνὴρ ἐκεῖ-
νος πολλὰ τῆς παρὰ ἰουδαίοις νομίμων, εἰς τὴν αὐτοῦ
μετενεγκεῖν φιλοσοφίαν. καὶ γὰρ καὶ κατὰ πόλεις τὰ ἄγνω-
στον ἡμῶν πάλαι τὸ ἔθνος, καὶ πολλὰ τῆς ἐθῶν εἴς τινας
ἤδη διαπεφοιτήκει, καὶ ζήλου παρ' ἐνίοις ἠξιοῦτο. δηλοῖ
δὲ ὁ θεόφραστος ἐν τοῖς περὶ νόμων. λέγει γὰρ ὅτι κω-
λύουσιν οἱ τυρίων νόμοι ξενικοὺς ὅρκους ὀμνύειν. ἐν οἷς
μετά-

μετά τινων ἄλλων καὶ τὸ καλούμενον ὅρκον κορβᾶν καταριθμεῖ. παρ' οὐδενὶ δ' αὐ εὕρεθείη πλὴν μόνοις ἰουδαίοις. δηλοῖ δ' ὡς αὐ εἴποι τις ὁ τῶν ἑβραίων μεθερμηνευόμενος δῶρον θεοῦ. καὶ μὴν οὐδὲ ἡροδοτος ὁ ἁλικαρνασσεὺς ἠγνόηκε ἡμῶν τὸ ἔθνος, ἀλλὰ τρόπῳ τινὶ φαίνεται μεμνημένος. φησὶ γὰρ κόλχων ἱστορῶν ἐν τῇ δευτέρᾳ βύβλῳ φησὶν οὕτως. μοῦνοι τῶν πάντων φησὶ κόλχοι, καὶ αἰγύπτιοι, καὶ αἰθίοπες περιτέμνονται ἀπ' ἀρχῆς τὰ αἰδοῖα. φοίνικες τε καὶ σύριοι οἱ ἐν τῇ παλαιστίνῃ, καὶ οὗτοι ὁμολογοῦσι παρ' αἰγυπτίων μεμαθηκέναι. σύριοι τε οἱ περὶ θερμώδοντα καὶ παρθένιον ποταμὸν, καὶ μάκρωνες, οἱ τούτοισιν ἀσυνείτονες ὄντες, ὑπὸ κόλχων φασὶ νεωστὶ μεμαθηκέναι. οὗτοι γάρ εἰσιν οἱ περιτεμνόμενοι ἀνθρώπων μουνοι, καὶ οὗτοι αἰγυπτίοισι φαίνονται ποιοῦντες κατὰ ταυτά. αὐτῶν τε αἰγυπτίων καὶ αἰθιόπων οὐκ ἔχω εἰπεῖν, ὁκότεροι παρὰ τῶν ἑτέρων ἐξέμαθον. οὐκοῦν εἴρηκε σύριος τινὶ ἐν τῇ παλαιστίνῃ περιτέμνεσθαι. τῶν τε τινὶ παλαιστίνῃ κατοικούντων μόνοι τοῦτο ποιοῦσιν ἰουδαῖοι. τοῦτο ἄρα γινώσκων εἴρηκε περὶ αὐτῶν. καὶ χοιρίλος τε ἀρχαιότερος γραμμάτων ποιητὴς μέμνηται τοῦ ἔθνους ἡμῶν. ὅτι συνεστράτευται ξέρξῃ τῷ περσῶν βασιλεῖ ὅτι τινὶ ἑλλάδα. καταριθμησάμενος γὰρ πάντα τὰ ἔθνη, τελευταῖον καὶ τὸ ἡμέτερον ἐπέταξε λέγων.

Τῷ δ' ὄπιθεν διέβαινε γραῦς θαυμαστὸν ἰδέσθαι,
Γλῶσσαν μὲν φοίνισσαν ὑπὸ στομάτων ἀφιεῖσα·
Ὠκεῖαν τ' ἐν σολύμοις ὄρεσι πλατείῃ περὶ λίμνῃ.
Αὐχμαλέοι, κορυφὰς βοσκόμενοι δ' αὐτὰρ ὕπερθεν
Ἵππων δαρτὰ περόσωπ' ἐφόρευν ἐσκληκότα καπνῷ.

δῆλον δὲ ὅτι, ὡς οἶμαι, πᾶσιν ἡμῶν αὐτὸ μεμνῆται, τῷ καὶ τὰ σόλυμα ὄρη ἐν τῇ ἡμετέρᾳ εἶναι χώρᾳ, ἃ κατοικοῦμεν, καὶ τὸν ἀσφαλτῖτιν λεγομένην λίμνην. αὕτη γὰρ πασῶν τῶν ἐν τῇ συρίᾳ λιμνῶν πλατυτέρα καὶ μείζων κατέστηκεν. καὶ χοιρίλος μὲν οὐ μόνον ἠπίστατο τοῖς ἰουδαίοις, ἀλλὰ καὶ ἐθαύμαζον, ὅσοις αὐτῶν ἐντύχοιεν, οὐχ οἱ φαυλότατοι τῶν ἑλλήνων, ἀλλ' οἱ δὴ σοφίᾳ μάλιστα τεθαυμασμένοι, ῥᾴδιον γνῶναι. κλέαρχος γὰρ ὁ ἀριστοτέλους ὢν μαθητὴς, καὶ τῶν ἐν τοῖς περιπάτοις φιλοσόφων οὐδενὸς δεύτερος, ἐν τῷ πρώτῳ περὶ ὕπνου βιβλίῳ φησὶν, ἀριστοτέλη τὸν διδάσκαλον αὐτοῦ περί τινος ἀνδρὸς ἰουδαίου ταῦτα ἱστορεῖν, αὐτὸν τε τὸν λόγον ἀριστοτέλει παραπεμπεῖν. ἔστι δ' ὅπου γεγραμμένον. ἀλλὰ τὰ μὲν πολλὰ μακρὸν ἂν εἴη λέγειν. ὅσα δ' ἔχει τῷ ἐκείνου θαυμασιότητά τινα, καὶ φιλοσοφίαν ὁμοίως, διελθεῖν οὐ χεῖρον. ὡς σαφῶς δέ σοι εἰπεῖν ὑπερόχιδη, θαυμαστόν τι καὶ ὀνείρατος ἴσα σοι δόξω λέγειν. καὶ ὁ ὑπερόχιδης ὑπολαβόμενος, δι' αὐτὸ γὰρ, ἔφη, τοῦτο, καὶ ζητοῦμεν ἀκοῦσαι πάντες. οὐκοῦν εἶπεν ἀριστοτέλης καὶ τὸ τῶν ῥητορικῶν παράγγελμα, τὸ γένος αὐτοῦ πρῶτον διέλθωμεν, ἵνα μὴ ἀπειθῶμεν τοῖς τῶν ἐπαγγελιῶν διδασκάλοις. λέγε, εἶπεν ὁ ὑπερόχιδης, ὅπου σοι δοκεῖ. κἀκεῖνος, τοίνυν τὸ μὲν γένος ἦν ἰουδαῖος ἐκ τῆς κοίλης συρίας. οὗτοι δὲ εἰσιν ὑπόγονοι τῶν ἐν ἰνδοῖς φιλοσόφων. καλοῦν γὰρ ὡς φασιν οἱ φιλόσοφοι παρὰ μὲν ἰνδοῖς κάλλανοι. παρὰ δὲ σύριοις ἰουδαῖοι, τοὐνόμα λαβόντες ὑπὸ τοῦ τόπου. περιοικοῦνται γὰρ ὃν κατοικοῦσι τόπον ἰουδαία. τὸ δὲ τῆς πόλεως αὐτῶν ὄνομα πάνυ σκολιόν ἐστιν, ἱεροσολύμοις γὰρ αὐτοὺς καλοῦσιν. οὗτοι οὖν ὁ ἄνθρωπος ὑποδεχόμενός τε πολλοῖς, καὶ τῶν

A cum quibusdam aliis etiam iusiurandum, quod Corbam appellatur, enumerat: apud nullos autem hoc inuenitur iuramentum, nisi apud Iudæos solos: quod interpretatur ex Hebraica lingua, donum Dei. Verùm neque Herodotus Halicarnasseus nostram ignorauit gentem, sed quodammodo eius meminisse cognoscitur. De Colchis enim referens, in secundo libro sic dicit: Soli autem inter omnes Colchi, & Ægyptij, & Æthiopes, verenda ad initio circuncidunt. Phœnices verò, & B Syri in Palæstina confitentur hoc ab Ægyptiis didicisse. Syri autem qui circa Thermodoontem & Parthenium fluuium commorantur, & his vicini Macrones, à Colchis dicuntur nuper didicisse. Hi namque sunt inter homines soli, qui circunciduntur: & isti sicut Ægyptij facere dicuntur. De Ægyptiis autem & Æthiopibus dicere non possum, vtri ab alteris didicêre. Dixit ergo Syros, qui in Palæstina sunt, C circuncidi. Omnium autem qui habitant Palæstinam, soli Iudæi circunciduntur. Hoc igitur sciens, de ipsis dicit. Quin & Chœrilus, antiquus poëta, meminit de gente nostra, dicens quod militauerunt nostri maiores cum Xerxe Persarum rege contra Græcos: & enumerans vniuersas gentes, nouissimam nostram posuit, ita dicens:

Huius miranda specie gens castra secuta,
Phœnissam ignoto linguam mittebat ab ore. D
Sedes huic Solymi montes, stagnum prope vastum,
Tonsa caput circum, squarenti vertice equini
Exuuias capitis duratas igne gerebat.

Palàm ergo est, sicut arbitror, quia nostri meminerit, eo quòd & Solymi montes in nostra regione sunt constituti, in quibus habitamus, & stagnum, quod dicitur Alphaltites. hoc enim inter omnes stagnum in Syria latius ac maius est. Et Chœrilus quidem ita nostri E meminit. Quod autem non solùm sciebant Iudæos, sed etiam in quotquot inciderent admirabantur, non è vulgo Græci, sed ob sapientiam celebres, ostendere facile est. Clearchus enim Aristotelis discipulus, & Peripateticorum nulli secundus, in primo libro de somno, dicit Aristotelem doctorem suum de quodam viro Iudæo ita referre: & ipsi Aristotelì eundem sermonem ascribit, quod ita conscriptum est. Sed alia quidem longum est dicere. F Quæ verò habere potuerant illius admirationem quandam atque philosophiam, ea duco operæ preciũ referre. Et Hyperochides: vehemẽter, inquit, audire desideramus vniuersi. Igitur secundùm præcepta, Aristoteles inquit, rhetorica, eius genus primò indicabimus, ne reluctemur doctoribus præceptorum. Dic, inquit Hyperochides, ita si placet. tum ille. genere igitur Iudæus erat, è Cœlesyria: qui sunt ex propagine Philosophorum Indorum, vocantúrque (vt aiunt) philosophi, apud Indos Calani, apud G Syros autem Iudæi nomen accipientes à loco. locus enim vbi habitant, appellatur Iudæa. nomen verò eorum ciuitatis valde difficile est: vocant enim eam nomine Hierusalem. Is igitur homo multos hospitio recipiens, & de iu-

periorib̃us ad maritima descendens, grauissimus erat non solùm eloquio, sed etiam animo. Et tunc nobis degentibus apud Asiam, cum diuinus homo venisset ad ea loca, confabulari cœpit nobiscum, & cum aliis scholasticis eorum sapientiam tentans, cúmque multi eruditorum congregarentur, tradebat potiùs aliquid eorum quæ habebat. Hæc ait Aristoteles apud Clearchum, & super hæc multam ac mirabilem continentiam Iudæi viri in cibis & castitatem narrat. Licet autem volentibus hæc ex ipsius lectione cognoscere. ego enim refugio plus quàm decet inserere. Clearchus igitur facta digressione, cùm aliud propositum haberet, nostri generis ita meminit. Hecatęus autem Abderita, vir philosophus simul & circa actiones industrius, cum Alexandro rege nutritus, & cum Ptolemæo Lagi commoratus, non obiter, sed integrum de ipsis Iudæis conscripsit librum, ex quo volo breuiter quædam eorum quæ ab eo sunt dicta percurrere. Sed primitus tempus ostendam. meminit enim prælij, quo circa Gazam Ptolemæus conflixit cum Demetrio, quod vtique contigit vndecimo quidem anno post mortem Alexandri, Olympiade verò septima & decima atque centesima, sicuti refert Castor. adiiciens enim hanc Olympiadem, dicit: Sub hac Ptolemæus Lagi vicit in Gaza prælio Demetrium Antigoni, qui vocabatur Poliorcetes. Aleyandrum verò profitentur vniuersi centesima & quartadecima Olympiade fuisse defunctum. Palàm ergo est, quia & secundùm illud tempus; & sub Alexandro genus florebat nostrum. Dicit igitur Hecatæus, quia post prælium ad Gazam Ptolemæus locorum quæ sunt circa Syriam dominus est effectus. Et multi hominum cognoscentes mansuetudinem & clementiam Ptolemæi, cum eo proficisci ad Ægyptum, & rebus communicare voluêre, Quorum vnus, inquit, erat Ezechias pontifex Iudæorum: homo ætate quidem quasi sexaginta & sex annorum, dignitate verò apud contribules maximus, & animo sapientissimus, potentissimus ad dicendum, & circa causas sicut nullus alter expertus. dicit etiam omnes sacerdotes Iudæorum, qui decimas accipiunt, & vniuersa in communi gubernant, circa mille & quingentos existere. Rursus autem prædicti viri faciens mentionem: hic, inquit, homo hunc honorem gerens, & assuetus esse nobiscum assumens aliquos suorum, differẽ etiam cunctam exposuit: & habitationem suam & conuersationem, quam scriptam habebat, pariter indicauit. Deinde palàm facit Hecatæus, quales circa leges existimus: & quia omnia sustinere, ne transcendamus eas, eligimus: & hoc esse optimam iudicamus. Dicit igitur hæc: Et malè sæpius à finitimis audientes, & omnes contumelias passi à Persicis regibus & satrapis, non possunt mente mutari. Sed cum magna exercitatione, de his præcipuè omnibus respondere parati sunt. Perhibet autẽ etiam indicia fortis animi circa leges non parua, dicens, Alexandro quõdam in Babylone constituto, & volẽte Beli

A πάω τόπων εἰς τοὺς θαλαττίους ἐπικατιόντων, ἑλληνικὸς ἦν οὐ τῇ διαλέκτῳ μόνον, ἀλλὰ καὶ τῇ ψυχῇ. ἐν τόπῳ διαλεγομένων ἡμῶν ἀεὶ τὸ ἀσίαν, ἐπιβαλὼν εἰς τοὺς τόπους, ἐν οἷς ἦμεν, ἐντυγχάνει ἡμῖν τε καὶ τισιν ἑτέροις τῶν σχολαστικῶν, πειράμενος αὐτῶν τὴν σοφίας. ὡς δὲ πολλοὶ τῶν ἐν παιδείᾳ συνωκείοντο, παρεδίδου τι μᾶλλον ὧν εἶχεν. ταῦτ' εἴρηκεν ἀριστοτέλης ἐπὶ τοῦ κλεάρχου, καὶ περὶ πολλοῦ καὶ θαυμάσιον καρτερίαν τοῦ ἰουδαίου ἀνδρὸς ἐν τῇ διαίτῃ καὶ σωφροσύνῃ διεξιών. ἔνεστι δὲ τοῖς βουλομένοις ἐξ αὐτοῦ τὸ πλέον γνῶναι τοῦ βιβλίου. φυλάττομαι γὰρ ἐγὼ τὰ πλείω τῶν ἱκανῶν ἐπιτιθεῖσθαι. κλέαρχος μὲν οὖν ἐν τῷ παρεκβάσει ταῦτ' εἴρηκεν. τὸ δὲ προκείμενον λοιπὸν αὐτοῦ καθ' ἕτερον ἔτος ἡμῖν μνημονεῦσαι. ἑκαταῖος δὲ ὁ ἀβδηρίτης ἀνὴρ φιλόσοφος ἅμα, καὶ πρὸς τὰς πράξεις ἱκανώτατος, ἀλεξανδρῳ τῷ βασιλεῖ συνανατραφείς, καὶ πτολεμαίῳ τῷ λάγου συγγενόμενος, οὐ παρέργως ἀλλὰ πρὸς αὐτὸ ἰουδαίων συγγέγραφε βιβλίον, ἐξ οὗ βούλομαι κεφαλαιωδῶς διηδραμεῖν ἕνια τῶν εἰρημένων. ἐπὶ πρῶτον δηλώσω τὸ χρόνον. μνημονεύει γὰρ πτολεμαίου πρὸς γάζαν πρὸς δημήτριον μάχης. αὕτη δὲ γέγονεν ἑνδεκάτῳ μὲν ἔτει τοῦ ἀλεξανδρου τελευτῆς, δηλονότι δὲ ὀλυμπιάδος ἑβδόμης καὶ δεκάτης καὶ ἑκατοστῆς, ὡς ἱστορεῖ κάστωρ. προσθεὶς γὰρ ταύτῃ τῇ ὀλυμπιάδα φησὶν, ὅτι ταύτῃ πτολεμαῖος ὁ λάγου νίκα κατὰ γάζαν μάχῃ δημήτριον τὸν ἀντιγόνου, τὸν ὀνομαζόμενον πολιορκητή. ἀλέξανδρον δὲ τεθνάναι πάντες ὁμολογοῦσιν ὅτι τῆς ἑκατοστῆς τεσσαρεσκαιδεκάτης ὀλυμπιάδος. δῆλον οὖν ὅτι καὶ κατ' ἐκεῖνον τὸν κατὰ ἀλέξανδρον ἤκμαζεν ἡμῶν τὸ ἔθνος. λέγει δέ τινα ὁ ἑκαταῖος πάλιν τάδε. ὅτι μὴν τινὶ ἐν γάζῃ μάχῃ ὁ πτολεμαῖος ἐγένετο τῶν ἀεὶ συρίαν τόπων ἐγκρατής. καὶ πολλοὶ τῶν ἀνθρώπων συνιδόντες τινὶ ἠπιότητα καὶ φιλανθρωπίαν τοῦ πτολεμαίου, συναπαίρειν εἰς ἄιγυπτον αὐτῷ, καὶ κοινωνεῖν τῶν πραγμάτων ἠβουλήθησαν. ὧν εἷς μέν, φησὶν, ἐζεκίας ὁ ἀρχιερεὺς τῶν ἰουδαίων, ἄνθρωπος τινὶ μὲν ἡλικίαν ὡς ἑξηκονταέτης ἐστὶν, τοῦ δὲ ἀξιώματι τῶν ὅλων τοῖς ὁμοέθνοις μέγας. καὶ τινὶ ψυχῇ οὐτ' ἀόπτος, ἔτι δὲ καὶ λέγειν δυνατὸς, καὶ τοῖς ἀεὶ τῶν πραγμάτων ἑτέρου τις ἄλλος ἐμπειρος. καὶ τοι, φησὶν, οἱ πάντες ἱερεῖς τῶν ἰουδαίων, οἱ τινὶ δεκάτινι τῶν γινομένων λαμβάνοντες, καὶ τὰ κοινὰ διοικοῦντες, ἀεὶ χιλίους μάλιστα καὶ πεντακοσίους εἰσίν. πάλιν δὲ τοῦ προειρημένου μνημονεύων αὐδεὸς, ὃν φησὶν ὁ ἄνθρωπος τετυχὼς τῆς τιμῆς ταύτης, καὶ συνήθης ἡμῖν γενόμενος, παραλαβὼν τινα τῶν μεθ' ἑαυτοῦ, τινὶ τε διαφορὰν αὐτῷ πᾶσαν αὐτοῖς, εἶχε γὰρ τινὶ κατοίκησιν αὐτῶν καὶ τινὶ πολιτείαν γεγραμμένῃ. ἔστα ἑκαταῖος δηλοῖ πάλιν πῶς ἔχομεν πρὸς τοὺς νόμους, ὅτι πάντα πάσχειν ὑπὲρ τοῦ μὴ παραβαίνειν τούτοις προαιρούμεθα, καλὸν εἶναι νομίζοντες. τοιαῦτα φησὶ καὶ κακῶς ἀκούοντες ὑπὸ τῶν ἀσυγγενῶν, καὶ τῶν ἐπιφερομένων πάντων, καὶ προσπολεμιζόμενοι πολλάκις ὑπὸ τῶν περσικῶν βασιλέων καὶ σατραπῶν, οὐ δυνάμεθα μεταπεισθῆναι τῇ διανοίᾳ, ἀλλὰ γεγυμνασμένοι ἀεὶ τούτων καὶ αἰκίαις καὶ θανάτοις δεινοτάτοις μάλιστα πάντων ἀπαντῶσι, μὴ ἀνυόμενοι τὰ παρόντα. παρέχει δὲ καὶ τεκμήρια τῆς ἰσχυροτάτης τῶν ἀεὶ τῶν νόμων ἐν ὀλίγα. φησὶ γὰρ ἀλέξανδρον ποτὲ ἐν βαβυλῶνι γενόμενον, καὶ προσιόντα τὸ τοῦ βίβλου

πεπλω-

πεπτωκὸς ἱερὸν ἀνακαθαῖραι, καὶ πᾶσιν αὐτοῖς τοῖς στρατιώταις ὁμοίως φέρειν τὸν χοῦν προσέταττον, μόνους τοὺς ἰουδαίους οὐ προσέτρεπον. ἀλλὰ καὶ πολλὰς ὑπομεῖναι πληγὰς, καὶ ζημίας ὑποτῆσαι μεγάλας, ἕως αὐτοῖς συγγνόντα τὸν βασιλέα δοῦναι τοῦ ἄδειαν. τοῦ γε μὴν τῶν εἰς τὴν χώραν, φησὶ, πρὸς αὐτοὺς ἀφικνουμένων, καὶ νεὼς καὶ βωμοὺς κατασκευασάντων, ἅπαντα ταῦτα κατέσκαπτον. καὶ τοῦ μὲν ζημίαν τοῖς σατράπαις ἐξέτεινον, περί τινων δὲ καὶ συγγνώμας μετελάμβανον. καὶ προσεπιθήσιν, ὅτι δίκαιον ὄντι τούτοις αὐτοὺς ὄντι θαυμάζειν. λέγει δὲ καὶ περὶ τοῦ πολυανθρωπότατον γεγονέναι ἡμῶν τὸ ἔθνος. πολλοὺς μὲν γὰρ ἡμῶν φησὶν αἰχμάλωτους εἰς βαβυλῶνα πέρσαι πρότερον αὐτῶν ἐποίησαν μυριάδας. οὐ ὀλίγαι δὲ καὶ μετὰ τὸν ἀλεξάνδρου θάνατον εἰς αἴγυπτον καὶ φοινίκην μετέστησαν, διὰ τὴν ἐν συρίᾳ στάσιν. ὁ δὲ αὐτὸς οὗτος ἀνὴρ καὶ τὸ μεγέθος τῆς χώρας, ἣν κατοικοῦμεν, καὶ τὸ κάλλος ἱστόρηκεν. τριακοσίας γὰρ μυριάδας ἀρουρῶν, φησὶν τῆς ἀρίστης καὶ παμφορωτάτης χώρας, νέμονται φησίν. ἡ γὰρ ἰουδαία τοσαύτη πλῆθος ὄντι. ἀλλὰ μὴν ὅτι καὶ τὴν πόλιν αὐτὴν τὰ ἱεροστόλυμα καλλίστην τε καὶ μεγίστην, ἐκ παλαιοτάτου κατοικοῦμεν, καὶ περὶ πλήθους ἀνδρῶν, ὡς περὶ τῆς τοῦ νεὼ κατασκευῆς, ὅτως αὐτὸς διηγεῖται. ἔστι γὰρ τῆς ἰουδαίων τὰ μὲν πολλὰ ὀχυρώματα καὶ τὴν χώραν καὶ κώμας. μία δὲ πόλις ὀχυρὰ πεντήκοντα μάλιστα σταδίων τὴν περίμετρον, ἣν οἰκοῦσιν ἀνθρώπων περὶ δώδεκα μυριάδες. καλοῦσι δ' αὐτὴν ἱεροσόλυμα. ἐνταῦθα δ' ἐστὶ κατὰ μέσον μάλιστα τῆς πόλεως περίβολος λίθινος, μῆκος ὡς πεντάπλεθρος, εὖρος πηχῶν ἑκατὸν, ἔχων διπλᾶς πύλας. ἐν ᾧ βωμός ὄστι τετράγωνος, οὐ σὺν τμητῶν, ἀλλ' σὺν τῆς ἀργῶν λίθων ὕπτω συγκείμενος. πλευρὰ μὲν ἑκάστη εἴκοσι πηχῶν, ὕψος δὲ δεκάπηχυ. καὶ παρ' αὐτὸν οἴκημα μέγα, ἔνθα βωμός ὄστι καὶ λυχνίον, ἀμφότερα χρυσᾶ, δύο τάλαντα τὴν ὁλκήν. ὅπὶ τούτων φῶς ὄστιν ἀπαστέσβεστον καὶ τὰς νύκτας καὶ τὰς ἡμέρας. ἄγαλμα δὲ οὐκ ἔστιν οὐδὲ ἀνάθημα τοιοῦδε. οὐδὲ φύτευμα παντελῶς οὐδὲν, οἷον ἀλσῶδες ἢ τι τοιοῦτον. διαζίβυσι δ' ἐν αὐτῷ καὶ τὰς νύκτας καὶ τὰς ἡμέρας ἱερεῖς, ἁγνείας τινὰς ἁγνεύοντες, τοιοῦδε οἶνον οὐ πίνοντες ἐν τῷ ἱερῷ. ἔτι γε μὴν ὅτι καὶ ἀλεξάνδρῳ τῷ βασιλεῖ στρατευομένῳ, καὶ μετὰ ταῦτα τοῖς διαδόχοις αὐτοῦ, μεμαρτύρηκεν. οἷς αὐτὸς συντυχεῖν φησὶν ὑπὸ ἀνδρὸς ἰουδαίου κατὰ τὴν στρατείαν ἡγουμένοις, ταῦτα συνεθήσομαι. λέγει δ' ὅτως. ἐμοῦ γοῦν ὅτι τὴν ἐρυθρὰν θάλασσαν βαδίζοντος, σωπικολουθεῖ τῆς μετὰ τῆς ἄλλων τῶν συμπεμπόντων ἡμῖν ἱππέων ἰουδαίων, ὄνομα μοσόλλαμος, ἄνθρωπος ἱκανῶς καὶ ψυχὴν ὄρωσος, καὶ τοξότης δὴ πάντων ὁμολογούμενος καὶ τῆς ἑλλήνων καὶ τῆς βαρβάρων ἄριστος. ὅστ' οὖν ὁ ἄνθρωπος διαβαδίζοντων πολλῶν καὶ τὴν ὁδὸν, ὡς μάντεως τινὸς ὀρνιθομαντοῦ, ὡς πάντας ὑπεχεῖν ἀξιοῦντος, ἠρώτησε διαπορούσι. διίξαντος δὲ τοῦ μάντεως αὐτῷ τὴν ὄρνιθα, καὶ φήσαντος, ἐὰν μὲν αὐτὸ μένῃ, συμφέρειν πᾶσιν, εἰ δ' ἀναστὰς εἰς τοὔμπροσθεν πέτηται προάγειν, ἐὰν δὲ εἰς τοὔπισθεν, ἀναχωρεῖν, αὐθὶς σιωπήσας καὶ παρελκύσας τὸ τόξον ἔβαλε, καὶ τὴν ὄρνιθα πατάξας ἀπέκτεινεν.

A templum quod corruerat renouare, cunctisque militibus similiter rudera portare præcipiente, solos Iudæos hoc facere non sustinuisse sed etiam multas plagas, & detrimenta pertulisse non modica, donec eis ignoscente rege securitas præberetur. Quidum ad prouinciam, inquit, propriam reuersi fuissent, templa & altaria fabricata omnia destruxêre. Et pro aliis quidem mulctam satrapæ exoluêre, pro aliis verò veniam consecuti sunt. Adii-
B cit autem, quòd meritò ob hæc mirabiles sint. Et quòd gens nostra fuit multorum hominum numero copiosa: sed multa millia nostrorum traducta, in Babylonia Persæ primùm collocarunt: nec pauca etiam morte Alexandri in Ægyptum & Phœnicen sunt translata, propter seditionem in Syria factam. Idem vir & magnitudinem prouinciæ quam incolimus, pulchritudinémque narrauit. Penè decies trecenta millia, inquit, iugera terrarum optimarum vberrimæ prouinciæ possidere noscuntur.
C Iudæa namque huius est amplitudinis. Et quia etiam ciuitatem ipsam Hierosolymorum spaciosam & maximam olim inhabitamus, & virorum multitudine copiosam, nec non & templi constructionem, idem ipse sic refert: Sunt autem Iudæorum & aliæ quidem multæ munitiones per prouinciam, atque vici. Vna verò ciuitas munitissima, habens præcipuè circuitum quinquaginta stadiorum, in qua
D commorantur hominum circa centum & quinquaginta millia, nomine Hierosolyma. Est autem in media ciuitate lapidea quadriporticus, centum per circuitum cubitorum, habens etiã duplices ianuas: in qua ara est quadranguli figuratione composita ex lapidibus non dolatis sed collectis, vnumquodque latus viginti cubitorum latitudinem habens, altitudinem verò decem: & circa eam maxima fabrica, vbi altare est constitutum & candelabrum, vtraque aurea, duorum talentorum pondus habentia: & inextinguibile lumen noctibus &
E diebus. Simulacrum verò, aut aliquod anathema ibi nequaquam est, nec vlla plantatio. nullus ibi veluti lucus, aut aliquid huiusmodi. Habitant autem in eo, & noctibus & diebus sacerdotes, quasdam purificationes agentes, & omnino vinum non bibentes in templo. Insuper autem, quia & cum Alexandri
F regis successoribus postea militarunt, testatur hoc modo, dicens ea quæ cognouerit à viro Iudæo in expeditione constituto: cuius verba subiiciam. Ait enim: Me siquidem eunte ad mare rubrum, vnà secutus est quidam cum aliis equestrium Iudæorum nos deducentium, nomine Mosollamus, vir animosus, inter omnes sagittarios Græcos & Barbaros præcipuus. Is igitur homo properantibus multis pa-
G riter & quodam vate augurium captante, & petente, vt cuncti starent, interrogauit, cur substitissent omnes. Ostendente verò ei vate auem quam intuebatur, atque dicente: quòd si quidem expediret, eis vt manerent omnes, stare; auis: si verò surgens anterius euolaret, procederent, si verò post tergum iret, recedere cunctos oporteret: rursum tacens, arcúque trahens, sagittam emisit: & autem percussam interimit.

Indignantibus verò vate & quibusdam aliis, & maledicentibus ei: Quid furitis, inquit, infaustissimam auem sumentes in manus? hæc enim suam salutem nesciens, de nostro itinere nobis prosperitatem potuit indicare? Si enim præscire futura valuisset, in hunc locum nequaquam venisset, metuens ne sagitta à Mosollamo Iudæo peteret. Sed Hecatæi testimonia iam quiescant. facilè namque est volentibus ipsum librum legere, & hæc apertiùs inuenire. Non verò me pigebit Agatharchidem introducere, licèt homo minimè malus, vt ei visum est, nobis detraxisse videatur. Is enim narrans de Stratonice, quemadmodum venit in Syriam è Macedonia vito suo Demetrio derelicto: Seleuco autem vxorem eam ducere nolente, quod illa sperabat, exercitu eius in Babylonia posito, circa Antiochiam bella mouit. Deinde quomodo reuerso rege Antiochia capta in Seleuciam illa fugiens, cùm posset velocius abnauigare, somnio prohibita ne faceret, capta atque defuncta est. Hæc ergo præfatus Agatharchides, & derogans superstitioni Stratonices, vtitur exemplo generis nostri, sic scribens. Qui vocantur Iudæi, habitant omnium munitissimam ciuitatem, quam vocare Hierosolymam prouinciales solent: hi vacare consueti sunt septima die, & neque arma portare in prædictis diebus, neque alterius cuiuspiam curam habere patiuntur. sed in templis extendentes manus, adorare vsque ad vesperam soliti sunt. Ingrediente verò in ciuitatem Ptolemæo Lago cum exercitu & multis hominibus, cum custodire debuerint ciuitatem, eis stultitiam obseruantibus, prouincia quidem dominum suscepit amarissimum: lex verò manifestata est malam habere solennitatem. huiusmodi autem casus, præter illos, alios quoque docuit vniuersos: vt tunc ad somnia & opiniones quæ tradebantur de lege confugiant, dum circa res necessarias ratio nihil valet humana. Hoc quidem Agatharchidi videtur esse ridiculum: eis autem qui hæc examinant integriùs, apparet magnum, & præcipua laude dignissimum: si & saluti & patriæ quidem, custodiam legum pietatémque diuinam præponere concupiscant. Quod verò non ignorantes quidam conscriptorum gentem nostram, sed propter inuidiam quasdam ob similes causas memoriam nostri omiserunt, hoc indicium me arbitror esse præbiturum. Hieronymus enim qui de successoribus conscripsit historiam, ipso tempore quo Hecatæus fuit: & amicus existens regis Antigoni Syriæ præsidebat. Verùm Hecatæus etiam librum conscripsit de nobis: Hieronymus autem nequaquam nostri in historia meminit, licet penè in ipsis locis nutritus esset. In tantum voluntates hominum differebant. alter namque dignos existimauit de quibus diligenter memoriæ proderet: alterum verò omnino circa veritatem quædam passio cernitur obscurasse. Sufficiunt tamen ad comprobationem antiquitatis nostræ, Ægyptiorum & Chaldæorum atque Phœnicum historiæ, & super illas Græcorum pariter conscriptores. nam præter supradictos,

ἀγανακτούντων ὑπὸ τοῦ μάντεως καὶ πολλῶν ἄλλων καὶ καταρωμένων αὐτῷ, τί μαίνεσθε ἔφη, κακοδαιμονέστατον ὄρνιθα λαβόντες εἰς τὰς χεῖρας; πῶς γὰρ οὐκ ἔστι τοῦτο αὐτῷ σωτηρίαν ἐ προεῖδεν, ὅθεν τὴν ἡμετέρας πορείας ἡμῖν αὐ τι ὑγιὲς ἀπέγγειλεν; εἰ γὰρ ἐδύνατο προγινώσκειν τὸ μέλλον, εἰς τὸν τόπον τοῦτον οὐκ ἀνῆλθε, φοβούμενος μὴ τοξεύσας αὐτὸν ἀποκτείνῃ μοσόλλαμος ἰουδαῖος, ἀλλὰ τῷ μὲν ἑκατάῳ μαρτυριῶν ἄλις. τοῖς γὰρ βουλομένοις πλείω μαθεῖν, τῷ βυβλίῳ ῥάδιόν ἐστιν ἐντυχεῖν. οὐκ ὀκνήσω δ' καὶ τὴν ἐπ' ἀνθεῖας διήγησιν καθάπερ αὐτὸς οἴεται, μνήμην πεποιημένον ἡμῶν ἀγαθαρχίδην ἐνομάσαι. διηγούμενος γὰρ τὰ περὶ στρατονίκην, ὃν τρόπον ἦλθε μὲ ἐκ συρίας εἰς μακεδονίαν, καταλιποῦσα τὴν ἑαυτῆς αὐδεα δημήτριον. σελεύκου δ' γαμεῖν αὐτὴν ἐ θελήσαντος, ὅπερ ἐκείνη προσεδόκησε, ποιουμένου δ' τὴν ὑπὸ βαβυλῶνος στρατιὰν αὐτῷ, τὰ περὶ τὴν ἀντιόχειαν ἐνεωτέρισεν. εἶθ' ὡς ἀνέστρεψεν ὁ βασιλεύς, ἁλισκομένης τῆς ἀντιοχείας, εἰς σελεύκειαν φυγοῦσα, παρὸν αὐτῇ ταχέως ἀποπλεῖν, ἐνυπνίῳ κωλύοντι πειθθεῖσα ἐλήφθη καὶ ἀπέθανεν. ταῦτα προειπὼν ὁ ἀγαθαρχίδης, καὶ δυσκωπῶν τῇ στρατονίκῃ τὴν δεισιδαιμονίαν, ὑποδείγματι χρῆται τῷ περὶ ἡμῶν λόγῳ. ὃ γὰρ γράφει ἔστιν. οἱ καλούμενοι ἰουδαῖοι πόλιν οἰκοῦντες ὀχυρωτάτην πασῶν, ἣν καλεῖν ἱεροσόλυμα συμβαίνει τοὺς ἐγχωρίους, ἀργεῖν εἰθισμένοι δι' ἑβδομῆς ἡμέρας, καὶ μηδὲ τὰ ὅπλα βαστάζειν ἐν τοῖς εἰρημένοις χρόνοις, μήτε γεωργίας ἅπτεσθαι, μήτε ἄλλης ὁτιμελεῖσθαι λειτουργίας μηδεμιᾶς, ἀλλ' ἐν τοῖς ἱεροῖς ἐκτεταμένοι τὰς χεῖρας εὔχεσθαι μέχρι τῆς ἑσπέρας, εἰσιόντος εἰς τὴν πόλιν πτολεμαίου τοῦ λάγου μετὰ τῆς δυνάμεως καὶ τῶν ἀνθρώπων αὐτὴν φυλάττειν τὴν πόλιν δεατηρούντων τὴν ἄνοιαν, ἡ μὲν χώρα εἰλήφει δεσπότην πικρόν, ὁ δὲ νόμος ἐξηλέγχθη φαῦλον ἔχον ἐθισμόν. τὸ δὲ συμβαῖν πλὴν ἐκείνων τοῖς ἄλλοις πάντας δεδίδαχε, τηνικαῦτα φυγεῖν εἰς εὐσωτίαν, καὶ τὴν περὶ τοῦ νόμου παραδιδομένην ὑπόνοιαν, ἡνίκα αὐ τοῖς ἀνθρωπίνοις λογισμοῖς περὶ τῶν δεαπορουμένων ἐξαθενήσουσιν. τοῦτο μὲν ἀγαθαρχίδη καταγέλωτος ἄξιον δοκεῖ. τοῖς δὲ μὴ μετὰ δυσμενείας ἐξετάζουσι, φαίνεται μέγα καὶ πολλῶν ἄξιον ἐγκωμίων, εἰ καὶ σωτηρίας καὶ πατρίδος ἀνθρωποι τινὲς, νόμων φυλακὴν καὶ τὴν πρὸς θεὸν εὐσέβειαν ἀεὶ προτιμῶσιν. ὅτι δὲ οὐκ ἀγνοοῦντες ἔνιοι τῶν συγγραφέων τὸ ἔθνος ἡμῶν, ἀλλ' ὑπὸ φθόνου τινὸς, ἢ δι' ἄλλας αἰτίας ἐκ ὑγιεῖς, τὴν μνήμην παρέλιπον, τεκμήριον οἶμαι παρέξειν. ἱερώνυμος γὰρ ὁ τὴν πρὸς τῶν διαδόχων ἱστορίαν συγγεγραφὼς, κατὰ τὸν αὐτὸν μὲν χρόνον ἑκαταίῳ. φίλος δ' ὢν ἀντιόχου τοῦ βασιλέως, τὴν συρίαν ἐπετρόπευεν. ἀλλ' ὅμως ἑκαταῖος μὲν καὶ βυβλίον ἔγραψε περὶ ἡμῶν. ἱερώνυμος δ' ἐδαμῶς κατὰ τὴν ἱστορίαν ἐμνημόνευσε, καίτοι γε σχεδὸν ἐν τοῖς τόποις διατετριφώς. τοσοῦτον αἱ προαιρέσεις τῶν ἀνθρώπων διήνεγκαν. τῷ μὲν γὰρ ἐδόξαμεν καὶ σπουδαίας ἐπὶ μνήμης ἄξιοι· τῷ δὲ περὶ τὴν ἀλήθειαν παντὸς τὶ πάθος ἐκ δυνάμων ἐπεσκότησεν. ἀρκοῦσι δὲ ὅμως εἰς τὴν ἀπόδειξιν τῆς ἀρχαιότητος, αἵτε αἰγυπτίων καὶ χαλδαίων καὶ φοινίκων ἀναγραφαὶ, πρὸς ἐκείναις τε τοῖς τῶν τῶν ἑλλήνων συγγραφεῖς. ἔτι δὲ καὶ πρὸς τοῖς εἰρημένοις,

θεόφι-

θεόφιλος, καὶ Θεόδοτος, καὶ μνασέας, καὶ ἀριστοφάνης, καὶ ἑρμογένης. δεύκαιος τε καὶ κόνων, καὶ ζωπυρίων, καὶ πολλοί τινες ἄλλοι τάχα, εἰ γὰρ ἔγωγε πᾶσιν ἐντετύχηκα βίβλοις, εἰ παρέργως ἡμῖν ἐμνημονεύκασιν. οἱ πολλοὶ δὴ τῶν εἰρημένων ἀνδρῶν, τῆς μὲν ἀληθείας τῆς ἐξ ἀρχῆς πεπραγμένων διήμαρτον, ὅτι μὴ τῶν ἱερῶν ἡμῖν βίβλων ἐνέτυχον. κοινῶς μέν τοι περὶ τῆς ἀρχαιότητος ἅπαντες μεμαρτυρήκασιν, ἐπὶ τῆς τοῦ νῦν λόγου προτίθεμαι. ὁ μέν τοι φαληρεὺς δημήτριος, καὶ φίλων ὁ πρεσβύτερος, καὶ δεύπολεμος, εἰ πολὺ τῆς ἀληθείας διήμαρτον. οἷς συγγινώσκειν ἄξιον. εἰ γὰρ ἐκείνοις αὐτοῖς μὲν πάσης ἀκριβείας τοῖς ἡμετέροις γεγραμμένοις ἐπηκολουθεῖν. ἓν ἔτι μοι κεφάλαιον ὑπολέλειπται, τῆς κατὰ τοῦ ἀρχαίου προτιθέντων τοῦ λόγου, τοῖς διαβολαὶ καὶ τὰς λοιδορίας, αἷς κέχρηνται τινες κατὰ τοῦ γένους ἡμῖν ἀπαιδεύτοις ψευδείαις, καὶ τοῖς γεγραφόσι ταῦτα καθ' ἑαυτῶν χρήσασθαι μάρτυσιν. ὅτι μὲν οὖν μὴ ἑτέροις τοῦτο πολλοῖς συμβέβηκε, διὰ τοῦ ἐνίων δυσμένειαν, οἶμαι γινώσκειν τοὺς πλέον τῆς ἱστορίας ἐντυγχάνοντας. καὶ γὰρ ἐθνῶν τινὲς καὶ τῶν ἐνδοξοτάτων πόλεων ῥυπαίνειν τοῦ δόγματος, καὶ τὰς πολιτείας ἐπεχείρησαν λοιδορεῖν. θεόπομπος μὲν τοῦ ἀθηναίων· τοῦ δὲ λακεδαιμονίων πολυκράτης. ὁ δὲ τὸν τριπολικὸν γράψας, εἰ γὰρ δὴ θεόπομπός ἐστιν, ὡς τινες οἴονται, καὶ τοῦ θηβαίων πόλιν προσέβαλε. πολλὰ δὲ καὶ τίμαιος ἐν τῆς ἱστορίαις περὶ τῶν προειρημένων, καὶ περὶ ἄλλων βεβλασφήμηκεν. μάλιστα δὲ τοῦτο ποιοῦσι, τοῖς ἐνδοξοτάτοις προσπολεμοῦντες τινὲς μὲν διὰ φθόνον καὶ κακοήθειαν, ἄλλοι δὲ διὰ τὸ κενολογεῖν μνήμης ἀξιωθήσεσθαι νομίζοντες. οὐδὲν μὲν οὖν τοῖς ἀνοήτοις ταύτης ἐδεμιᾶς ἀμαρτάνουσι τῆς ἐλπίδος, οἱ δὲ ὑγιαίνοντες τῇ ἀκρασίᾳ, πολλοὺς αὐτῶν μοχθηρίας καταδικάζουσι. τῶν δὲ εἰς ἡμᾶς βλασφημιῶν ἤρξαντο μὲν ἀγύπτιοι. βουλόμενοι δὲ ἐκείνους τινὲς χαρίζεσθαι, οὐδαμῶς ἐπεχείρησαν τοῦ ἀληθεῖ, ἔτι τοῦ εἰς ἀγύπτου ἄφιξιν, ὡς ἐγένετο τῶν ἡμετέρων προγόνων ὁμολογοῦντες, ἔτι τοῦ ἔξοδον ἀληθεύοντες. αἰτίας δὲ πολλὰς ἔλαβον τοῦ μισεῖν καὶ φθονεῖν. τὸ μὲν ἐξ ἀρχῆς, ὅτι κατὰ τοῦ χώρας αὐτῶν ἐδυνάσθησαν ἡμῖν οἱ προγονοι, κἀκεῖθεν ἀπαλλαγέντες ὅθεν τὴν οἰκείαν, πάλιν ἐδεσπόσαν. εἰδὲ ἢ τούτων ὑπεναντιότης πολλοὺς αὐτοῖς ἐπεποίησεν ἐχθρὰς, τοσοῦτον τῆς ἡμετέρας ἐξαφεστώσης δυσσεβείας πρὸς τοῦ ὑπ' ἐκείνων νενομισμένου, ὅσον θεοῦ φύσις ζώων ἀλόγων διέστηκεν. κοινὸν μὲν γὰρ αὐτοῖς ἐστι πάτριον τὸ ταῦτα θεοὺς νομίζειν. ἰδίᾳ δὲ πρὸς ἀλλήλοις ἐν ταῖς τιμαῖς αὐτῶν διαφέρονται. πόῤῥω δὲ καὶ ἀνόητοι παντάπασιν ἄνθρωποι, κακῶς ἐξ ἀρχῆς εἰθισμένοι δοξάζειν περὶ θεῶν, μιμήσασθαι μὲν τοῦ σεμνότητα τῆς ἡμετέρας θεολογίας οὐκ ἐχώρησαν. ὁρῶντες δὲ ζηλεμένους ὑπὸ πολλῶν ἐφθόησαν. εἰς τοσοῦτον γὰρ ἦλθον ἀνοίας καὶ μικροψυχίας ἔνιοι τῶν παρ' αὐτοῖς, ὥς εἰδὲ τοῖς ἀρχαίοις αὐτῶν ἀναγραφαῖς ὤκνησαν τἀναντία λέγειν. ἀλλὰ καὶ σφίσιν αὐτοῖς ἐναντία γεγράφοντες, ὑπὸ τυφλότητος τῶν πάθους ἠγνόησαν. ἐφ' ἑνὸς δὲ πρώτου φήσω τὸν λόγον, ᾧ καὶ μαρτυρεῖ.

A Theophilus etiam, & Theodotus, & Mnaseas, & Ariphanes, & Hermogenes, & Euemerus & Conon, & Zopyrion, & multi fortasse alij (non enim ego omnibus libris incubui) non obiter nostri fecêre mentionem. Plurimi namque prædictorum virorum, veritate quidem antiquarum rerum frustrati sunt, quia lectioni sacræ nostrorum non incubuêre librorum: communiter tamen de Antiquitate testati sunt, pro qua nunc dicere proposui. Phalereus sanè Demetrius, & senior Philon, & Eupolemus, non multum veritate frustrati sunt. quibus dari veniam dignum est. Non enim inerat eis, vt nostras literas possent omni scrupulositate sequi. His ita dictis, vnum adhuc mihi capitulum est relictum ex his quæ in principio libri posui, quatenus derogationes & maledicta, quibus vtuntur quidam contra genus nostrum, falsas ostendam: & conscriptoribus eorum testibus vtar, quando conscribentes hæc contra semetipsos locuti sunt talia. Quòd verò multis aliis hoc euenit propter quorundam odia, arbitror intelligere eos qui in historiis versari solent. Quidam enim gentium, & gloriosissimarum ciuitatum fœdare nobilitatem, & conuersationi detrahere tentauêre: Theopompus quidem Athenienſium, Lacedæmoniorum verò Polycrates. Is autem qui Tripoliticum conscripsit (non enim Theopompus hoc fecit, sicuti quidam putant) etiam Thebæorum momordit vrbem. Multa verò etiam Timæus in historiis de prædictis, & de aliis blasphemauit. Et hoc præcipuè faciunt, quando gloriosissimos in aliqua parte calumniantur: quidam propter inuidiam atque maleuolentiam, alij verò propter verbosam nouitatem memoria se dignos iudicantes. & apud stultos quidem nequaquam hac spe fraudantur, qui non sanum noscuntur habere iudicium, sani verò auditores eorum malignitatem condemnabunt. Blasphemiarum igitur in nos sæpe congestarum huiusmodi causa est. Volentes Ægyptiis gratificari quidam, veritatem corrumpere tentauêre. Et neque aduentum in Ægyptum nostrorum progenitorum, sicut contigit, sunt confessi: nec rursus egressum cum veritate dixêre: multásque causas odij ac inuidiæ pariter habuêre. Principio quidem, quia in eorum regione nostri progenitores potentes effecti sunt: vnde regressi ad propria denuo fuêre felices. Deinde sacrorum diuersitas, multas inter eos fecit inimicitias: in tantum præstantiore nostra pietate quàm solennitates illorum, quantum Dei natura animalibus irrationalibus sine dubitatione præstat. Communis namque apud illos ritus est, eiusmodi bruta arbitrari Deos: singillatim autem alij alia colunt, vani ac fatui omnino homines, & ab initio vti his malis opinionibus consueti: & propterea nequaquam imitari nostram honestatem de diuina ratione potuêre. Videntésque multos nostram zelari conuersationem, inuidiam habuêre, & ad tantam fatuitatem ac pusillanimitatem quidam perducti sunt, vt non pigeret eos etiam contra antiquas suorum scriptiones aliqua dicere. Qui cùm hoc faciunt, sibimetipsis aduersa conscribere passione cæcitatis ignorauêre. In vno tamen & maximo viro verbũ meum cõprobabo, quo vsus sum

ante paululum nostræ Antiquitatis teste. Manethon itaque, qui Ægyptiacam historiam ex literis sacris se interpretaturum pollicitus est, præfatus nostros progenitores cum multis millibus in Ægyptum aduenisse, & illic incolas subiugasse: deinde ipse confessus, est, quia posteriori tempore amittentes eam prouinciam, quæ nunc Iudæa vocatur, obtinuissent: & ædificantes Hierosolymam, construxissent templum, Et hactenus conscriptiones secutus est antiquorum. Deinde vsurpans sibimet licentiam, professúsque se scribere ea quæ in fabulis vulgaribus feruntur, incredibilia verba de Iudæis inseruit, volens permiscere nobis plebem Ægyptiorum leprosorum, aliorúmque languentium. quod sicut ait, abominatione ex Ægypto fuga dilapsi sunt. Amenophin enim regem adiecit, quod est falsum nomen. Et propterea tempus regi eius nequaquam diffinire præsumpsit, cùm aliorum regum omnes annos perfectè protulerit. Hinc itaque quasdam amectit fabulas, penè oblitus, quod egressum pastorum ad Hierosolyma ante quingentos decem & octo annos factum esse protulerat. Themusus enim erat rex, quando egressi sunt. Et ab hoc tempore, regum qui postea fuere, anni sunt trecenti nonaginta tres, vsque ad fratres nomine Sethonem, & Hermæum: quorum Sethonem quidem Ægyptum, Hermæum verò Danaum denominatum dicit: quem expellens, inquit, Sethon regnauit annis quinquaginta & nouem: & post hunc senior è filiis Rampses annis sexaginta sex, Ante tot igitur annos egressos ex Ægypto patres nostros confessus, deinde Amenophin adiicens regem, hunc ait & deorum fuisse contemplatorem, sicut Orum quendam priorum regum: & implesse desiderium eius sacerdotem Amenophin natum ex patre Papio: qui videbatur quasi diuina participare natura, secundùm sapientiam præscientiámque futurorum. Et dixisse regi hunc cognominem, quòd posset videre Deos, si prouinciam à leprosis & aliis maculatis hominibus purgare contenderet. In quo lætum regem, omnes dicit corpore debiles ex Ægypto congregasse, & fecisse multitudinem numero octoginta millia. Eósque ad sectiones lapidum in partem Nili Orientalem misisse: simul & alios Ægyptios, quibus hoc erat iniunctum. Fuisse autem quosdam inter eos etiam eruditorum sacerdotum lepra perfusos ait. Amenophin verò illum sapientem diuinúmque virum refert timuisse & erga semetipsum & erga regem deorum indignationem, qui apertè suaserat eis vim geri: & dixisse, quoniam auxiliarentur quidam maculatis hominibus, & Ægyptum obtinerent tredecim annis. Et hæc eum non quidem præsumpsisse regi dicere, sed de his hominibus conscriptum reliquisse librum ac sibi mortem conscisiisse. & propterea regem in anxietatem maximam peruenisse. Deinde ad verbum hæc refert. Itaque rogatus rex, vt ad requiem & tutamen eorum secerneret ciuitatem, desertam vrbem, quæ fuerat pastorum, nomine Auarim, præbuit eis. Est autem hæc ciuitas secundum theologiam antiquam, Typhonis. Porrò illi in hanc ingressi, & locum

A μικρὸν ἔμπροσθεν τῆς ἀρχαιότητος ἐχρησάμεθα. ὁ δὲ μανεθὼν ὅδε, ὁ τὴν αἰγυπτιακὴν ἱστορίαν ἐκ τῶν ἱερῶν γραμμάτων μεθερμηνεύειν ὑπεσχημένος, προειπὼν τοὺς ἡμετέρους προγόνους πολλαῖς μυριάσιν ὅτι τὴν αἴγυπτον ἐλθόντας κατοικῆσαι τὴν χώραν, εἶτ' αὐτὸς ὁμολογῶν χρόνῳ πάλιν ὕστερον ἀπωλέσαντας τὴν ἰουδαίαν κατέχειν, καὶ κτίσαντας ἱεροσόλυμα τὸν νεὼ κατασκευάσαι. μέχρι τούτου ἀκολουθοῦσι τοῖς ἀρχαιογραφίαις. ἔπειτα δὲ δοὺς ἐξουσίαν αὐτῷ, ὅσα τὰ φαῦλα γράφειν τὰ μυθευόμενα καὶ λεγόμενα ἐν τῇ ἰουδαίᾳ, λόγους ἀπιθάνους παρέβαλεν, ἀναμίξαι βουλόμενος ἡμῖν αἰγυπτίων πλῆθος λεπρῶν, καὶ ὅτι ἄλλοις ἀῤῥώστοις ἡμεῖν, ὅς φησι, φυγεῖν ἐκ τῆς αἰγύπτου κατεγνωσθέντων. ἀμένωφιν γὰρ βασιλέα προσθεὶς ψευδῆ ὄνομα, καὶ διὰ τοῦτο χρόνον αὐτῷ τῆς βασιλείας δεῖσαι μὴ τολμήσας, καί τοι γε ὅτι τῇ ἄλλων βασιλέων ἀκριβῶς τὰ ἔτη προτιθεὶς, τοσαύτας τινὰς μυθολογίας, ὅπλα θόμβρος χρόνῳ ὅτι πεντακοσίας ἔτεσι καὶ δεκαοκτὼ, προστεθεν ἱστόρησε γενέσθαι τὴν τῶν ποιμένων ἔξοδον εἰς ἱεροσόλυμα. θέμουσος γὰρ ἦν βασιλεὺς ὅτε ἐξῆεσαν. ὅθεν δὲ τούτων μεταξὺ τῆς βασιλείας καὶ αὐτὸν ὅσοι τελευταῖοι ἐγένοντο, μέχρι τῆς δύο ἀδελφῶν σέθω καὶ ἑρμαίου. ὧν τὸν μὲν σέθων αἴγυπτον, τὸν δὲ ἑρμαῖον δαναὸν μετονομασθῆναί φησιν. ὃν ἐκβαλὼν ὁ σέθως ἐβασίλευσεν ἔτη ν θ'. καὶ μετ' αὐτὸν ὁ πρεσβύτερος τῆς ἡλικίας αὐτῷ ῥάμψης ξ ς'. τοσούτοις οὖν πρότερον ἔτεσιν ἀπελθεῖν ἐξ αἰγύπτου τοὺς πατέρας ἡμῶν ὡμολογηκὼς, εἶτα τὸν ἀμένωφιν εἰσποιήσας ἐμβόλιμον βασιλέα, φησὶ τοῦτον ὑπεθυμῆσαι θεῶν γνῶσιν θεατῆναι, ὥσπερ ὤρ εἷς τῶν πρὸ αὐτοῦ βασιλεύσαντων. ἐπιστρέψαι δὲ τὴν ὑπεθυμίαν ὁμωνύμῳ μὲν αὐτῷ ἀμένωφει, πατρὸς δὲ παπίου ὄντι θείας δοκούσῃ μετεχεῖν φύσεως, κατά τε σοφίαν καὶ προγνωσιν τῶν ἐσομένων. εἰπεῖν δὲ αὐτῷ τοῦτον τὸν ὁμώνυμον, ὅτι δυνήσεται θεοὺς ἰδεῖν, εἰ καθαρὰν ἀπὸ τε λεπρῶν καὶ τῶν μιαρῶν ἀνθρώπων τὴν χώραν ἅπασαν ποιήσειν. πείθειν δὲ τὸν βασιλέα, πάντας τοὺς τὰ σώματα λελωβημένους ἐκ τῆς αἰγύπτου συναγαγεῖν. γενέσθαι δὲ τὸ πλῆθος μυριάδας ὀκτώ. καὶ τούτους εἰς τὰς λιθοτομίας ἐν τῷ πρὸς ἀνατολὴν μέρει τοῦ νείλου ἐμβαλεῖν αὐτοὺς, ὅπως ἐργάζοιντο, καὶ τῶν ἄλλων αἰγυπτίων οἱ ἐγκεχειρισμένοι. εἶναι δὲ τινας ἐν αὐτοῖς καὶ τῶν λογίων ἱερέων φησὶ, λέπρας συγκεχυμένους. τὸν δὲ ἀμένωφιν δεινὸν τὸν σοφὸν καὶ μαντικὸν αὐδᾶν προδεῖξαι πρὸς αὐτόν τε καὶ τὸν βασιλέα χόλον τῶν θεῶν, εἰ βιασθέντες ὀφθήσονται, καὶ προθέμενον εἰπεῖν, ὅτι συμμαχήσουσι τινὲς τοῖς μιαροῖς, καὶ τῆς αἰγύπτου κρατήσουσιν ἐπὶ ἔτη δεκατέσσαρα. μὴ τολμῆσαι μὲν αὐτὸν εἰπεῖν ταῦτα τῷ βασιλεῖ· γεγραφὼ δὲ καταλιπόντα τοῦ παίσαντα ἑαυτὸν ἀπελεῖν. ἐν ἀθυμίᾳ δὲ εἶναι τὸν βασιλέα. κἄπειτα κατὰ λέξιν ὧδε γέγραφεν. τῷ δὲ τῆς λατομίας ὡς χρόνος ἱκανὸς ἐπῆλθε τελαμπρωσθεύσαντα, ἀξιωθεὶς ὁ βασιλεὺς, ἵνα τοῖς κατάλυσιν αὐτοῖς καὶ σκέπωλιν ἀπομείσῃ, τὴν τότε τῷ ποιμένων ἐρημωθεῖσαν ἄβαριν συνεχώρησεν. ἔστι δὲ ἡ πόλις κατὰ τὴν θεολογίαν ἀρχαῖα τυφώνιος. οἱ δὲ εἰς ταύτην εἰσελθόντες, καὶ τὸν τόπον

B

C

D

E

F

G

τοῦτον

τῆτον εἰς ἀπόστασιν ἔχοντας, ἡγεμόνα αὐτῷ λεγόμενόν A
τινα τῆς ἡλιοπολιτῶν ἱερέων ὀσάρσυφον ἐστήσαντο. καὶ
τούτῳ πειθαρχήσοντες ἐν πᾶσιν ὡρκωμότησαν. ὁ δὲ
πρῶτον μὲν αὐτοῖς νόμον ἔθετο, μήτε τῶν μάλιστα ἐν
αἰγύπτῳ θεμιζομένων ἱερῶν ζώων ἀπέχεσθαι μη-
δενὸς, πάντα τε θύειν καὶ σφαλοῦν. συναπτέσθαι δὲ μη-
δενὶ, πλὴν τῶν συνωμοσμένων. τοιαῦτα δὲ νομοθετή-
σας, καὶ πλεῖστα ἄλλα, μάλιστα τοῖς αἰγυπτίοις ἐθισμέ-
νοις ἐναντιούμενα, ἐκέλευσε πολυχειρίᾳ τὰ τῆς πόλεως B
ὑποσκευάζειν τείχη, καὶ πρὸς πόλεμον ἑτοίμους γίνεσθαι
τὴν πρὸς μεμνῶνιν τὴν βασιλέα. αὐτὸς δὲ προσλαβόμενος
μεθ' ἑαυτοῦ καὶ τῶν ἄλλων ἱερέων καὶ συμμεμιασμένων,
ἔπεμψε πρέσβεις πρὸς τοὺς ὑπὸ θεμούσεως ἀπελ-
θόντας ποιμένας, εἰς πόλιν τινὰ καλουμένην ἱεροσό-
λυμα. καὶ τὰ καθ' ἑαυτὸν καὶ τοῖς ἄλλοις τοῖς συναπ-
ολωλεκότας δηλώσας, ἠξίου συνεπιστρατεύειν ὁμο-
θυμαδὸν ἐπ' αἴγυπτον. ἐπόμνυεν μὲν οὖν αὐτοῖς ἐπαγ-
γείλατο πρῶτον μὲν εἰς ἄβαριν τὴν προγονικὴν αὐτῶν C
πατρίδα, καὶ τὰ δεόντα δίδοσθαι τοῖς ὄχλοις παρέξειν ἀφθό-
νως. ὑπομαχήσεσθαι δὲ ὅτι δίοι, καὶ ῥᾳδίως ὑποχείριον
αὐτοῖς τὴν χώραν ποιήσειν. οἱ δὲ ὑπερχαρεῖς γενόμενοι
πάντες, προθύμως εἰς εἴκοσι μυριάδας ἀνδρῶν συνε-
ξώρμησαν, καὶ μετ' οὐ πολὺ ἧκον εἰς ἄβαριν. ἀμμώνφις
δ' ὁ τῶν αἰγυπτίων βασιλεὺς, ὡς ἐπύθετο τὰ κατὰ
τὴν ἐκείνων ἔφοδον, οὐ μετρίως συνεχύθη, τῆς παρ' ἀ-
μμώνφεως τοῦ πατρὸς μνησθεὶς προδηλώσεως, καὶ D
πρότερον συναγαγὼν πλῆθος αἰγυπτίων, καὶ βουλευ-
σάμενος μετὰ τῶν ἐν τούτοις ἡγεμόνων, τά τε ἱερὰ ζῶα, τὰ
πρῶτα μάλιστα ἐν τοῖς ἱεροῖς τιμώμενα ὡς γ' ἑαυτὸν
μετεπέμψατο, καὶ τοῖς κατὰ μέρος ἱερεῦσι παρήγγειλεν,
ὡς ἀσφαλέστατα τῶν θεῶν συγκρύψαι τὰ ξόανα. τὸν δὲ
υἱὸν σέθων τὸν καὶ ῥαμέσσην ὑπὸ ῥαψοῦς τοῦ πατρὸς
ὠνομασμένον, πεντετῆ ὄντα, ἐξέθετο πρὸς τὸν ἑαυ-
τοῦ φίλον. αὐτὸς δὲ διαβὰς τοῖς ἄλλοις αἰγυπτίοις ἦσαν εἰς E
τριάκοντα μυριάδας ἀνδρῶν μαχιμωτάτων, καὶ τοῖς
πολεμίοις ἀπαντήσασιν οὐ συνέβαλεν. ἀλλὰ μέλλειν
θεομαχεῖν νομίσας, πάλιν δρομήσας ἧκεν εἰς μέμφιν,
ἀναλαβών τε τότε ἄπιν, καὶ τὰ ἄλλα τὰ ἐκεῖσε μετε-
πεμφθέντα ἱερὰ ζῶα, δίδυς εἰς αἰθιοπίαν σὺν ἅπαντι
τῷ στόλῳ καὶ πλήθει τῶν αἰγυπτίων ἀνήχθη. χάριν γὰρ
οὖν αὐτῷ ὑποχείριος ὁ τῶν αἰθιόπων βασιλεὺς ἔδωκεν
ὑποδεξάμενος, καὶ τοῖς ὄχλοις πάντας ὑπολαβὼν F
οἷς εἶχεν ἡ χώρα τῶν πρὸς ἀνθρωπίνου τροφὴν δεόντων,
καὶ πόλεις καὶ κώμας πρὸς τὴν τῶν πεφευγότων
δισκαίδεκα ἐτῶν ἀπὸ τῆς ἀρχῆς αὐτὰ ἐκπλῆσαι αὐταρ-
κεῖς, οὐχ ἥττον γε καὶ στρατόπεδον αἰθιοπικὸν πρὸς φυ-
λακὴν ἐπέταξε τοῖς παρ' ἀμμώνφεως τοῦ βασιλέως
δεῖν τῶν ὁρίων τῆς αἰγύπτου. καὶ τὰ μὲν κατὰ τὴν αἰ-
θιοπίαν τοιαῦτα. οἱ δὲ σολυμῖται καταλθόντες σὺν
τοῖς μιαροῖς τῶν αἰγυπτίων, οὔτως ἀνοσίως τοῖς ἀν-
θρώποις προσεμίχθησαν, ὡς τε τὴν τῶν περι- G
ρημένων κρίσιν χρυσὸν φαίνεσθαι, τοῖς τότε τὰ
τούτων ἀσεβήματα θεωμένοις. καὶ δὲ οὐ μόνον πό-
λεις καὶ κώμας ἐνέπρησαν, οὐδὲ ἱεροσυλοῦντες οὐ-
δὲ λυμαινόμενοι ξόανα θεῶν ἠρκοῦντο, ἀλλὰ καὶ
τοῖς αὐτοῖς ὀπτανίοις τῶν σεβασθέντων ἱερῶν ζώ-

hunc ad rebellandum optimum, ducem sibimet quendam Heliopolitanorum Pontificum Osarsiphum constituêre, & huic se obedire in omnibus iurauerunt. at ille primùm quidem eis legem posuit, vt neque deos adorarent, neque ab animalibus, quæ præcipuè sacra apud Ægyptios erant, se penitus abstinerent: nulliqueque copularentur nisi cum quibus fœdus habere videbantur. Hæc autem sentiens, & alia plura, maximè Ægyptiorum consuetudinibus inimica, præcepit multo opere muros ædificari ciuitatis: & ad bella præparari contra Amenophin regem. Ipse verò assumens secum etiam alios sacerdotes, & maculatorum quosdam misit legatos ad pastores: qui videbantur à Themuse rege depulsi ad Hierosolymorum vrbem, causas suas & aliorum qui simul fuerant exonerati significans, & poscens vt pariter contra Ægyptum castrametarentur. promisitque eos fore venturos, primùm quidem in Auarim progenitorum suorum prouinciam, & necessaria populis abundantiùs exhibenda: pugnaturos autem opportuno tempore, & prouinciam facillimè subdituros. Illi verò lætitia cumulati, omnes alacriter vsque ad ducenta millia virorum pariter sunt egressi: & non post multum ad Auarim vsque venêre. Amenophis autem Ægyptiorum rex, dum illorum audisset inuasionem, non mediocriter perculsus est, dum recordaretur, quod ei prædixerat Amenophis Papij. Et primùm quidem congregans Ægyptiacam plebem, facto consilio cum principibus eorum animalia sacra, & quæ præcipuè à sacerdotibus honorabantur, antè præmisit: & sacerdotibus particulariter iussit vt simulacra eorum cautè celarent. Filium verò Sethonem, qui etiam Ramesses à Rampse patris nomine vocabatur, cùm quinque esset annorum, apud suum commendauit amicum. Ipse verò transiens cum alijs Ægyptiis, vsque ad trecenta millia virorum, bellatoribus viris occurrens, congressus non est. Putans enim semetipsum contra Deum pugnare, retrorsum reuersus venit ad Memphim: & sumens Apim & alia sacra, mox in Æthiopiam cum vniuersis nauibus & multitudine venit Ægyptiorum. Per gratiam namque erat ei subiectus Æthiopum rex: propter quod suscipiens etiam populum vniuersum, præbuit alimenta hominibus necessaria, quæ prouincia ministrabat, & ciuitates ac vicos, qui ad fatale illud tredecim annorum exilium sufficerent. Et in Æthiopia quidem hæc gesta sunt. Solymitæ verò descendentes cum viris pollutis Ægyptiorum, sic pessimè hominibus vsi sunt, vt eorum victoria esset pessima his, qui tunc eorum impietates inspiciebant: non solum etenim ciuitates & vicos concremauêre, sacrilegia facientes, & deorum idola deuastantes, sed etiã ipsa sacra animalia, quæ colebantur crudelissimè discerpserunt, peremptores & occisores horum sacerdotes atq; prophetas esse cogentes, quos etiam expellebãt nudos. Dicitur itaq; quod politiã & leges eis composuit sacerdos quidam, genere Heliopolites,

ρίζοντες, καὶ θύτας καὶ σφαγεῖς τούτων ἱερεῖς καὶ προφήτας ἰδιάζοντα γίνεσθαι, καὶ γυμνοὺς ἐξέβαλον. λέγεται δ' ὅτι ὁ τὴν πολιτείαν καὶ τοὺς νόμους αὐτοῖς καταβαλόμενος ἱερεὺς, τὸ γένος ἡλιοπολίτης, ὄνο-

nomine Osarsiphus vocatus ex nomine Osi- A
reos Heliopolitani dei: qui dum conuersus
fuisset ad hoc genus, mutauit nomen & vo-
catus est Moses. Quæ igitur Ægyptij de Iu-
dæis ferunt, hæc sunt. Sed & multa breui-
tatis causa prætereo. Dicit autem rursus Ma-
nethon, quia postea Amenophis, ex Æthio-
pia digressus est cum magna virtute: simul &
filius eius Rampses, & ipse habens magnum
exercitum. Et congressi contra pastores at-
que pollutos, vicerunt eos: & multis cæsis B
persecuti sunt eos vsque ad Syriæ fines. Hæc e-
quidem & huiusmodi Manethon conscripsit.
Quia verò anilia loquitur deliramenta, atque
mentitur, aperta ratione monstrabo: illud pri-
mò distinguens, quod postea referendum est. Is
enim concessit nobis, atque professus est, quod
ab initio non fuerint Ægyptij genere, sed ex-
trinsecus illuc aduenissent, & Ægyptum ob-
tinuissent, & ex ea rursus egressi sint nostri pro-
genitores. quòd verò nobis postea permixti nõ C
sunt Ægyptij corpore debilitati: & quod ex
his non fuit Moses, qui populum eduxit ex Æ-
gypto, sed ante multas generationes extitit,
per ea quæ ipse dixit, conabor ostendere. Pri-
mam itaque causam posuit figmenti ridicu-
lam. Rex enim, inquit, Amenophis con-
cupiuit videre deos. quos putas? siquidem
qui apud eos solẽnes erant, Bouem, & Hircum,
& Crocodilos, & Cynocephalos, videbat. cœ-
lestes autem quomodo poterat? & cur hoc D
habuit desiderium? quia vtique & prior rex al-
ter hos viderat? Ab illo ergo audiẽs, quales es-
sent, & quemadmodũ eos vidisset, noua nequa-
quam egebat arte. sed fortè sapiens erat ille
vates, per quem hæc rex posse agere confidebat.
quod si ita fuisset, quomodo impossibilium
concupiscentiam non præsciuit? non enim
euenit quod voluit. Proinde quam rationem
habere potuit, vt propter mutilos aut lepro-
sos ei inuisibiles essent? Irascũtur enim propter E
impietates, non propter corporum vitia. Dein-
de tam multa millia leprosorum & malè ha-
bentium, vna penè hora quomodo fuit possibi-
le congregari? aut quomodo rex non obediuit
vati? Ille namque præcepit debiles Ægyptios e-
xilio deportari, hinc autem eos ad lectiones
lapidum destinauit, tanquam operariis indi-
gens, & non purgare prouinciam volens. Ait
autem quod vates semetipsum peremit, præui-
dens deorum iram, & quæ erant in Ægypto
futura, & conscriptum librum regi reliquit. F
Proinde quomodo ab initio vates etiam suum
interitum non præsciuit? quomodo non repẽte
regi, cõtradixit volenti videre deos? aut qua ra-
tione timebat, iam non sui tẽporis calamitates?
aut quidnam grauius imminebat, quod mor-
te præueniret? Quod verò inter omnia stultius
est, videamus: Audiens enim hæc, inquit, & de
futuris iam metuens: debiles illos quibus Æ-
gyptum purgare debuerat, neque tunc de pro-
uincia pepulit: sed rogantibus eis, sicut ait, ci- G
uitatem dedit dudum à pastoribus habitatam:
quæ vocabatur Auaris. Ad quam congrega-
ti, principem, inquit, delegêre ex sacerdo-
tibus Heliopolitanis: qui eis legem posuit, vt
neque deos adorarent, neque ab Ægyptiacæ
festiuitatis animalibus abstinerent, sed omnia

μα ὀσαρσὶφ, ἀπὸ τοῦ ἐν ἡλίου πόλει θεοῦ ὀσίρεως, ὡς μετέβη εἰς τοῦτο τὸ ἔθνος, μετετέθη τοὔνομα καὶ προσηγορεύθη μωϋσῆς. ἃ μὲν οὖν αἰγύπτιοι φέρουσι περὶ τῶν ἰουδαίων. ταῦτ' ἔστι καὶ ἕτερα πλείονα, ἃ παρείημι συντομίας ἕνεκα. λέγει δ' ὁ μανεθὼν πάλιν, ὅτι μετὰ ταῦτα ἐπῆλθεν ὁ ἀμένωφις ἀπὸ αἰθιοπίας μετὰ μεγάλης δυνάμεως, καὶ ὁ υἱὸς αὐτοῦ ῥάμψης καὶ αὐτὸς ἔχων δύναμιν. καὶ συμβαλόντες οἱ δύο τοῖς μιαροῖς, ἐνίκησαν αὐτούς. καὶ πολλοὺς ἀποκτείναντες ἐδίωξαν αὐτοὺς ἄχρι τῶν ὁρίων συρίας. ταῦτα μὲν τὰ τοιαῦτα μανεθὼν συνέγραψεν. ὅτι δὲ ληρεῖ καὶ ψεύδεται φανερῶς δηλώσω, προδιαστειλάμενος ἐκεῖνο τὸ ὕστερον πρὸς αὐτὸν λεχθησόμενον ἕνεκα. δέδωκε δὲ ἡμῖν καὶ ὁμολογήσας, ὡς ἀρχῆς τε μὴ εἶναι τὸ ἔθνος αἰγύπτιοις, ἀλλ' αὐτοῖς ἔξωθεν ἐπελθόντας κρατῆσαι τῆς αἰγύπτου, καὶ πάλιν ἐξ αὐτῆς ἀπελθεῖν. ὅτι δ' οὐ μεμίχθησαν ἡμῖν ὕστερον τῶν αἰγυπτίων οἱ τὰ σώματα λελωβημένοι, καὶ ὅτι οὐ τέτταρα ἔτη μωϋσῆς ὁ τὸν λαὸν ἀναγαγὼν, ἀλλὰ πολλαῖς ἐγγενέσι γενεαῖς πρότερον, ταῦτα πειράσομαι δεῖξαι τῶν ὑπ' αὐτοῦ λεγομένων ἐλέγχειν. πρώτιον δὲ τὸν αἰτίαν τοῦ πλάσματος ὑποτίθεται καταγέλαστον. ὁ βασιλεὺς γὰρ φησιν ἀμένωφις ἐπεθύμησε τοὺς θεοὺς ἰδεῖν. ποίους; εἰ μὲν τοὺς παρ' αὐτοῖς νενομοθετημένους, τὸν βοῦν καὶ τράγον καὶ κροκοδείλους καὶ κυνοκεφάλους, ἑώρα. τοὺς οὐρανίους δὲ πῶς ἠδύνατο; καὶ διὰ ταύτην ἔσχε τὸν ἐπιθυμίαν; ὅτι καὶ πρότερος αὐτοῦ βασιλεὺς ἄλλος ἑωράκει; παρ' ἐκείνου τοίνυν ἐπέπυστο ποταποί τινες εἰσι, καὶ τίνα τρόπον αὐτοὺς εἶδεν. ὡς τε καινῆς αὐτῷ τέχνης οὐ ἔδει. ἀλλ' σοφὸς ἦν ὁ μάντις, δι' οὗ τοῦτο κατορθώσειν ὁ βασιλεὺς ὑπελάμβανε. καὶ πῶς οὐ παρέγνω τὸ ἀδύνατον αὐτοῦ τῆς ἐπιθυμίας; οὐ γὰρ ἀπέβη. τίνα δὲ καὶ λόγον εἶχε διὰ τοὺς ἠκρωτηριασμένους ἢ λεπρῶντας ἀφανεῖς εἶναι τοὺς θεούς; ὀργίζονται γὰρ ὅταν τοῖς ἀσεβήμασιν, οὐ δὲ τοῖς ἐλαττώμασι τῶν σωμάτων. ὀκτὼ δὲ μυριάδας τῶν λεπρῶν καὶ κακῶς διακειμένων, πῶς οἷόν τε μιᾷ ἡδὺν ἡμέρᾳ συλλεγῆναι; πῶς δὲ παρήκουσε τοῦ μάντεως ὁ βασιλεύς. ὁ μὲν γὰρ αὐτὸν ἐκέλευσεν ἐξορίσαι τῶν αἰγύπτου τοὺς λελωβημένους. ὁ δ' αὐτοὺς εἰς τὰς λιθοτομίας ἐκέβαλεν, ὥσπερ τῶν ἐργασομένων δεόμενος, ἀλλ' οὐχὶ καθαρὰν τὴν χώραν προαιρούμενος. φησὶ δὲ τὸν μὲν μάντιν αὐτὸν ἀπολεῖν, τὸν ὀργὴν τῶν θεῶν προορώμενον, καὶ τὰ συμβησόμενα περὶ τῶν αἰγύπτου, τῷ δὲ βασιλεῖ γεγραμμένον τὸν πρόρρησιν καταλιπεῖν. εἶτα πῶς οὐ ἐξ ἀρχῆς ὁ μάντις τὸν αὐτοῦ θάνατον προεπίστατο; πῶς δὲ οὐ δύνατο αὐτεῖπεν τῷ βασιλεῖ βουλομένῳ τοὺς θεοὺς ἰδεῖν; πῶς δ' ἄλογος ὁ φόβος τῶν μὴ παρ' αὐτὸν συμβησομένων κακῶν; ἢ τί χεῖρον ἔδει παθεῖν, οὐδ' αὐ ἑαυτὸν ἔπαυσεν; τὸ δὲ δὴ πάντων ἀνιαρότατον ἰδωμεν. πυνθόμενος δὲ ταῦτα, καὶ περὶ τῶν μελλόντων φοβηθεὶς τοὺς λελωβημένους ἐκείνους, οὓς αὐτῷ καθαρεῦσαι προείρητο τῶν αἰγύπτου, οὐδὲ τότε τῆς χώρας ἐξήλασεν. ἀλλὰ δεηθεῖσιν αὐτοῖς ἔδωκε πόλιν, ὥς φησι, τῶν πάλαι μὲν οἰκισθεῖσαν ὑπὸ τῶν ποιμένων, ἄβαριν δὲ καλουμένην. εἰς ἣν ἀθροισθέντας αὐτοῖς ἡγεμόνα φησὶν ἐξελέσθαι τῶν ἐξ ἡλιουπόλεως πάλαι γεγενόντων ἱερέων. καὶ τοῦτον αὐτοῖς εἰσηγήσασθαι, μήτε θεοὺς προσκυνεῖν, μήτε τῶν ἐπ' αἰγύπτῳ θρησκευομένων ζώων ἀπέχεσθαι, πάντα δὲ

θύειν

θύειν καὶ καταθύειν. συνάπτεσθαι δὲ μηδενὶ πλὴν τῶν A
συνωμοσμένων. ὅρκοις τε τὸ πλῆθος ἐνδησάμενον, ἢ
μὴν τούτοις ἐμμένειν τοῖς νόμοις, καὶ τειχίσαντα τὴν
ἄβαριν πρὸς τὸν βασιλέα πόλεμον ἐξενεγκεῖν. καὶ
προσίθησιν ὅτι ἔπεμψεν εἰς ἱεροσόλυμα, παρακα-
λῶν σφεῖνοις αὐτοῖς συμμαχεῖν, καὶ δώσειν αὐτοῖς τὴν
ἄβαριν ὑπισχνούμενος. εἶτα γὰρ αὐτὴν τοῖς ἐκ τῶν ἱε-
ροσολύμων ἀφιξομένοις προσγενήσεσθαι· ἀφ' ἧς ὁρμωμέ-
νους αὐτοὺς πᾶσαν τὴν Αἴγυπτον καθέξειν. εἶτα τοὺς
μὲν ἐπελθεῖν εἴκοσι στρατοῦ μυριάσι λέγει. τὸν δὲ βα-
σιλέα τῶν Αἰγυπτίων ἀμένωφιν, οὐκ οἰόμενον δεῖν θεο- B
μαχεῖν, εἰς τὴν Αἰθιοπίαν διδράσκειν. τὸν δὲ ἄπιν καὶ τινα
τῶν ἄλλων ἱερῶν ζώων παρατεθεικέναι
τοῖς ἱερεῦσι, διαφυλάττεσθαι κελεύσαντα. εἶτα τοὺς ἱε-
ροσολυμίτας ἐπελθόντας, τάς τε πόλεις ἀνιστάναι, καὶ τὰ
ἱερὰ καθαιρεῖν, καὶ τοὺς ἱππέας ἀποσφάττειν· ὅλως τε
μηδεμιᾶς ἀπέχεσθαι παρανομίας μηδὲ ὠμότητος. ὁ δὲ C
τὴν πολιτείαν καὶ τοὺς νόμοις αὐτοῖς καταβαλόμενος
ἱερεύς φησιν, καὶ τὸ γένος ἡλιουπολίτης, ὄνομα δὲ ὀσαρ-
σίφ, ἀπὸ τοῦ ἐν ἡλιουπόλει θεοῦ ὀνόματος· μεταθέμενος
δὲ μωϋσέα αὐτὸν προσηγόρευσεν. δεκαπενταετῆ δὲ
φησιν ἔτει τὴν ἀμένωφιν, τοσοῦτον γὰρ αὐτῷ χρόνῳ εἶναι τῆς
ἐκπτώσεως προρρωμένου, ἐξ Αἰθιοπίας ἐπελθόντα
μετὰ πολλῆς στρατιᾶς. καὶ συμβαλόντα τοῖς ποιμέσι καὶ τοῖς
μιαροῖς, νικῆσαί τε τῇ μάχῃ, καὶ κτεῖναι πολλοὺς ἀπο- D
διώξαντα μέχρι τῶν συρίας ὅρων. ἐν τούτοις πάλιν
ὁ συγγραφεὺς ἀπιθάνως ψεύδόμενος. οἱ δὲ λεπροὶ καὶ τὸ
μετ' αὐτῶν πλῆθος εἰ καὶ πρότερον ὠργίζοντο τῷ βα-
σιλεῖ, καὶ τοῖς τὰ περὶ αὐτοὺς πεποιηκόσι, κατά τε τὴν
τοῦ μάντεως προαγόρευσιν, ἀλλ' ὅτε τῶν λιθοτομιῶν
ἐξῆλθον, καὶ πόλιν παρ' αὐτῷ καὶ χώραν ἔλαβον, πάντες
αὐ ἐγένοντο πρᾴοτεροι πρὸς αὐτόν. εἰ δὲ καὶ κεῖ-
νον ἐμίσουν, διὰ μὲν ἐν αὐτῷ ἐπεβούλευον, οὐκ ἂν δὲ πρὸς E
ἅπαντας ἤραντο πόλεμον, δηλονότι πλείους ἔχοντες
συγγενείας, τοσοῦτοι γὰρ τὸ πλῆθος ὄντες. ὅμως δὲ καὶ τοῖς
ἀνθρώποις πολεμεῖν διεγνωκότες, οὐκ ἂν εἰς τοὺς αὐτῶν
θεοὺς πολεμεῖν ἐτόλμησαν. ἀλλ' ὑπεναντιωτάτοις ἔθεν-
το νόμοις τοῖς πατρίοις αὐτῶν, καὶ οἷς ἐνετράφησαν. δεῖ
δὲ ἡμᾶς τῷ μανεθῶνι χάριν ἔχειν, ὅτι ταύτης τῆς
παρανομίας οὐχὶ τοὺς ἐξ ἱεροσολύμων ἐλθόντας ἀρ-
χηγοὺς γενέσθαι φησίν, ἀλλ' αὐτοὺς ἐκείνους ὄντας αἰ- F
γυπτίους, καὶ τούτων μάλιστα τοὺς ἱερέας ὑπενοῆσαί τε
ταῦτα, καὶ ὁρκομοτῆσαι τὸ πλῆθος. ἐκεῖνο μὲν τοι
πῶς οὐκ ἄλογον, τῶν μὲν οἰκείων αὐτοῖς καὶ τῶν φίλων
συναποστῆσαι οὐδένα, μηδὲ τοῦ πολέμου τὸν κίνδυνον
συναράσθαι. πέμψαι δὲ τοὺς μιαροὺς εἰς ἱεροσόλυμα,
καὶ τὴν παρ' ἐκείνων ἐπάγεσθαι συμμαχίαν. ποίας αὐ-
τοῖς φιλίας, ἢ τίνος αὐτοῖς οἰκειότητος προϋπηρξάσης;
τοὐναντίον γὰρ ἦσαν πολέμιοι, καὶ τοῖς ἤθεσι πλεῖστον
διέφερον. ὁ δὲ φησιν δίδυς ὑπακούσαι τοῖς ὑπισχνου-
μένοις, ὅτι τὴν Αἴγυπτον καθέξουσιν, ὥσπερ αὐτῶν ὑ σφό- G
δρα τὴν χώρας ἐμπείρως ἐχόντων, ἧς βιασθέντες ἐκ-
πεπτώκασιν. εἰ μὲν οὖν ἄπορῶς ἢ κακῶς ἐπράττον,
ἴσως ἂν καὶ παρεβάλλοντο. πόλιν δὲ κατοικοῦντες εὐ-
δαίμονα, καὶ χώραν πολλῷ κρείττω τῆς Αἰγύπτου κατε-
πτημένοι, διὰ τί ποτ' ἂν ἐχθροῖς μὲν πάλαι, τοῖς δὲ σώμα-
σι λελωβημένοις, οἷς μηδὲ τῶν οἰκείων οὐδεὶς ὑπομένει

perimerent, atque consumerent, nulliquę penitus miscerentur, nisi cum quibus coniurati esse videbantur: & iureiurando multitudine obligata, quatenus in eis legibus perdurarent, Auarim ciuitatem munitam contra regem dicit eos bello sumpsisse. Adiecit autem: quia misit Hierosolymam rogans illos pro auxiliis exhibendis, & daturum Auarim compromittens, quæ foret ex Hierosolymis volentium exire maiorum: & ex qua procedentes omnem Ægyptum obtinerent. Deinde subiungit illos quidem venisse cum ducentis millibus armatorum. Regem verò Amenophin Ægyptiorum, cùm nollet repugnare Deo, mox ad Æthiopiam refugisse, & Apim cum aliis sacris animalibus deuexisse. Hierosolymitas verò inuasione facta, & ciuitates depopulatos, & templa concremasse, & equestres peremisse refert, & nulla iniquitate, aut crudelitate abstinuisse. Qui verò politiam & leges eis exhibuit, sacerdos, inquit, erat genere Heliopolites, nomine Osiasiphus, vocatus ab appellatione Osiseos Heliopolitani Dei: & mutato nomine dictus postea Moses: Tertiodecimo vero anno Amenophin, postquam regno pulsus est, ex Æthiopia profectum cum multis millibus dicit: & congressum contra pastores atque pollutos, habita conflictione, vicisse, & multos interficientem, vsque ad fines Syriæ persecutum. In his iterum non intellexit sine verisimilitudine se mẽtiri. Leprosi namque, & cum eis multitudo collecta debilium, licèt primitus irascerentur regi, circa se vtique talia facienti, secundùm prænonitionem vatis, tamen cùm à sectione lapidum sunt egressi, & prouinciam percepêre, omnes circa eum mitiores effecti credendi sunt. Porrò si adhuc & illum odio habebant, seorsum magis insidiari potuissent: & non omnibus bellum inferre, cum scilicet plurimi existentes multorum illic cognationes haberent. Proinde etiam si contra homines pugnare decreuêre, non tamen contra deos impietatem gerere præsumebant: nec contraria suis agere legibus, in quibus educati esse noscuntur. Oportet itaque nos Manethoni gratias agere, quoniam huius iniquitatis principes dicit, non eos qui ex Hierosolyma sunt egressi, sed illos ipsos Ægyptios esse probat, & maximè sacerdotes, atque iurisiurandi vinculum illorum multitudine conuenisse. Illud autem quomodo non irrationabile est? Domesticorum quidem & amicorum nemo cum illis rebellauit, nec periculorum belli particeps factus est: sed misêre maculatos ad Hierosolymam, vt ab eis auxilia poscerent. quánam amicitia aut societate intercedente? hostes enim magis erant, & moribus plurimum differebant. At illi confestim, vt ait, vocantibus morem gessêre, nempe inducti pollicitationibus, quòd Aegyptum occupaturi essent: quasi ipsi non admodum eius regionis gnari essent, ex qua per vim pulsi fuerant. qui si tum miseram aut egenam vitam egissent, meritò fortasse negocium aggressi essent. Cùm autem vrbem habitarent fortunatam, & agrum amplum meliorem Aegypto colerent, quid tandem erat, cur ob veteres hostes, eósque corporibus affectis, quales nemo domesticos ferat,

periculum adirent: neque enim futuram regis fugam præsciebant. nam vt ipse dixit, filius Amenuphis cum trecentis millibus ad Pellusium occurrebat. & hoc quidem omnino sciebant qui proficiscebantur: mutationem verò propositi & fugam vnde coniectare poterant? Deinde occupatis horreis Ægypti, multa mala fecisse ait Hierosolymitanum exercitum: atque hæc eis exprobrat: quasi non hostes eos induxisset, aut quasi hæc sint aliunde accito militi obiicienda, cùm eadem ante aduentum eorum fecissent, facturóque se iurassent ipsi Ægyptij. Quinetiam aliquanto pòst Amenuphis hostes aggressus prælio vicit: fusósque ac fugatos Syriam vsque persecutus est. adeò scilicet Ægyptus est omnibus vndecunque inuadentibus captu facilis: & qui tunc ea iure belli potiebantur, cùm scirent Amenuphin viuere, neque aditus ab Æthiopia communiuerant, multas ad hoc commoditates habentes, neque alioqui copias contraxerant. Ille verò vsque Syriam trucidans eos (vt ait) persecutus est per arenosa & inaquosa loca. Scilicet ea vel quieto exercitu transire expeditum est. Igitur autore Manethone neque ex Ægypto genus nostrum oriundum est, neque illinc aliqui admixti sunt. Leprosorum enim & morbidorum multos in lapidicinis perisse verisimile est, multos in prælijs, plurimos verò postremò & in fuga. Superest vt de Moyse illi contradicam. Hunc virum mirandum Ægyptij & diuinum existimant, sed non sine blasphemia incredibili sibi vindicare conantur: dicentes Heliopoliten esse vnum sacerdotum, ob lepram cum aliis pulsum. Ostenditur autem in ratione temporum, DXVIII. annis prior fuisse, & patres nostros ex Ægypto in regionem quam nunc tenemus eduxisse. Quòd verò eiusmodi calamitatis corpus expers habuit, ipsius dicta indicant. Leprosis enim & oppidis & vicis interdixit, vt seorsim in lacero vestitu agant: & eum qui eos attigisset, aut sub idem tectum successisset, pro impuro habet. Quinetiam si eo morbo liberari, & in pristinum restitui contingat, præscripsit certas purificationes, mundationes, & fontanarum aquarum lauacra, & omnium pilorum abrasiones: multísque & variis sacrificiis peractis, tum demum sanctam vrbem adeundam. Atqui contrà par erat qui talem calamitatem expertus esset prouidentiam aliquam ac humanitatem exhibere simili infortunio pressis. Non solum autem de leprosis sic leges tulit, sed ne minima quidem corporis parte mutilatos ad sacrorum curam admisit. Sed etiam si iam sacerdoti aliquid tale accidisset, honore eum priuauit. Quomodo igitur verisimile est illum has aduersus semetipsum cum opprobrio suo damnóque tulisse leges? Quin & nomen valde incredibiliter mutauit. Osarsiph enim (inquit) vocabatur. Hoc ad transmutationem nihil quadrat. Verum autem nomen significat ex aqua seruatum Moysen. Nam aquam Ægyptij Moy vocant. Satis igitur

A Τούτοις ἐμέλλον ὀφθήσεσθαι δυνάμεσι βοηθοῦντες, οὐδὲ δὴ τὸν ἐξιόντα τὴν φυγὴν τοῦ βασιλέως. τοῦ γὰρ αὐτοῦ φησιν, ὡς ὁ παῖς τοῦ Ἀμενωφίου τριακόσιαι μυριάδας ἔχων, εἰς τὸ Πηλούσιον ἀπήντα. καὶ τοῦτο μὲν ἠδεισαν πάντες οἱ ἀπιόντες· τίνων δὲ μετάνοιαν αὐτοῦ καὶ τίνων φυγῶν πόθεν εἰκάζειν ἔμελλον; τὰ σιτοκρεωπωλεῖα φησὶν ἡ αἰχμάλωτα, πολλὰ καὶ δεινὰ δρᾶν τοὺς ἐν τῷ ἱεροσολύμων ὑπεστρατοπεδευκότας, καὶ οὐδὲ τούτων ἀνείδιζεν, καθάπερ εἰ πολεμίους αὐτοῖς ἐπαγαγών, ἢ δίκαιον τοῖς ἔξωθεν ἐπιπλήττειν ἐγκαλεῖν, ὁπόσα ταῦτα πρὸς τῆς οἰκείας ἀφίξεως ἔπραξαν, καὶ πρόσθεν ὠμωμόκεσαν, οἱ τὸ χῆμος αἰχμάλωτοι, ἀλλὰ καὶ χείρονες ὄντες ἀμφότερα ἐπελθόν σὲ κεκτῆσθαι μάχῃ, καὶ κτείνοντες τοὺς πολεμίους μάχῃ τῆς συείας ἤλασεν. ἔστω γὰρ παντάπασιν ὄντων ἡ αἰχμάλωτος τοῖς ὁπόθεν δηποτοῦν ὁπωσοῦν εὐάλωτος· καὶ οἱ τότε πολέμῳ κεκτημένοι αὐτοὺς, ζῶν τινὰ θαυμαζόμενον τὸν ἀμφοτέρων, ὅτε τοὺς ἐν τῇ Αἰθιοπίᾳ ἐμβολὰς ἀνεχώρησαν, πολλὴν εἰς τοῦτο εὐδαιμονίαν ἔχοντες, ὅτε τίνα ἄλλον ἡτοίμασαν διώκειν. ὁ δὲ καὶ μάχῃ τῆς συείας, ἀναιρῶν φησιν αὐτοὺς, ἠκολούθησε διὰ τῆς ψάμμου τῆς ἀβάτου, δηλονότι ῥᾴδιον ὂν ἀμαχεὶ στρατοπέδῳ διελθεῖν καὶ εὐρὸ οὖν τὸν μανεθῶνα, ὅτε ἐν τῇ Αἰγύπτῳ τὸ χῆμος ἡμῶν ὄντων, ὅτε τῶν ἐκεῖθεν τινὲς ἀνεμίχθησαν. τῶν γὰρ λεπρῶν καὶ νοσούντων, πολλοὺς μὲν εἰκὸς ἐν ταῖς λιθοτομίαις ἀποθανεῖν, πολλοὺς χείρονι ἐκεῖ γεγενημένους καὶ κακοπαθοῦντας· πολλοὺς δὲ ἐν ταῖς μὴ ταῦτα μάχαις· πλείστους δὲ ἐν τῇ πολυτάτῳ καὶ τῇ φυγῇ. λοιπόν μοι πρὸς αὐτὸν εἰπεῖν περὶ μωυσέως. τοῦτον γὰρ τὸν ἄνδρα θαυμαστὸν μὲν Αἰγύπτιοι καὶ θεῖον νομίζουσι. βούλονται γὰρ ποιεῖν αὐτοῖς μὴ βλασφημίας ἀπιθάνου, λέγοντες ἡλιοπολίτην εἶναι τῶν ἐκεῖθεν ἱερέων ἕνα, δεῖν τινὰ λέπρᾳ συνεξελαθέντα. δείκνυται δὲ ἐν ταῖς ἀναγραφαῖς, ὀκτακοσίοις καὶ δέκα σὺν τοῖς πεντακοσίοις πρότερον ἔτεσι γεγονώς, καὶ τοὺς ἡμετέρους ἐξαγαγὼν ἐκ τῆς Αἰγύπτου πατέρας, εἰς τὴν χώραν τὴν νῦν οἰκουμένην ὑφ' ἡμῶν. ὅτι δὲ οὐδὲ συμφορᾷ τινὶ τοιαύτῃ πρὸς τὸ σῶμα κεχρημένος ἦν, ἐν τῷ λεγομένῳ ὑπ' αὐτοῦ δῆλός ἐστι. τοῖς γὰρ λεπρῶσιν ἀπεῖρπε, μήτε μένειν ἐν πόλει, μήτ' ἐν κώμῃ κατοικεῖν, ἀλλὰ μόνοις περιπατεῖν κατεχισμένοις τὰ ἱμάτια· καὶ τὸν ἁψάμενον αὐτῶν ἢ ὁμόσκηνον γενόμενον, οὐ καθαρὸν ἡγεῖται. ἐὰν μὴν κάθαρσις γένηται τοῦ νόσημα, ἐὰν τίνα αὐτῶν φύσιν ἀπολάβῃ, προσέπταξε πολλὰς ἁγνείας, καθαρμοὺς πηγαίων ὑδάτων λεχοῖς, ἐὰν ξυρήσεις πάσας ξυρῶν, πολλάς τε κελεύει, καὶ παντοίας ὁλοκαυτώσεις θυσίας, τότε παρελθεῖν εἰς τὴν ἱερὰν πόλιν. καίτοι τοῦναντίον εἰκὸς ἦν, προνοίᾳ τινὶ καὶ φιλανθρωπίᾳ χρήσασθαι, τὸν ἐν τῇ συμφορᾷ ταύτῃ γεγενῆσθαι, πρὸς τοὺς ὁμοίως αὐτῷ δυσυχήσαντας. οὐ μόνον δὲ περὶ τῶν λεπρῶν ὅτως ἐνομοθέτησεν, ἀλλ' οὐδὲ τοῖς καὶ τὸ βραχύτατόν τι τοῦ σώματος ἠπρωτηριασμένοις ἱερᾶσθαι συγκεχώρηκεν. ἀλλ' εἰ καὶ μεταξύ τις ἱερωμένος τοιαύτῃ χρήσαιτο συμφορᾷ, τὴν τιμὴν αὐτὸν ἀφείλετο. πῶς οὖν εἰκὸς ἐκεῖνον ταῦτα νομοθετεῖν καθ' ἑαυτοῦ, εἰς ὄνειδός τε καὶ βλάβην νόμους συνθεμένου. ἀλλὰ μὴν τὸ νομα λίαν ἀπιθάνως μετατέθεικεν. ὀσαρσὴφ γάρ φησιν ἐκαλεῖτο. τοῦτο μὲν οὖν εἰς τὴν μετάθεσιν οὐ συναρμόζει. τὸ δὲ ἀληθὲς ὄνομα, δηλοῖ τὴν ἐκ τοῦ ὕδατος σωθεῖσα μωϋσῆν. τὸ γὰρ ὕδωρ οἱ Αἰγύπτιοι μῶϋ καλοῦσιν. ἱκανῶς οὖν

γεγο-

γραφείσαις νομίζω καὶ δῆλον, ὅτι μανεθὼς, ἕως μὲν ἀκολουθεῖ ταῖς ἀρχαίαις ἀναγραφαῖς, οὐ πολὺ τῆς ἀληθείας διημάρτανεν, ὅτι δὲ τοῖς ἀδεσπότοις μύθοις ἐπόμενος, ἢ συνέθηκεν αὐτοῖς ἀπιθανῶς, ἢ τισὶ τῶν θεὸς ἀπέχθειαν εἰρηκόσιν ὅπῃ δύσεν. μετὰ τοῦτον ἐξετάσαι βούλομαι καὶ ῥήμονα. καὶ γὰρ οὗτος αἰγυπτιακὴν φάσκων ἱστορίαν συγγράφειν, καὶ θεραθεὶς ταὐτὸ ὄνομα τοῦ βασιλέως, ὅπερ ὁ μανεθὼς, ἀμένωφιν, καὶ τὸν υἱὸν αὐτοῦ ῥαμέσσην, φησὶν, ὅτι καὶ τοῖς ὕπνοις οἱ ἴσις ἐφάνη τῷ ἀμένωφει, μεμφομένη αὐτὸν, ὅτι τὸ ἱερὸν αὐτῆς ἐν τῷ πολέμῳ κατεσκαπτόφειτιφαίτην ὁ ἱερογραμματεὺς φάναι, εἰ καθαρὰς τοὺς μολυσμοὺς ἐχόντων ἀνδρῶν καθαρὴν τὴν αἰγυπτον, παύσασθαι τῆς πλείας αὐτόν. ὁπηλέξαντα δὲ τῆν ὁπισινῶν μυριάδας εἰκοσιπέντε ἐκβαλεῖν. ἡγεῖσθαι δὲ αὐτὴν γραμματέας μωϋσῆν τε καὶ ἰώσηπον, καὶ τοῦτον ἱερογραμματέα· αἰγύπτια δὲ αὐτοῖς ὀνόματα εἶναι, τῷ μὲν μωϋσῆ πισιθέν, τῷ δὲ ἰωσήπῳ πετεσήφ. τούτοις δὲ εἰς πηλούσιον ἐλθεῖν, καὶ ὁπιτυχεῖν μυριάσι τριακοντακοσιαις καταλελειμμένοις ὑπὸ τοῦ ἀμένωφιος. αὐτὸς δὲ θέλειν εἰς τὴν αἰγυπτον ἀφικομίζειν οἷς φιλίαν συνθεμένους, ὁπὴ τὴν αἰγυπτον στρατεύσαι. τὸν δὲ ἀμένωφιν οὐκ ὑπομείναντα τὴν ἔφοδον αὐτῶν, εἰς αἰθιοπίαν φυγεῖν καταλιπόντα τὴν γυναῖκα ἔγκυον· ἣν κρυπτομένην ἐν τισι σπηλαίοις τεκεῖν παῖδα, ὄνομα μεσσήνην, ὃν ἀνδρωθέντα ἐκδιῶξαι τοὺς ἰουδαίους εἰς τὴν συρίαν, ὄντας περὶ εἴκοσι μυριάδας, καὶ τὸν πατέρα ἀμένωφιν ἐκ τῆς αἰθιοπίας καταδέξασθαι. καὶ ταῦτα μὲν ὁ χαιρήμων. οἶμαι δὲ αὐτόθεν φανερὰν εἶναι ἐκ τῶν εἰρημένων τὴν ἀμφοῖν ψευδολογίαν. ἀληθείας μὲν γάρ τινος ὑποκειμένης, ἀδύνατον ἦν διαφωνεῖν ὅπῃ τοσοῦτον. οἱ δὲ τὰ ψεύδη συνιθέντες, οὐχ ἑτέροις σύμφωνα γεγράφασιν, ἀλλ' αὐτοῖς τὰ δόξαντα πλάττουσιν. ἐκεῖνος μὲν οὖν ὁπιθυμίαν τοῦ βασιλέως ἵνα τοὺς θεοὺς ἴδῃ, φησὶν ἀρχὴν γενέσθαι τῆς μιαρῶν ἐκβολῆς. ὁ δὲ χαιρήμων ἔθνον ὡς τῆς ἴσιδος ἐνύπνιον συνέθεικεν. κἀκεῖνος μὲν ἀμένωφιν εἶναι λέγει, τὸν θεραπόντα τοῦ βασιλέως καθαρμόν. ὅθεν δὲ φειτιφαίτην ὁ δὲ δὴ τοῦ πλήθους ἀριθμὸς καὶ σφόδρα συνεγής, ὀκτὼ μὲν μυριάδας ἐκείνου λέγοντος, τούτου δὲ πέντε πρὸς ταῖς εἴκοσιν. ἔτι δέ τινα ὁ μὲν μανεθὼς πρότερον εἰς τὰς λιθοτομίας τοὺς μιαροὺς ἐκβαλὼν, εἶτα αὐτοῖς τὴν ἄβαριν δοὺς ἐγκατοικεῖν, καὶ τὰ πρὸς τοὺς ἄλλους αἰγυπτίους ἐκπολεμώσας, τότε φησὶν ὁπικαλέσασθαι τὴν τῶν τῆς ἱερουσολυμῖτῶν αὐτοῖς ὁπικουρίαν. ὁ δὲ χαιρήμων ἀπαλλαττομένους ἐκ τῆς αἰγύπτου, περὶ πηλούσιον δύρειν ὀκτὼ καὶ ἑξακόσια μυριάδας ἀνθρώπων, καταλελειμμένας ὑπὸ τοῦ ἀμένωφιος, καὶ μετ' ἐκείνων πάλιν εἰς τὴν αἰγυπτον ἐμβαλεῖν· φυγεῖν δὲ τὸν ἀμένωφιν εἰς τὴν αἰθιοπίαν. τὸ δὲ δὴ γενναιότατον οὐδὲ τίνες ἢ πόθεν ἦσαν αἱ τοσοῦται τοῦ στρατοῦ μυριάδες εἴρηκεν. εἴτε αἰγύπτιοι τὸ γένος, εἴτ' ἔξωθεν ἥκοντες. ἀλλ' οὐδὲ τὴν αἰτίαν διεσάφησε, δι' ἣν αὐτοὺς ὁ βασιλεὺς εἰς τὴν αἰγυπτον ἀναγεῖν οὐκ ἠθέλησεν, ὁ περὶ τῆς λεπρῶν τὸ τῆς ἴσιδος ἐνύπνιον συμπλάσας. τῷ δὲ μωϋσεῖ καὶ τὸν ἰώσηπον ὁ χαιρήμων, ὡς ἐν ταὐτῷ χρόνῳ συνεξελήλασμένον πρεσβύτερον ἐθείκνυν, τὸν μὲν μωϋσέως πρεσβύτερον τέσσαρσι γενεαῖς τετελευτηκότα, ὧν ὄντων ἔτη χιλιὰ ἑβδομήκοντα καὶ ἑκατόν. ἀλλὰ μὴν ὁ ῥαμέσσης ὁ τοῦ ἀμενούφιος υἱὸς, κατὰ μὲν τὸν μανεθὼν τεσσαρεσκαιδεκάτου συμπολεμεῖ τῷ πατρὶ, καὶ συνεπίπτει

A declaratum existimo, quòd Manethon quatenus veterum scripta sequitur, non multum à veritate aberrat. Vbi verò ad vulgares fabulas se vertit, aut absurdè eas confingit, aut in odium gentis loquentibus credit. Post hunc inquirere libet in Chæremonem. Hic enim Aegyptiacam se scribere historiam professus, addens idem nomen regis quod Manethon, Amenophim, & filium eius Rhamessen, ait Isidem in somnis Amenophi apparuisse, incusantem quòd templum suum per bellum dirutum esset. Phritiphanten verò sacrum scribam dixisse, si à pollutis hominibus Aegyptum repurget, liberandum eum à nocturnis terroribus: atque ita delectu vitiosorum morbidorúmve habito, CCL. millia è finibus eiecta. Duces verò eorum fuisse scribas Mosen & Iosephum quem etiam sacrum scribam fuisse: Ægyptia verò eis nomina esse Mosi Tisithen, Iosepho Petesephi. Hos Pelusium venisse, ibique offendisse CCCLXXX. millia, ab Amenophi relicta, quæ is in Ægyptum transferre noluerat: cum his icto fœdere contra Ægyptum expeditionem habitam: Amenophin autem non expectato impetu eorum, in Æthiopiam fugisse, relicta vxore grauida: quam delitescentem in quibusdam speluncis enixam puerum nomine Messenen. eum posteaquam ad virilem ætatem peruenisset, expulisse Iudæos in Syriam, numero circiter ducenta millia, & patrem Amenophin ex Æthiopia recepisse. Et hæc quidem Chæremon. Reor autem ex his ipsis quæ dicta sunt amborum vanitatem apparere. Si quid enim veritatis subesset, impossibile erat in tantum eos discrepare. at qui mendacia componunt, non aliorum scriptis consona scribunt, sed quæ ipsis libet confingunt. Ille igitur regiam cupiditatem videndi deos, ait initium fuisse pollutos eiiciendi. Chæremon autē suum de Iside somnium finxit. & ille quidem Amenophin dixit indixisse regi purgationem: hic verò Phritiphantem. iam multitudinis numerus sanè bellè congruit, illo octoginta millia referente, hoc ducenta quinquaginta. Præterea Manethon primùm in lapidicinas eiectos pollutos, deinde ad Auarim habitandam traductos, ac reliqua Ægypto bello vexata, tum demum acciuisse dicit à Hierosolymitis auxilia: Chæremon, Ægypto decedentes circa Pelusium inuenisse trecenta octoginta millia hominum ab Amenophi relicta, ac cum illis rursus Ægyptum inuasisse: Amenophinque in Æthiopiam fugisse. Quod verò egregium est, ne illud quidem quinam & vnde erant tam numerosus exercitus dixit, Ægyptiíne an externi: neque causam indicauit, ob quam eos rex in Ægyptum inducere noluit qui de leprosis & Iside somnium confinxit. Mosi verò & Iosephum, quasi eodem tempore simul expulsum Chæremon adiunxit, & quidem quatuor ætatibus ante Moysen defunctum, quarum sunt anni fere centum septuaginta. Quin & Rhamesses Amenophis filius, secundum Manethonem quidem adolescens bellum administrat cum patre, & cum eodē exulat

fuga ela psus in Æthiopiam. Hic autem fingit eum post patris obitum in spelunca quadam natum, & postea prælio victorem, & Iudæos in Syriam expellentem numero circiter cc. millia. O facilitatem! neque enim priùs quinam erant illa CCCLXXX. millia dixit, neque quomodo CLXXX. millia perierint: in aciéne ceciderint, an ad Rhamessen transfugerint. quod verò maximè mirũ est, ne cognoscere quidem ex eo licet, quósnam vocet Iudæos, vel vtris eorum det hãc appellationem: illísne CCL. millibus leprosorũ, an his CCCLXXX. millibus, quæ circa Pelusium erant. Sed stultum fortasse sit redarguere eos, qui à semetipsis redarguti sunt. ferendum enim erat vtcunque, si ab aliis redarguti fuissent. His addam Lysimachum, idem quidem habentem cum prædictis argumentum mendacij, verùm enormitate figmenti illos vincentem, vnde apparet eum magno odio confinxisse. dicit enim: Qua tempestate Bocchoris in Ægypto regnabat, populum Iudæorum, quòd essent lepra, scabie, & aliis quibusdam morbis infecti, ad templa confugisse, vt mendicato alerentur. multis autem hominibus morbo correptis, sterilitatem in Ægypto accidisse. Bocchorim verò Ægyptiorum regem ad Ammonem, scitatum oracula de sterilitate, misisse. responsum verò à Deo, repurganda esse templa ab hominibus impuris & impiis, eiectis eis è templis in loca deserta. Cæterùm scabiosos ac leprosos mergendos, tanquam sole horum vitam ægrè ferente: & templa expianda: atque ita fore vt terra fructum ferat. Bocchorim autem accepto oraculo, accersitísque sacerdotibus ac sacrificis, iussisse collectis impuratis, hos militibus tradi deportandos in desertum: leprosos verò ac impetiginosos plumbeis laminis inuolutos in pelagus deiici. quibus submersis, reliquos congregatos, & in loca deserta expositos esse, vt perirent. eos habito concilio consultasse de seipsis: & nocte superueniente, accensis ignibus ac lucernis custodias agitasse: sequentique nocte ieiunatum, vt numen propitium eos seruaret. Insequenti verò luce à Mose quodam consiliũ datum, irent conferti vna via, vsque dum ad loca culta peruenirentur. tum præcepisse, ne cui hominum in posterum beneuoli essent, vtque consilium malum potiùs quàm bonum darent, deorúmque templa & altaria quotquot inuenirent euerterent. quibus comprobatis ac destinatis, multitudinem iter fecisse per desertum, ac post multa incommoda tandem ad loca culta peruentum. tum verò & hominibus iniuriosè tractatis, & fanis compilatis ac incensis, venisse in eam quæ nunc Iudæa dicitur: conditáque ciuitate hîc habitare, vrbem verò ἱερόσυλα ex re nominatam. aliquantò autem post iam auctos viribus mutasse nomẽ vitandi probrigratia: & vrbem Hierosolyma, seipsos Hierosolymos vocasse. Hic non eundem quem illi inuenit regem, sed recentius nomen confinxit: & omisso somnio ac propheta Ægyptio ad Ammonem abiit de impetiginosis & leprosis responsum relaturus. ait enim

A φυγὼν εἰς τὴν αἰθιοπίαν. οὗτος δὲ πτοεῖται αὐτὸν μὴ τὸν τοῦ πατρὸς τελευτὴν, ὑπὸ πατρὸς τεθνηκότος καὶ μὴ ταῦτα νικῶντα μάχῃ, καὶ τοὺς ἰουδαίους εἰς συρίαν ἐξελαύνοντα τὸν ἀριθμὸν ὄντας περὶ μυριάδας δύο καὶ δὶς χιλιάδας. ἔτι γὰρ πρότερον οἱ τινες ἦσαν οἱ χιλιάδας ἑκατὸν μυριάδες εἶπεν. ἔτι πῶς οἱ τεσσαράκοντα καὶ χεῖς διεφθάρησαν. πότερον ἐν τῇ μάχῃ κατέπεσον, ἢ πρὸς τὸν ῥαμέσσου μετέβαλον· τοῦτο δὲ δὴ θαυμασιώτατον, ὃν τινας καλεῖ τοὺς ἰουδαίους, δυνατὸν ὄντα παρ' αὐτοῦ μαθεῖν. ἢ ποτέρους αὐτῷ τίθεται ταύτην τὴν προσηγορίαν, τοὺς εἰκοσιπέντε μυριάσι τῶν λεπρῶν, ἢ τοὺς ἑκατὸν καὶ χιλίους, τοὺς περὶ τὸ πηλούσιον. ἀλλὰ γὰρ δῆθεν ἴσως αὐ ἔτι δεῖ πλειόνων ἐλέγχων τοὺς ὑφ' ἑαυτοῦ ἐλεγμένους. τὸ γὰρ ὑπ' ἄλλων εἶναι μετεμότερον. ἐπεισάξω δὲ τούτοις λυσίμαχον, εἰληφότα μὲν τὸν αὐτὸν τοῖς προειρημένοις ὑπόθεσιν τοῦ ψεύσματος, ὑπερβαλόντα δὲ τὴν ἀπίστιν ἀπιθανότητι τοῖς πλάσμασι. δὸ δὴλός ἐστι σωστικῶς κατὰ πολλὴν ἀπέχθειαν. λέγει γὰρ ὅτι βοκχόρεως τοῦ αἰγυπτίων βασιλέως, τὸν λαὸν τῶν ἰουδαίων λεπρεῖς ὄντας καὶ ψωρεῖς, καὶ ἄλλα νοσήματα τινὰ ἔχοντας, εἰς τὰ ἱερὰ καταφεύγοντας μεταιτεῖν ξοφεῖν. πολλῶν δὲ ἀνθρώπων νοσηλίᾳ πρεπεσόντων, ἀκαρπίαν ἐν τῇ αἰγύπτῳ γῇ εἶναι. βόκχορεν δὲ τὸν τῶν αἰγυπτίων βασιλέα εἰς ἄμμωνα πέμψαι περὶ τῆς ἀκαρπίας τοῦ μαντευσομένου. τὸν θεὸν δὲ εἰπεῖν, τὰ ἱερὰ καθαρᾶν ἀπὸ ἀνθρώπων ἀκάθαρτον καὶ δυσεβῶν, ἐκβαλόντα αὐτοὺς ἐκ τῶν ἱερῶν εἰς τόπους ἐρήμους, τοὺς δὲ ψωρεῖς καὶ λεπρεῖς βυθίσαι, ὡς τοῦ ἡλίου ἀγανακτοῦντος ὅτι τῇ τούτων ζωῇ, καὶ τὰ ἱερὰ ἀγνίσαι καὶ ἵνα τὴν γῆν καρποφορήσειν. τὸν δὲ βόκχορεν τοῦ χρησμοῦ λαβόντα, τοὺς τε ἱερεῖς καὶ ὁπλοφόρους προσκαλεσάμενον, κελεῦσαι ὁπλοθήκην ποιησαμένους τῶν ἀκαθάρτων, τοῖς σκαπάνοις τούτοις φυγαδεῦσαι καταξεῖν αὐτοὺς εἰς τὴν ἔρημον. τοὺς δὲ λεπρεῖς εἰς μολυβδίνους χάρτας ἐνδήσαντας, ἵνα καθῶσιν εἰς τὸ πέλαγος. βυθισθέντων δὲ τῶν λεπρῶν καὶ ψωρῶν, τοὺς ἄλλους συναθροισθέντας εἰς τόπους ἐρήμους ἐκπεσεῖν ἐπ' ἀπωλείᾳ. συναχθέντας δὲ βουλεύσασθαι περὶ αὐτῶν. νυκτὸς δ' ἐπιγενομένης, πῦρ καὶ λύχνους καύσαντας φυλάττειν ἑαυτούς, τὴν τ' ἐπιοῦσαν νύκτα τῆς δυσαυλίας ἱλάσκεσθαι τοὺς θεοὺς, περὶ τοῦ σῶσαι αὐτούς. τῇ δ' ἐπιούσῃ ἡμέρᾳ μωσῆν τινα συμβουλεῦσαι αὐτοῖς, πρὸς βαλλομένους μίαν ὁδὸν πορεύειν, ἄχρις οὗ ἔλθωσιν εἰς τόπους οἰκουμένους. παρακελεύσασθαί τε αὐτοῖς, μήτε ἀνθρώπῳ τινὶ δύνοιτο, μήτε ἄριστα συμβουλεύσειν, ἀλλὰ τὰ χείρονα· θεῶν τε ναοὺς καὶ βωμοὺς, οἷς ἂν ἐντύχωσιν ἀναιρεῖν. συναγωνιστῶν δὲ τῶν ἄλλων, τὰ δοκοῦντα ποιοῦντας δεῖν τὴν ἔρημον παρεύεσθαι. ἱκανῶς δὲ ὁπλισθέντας ἐλθεῖν εἰς τὴν οἰκουμένην χώραν, καὶ τοὺς τε ἀνθρώπους ὑβρίζοντας, καὶ τὰ ἱερὰ συλῶντας καὶ ἐμπρήσαντας, ἐλθεῖν εἰς τὴν νῦν ἰουδαίαν προσαγορευομένην. κτίσαντας δὲ πόλιν ἐνταῦθα κατοικεῖν. τὸν δὲ ἄρχον τοῦτο ἱερόσυλα, ἀπὸ τῆς ἀπείνων δυσθεσίας ὀνομάσθαι. ὅστερον δ' αὐτοὺς ὁπλοφορήσαντας, χρόνῳ δυναμάσθαι τὴν ὀνομασίαν πρὸς τὸ ὀνειδίζεσθαι, καὶ τὴν τε πόλιν ἱεροσόλυμα, καὶ αὐτοὺς ἱεροσολύμους προσαγορεύσαι. οὗτος δὲ οὐ τὸν αὐτὸν ἐκείνοις εὗρεν εἰπεῖν βασιλέα, καινότερον δ' ὄνομα συστήσας. καὶ παρεὶς ἐνύπνιον καὶ προφήτην αἰγύπτιον, εἰς ἄμμωνα ἀπελήλυθεν περὶ τῶν ψωρῶν καὶ λεπρῶν χρησμὸν οἴσων. φησὶ γὰρ

B

C

D

E

F

G

εἰς τὰ

ἐς τὰ ἱερὰ συλλέγεσθαι πλῆθος ἰουδαίων. ἆρα γε τοῖς λεπροῖς ὄνομα τίθησιν, ἢ μόνων τῶν ἰουδαίων τοῖς νοσήμασι προσπιπτόντων; λέγει γὰρ ὁ λαὸς τῶν ἰουδαίων. ὁποῖος; ἐπήλυς ἢ τὸ γένος ἐγχώριος; διατί τίνων αἰγύπτιοι αὐτοὺς ὄντας ἰουδαίους καλεῖς; εἰ δὲ ξένοι, διατί πόθεν ἐλήλυθας. πῶς δὲ τῶν βασιλέως πολλοὺς μὲν αὐτῶν συνθίσαντος εἰς τὴν θάλασσαν, τοὺς δὲ λοιποὺς εἰς ἐρήμους τόπους ἐκβαλόντος, τοσοῦτοι τὸ πλῆθος ὑπελείφθησαν, ἢ πόθεν τόπον διεξῆλθον μὲν τὴν ἔρημον, ἐκράτησαν δὲ τῆς χώρας ἧς νῦν κατοικοῦμεν. ἔκτισαν δὲ καὶ πόλιν, καὶ νεὼν ὠκοδόμησαν τοῦ πᾶσι προσβάντος. ἐχρῆν δὲ καὶ περὶ τοῦ νομοθέτου μὴ μόνον εἰπεῖν τὄνομα, δηλῶσαι δὲ καὶ τὸ γένος ὅς τις ἦν καὶ τίνων. διατί δὲ τοιούτους αὐτοῖς ἐπεχείρησε τιθέναι νόμους περὶ θεῶν, καὶ τοὺς πρὸς ἀνθρώπους ἀδικίας κατὰ τίνα πορείαν. εἴτε γὰρ αἰγύπτιοι τὸ γένος ἦσαν, οὐκ ἂν ἐκ τῆς πατρίου ἐθῶν οὕτω ῥᾳδίως μετεβάλοντο. εἴτ' ἀλλαχόθεν ἦσαν, πάντως τινὲς ὑπῆρχον αὐτοῖς νόμοι, διὰ μακρᾶς συνηθείας τετηρημένοι. εἰ μὲν οὖν περὶ τῆς ἐξελασάντων αὐτοὺς ὤμοσαν μηδέποτε δυσνοήσειν, λόγον εἶχεν εἰκότα. πᾶσι δὲ πόλεμον ἀνθρώποις ἀνήρυκτον ἀρᾶς τούτοις, εἴπερ ἔφασαν τὸν ὡς αὐτὸς λέγει κακῶν, πρὸς πάντων βοηθείας δεομένους, οἴοιαν οὐκ ἐκείνων, ἀλλὰ τῆς ψευδομένου πάνυ πολλοὺς παρίστησιν. ὃς γε καὶ τοὔνομα θεῖναι τῇ πόλει διὰ τῆς ἱεροσυλίας αὐτοὺς ἐτόλμησεν εἰπεῖν, τοῦτο δὲ μὴ τοῦτο πρᾶξαι. δῆλον γὰρ ὅτι τοῖς μὲν ὕστερον γενομένοις αἰσχρὸν τοὔνομα καὶ μῖσος ἔφερεν. αὐτοὶ δὲ οἱ κτίζοντες τὴν πόλιν, κοσμῆσαι αὐτοὺς ὑπελάμβανον ὄντας ὀνομάσαντες, ὁ δὲ γενναῖος ὑπὸ πολλῆς τῆς λοιδορεῖν ἀκρασίας οὐ συνῆκεν, ὅτι ἱεροσυλεῖν οὐ κατὰ τὴν αὐτὴν φωνὴν ἰουδαῖοι τοῖς ἕλλησιν ὀνομάζομεν. τί ἂν ἔτι πλείω τις λέγοι πρὸς τὸν ψευδόμενον ὄντως ἀναισχυντοῦντα; ἀλλ' ἐπειδὴ σύμμετρον ἤδη τὸ βιβλίον εἴληφε μέγεθος, ἑτέραν ποιησάμενος ἀρχὴν, τὰ λοιπὰ τῶν εἰς τὸ προκείμενον περιέξομαι προσεπιδείξαι.

A ad templa collectam multitudinem Iudæorum, incertum leprosisne nomen imponens, an quòd solos Iudæos morbus occuparit. dicit enim populus Iudæorum. Qualis? aduena, an indigena? Cur igitur eos cùm sint Aegyptij, Iudæos vocas? Quod si hospites sunt, cur vndénam sint non dicis? Quomodo autem cùm rex tam multos ex his mari mersisset, reliquos in loca deserta eiecisset, tanta multitudo superfuit? aut quomodo pertransierunt desertum, &

B occupauerunt regionem quam nunc tenemus, & condiderunt vrbem, & extruxerunt templum apud omnes celebre? oportebat autem de legislatore non solùm nomen dicere, sed & genus, quisnam, & ex quibus ortus. quamobrem verò tales eis inter eundem aggressus sit ferre leges, de diis, etiam erga homines iniustas. Siue enim Aegyptij erant genere, non tam facilè patrios mores mutare potuissent, siue aliunde erant, omnino aliquas habebant leges

C longa consuetudine obseruatas. Si igitur de expulsoribus suis iurassent, nunquam se illis fore beneuolos, rationem non absurdam habuissent. Quòd si bellum interneciuum aduersus vniuersos mortales susceperunt, cum essent (vt ipse ait) miseri, & omnium opis egeni, maxima stultitia non illorum, sed hæc fingentis ostenditur. Iste namque etiam nomen impositum ciuitati à templorum spoliatione, præsumpsit dicere, & hoc postea fuisse mutatum.

D Mirum ni, quia posteris quidem turpe fuit tale nomen & odiosum: ipsi verò qui fundauêre vrbem, ornare semetipsos etiam vocabulo credidêre. Hic autem generosus vir præ nimia detrectationis impotentia non intellexit, Hierosolyma non idem voce Iudaica quod Græca significare. Quid ergo amplius quilibet diceret contra mendacium tam impudenter expositum? Sed quoniam congruam iam magnitudinem suscepit hic liber, aliud faciens principium, cætera præsentis operis explanare tentabo.

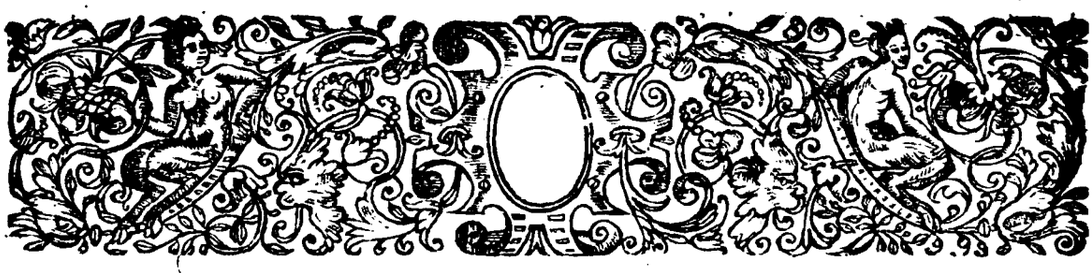

ΦΛΑΒΙΟΥ ΙΩΣΗΠΟΥ

ΠΕΡΙ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΟΣ ΙΟΥΔΑΙΩΝ

ΚΑΤΑ ΑΠΙΩΝΟΣ ΛΟΓΟΣ Β΄.

FLAVII IOSEPHI DE

ANTIQVITATE IVDÆORVM CONTRA

APIONEM ALEXANDRINVM,

LIBER SECVNDVS.

PRIORI quidem volumine, carissime mihi Epaphrodite, de antiquitate nostra monstraui, Phœnicum & Chaldæorum, Ægyptiorúmque literis satisfaciens veritati: multóique Græcorum conscriptores adducens, & meam è diuerso disputationem aduersus Manethonem, & Chæremonem, & alios quoidam exhibui. nunc autem inchoabo reliquos arguere, qui contra nos aliqua conscripsêre. Impulsus enim sum contra Apionem respondere grammaticum, si tamen assumi hoc oportet officium. Horum igitur, quæ ab eo conscripta sunt, alia quidem similia sunt dictis aliorum, alia valde frigida. Plurima verò quandam tantummodo detractionem habentia, & multam (vt ita dixerim) ineruditi probationem, tanquam ab homine composita, & moribus prauo, & totius vitæ suæ temporibus importuno. Quia verò multi hominum propter stultitiam suam his potiùs sermonibus capiuntur, quàm illis quæ multo studio conscribuntur: & derogationibus quidem gaudent, præconiis verò mordentur: necessarium duxi ne hunc quidem inscrutatum relinquere, qui nos tanquam in iudicio criminatur. etenim hoc quoque plerisque mortalium insitum video, vt gaudeant quoties maledicus quispiam ipse sua mala à lacessito audit. Et quidem nec orationem eius legere facilè est, neque apertè cognoscere quid dicere velit: sed velut in multa tumulatione ac mēdaciorū perplexitate nunc similia suprà pensitatis de maiorum nostrorum ex Aegypto migratione affert: nunc incolas Alexandriæ Iudæos calumniatur: insupérque de sacris templi nostri ceremoniis atque aliis ritibus nostris accusationem admiscet. Patres igitur nostros nec Aegyptios genere fuisse, neque ob labem corporum aut similem aliam calamitatem inde pulsos, non mediocriter solum, sed penè vltra modum,

ΔΙΑ μὲν τοῦ προτέρου βυβλίου τιμιώτατέ μοι ἐπαφρόδιτε, περί τε τῆς ἀρχαιότητος ἡμῶν ἐπέδειξα, τοῖς φοινίκων καὶ χαλδαίων καὶ αἰγυπτίων γράμμασι πρεσωσάμενος τὴν ἀλήθειαν, καὶ πολλοὺς τῶν ἑλλήνων συγγραφεῖς προσαγόμενος μάρτυρας, τήν τε ἀντίρρησιν ἐποιησάμην πρὸς μανεθῶνα καὶ χαιρήμονα καί τινας ἑτέρους. ἄρξομαι δὲ νῦν τοὺς ὑπολειπομένους τῶν γεγραφότων τι καθ' ἡμῶν ἐλέγχειν. καί τοι περὶ τοῦ πρὸς ἀπίωνα τὸν γραμματικὸν ἀντιρρήσεως ἐπιθεῖναί μοι δεῖ πόνον, εἰ χρὴ ἀποδόσθαι. τὰ μὲν γὰρ ὅσα τῶν ὑπ' αὐτοῦ γεγραμμένων τοῖς ὑπ' ἄλλων εἰρημένοις ὅμοια, τὰ δὲ λίαν ψυχρῶς προσέθεικεν. τὰ πλεῖστα δὲ βωμολοχίαν ἔχει, καὶ πολλὴν εἰ δεῖ τἀληθὲς εἰπεῖν ἀπαιδευσίαν, ὡς ἂν ὑπ' ἀνθρώπου συγκείμενα καὶ φαύλου τὸν τρόπον, καὶ πρὸς πάντα τὸν βίον ὀχλαγωγὸν γεγονότος. ἐπεὶ δὲ οἱ πολλοὶ τῶν ἀνθρώπων διὰ τὴν ἄνοιαν ὑπὸ τῶν τοιούτων ἁλίσκονται λόγων μᾶλλον, ἢ τῶν μετά τινος ἀποδείξεως γεγραμμένων, καὶ χαίρουσι μὲν ταῖς λοιδορίαις, ἄχθονται δὲ τοῖς ἐπαίνοις, ἀναγκαῖον ἡγησάμην εἶναι, μὴ δὲ τοῦτον ἀνεξέταστον καταλιπεῖν, κατηγορίαν ἡμῶν ἄντικρυς ὡς ἐν δίκῃ γεγραφότα. καὶ δὴ αὖ καὶ κεῖνο τοῖς πολλοῖς ἀνθρώποις ὁρῶ προσαγόμενον, τὸ λίαν ἐφήδεσθαι, ὅταν τὸν ἀρξάμενον βλασφημεῖν ἕτερον, αὐτὸς ἐλέγχηται περὶ τῶν αὐτῶν πεπονθότων κακῶν. ἔστι μὲν οὖν οὐ ῥᾴδιον ἀυτὸ διελθεῖν τὸν λόγον, οὐδὲ σαφῶς γνῶναι τί λέγειν βούλεται. χεῖρον δὲ ὡς ἐν πολλῇ ταραχῇ καὶ ψευσμάτων συγχύσει, τὰ μὲν εἰς τινὰ ὁμοίαν ἰδέαν πίπτει τοῖς προεξητασμένοις, περὶ τῆς αἰγύπτου τῶν ἡμετέρων προγόνων μετανασάσεως. τὰ δὲ ὅτι κατηγορία τῶν ἐν ἀλεξανδρείᾳ κατοικούντων ἰουδαίων. τρίτον δὲ ὅλοις τούτοις μέμικται, περὶ τῆς ἁγιείας τῆς κατὰ τὸ ἱερὸν ἡμῶν καὶ τῶν ἄλλων νομίμων κατηγορίας. ὅτι μὲν οὖν οὔτε αἰγύπτιοι τὸ γένος ἦσαν ἡμῶν οἱ πατέρες, οὔτε διὰ λύμην σωμάτων, ἢ τοιαύτας ἄλλας συμφορᾶς τινας ἐκεῖθεν ἐξηλάθησαν, οὐ μόνον μετρίως, ἀλλὰ καὶ πέρα τοῦ συμμέτρου παρα-πο-

πρεσβυτέρων νομίζω. περὶ ὧν ἢ προσίδησιν ὁ A
ἀπίων ὀλιγωρηθήσομαι συντόμως. φησὶ γὰρ ἐν τῇ τρίτῃ
τῶν αἰγυπτιακῶν τάδε. μωσῆς ὡς ἤκουσα παρὰ τῶν πρε-
σβυτέρων τῶν αἰγυπτίων, ἦν ἡλιουπολίτης, ὃς παρὰ τοῖς ἐθνεσι
κατηγορημένος, ἀθεΐας προσευχαὶ αὐτῷ, εἰς οὓς εἶ-
χεν ἡ πόλις προσεβόλας. πρὸς ἀφηλιώτην ἢ πᾶσαν ἀπέ-
φερεν. οὐδὲ γὰρ ἡ ἡλίου κεῖται πόλις. αὐτὰ ἢ ὀβελίσκοις
κίονας. ὑφ' οἷς ἦν σκιὰ τύπωμα σκάφη, σκία δὲ ἀεὶ ἐφ'
ἑαυτὴν ἀναδεδεμένη; ὡς ὅτι σὺν ἀεὶ τὸν ἀεὶ τὸ δρό- B
μον ἡλίῳ συμπεριπολεῖ. τοιαύτη μέν τις ἡ θαυμαστὴ
γραμματικοῦ φράσις. τὸ ἢ ψεύσμα λόγων ἐν δεόμενον,
ἀλλ' ἐκ τῶν ἔργων προφανές. ὅτι γὰρ αὐτὸς μωσῆς ὅτε τὸ
προσκύνημα τοιούτου θεῷ κατεσκεύασεν, οὐδὲν ἀκρύ-
πωμα τοιοῦτον εἰς αὐτὸν ἐνέθηκεν, ὅτε ποιεῖν τοῖς ἐπιγε-
νομένοις ἐπέταξεν, ὅτε μὴ ταῦτα κατασκευάσας τὸν ναὸν τὸν
ἐν ἱεροσολύμοις σολομών, πάσης ἀπέχετο τοιαύτης
δεισιδαιμονίας, οἵαν συμπεπλάκεν ἀπίων. ἀκούσαι ἢ φησὶ
τῶν πρεσβυτέρων, ὅτι μωσῆς ὁ ἡλιουπολίτης, δηλονότι C
νεώτερος μὲν ὢν αὐτὸς, ἐκείνοις ἢ πιστεύσας, τοῖς κατὰ
τὴν ἡλικίαν ὁμηλικίοις αὐτὸν ἢ συγχρωμένοις. καὶ
τοῦτο μὲν ὁμήρου τοῦ ποιητοῦ, γραμματικὸς ὢν αὐτὸς, οὐ
ἀνέχοι τὴν αὐτοῦ πατρίδα ὅστις ἀγνοεῖσθαι ἐπιτρέπειν,
οὐδὲ τοῦ πυθαγόρου μόνον οὐ ἐχθὲς ἢ πρώην γενο-
μένου. περὶ ἢ μωσέως τοσούτῳ πλείονι χρόνῳ γενομένου
ἐκείνοις ἐπιστεύθη, ὅτως ἀποφαίνεται ῥαδίως πιστεύων
ἀκαιρῶν πρεσβυτέρων, ὡς δῆλός ἐστι κατεψευσμένος. D
τὸ ἢ δὴ τῶν χρόνων, ἐν οἷς φησὶ τὸν μωσῆν ἐξαγαγεῖν
τοὺς λεπρῶντας καὶ τυφλοὺς, καὶ τοὺς βάσεις πεπηρω-
μένους, σφόδρα δὴ τοῖς παρ' αὐτοῦ συμπεφώνηκεν
ὡς οἶμαι. ὁ γραμματικὸς ὁ ἀκριβής. μανεθὼς μὲν γὰρ
κατὰ τὴν τεθμώσιος βασιλείαν ἀπολλαγῆναι φησὶν
ἐξ αἰγύπτου τοὺς ἰουδαίους, πρὸ ἐτῶν ἑξακοσίων ἐνενη-
κοντατεσσάρων, τῆς εἰς ἄργος δαναοῦ φυγῆς. λυσίμαχος
ἢ κατὰ βόκχορειν τὸν βασιλέα. τετάρτῳ πρὸ ἐτῶν E
χιλίων ἑπτακοσίων. μόλων ἢ καὶ ἄλλοι τινὲς ὡς αὐ-
τοῖς ἔδοξεν. ὁ δὲ γε πάντων πιστότατος ἀπίων ὡρίσατο
τὴν ἔξοδον ἀκριβῶς, κατὰ τὰν ἑβδόμαν ὀλυμπιάδα.
καὶ ταύτης ἔτος ἕβδομον, ἐν ᾧ φησὶ καρχηδόνα φοίνι-
κες ἔκτισαν. τοῦτο ἢ σαφέστατα προσέθηκε τὸ καρχηδό-
να, τεκμήριον οἰόμενος αὐτὸ γενέσθαι τῆς ἀληθείας
σαφέστατον. ἐν σιωπῇ ἢ καθ' ἑαυτὸ τὸ ἔλεγχον ὑπο-
πτεύομενος. εἰ γὰρ περὶ τὸ ἀπωκίας πιστοῦν δεῖ τὸ φοινί- F
κων ἀναγραφῆς, ἐν ἐκείναις ἱέρωμος ὁ βασιλεὺς γε-
γραφέναι πρεσβύτερος τὸ καρχηδόνος κτίσεως, ἔτεσι
πλείοσι πρὸς τοῖς πεντήκοντα καὶ ἑκατὸν, περὶ ἃ τὰς πί-
στεις ἀκριβέστερα παρέχον ἐκ τῶν φοινικῶν ἀναγραφῶν, ὅτι
σολομῶν τῷ τὸν ναὸν οἰκοδομησαμένῳ τὸ ἐν ἱεροσο-
λύμοις, φίλος ἦν ἱέρωμος, καὶ πολλὰ συνεβάλλετο πρὸς
τὴν τοῦ ναοῦ κατασκευήν. αὐτὸς ἢ ὁ σολομῶν ὠκοδόμη-
σε τὸν ναὸν, μὴ τὸ ἐξελθεῖν ἐξ αἰγύπτου τοὺς ἰουδαίους, G
δώδεκα καὶ ἑξακοσίοις ἔτεσιν ὕστερον. τὸν ἢ ἀριθμὸν
τῶν ἐλαφάντων τὸν αὐτὸν λυσιμάχῳ χεδράσας, ἵνα
δὴ καὶ αὐτοὶ ἦν φησὶ μυριάδας, θαυμαστήν τινα
καὶ πιθανὴν ἀποδίδωσιν αἰτίαν, ἀφ' ἧς φησὶ τὸ σάβ-
βατον ὠνομάσθαι. ὀδυσσαντες γὰρ φησὶν ἐξ ἡμερῶν ὁ-
δὸν βαβῶνας ἔχον, καὶ δὴ ταύτην τὴν αἰτίαν τῇ ἑβδόμῃ ἡμέρᾳ ἀνεπαύσαντο σωθέντες εἰς τὴν χώραν
τὴν νῦν ἰουδαίαν λεγομένην, καὶ ἐκάλεσαν τὴν ἡμέραν σάββατον, σώζοντες τὴν αἰγυπτίων γλῶτταν.

superiùs à me declaratum existimo: cæterùm quæ his adiungit Apion, compendio memorabo. Dicit enim in tertio rerum Ægyptiacarum hæc: Moses, vt accepi à grandioribus natu Ægyptiis, Heliopolitanus erat, qui patriis institutus moribus, subdiales precationes ad septa qualia ciuitas habebat, reduxit ad subsolanum autem omnia conuertebat. ita enim Heliopolis sita est, pro obeliscis verò statuit columnas, sub quibus ceu peluis forma exprimebatur: umbra in eam incidens, vtpote per sudum, eundem semper cum sole cursum circumuoluebat. Atque huiusmodi est admiranda illa huius grãmatici phrasis. Mẽdacium verò eius non tam nostris verbis euidenter coarguitur, quàm Moseos operibus. neque enim cum primũ tabernaculum Deo construeret, aut ipse vllam talem formam ei indidit, aut postero facere præcepit: atq; is qui postea templum Hierosolymis construxit Solomon, omnitali curiositate abstinuit, qualem confinxit Apion. Accepisse autem se dicit à maioribus natu Mosen Heliopolitanum: scilicet ipse iunior, sed his fidem habens, qui per ætatem illum familiariter nouerant. Et de Homero quidem poëta, quamuis grammaticus, non posset quænam eius sit patria certò affirmare, neque de Pythagora tantum non heri nudiúsve tertius nato: de Mose verò tam multis annis illos præcedente tam facilè decerpit, credens seniorum relationi: vndè manifestè illum mentiri apparet. Quin & temporum ratio, quibus Mosen ait eduxisse leprosos & cæcos & claudos, bellè concinit iuxta grammaticum hunc diligentissimum. Manetho enim regnãte Tethmosi Iudæos dicit ex Ægypto discessisse, annis DCCCXCIII. antequam Danaus apud Argos exularet. Lysimachus autem tẽpore Bocchoris regis, hoc est ante annos MDCC. Molon verò & alij quidam, vt cuique visum est. At verò Apion cæteris fide dignior, exactè illum exitum definiuit VII. Olympiade, & huius anno primo quo, vt ait, Pœni Carthaginem condiderunt. Carthaginis autem mentionem adiecit, ratus argumentum id veritatis se habiturum euidentissimum: nec animaduertit à semetipso adductum quo coargueretur. si enim de hac coloniâ monumentis Phœnicum credendum est, in illis Hiram rex traditur antiquior Carthagine condita annis plus quàm centum quinquaginta, de quo superiùs ex Phœnicum commentariis probaui, quòd Solomoni templi Hierosolymitani conditori amicus fuerit, & multa ad templi fabricam contulerit. Solomon verò ædificauit templum post Iudæorum discessum ex Ægypto annis DCXII. Porrò numerum pulsorum eundem, quem Lysimachus cõmentus (ait enim C. & X. eorum fuisse millia) miram quandam & credibilem reddit causam, cur sabbatum nominatus sit. Exacto enim (inquit) sex dierum itinere, inguinum vlceribus affecti sunt: & hac de causa septima die quieuerũt: incolumes cõstituti in regione, quæ nunc Iudæa vocatur. & appellauerunt eam diem sabbatum, seruata Ægyptiorum voce.

nam inguinis morbum Ægyptij vocant sab- A
batosim. An non igitur vel deridenda hæc nugacitas, vel contrà odio habenda talis in
scribendo impudentia? Apparet enim quòd o-
mnes inguinibus laborauerint, hominum mil-
lia centum & decem. Atqui si erant cæci &
claudi & morbidi, quales fuisse Apion ait,
ne vnius quidem dici iter progredi potuissent:
sin autem poterant per magnam solitudinem
proficisci, prætereaque sibi obsistentes vin-
cere populariter repugnando, nequaquam B
vniuersi post sextam diem inguinum morbo
correpti fuissent. Neque enim naturaliter ta-
le quippiam euenire iter agentibus necesse est,
sed plurimorum millium exercitus definita
semper itinera peragunt: neque temere ita ac-
cidisse verisimile videtur, est enim omnino ab-
surdum. At verò mirificus hic Apion sex qui-
dem diebus eos peruenisse in Iudæam prædi-
xit: rursus autem Mosen conscenso monte, qui
Ægyptum inter & Arabiam situs est, nomine C
Sinæus, quadraginta diebus delituisse dicit, in-
déque descendentem Iudæis leges dedisse. at qui
quomodo possibile est, eodem & quadraginta
dies in deserto ac inaquoso loco manere, &
quod in medio spatium est, id totum sex diebus
pertransire? Sabbati verò appellationis grãma-
tica ratio, quam adfert, multam impudentiam
præ se fert, vel certè magnam imperitiam. Nam
hæ voces Sabbo & Sabbatum, inter se ma-
ximè differunt. Sabbatum enim secundùm D
Iudæos quies est ab omni opere. Sabbo verò,
vt ille affirmat, Ægyptiis inguinum morbum
significat. Tales quasdam de Mose & Iudæo-
rum ex Ægypto profectione Ægyptius Apion
nouitates finxit, præter aliorum commentus
autoritatem. Et quid mirum si de nostris men-
titur patribus? quandoquidem de se ipso
contrà mentitus est: & natus in Oasi Ægypti,
primas iste Ægyptiorum existimatus, veram qui-
dem patriam & genus suum abiurauit: Alexan- E
drinum autem se mentitus, confirmat generis
sui prauitatem. Meritò igitur quos odit & con-
uitiis insectatur, eos Ægyptios appellat. nisi
enim pessimos esse existimaret Ægyptios, se-
met ex eorum genere haud eximeret: quan-
doquidem qui se celebritate patriæ iactant,
honorificum quidem ducunt ab ea deno-
minari, coarguunt verò eos, qui præter ius in
eandem sese ingerere conantur. Erga nos autē
alterutro modo affecti sunt Ægyptij: aut enim
ceu gloriabundi cognatos se simulant, aut par-
ticipes nos infamiæ suæ cooptant. At præclā-
rus iste Apion videtur cōtumeliosam nostrum
insectationem, quasi mercedem voluisse
reddere Alexandrinis, pro data sibi ciuitate:
sciénsque eorum cum habitatoribus Alexan-
driæ Iudæis simultatem, proposuit quidem
illis conuicium facere, vnà tamen comprehen-
dit reliquos quoque vniuersos, vtrobique
impudenter mentiens. Videamus igitur, quæ-
nam sint illa grauia & non ferenda, de quibus
habitatores Alexandriæ Iudæos accusat. Ve-
nientes, inquit, è Syria, sedes fixerunt ad
importuosū mare, vndarū vicini assultibus. Ergo si
locus opprobriū habet, nō quidē patriē suæ sed
tamen quā patriā dicit, Alexādriæ conuiciatur.
Illius enim & maritima ora pars est, vt omnes

τὸ γὰρ βυβῶνος ἄλγος καλοῦσιν αἰγύπτιοι σαββάτωσιν, ὡς
αὐ ἕν τις ἢ κάταγελάσῃε τὴν φλυαρίας, ἢ τὐναντίον μι-
σήσειε τὴν ἐν τῷ τοιαῦτα γράφειν ἀναιδίαν. δῆλον γὰρ ὅτι
πάντες ἐβυβωνίασαν ἑνδεκα μυριάδες ἀνθρώπων.
ἀλλ' εἰ μὴ ἦσαν ἐκεῖνοι τυφλοὶ καὶ χωλοὶ καὶ πάντα τρό-
πον νοσοῦντες, ὁποίους αὐτοὺς εἶναι φησὶν ἀπίων, οὐδ' ἂν
μιᾶς ἡμέρας προελθεῖν ὁδὸν ἠδυνήθησαν. εἰ δ' οἷοι
βαδίζειν διὰ πολλῆς ἐρημίας, καὶ προσέτι νικᾶν τοὺς
αὐτοῖς ἀντικαθιστάμενοι μαχόμενοι πάντες, ὡς ἂν ἀθρόοι,
μὴ τὴν ἕκτην ἡμέραν ἐβυβωνίασαν. ὅτι γὰρ φύσει πως
γίνεται τοιοῦτον τοῖς βαδίζουσιν ἐξ ἀνάγκης. ἀλλὰ πολλαὶ
μυριάδες στρατοπέδων τὸ σύμμετρον ἀεὶ βαδίζουσιν. ὅτε
κατ' αὐτόματον εἰκὸς ὅτι συμβαίνειν· πάντων γὰρ ἀ-
λογώτατον. ὁ δὲ θαυμαστὸς ἀπίων διὰ μὲν ἓξ ἡμερῶν
αὐτοὺς ἐλθεῖν εἰς τὴν ἰουδαίαν προείρηκεν· πάλιν δὲ τὸν μω-
σῆν εἰς τὸ μεταξὺ τοῦ αἰγύπτου καὶ τοῦ ἀραβίας ὄρους, ὃ κα-
λεῖται σίναιον, ἀναβαίνα φησὶν ἡμέρας τεσσαράκοντα
κρυφθῆναι, κἀκεῖθεν καταβαίνα, δοῦναι τοῖς ἰουδαίοις
τοὺς νόμους. καὶ τοι πῶς οἷόν τε τοὺς αὐτοὺς καὶ τεσσαρά-
κοντα μὲν ἡμέρας ἐν ἐρήμῳ καὶ ἀνύδρῳ τόπῳ, καὶ τὴν
μεταξὺ πᾶσαν ἐν ἡμέραις ἓξ διελθεῖν. ἡ δὲ περὶ τὴν ὀνο-
μασίαν τῶν σαββάτων γραμματικὴ μετάθεσις, ἀναίδειαν
ἔχει πολλὴν ἢ δυνὴν ἀμαθίαν. τὸ γὰρ σαββὼ καὶ σάββα-
τον πλεῖστον ἀλλήλων διαφέρει. τὸ μὲν γὰρ σάββατον καὶ
τὴν ἰουδαίαν διάλεκτον ἀπάυσις ὅτιν ἀπὸ παντὸς ἔργου.
τὸ δὲ σαββὼ καθάπερ ἐκεῖνος φησὶ δηλοῖ παρ' αἰγυ-
πτίοις τὸ βυβῶνος ἄλγος. τοιαῦτα μὲν τινα περὶ μω-
σέως καὶ τῆς ἐξ αἰγύπτου γενομένης τοῖς ἰουδαίοις ἀπαλλα
γῆς ὁ αἰγύπτιος ἀπίων ἐπανοποίησε, πρὸς τοὺς ἄλλους
ὑπονοήσας. καὶ τί γε δεῖ θαυμάζειν, εἰ περὶ τῶν ἡμετέρων
ψεύδεται φρονῶν, λέγων αὐτοὺς εἶναι τὸ γένος αἰγυ-
πτίους. αὐτὸς γὰρ περὶ αὐτοῦ τοιαυτόν τι ἐψεύσατο. καὶ γεγενη-
μένος ἐν ὀάσει τῆς αἰγύπτου, πάντων αἰγυπτίων φρόνιμος
ὢν ὡς αὐ εἴποι τις, τὴν μὲν ἀληθῆ πατρίδα καὶ τὸ γένος
ἐξωμόσατο. ἀλεξανδρεὺς δὲ εἶναι κατεψευδόμενος, ὁμο-
λογεῖ τὴν μοχθηρίαν τῆς γένους. εἰκότως ἐν οὓς μισεῖ καὶ
βούλεται λοιδορεῖν, τούτους αἰγυπτίους καλεῖ. εἰ μὴ γὰρ φαυ-
λοτάτους εἶναι νόμιζεν αἰγυπτίους, ὡς αὐ τοῦ γένους αὐτὸς
ἐφυγεν. ὡς οἴγε μεγαλοφρονοῦντες ὅτι τῆς ἑαυτῶν πατρίδι,
σεμνυνόμενοι μὲν ὑπὸ τούτων αὐτοὶ χρηματίζοντες,
τοὺς ἀδίκως δι' αὐτῶν ἐπιποιουμένοις ἐλέγχουσι. πρὸς
ἡμᾶς δὲ δυοῖν θάτερον αἰγύπτιοι πεπόνθασιν. ἢ γὰρ ὡς
ὑπισεμνυνόμενοι προσποιοῦνται τὴν συγγένειαν, ἢ κοι-
νωνοῦς ἡμᾶς ὑπαποῦνται τῆς αὐτῶν κακοδοξίας. ὁ δὲ γλω-
ναῖος ἀπίων, δοκεῖ μὲν τὴν βλασφημίαν τὴν κατ' ἡμῶν
ὥσπερ τινὰ μισθὸν ἐθέλησαι ἀποδοῦναι ἀλεξανδρεῦσι,
τῆς δοθείσης αὐτῷ πολιτείας. καὶ τὴν ἀπέχθειαν αὐτῶν
ὑπεστήσατο, τοὺς πρὸς τοὺς συνοικοῦντας αὐτοῖς ὑπὲρ τῆς
ἀλεξανδρείας ἰουδαίους, προτέθειται μὲν ἐκείνοις λοι-
δορεῖσθαι, συμπεριλαμβάνει δὲ καὶ τοὺς ἄλλους ἅπαν-
τας, ἐν ἀμφοτέροις ἀναισχύντων ψευδόμενος. τίνα τοί-
νυν ὅτι τὰ δεινὰ καὶ χαλεπὰ τῆς ἐν ἀλεξανδρείᾳ κα-
τοικούντων ἰουδαίων, ἃ κατηγόρηκεν αὐτῶν ἴδωμεν. ἐλ-
θόντες, φησὶν, ἀπὸ συρίας ὤκησαν πρὸς ἀλίμενον θά-
λασσαν, γειτνιάσαντες τοῖς τῆς κυμάτων ἐκβολαῖς.
ὡς οὖν ὁ τόπος εἰ λοιδορίαν ἔχει, τὴν οὐ πατρίδα
μὲν, λεγομένην δὲ αὐτῶν, τὴν ἀλεξανδρείαν λοιδο-
ρεῖ. ἐκείνης γὰρ καὶ τὸ πρόσλιμον ὅτι μέρος ὡς πάντες

ὁμολο-

ὁμολογοῦσιν εἰς κατοίκησιν τὸ κάλλιστον. ἰουδαῖοι δ' εἰ μὴ βιασάμενοι κατέχον, ὡς μηδ' ὕστερον ἐκπεσεῖν, ἀνδρίας τεκμήριον ἐς αὐτοῦς. εἰς κατοίκησιν δ' αὐτοῦς ἔδωκε τόπον ἀλέξανδρος, καὶ ἴσης ὡς πρὸς τοῦς μακεδόσι τιμῆς ἐπέτυχον. ἐκ οἶδα δ' τί ποτ' ἂν ἔλεγεν ἀπίων, εἰ πρὸς τῇ νεκροπόλει κατῴκουν, καὶ μὴ πρὸς τοῦς βασιλείοις ἦσαν ἱδρυμένοι, καὶ μέχρι νῦν αὐτῆς ἡ φυλὴ τοῦ προσηγορίαν εἶχον μακεδόνες. εἰ μὲν οὖν ἀναγνοὺς τὰς ὑπὲρ τολὰς ἀλεξανδρου τοῦ βασιλέως, καὶ τὰς πτολεμαίου τοῦ λάγου, καὶ τῆς μετ' ἐκεῖνον τῆς αἰγύπτου βασιλέων ἐντυχὼν τοῦς γράμμασι, καὶ τὸ στῆλον τοῦ ἑστῶσαν ἐν ἀλεξανδρείᾳ, καὶ τὰ δικαιώματα προὐέχουσαν, ἃ καῖσαρ ὁ μέγας τοῦς ἰουδαίοις ἔδωκεν. εἰ μὲν οὖν ταῦτα φημὶ γινώσκων, τἀναντία γεγράφειν ἐτόλμησε, πονηρὸς ὢν. εἰ δὲ μηδὲν ἠπίστατο τούτων, ἀπαίδευτος. τὸ δὴ θαυμάζειν πῶς ἰουδαῖοι ὄντες ἀλεξανδρεῖς ἐκλήθησαν, τῆ ὁμοίας ἀπαιδευσίας. πάντες γὰρ οἱ εἰς ἀποικίαν τινὰ καταχληθέντες, κἂν πλεῖστον ἀλλήλων τοῦς γένεσι διαφέρωσιν, ἀπὸ τῆς οἰκισάντων τοῦ προσηγορίαν λαμβάνουσι. καὶ τί δεῖ περὶ τῆς ἄλλων λέγειν; αὐτῆς γὰρ ἡμῖν οἱ τῆ ἀπόχειαν κατοικοῦντες, ἀποχεῖς ὀνομάζονται. τοῦ γὰρ πολιτείαν αὐτοῦς ἔδωκεν ὁ κύρης στέλεχος. ὁμοίως οἱ ἐν ἐφέσῳ τῆ κατὰ τοῦ ἄλλου ἰωνίαν, τοῦς αὐθιγενέσι πολίταις ὁμωνυμοῦσι, τοῦτο προσγόντων αὐτοῦς τῆ δεξιόχων. ἡ δὲ ῥωμαίων φιλανθρωπία πᾶσιν μικροῦ δεῖν τῆς αὐτῆς προσηγορίας μεταδεδώκασιν, οὐ μόνον ἀνδράσιν, ἀλλὰ καὶ μεγάλοις ἔθνεσιν ὅλοις. ἴβηρες γὰρ οἱ πάλαι, καὶ τυῤῥηνοὶ καὶ σαβῖνοι, ῥωμαῖοι καλοῦνται, εἰ δὲ τοῦτον ἀφαιρεῖται τὸν τρόπον τῆς πολιτείας ἀπίων παυσάσθω λέγων αὐτὸν ἀλεξανδρέα. γενηθεὶς γὰρ ὡς πρότερον ἐν τῆ βαθυτάτῳ τῆς αἰγύπτου, πῶς ἂν ἀλεξανδρεὺς εἴη, τῆς κατὰ δόσιν πολιτείας ὡς αὐτὸς ἐφ' ἡμῖν ἠξίωκεν ἀναγεγραμμένης. καὶ τοι μόνοις αἰγυπτίοις οἱ κύριοι νῦν ῥωμαῖοι τῆς οἰκουμένης, μεταλαμβάνειν ἠξιοῦσιν πολιτείας ἀπειρήκασιν. ὁ δ' ὕπνος ὅτι γυναῖος, ὡς μετέχειν ἀξιῶν αὐτὸς, ὧν τυχεῖν ἐκωλύετο, συκοφαντεῖν ἐπεχείρησε τοῦς δικαίως λαβόντας. ἐ γὰρ ἀποιείᾳ γε τῆς οἰκησάντων τοῦ μετὰ σπουδῆς ὑπ' αὐτοῦ πόλιν κτιζομένου, ἀλέξανδρος τῆς ἡμετέρων τινὰς ἐκεῖ συνῴκισεν. ἀλλὰ πάντας δοκιμάζων ἀκριβῶς ἀρετῆς καὶ πίστεως, τοῦτο τοῦς ἡμετέροις τὸ γέρας ἔδωκεν. ἐπίμα γὰρ ἡμῖν τὸ ἔθνος, ὡς καὶ φησὶν ἑκαταῖος πρὸς ἡμῖν, ὅτι διὰ τοῦ ἀπειχείαν καὶ πίστιν, οὐ αὐτῆ παρέχον ἰουδαῖοι, τοῦ σαμαρεῖτιν χώραν προσέθηκεν ἔχειν αὐτοῦς ἀφορολόγητον. ὅμοια δὲ ἀλεξάνδρου καὶ πτολεμαῖος ὁ λάγου πρὸς τῆς ἐν ἀλεξανδρείᾳ κατοικούντων ἐφρόνησεν. καὶ γὰρ τὰ κατὰ τοῦ αἴγυπτον αὐτοῦς ἐνεχείρισε φρουρεῖα, πίστῶς ἅμα καὶ γυναῖως φυλάξειν ὑπολαμβάνων. καὶ κυρίνης ἐγκρατοῦς ἄρχειν βουλόμενος, καὶ τῆς ἄλλων τῆ ἐν τῆ λιβύῃ πόλεων, εἰς αὐτὰς μέρος ἰουδαίων ἔπεμψε κατοικῆσον. ὁ δὲ μετ' αὐτὸν πτολεμαῖος ὁ φιλάδελφος ὑπεκλήθεις, ἐ μόνον εἴ τινες αἰχμάλωτοι παρ' αὐτῆ τῆς ἡμετέρων, πάντας ἀπέδωκεν, ἀλλὰ καὶ χρήματα πολλάκις ἐδωρήσατο. καὶ τὸ μέγιστον, ὑπεθυμήθη ἐγένετο τῆ γνῶναι τοῦς ἡμετέρους νόμους, καὶ τοῦς τῆς ἱερῶν γεγραφῶν βύβλοις ἐντυχεῖν. ἔπεμψε γοῦν ἀξιῶν ἄνδρας ὑπὸ σαλίωνα,

A confirmant ad inhabitandum optima: quam si Iudæi per vim occupauerunt, ita vt ne pòst quidem eiicerentur, fortitudinis eorum argumentum est. Verùm Alexander eis locum ad incolendum dedit, & parem cum ipsis à Macedonibus honorem consecuti sunt. Nescio autem quid dicturus fuerit Apion, si circa Necropolim habitassent, ac non circa regiam sedes posuissent, & hodiéque eorum tribus appellaretur Macedones. Igitur si legit epistolas Alexandri regis, Ptolemæique Lagi ac successorum illius Ægypti regum, & columnam stantem Alexandriæ ac iura continẽtem quæ Cæsar magnus Iudæis concessit: hæc, inquam, si sciens, contraria scribere ausus est, malus erat: sin autẽ nihil horum nouit, indoctus. Illud quoque quod se mirari dicit, quod cum Iudæi essent, Alexãdrini vocati sunt, similis inscientiæ est. Omnes etenim qui ad coloniam aliquam deuocantur, etsi plurimum ab alterutris genere differant, à conditoribus appellationem accipiunt. Et quid opus est de aliis dicere? nostrorum enim ipsorum hi, qui Antiochiam inhabitant, Antiocheni nominãtur. Ius enim ciuium eis dedit conditor Seleucus. Similiter & qui in Epheso cõmorantur, & alia Ionia cũ ciuibus exinde natis eandẽ appellationẽ habent, hæc præbentibus eis regni successoribus. Romanorum verò clementia, cunctis nõ paruulum donum appellationis suæ concessit, non solùm viris singulis, sed etiam maximis gentibus in communi. Hispani denique anqui, & Tyrrheni, & Sabini, Romani vocantur. Si verò hunc modum aufert cõmunis ciuitatis Apion, desinet semetipsum Alexandrinum dicere. Natus enim in intima Ægypto, quomodo erit Alexandrinus, iure ciuitatis, sicut ipse in nobis dicit, ablato? cùm solis Ægyptiis nunc orbis domini Romani, participari cuiuslibet ciuitatis interdixisse videãtur. Hic autem præclarus dignitates quas ipse impetrare prohibetur adipisci non valens, calumniari conatur eos, qui hæc iustissimè percepêre. Non enim propter inopiam habitatorum ciuitatis, quam studiosè ædificabat Alexander, nostrorũ aliquos ibi collegit: sed omnes approbans diligenter ex virtute, ac fide dignos inueniens, hoc præconium nostris exhibuit, cùm gentem nostram studeret non mediocriter honorare. Ait enim Hecatæus, quia propter mansuetudinem atq; fidem, quam ei præbuêre Iudæi, Samariam regionem adiecit, vt eam sine tributis haberent. Similiter quoque sensit post Alexandrum etiam Ptolemæus Lagi de Iudæis in Alexandria commorantibus. Nam Ægyptiaca eis castra commisit, arbitratus fide simul eorum & fortitudine conseruanda: & in Cyrene credens se tutissimè regnaturum, & in aliis Lybiæ, ciuitatibus, ad ea loca partem Iudæorum habitandi causa direxit. Post hunc autẽ Ptolemæus qui Philadelphus est appellatus, non solùm si qui fuêre captiui apud eos nostrorum, omnes absoluit, sed & pecunias eis sæpiùs condonauit: & (quod maximum est) desiderauit agnoscere nostras leges, & sacrarũ scripturarũ volumina concupiuit: misitq; rogãs destinari viros,

qui ei interpretarentur legem: & vt hæc apprimè conscriberentur, diligentiam hanc commisit non quibuscunque viris, sed Demetrium Phalereum, & Andream, & Aristeum, quorum eruditione sui seculi Demetrius facilè princeps erat, alij verò habebant custodiam corporis sibi creditam, huic curæ præfecit. Non enim leges, & patrum nostrorum philosophiam discere concupiscereret, si his vtentes despiceret & non potiùs valdè miraretur. Apion autem penè omnes in ordine successores eius Macedonum reges ignorauit habuisse erga nos præcipuum familiaritatis affectum. Tertius namque Ptolemæus, qui vocatur Euergetes, fortiter obtinens Syriam vniuersam, non diis Ægyptiacis pro victoria solennitates gratificas immolauit: sed veniens ad Hierosolymam, multas hostias sicut nostri moris est, Deo gratificauit, dignissimáque dicauit ornamenta victoriæ. Philometor autem Ptolemæus, & eius vxor Cleopatra, omne regnum commisêre Iudæis: & duces totius fuêre militiæ Onias & Dositheus Iudæi: quorum nominibus derogat Apion, cùm debuisset opera eorum potiùs mirari, & gratias agere, quoniam liberauêre Alexandriam, cuius ciuis videri vult. Nam dum rebellio surrexisset in Cleopatræ regno, & periculum pessimæ perditionis instaret, istorum labore ciuitas intestinis præliis est erepta. Sed posteà, inquit, Onias ad vrbem deduxit exercitum paruum, cum esset illic Thermus præsens Romanorum legatus: quod (vt ita dicam) rectè atque iustè factum est. Ptolemæus enim, qui cognominatus est Physcon, moriente suo patre Ptolemæo Philometore, egressus est de Cyrene, volens reginam Cleopatram expellere.

[Et filios regis, vt ipse regnum iniustè sibimet applicaret: propter hæc ergo Onias aduersus eum bellum pro Cleopatra suscepit: & fidem quam habuit circa reges, nequaquam in necessitate deseruit. Testis autem Deus iustitiæ eius manifestus apparuit. Nam Physcon Ptolemæus cùm aduersum exercitum quidem Oniæ pugnare præsumeret, omnes verò Iudæos in ciuitate positos cum filiis & vxoribus capiens, nudos atque vinctos elephantis subiecisset, vt ab eis conculcati deficerent, & ad hoc etiam bestias ipsas inebriasset, in contrarium quæ præparauerat, euenêre. Elephanti enim relinquentes sibi appositos Iudæos, impetu facto super amicos eius, multos ex ipsis interemêre. Et post hæc Ptolemæus quidem aspectum terribilem contemplatus est, prohibentem se vt illis noceret hominibus. Concubina verò sua carissima, quam alij quidem Ithacam, alij verò Hirenen denominant: supplicante ne tantam impietatem perageret, & concessit, & ex his quæ egerat vel acturus erat, pœnitentiam egit. Vnde rectè hanc diem Iudæi Alexandriæ constituti, eò quòd apertè à Deo salutem promeruêre, celebrare noscuntur. Apion autem omnium calumniator, etiam propter bellum aduersus Physconem gestum, Iudæos accusare præsumpsit, cùm eos laudare debuerit. Is autem etiam vltimæ Cleopatræ reginæ Alexandrinorum meminit, veluti nobis improperans, quoniam circa nos fuit ingrata: & non potiùs illam redarguere studuit, cui nihil omnino iniustitiæ & malorum operum defuit: vel circa generis necessarios, vel circa maritos suos, qui etiam dilexerint eam, vel in communi contra Romanos omnes, & benefactores suos imperatores, quæ etiam sororem Arsinoen occidit in templo, nihil sibi nocentem. Peremit autem & fratrem insidiis: paternósque deos, & sepulchra progenitorum depopulata est. Percipiénsque regnum à primo Cæsare, eius filio & successori rebellare præsumpsit. Antoniúmque corrumpens amatoriis rebus & patriæ inimicum fecit, & infidelem circa suos amicos instituit, alios quidem genere regali spolians, alios autem demens ad mala gerenda compellens. Sed quid oportet ampliùs dici, cùm illum ipsum in nauali certamine relinquens, id est maritum & parentem communium filiorum, tradere cum exercitu principatum, & se sequi coegit? Nouissimè verò Alexandria à Cæsare capta, ad hoc vsque perducta est, vt saltem hinc sperare se iudicaret, si posset ipsa manu sua Iudæos perimere: eo quòd circa omnes crudelis & infidelis extaret. Putásne gloriandum nobis non esse, si quemadmodum dicit Apion, famis tempore Iudæis triticum non est mensa? Sed illa quidem pœnam subiit competentem. Nos autem maximo Cæsare vtimur teste auxilij, atque fidei quam circa eum contra Ægyptios gessimus: necnon & senatu eiúsque consultis, & epistolis Cæsaris Augusti, quibus nostra merita comprobantur. Has literas Apionem oportebat inspicere, & secundùm genera examinare testimonia sub Alexandro facta, & omnibus

A τοὺς ἑρμηνεύσοντας αὐτῷ τὸν νόμον, καὶ τὴν γραφὴν ταύτην καλῶς τῇ δημελείᾳ ἐπέταξεν ἐν τοῖς τυχοῦσιν· ἀλλὰ δημήτριον τὸν φαληρέα, καὶ ἀνδρέαν, καὶ ἀριστέαν, τὴν παιδείᾳ τῶν καθ' ἑαυτὸν διαφέροντα δημήτριον, τοῖς ὑπὸ τὸ στόμαχος αὐτῷ φυλακὴν ἐγκεχειρισμένοις· ὅτι δὲ τὴν δημελείας ταύτης ἔταξεν, ἵνα αἱ δήποτε τοὺς νόμους καὶ τὸ πάτριον ἡμῶν φιλοσοφίαν διπθυμήσας ἐκμαθεῖν, εἶτ' χρωμένων αὐτοῖς ἀνδρῶν καταφρόνοι, καὶ μὴ λίαν ἐθαύμαζεν. ἀπίωνα ὑπὸ χρόνον ἐφ' ἑξῆς πάντες ἔλαθον οἱ τῶν προγόνων αὐτῷ μακεδόνων βασιλεῖς, αἰκειότατα πρὸς ἡμᾶς διακειθέντες. καὶ γὰρ τρίτος πτολεμαῖος ὁ λεγόμενος εὐεργέτης, καταχὼν ὅλην συρίαν καὶ κρήτης, ἐν τοῖς ἐν ἀγύπτῳ θεοῖς χαριστήρια τῆς νίκης ἔθυσεν. ἀλλὰ φιλομνήμονος εἰς ἱεροσόλυμα, πολλὰς ὡς ἡμῖν νόμιμόν ἐστιν ἐπετέλεσε θυσίας τῷ θεῷ. & ἀνέθηκεν ἀναθήματα τῆς νίκης ἄξια, ὁ δὲ φιλομήτωρ πτολεμαῖος καὶ ἡ γυνὴ αὐτοῦ κλεοπάτρα, τὴν βασιλείαν ὅλην τῶν ἐν αὐτῷ ἰουδαίοις δοῦναι, καὶ στρατηγοὶ πάσης τῆς δυνάμεως ἦσαν, ὀνίας καὶ δοσίθεος ἰουδαῖοι. ὧν ἀπίων σκώπτει τὰ ὀνόματα, δέον τὰ ἔργα θαυμάζειν καὶ μὴ λοιδορεῖν, ἀλλὰ χάριν αὐτοῖς ἔχειν, ὅτι ἐλευθέρωσαν τὴν ἀλεξανδρείαν, ἧς ὡς πολίτης αὐτοποιεῖται. πολεμούντων δὲ αὐτῶν τῇ βασιλίσσῃ κλεοπάτρᾳ, & κινδυνεύοντων ἀπολέσθαι κακῶς, ἔτοι συμβάσεις ἐποίησαν, καὶ τῶν ἐμφυλίων κακῶν ἀπήλλαξαν. ἀλλὰ μετὰ ταῦτα φησὶν ὀνίας ὅτι τὴν πόλιν ἤγαγε στρατὸν ὀλίγον, ὄντος ἐκεῖ θέρμου τοῦ τῶν ῥωμαίων πρεσβευτοῦ καὶ παρόντος. ὀρθῶς δὲ ποιῶν φαίνεται καὶ μάλα δικαίως. ὁ γὰρ φύσκων ὀνομασθεὶς πτολεμαῖος, ἀποθανόντος αὐτοῦ τοῦ ἀδελφοῦ πτολεμαίου τοῦ φιλομήτορος, ἀπὸ κυρήνης ἐξῆλθε κλεοπάτραν ἐκβαλεῖν βουλόμενος τὴν βασιλείας.

☞ *Hîc multa desunt in Græco exemplari.* ☜

B

C

D

omnibus Ptolemæis, & quæ à senatu constituta sunt, nec non & maximis Romanis imperatoribus. Si verò Germanicus frumenta cunctis in Alexandria commorantibus metiri non potuit, hoc indicium est sterilitatis ac penuriæ frumentorum, non accusatio Iudæorum. Quid enim sentiant omnes imperatores de Iudæis in Alexandria commorantibus, palàm est. nam administratio tritici nihilo magis ab eis, quàm ab aliis Alexandrinis translata est. Maximam verò eis fidem olim à regibus datam conseruare, id est, fluminis custodiam, totiúsque custodiæ, nequaquam his rebus indigenos esse iudicantes. Sed super hoc: quomodo ergo, inquit, si sunt ciues, eosdem deos, quos Alexandrini non colunt? Cui respondeo. Quomodo etiam, cùm vos sitis Ægyptij, inter alterutros prælio magno & sine fœdere de religione contenditis? aut certè propterea non vos omnes dicimus Ægyptios, & neque communiter homines, quoniam bestias aduersantes naturæ colitis, multa diligentia nutrientes? cùm genus vtique nostrorum vnum atque idem esse videatur. Si autem in vobis Ægyptiis tantæ differentiæ opinionum sunt, quid miraris super his, qui aliunde in Alexandriam aduenerunt, si legibus à principio constitutis, circa talia permansêre? Is autem seditonis causa nobis apponit: qui si cum vetitate ob hoc accusat Iudæos in Alexandria constitutos, cur omnes non culpare possit, eo quòd noscamur habere concordiam? Porrò etiam seditionis autores, quilibet inueniet Apionis similes Alexandrinorum fuisse ciues. Donec enim Græci fuêre & Macedones hanc ciuitatem habentes, nullam seditionem aduersus non gessêre, sed antiquis cessêre solennitatibus. Cùm verò multitudo Ægyptiorum creuisset inter eos, propter confusiones temporum, etiam hoc opus semper est additum. Nostrum verò genus permansit purum. Ipsi igitur molestiæ huius fuêre principium, nequaquam populo Macedonicam habente constantiam, neque prudentiam Græcam: sed cunctis scilicet vtentibus malis moribus Ægyptiorum, & antiquas inimicitias aduersum nos exercentibus. E diuerso namque factum est quod nobis improperare præsumunt. nam cùm plurimi eorum non opportunè ius eius ciuitatis obtineant, peregrinos vocant eos, qui hoc priuilegium ad omnes impetrasse noscuntur. Nam Ægyptiis neque regum quisquam videtur ius ciuitatis fuisse largitus: neque nunc quilibet imperatorum. Nos autem Alexander quidem introduxit, reges autem auxêre, Romani verò semper custodire dignati sunt. Itaque derogare nobis Apion voluit, quia imperatorum non statuamus imagines, tanquam illis hoc ignorantibus, aut defensione Apionis indigentibus: cùm potiùs debuerit admirari magnanimitatem modestiámque Romanorum, quoniam subiectos non cogunt patria iura transcendere: sed suscipiunt honores, sicut dare offerentes pium atque legitimum est. Non enim honoribus gratiam habent, qui ex necessitate & violentia conferuntur. Græcis itaque & aliis quibusdam, bonum esse creditur imagines instituere. Denique & patrum & vxorum filiorúmque figuras depingentes exultant, quidam verò etiam nihil sibi competentium sumunt imagines. alij verò & seruos diligentes, hoc faciunt. Quid ergo mirum est, si etiam principibus ac dominis hunc honorem præbere videantur? Porrò autem Legislator, non quasi prophetans Romanorum potentiam non honorandam, sed tanquam causam neque Deo neque hominibus vtilem despiciens, & quoniam totius animati, multò magis Dei inanimati, probatur hoc inferius, interdixit imagines fabricare. aliis autem honoribus post Deum colendos non prohibuit viros bonos, quibus nos & imperatores & popul. Roman. dignitatibus ampliamus. Facimus autem pro eis continua sacrificia: & non solùm quotidianis diebus ex impensa communi omnium Iudæorum talia celebramus: verùm cùm nullas alias hostias ex communi, neque pro filiis peragamus, solis imperatoribus hunc honorem præcipuum pariter exhibemus, quem hominum nulli persoluimus. Hæc itaque communiter satisfactio posita sit aduersus Apionem pro his, quæ de Alexandria dicta sunt. Admiror autem etiam eos, qui ei huiusmodi fomitem præbuêre, id est, Posidonium & Apollinium Molonis: quoniam accusant quidem nos, quare nos eosdem deos cum aliis non colimus: mentientes autem pariter, & de nostro templo blasphemias componentes incongruas, non se putant impiè agere: cùm sit valdè turpissimum liberis, qualibet ratione mentiri, multò magis de templo apud cunctos homines nominato, tanta sanctitate pollente. In hoc enim sacrario Apion præsumpsit edicere, asini caput collocasse Iudæos, & id colere, ac dignum facere tanta religione: & hoc affirmat fuisse depalatum, dum Antiochus Epiphanes & expoliasset templum, & illud caput inuenisset ex auro compositum multis pecuniis dignum. At hoc igitur primùm quidem respondeo, quoniam Ægyptius vel si aliquid tale apud nos fuisset, nequaquam debuerat increpare, cùm non sit deterior asinus furonibus & hircis & aliis, qui sunt apud eos dij. Deinde quomodo non intellexit, operibus increpatus de incredibili suo mendacio. Legibus namque semper vtimur iisdem: in quibus sine fine consistimus. Et cùm varij casus nostram ciuitatem, sicut etiam aliorum vexauerint, & Theos ac Pompeius Magnus, ac Licinius Crassus, & ad nouissimum Titus Cæsar, bello vincentes obtinuerint templum, nihil huiusmodi illic inuenêre: sed purissimam pietatem, de qua nihil nobis est apud alios effabile. Quia verò Antiochus neque iustam fecit templi deprædationem, sed egestate pecuniarum ad hoc accessit, cum non esset hostis, & socios insuper nos suos & amicos aggressus est, nec aliquid dignum derisione illic inuenit, multi & digni conscriptores super hoc quoque testantur: Polybius Megalopolitanus, Strabo Cappadox, Nicolaus Damascenus, Timagenes, & Castor chronographus, Apollodorus: qui omnes dicunt pecuniis indigentem Antiochum transgressum fœdera Iudæorum, & spoliasse templum auro argentóque plenum. Hæc igitur Apion debuit respicere, nisi cor asini ipse potiùs habuisset, & impudentiam canis, qui apud ipsos assolet coli: neque enim extrinsecus alia ratiocinatione mentitus est. Nos itaque asinis neque honorem neque potestatem aliquam damus, sicut Ægyptij crocodilis & aspidibus: quando eos, qui ab istis mordentur, & à crocodilis rapiuntur, felices & Deo dignos arbitrantur. Sed sunt apud nos asini, quod apud alios sapientes viros, onera sibimet imposita sustinentes. Et si ad

areas accedentes comedant, aut proposita non adimpleant, multas valdè plagas accipiunt, quippe operibus & ad agriculturam rebus necessariis ministrantes. sed aut omnium rudissimus fuit Apion ad componendum verba fallacia, aut certè ex rebus initia sumens, hæc implere non valuit, quando nulla potest contra nos blasphemia prouenire. Alteram verò fabulam, derogatione nostra plenam, de Græcis apposuit: de quo hoc dicere sat erit, quoniam qui de pietate loqui præsumunt, oportet eos non ignorare minus esse immundum per templa transire, quàm sacerdotibus scelesta verba confingere. Isti verò magis studuêre defendere sacrilegum regem, quàm iusta & veracia de nostris & de templo conscribere. Volentes enim Antiocho gratificari & perfidiam ac sacrilegium eius tegere, quo circa gentem nostram est vsus propter egestatem pecuniarum, detrahentes nobis etiam quæ in futuris essent, mentiti sunt. Propheta verò aliorum factus est Apion, & dixit Antiochum in templo inuenisse lectum & hominem in eo iacentem, & appositam ei mensulam maritimis terrenisque volatilium dapibus plenam, & quòd obstupuisset his homo. Illum verò mox adorasse regis ingressum, tanquam maximam sibi opem præbituri: ac procidentem ad eius genua, extensa dextera poposcisse libertatem: & iubente rege vt consideret, & diceret quis esset, vel cur ibidem habitaret, vel quæ esset causa ciborum eius, tunc hominem cum gemitu & lacrymis lamentabiliter suam narrasse necessitatem. Ait, inquit, esse se Græcum: & dum peragraret prouinciam parandi victus causa, correptum se subitò ad alienigenis hominibus, atque deductum ad templum, & inclusum illic, & à nullo conspici, sed cuncta dapium apparatione saginari. Et primùm quidem hæc sibi inopinabilia beneficia visa attulisse lætitiam: deinde suspiciouem, postea stuporem: postremùm consulentem à ministris ad se accedentibus audisse legem ineffabilem Iudæorum, pro qua nutriebatur; & hoc illos facere singulis annis quodam tempore constituto. Et comprehendere quidem Græcum peregrinum, eúmque annuo tempore saginare, & deductum ad quandam syluam, occidere quidem eum hominem, eiúsque corpus sacrificare secundùm suas solennitates, & gustare ex eius visceribus, & iusiurandum facere in immolatione Græci, vt inimicitias contra Græcos haberent: & tunc in quandam foueam reliqua hominis percuntis abiicere. Deinde refert eum dixisse, pauços iam dies debitos sibimet superesse, atque rogasse, vt reueritus Græcorum deos, & superans in suo sanguine insidias Iudæorum, de malis eum circunstantibus deliberaret. Huiusmodi ergo fabula non tantùm omni tragœdia plenissima est, sed etiam crudeli impudentia redundat. Non tamen à sacrilegio priuat Antiochum, sicut arbitrati sunt, qui hæc ad illius gratiam conscripsêre. Non enim præsumpsit aliquid tale, vt ad templum accederet: sed sic inuenit non sperans. Fuit ergo voluntatibus iniquis impius, & nihilominus sine Deo, quicquid iussit mendacij superfluitas, quam ex ipsa re cognoscere valdè facillimum est. Non enim circa solos Græcos discordia legum esse dignoscitur, sed maximè aduersus Ægyptios & plurimos alios. Cuius enim regionis homines non contigit aliquando apud nos peregrinari? vt aduersus solos Græcos renouata coniuratione per effusionem sanguinis ageremus: vel quomodo possibile, vt ad has hostias omnes Iudæi colligerentur, & tantis millibus ad gustandum viscera illa sufficerent, sicut ait Apion? vel cur inuentum hominem quicunque fuit (non enim suo nomine conscripsit) aut quomodo eum in suam patriam rex non cum pompa deduxit? dum posset hoc faciens, ipse quidem putari pius, & Græcorum amator eximius, assumere verò contra Iudæorum odium auxilia magna cunctorum. Sed hæc relinquo: insensatos enim, non verbis, sed operibus decet arguere. Sciunt igitur omnes, qui vidêre constructionem templi nostri, qualis fuerit, & intransgressibilem eius purificationis integritatem. Quatuor enim porticus habuit in circuitu, & harum singulæ propriam secundum legem habuêre custodiam. In exteriorem itaque ingredi licentia fuit omnibus etiam alienis: mulieres tantummodò menstruatæ transire prohibebantur. In secundam verò porticum cuncti Iudæi ingrediebantur, eorúmque coniuges cùm essent ab omni pollutione mundæ. In tertiam, masculi Iudæorum mundi existentes atque purificati. In quartam autem sacerdotes, stolis induti sacerdotalibus. In adytum verò soli principes sacerdotum, propria stola circumamicti. Tanta verò est circa omnia prouidentia pietatis, vt secundùm quasdam horas sacerdotes ingredi constitutum sit. Manè etiam aperto templo oportebat facientes traditas hostias introire: & meridie rursus, dum clauderetur templum, denique ne vas quidem aliquod portari licèt in templum, sed erant in eo solummodò posita, altare, mensa, thuribulum, candelabrum, quæ omnia in lege conscripta sunt. Etenim nihil amplius neque mysteriorum aliquorum ineffabilium agitur, neque intus vlla epulatio administratur. Hæc enim quæ prædicta sunt, habent totius populi testimonium manifestum, rationémque gestorum. Licèt enim sint tribus quatuor sacerdotum, & harum tribuum singulæ habeant hominum plùs quàm quinque millia, fit tamen obseruatio particulariter per dies certos: & his transactis, aliis succedentes ad sacrificia veniunt: & congregati in templum mediante die à præcedentibus claues templi, & ad numerum omnia vasa percipiunt, nulla re quæ ad cibum aut potum attineat in templum delata. Talia namque etiam ad altaria offerre prohibitum est, præter illa quæ ad sacrificia præparantur. Quid ergo Apionem dicimus, nisi nihil horum examinantem, verba incredula protulisse? Sed turpe est, historiæ veram notitiam si proferre grammaticus non possit. Et sciens templi nostri pietatem, hanc quidem prætermisit. Hominis autem Græci comprehensionem finxit, pabulum ineffabile, & ciborum opulentissimam claritatem: & peruios ingredientes, vbi nec nobilissimos Iudæorum licet intrare, nisi fuerint sacerdotes. Hæc ergo pessima est impietas, atque mendacium spontaneum, ad eorum seductionem, qui noluerunt discutere veritatem. Per ea siquidem mala ineffabilia, quæ prædicta sunt, nobis detrahere tentauêre. Rursúmque tanquam piissimus deridet, adiiciens fabulæ inania facta. Ait enim illum retulisse, dum bellum Iudæi contra Idumæos haberent longo quodam tempore, ex aliqua ciuitate

Idumæorum,

Idumæorum, qui in ea Apollinem colebat venisse ad Iudæos, cuius hominis nomen dicitur Zabidus, deinde eis promisisse traditurum se eis Apollinem Dorum Dorensium: venturumque illum in nostrum templum, si omnes ascenderent, & adducerent omnem multitudinem Iudæorum. Zabidum verò fecisse quoddam machinamentum ligneum, & circumposuisse sibi, & in eo tres ordines nixisse lucernarum, & ita ambulasse, vt procul stantibus appareret, quasi stella per terram iter agens.

ἡ πορείαν ποιουμένων. Οἱ μὲν ἰουδαῖοι ὑπὸ τοῦ παραδόξου θέας καταπεπληγμένοι, πόρρω μ̄ ὄντας ἡσυχίαν ἄγειν. ὁ δὲ Ζάβιδον ὅτι πολλῆς ἡσυχίας εἰς τὸν ναὸν παρελθεῖν, καὶ τὸν χρυσοῦν ὄνον τοῦ ἀκανθώνος κεφαλὴν, ὅτου δὲ ἀσείζομενος γέγραφεν, καὶ πάλιν εἰς δώραν κατὰ τεῖχος ἀπελθεῖν. ἆρ' οὖν καὶ ἡμεῖς ἂν ἔποιμεν, ὅτι τὸν ἀκανθῶνα τοῦτόν ἐαυτὸν ἀπίων ὑποφορτίζει, καὶ ποιεῖ τὰ μωρολογίας ἅμα καὶ τῆς φλυαρίας κατάγομον. καὶ δὲ τόποις ἃ ὄντα γράφει, καὶ πόλεις ἃ εἰδὼς μεταθήσιν. ἡ μὲν δὲ ἰδουμαία τὰ ἡμετέρας χώρας ὅρων ἔθνος, καὶ γάζαν κειμένην, καὶ δώρα ταύτης ὄνομα πόλις. τῆς μέντοι φοινίκης παρὰ τὸ καρμήλιον ὄρος δώρα πόλις ὀνομάζεται, μηδὲν ὑποκοινωνοῦσα τοῖς ἀπίωνος φλυαρήμασι. τεσσάρων δὲ ἡμερῶν ὁδὸν τῆς ἰδουμαίας ἀφέστηκεν. τί δ' ἡμῖν ἐπιτωθάζει τὸ μὴ κοινοὺς ἔχειν τοῖς ἄλλοις θεοὺς, εἰ ῥᾳδίως οὕτως ἐπείσθησαν οἱ πατέρες ἡμῶν, ἥξειν τὸν ἀπόλλωνα πρὸς αὐτοὺς, καὶ μετὰ τῶν ἄστρων ὑπὸ τὰ γῆς φανήσεσθαι ὁρᾶν αὐτὸν περιπατοῦντα; λύχνον γὰρ οὐδέπω δῆλον ὅτι πρόσθεν ἑωράκασιν, οἱ τοσαύτας καὶ τηλικαύτας λυχνοκαΐας ὑπιτελοῦντες. ἀλλ' οὐδὲ τῆς αὐτῶν βασιλίζουσι κατὰ τὴν χώραν τῶν τοσούτων μυριάδων ὑπιλείπεσθαι. ἔρημα δὲ καὶ τὰ τείχη φυλάκων δίχα πολέμου σωμεστικότος. ἐῶ τὰ λοιπὰ. τοῦ ναοῦ δὲ αἱ θύραι τὸ μὲν ὕψος ἦσαν ἑπτὰ πηχῶν, εἴκοσι δὲ τὸ πλάτος. κατάχρυσοι δὲ πᾶσαι καὶ μικρᾷ δεῖν σφυρήλατοι. ταύτας ἔκλειον ἃ ἐλάττους ὄντες ἄνδρες διακόσιοι καθ' ἑκάστην ἡμέραν, καὶ τὸ καταλιπεῖν λυσιγμέναις λῦ ἀθέμιτον. ῥᾳδίως οὖν αὐτὰς ὁ λυχνοφόρος ἐκεῖνος λυέωξεν ἂν ἀνοίξειν οἰόμενος, καὶ τὴν τοῦ ἀκανθώνος ὡς ᾤετο κεφαλὴν ἔχων. πότερον οὖν αὐτὴν πάλιν ὡς ἡμᾶς ἀνέστρεψεν, ἢ λαβὼν ἀπίων αὐτὴν εἰσεκόμισεν, ἵν' ἀνθίοχος δόρῃ πρὸς δευτέραν ἀπίωνι μυθολογίαν. καταψεύδεται δὲ καὶ ὅρκον ἡμῖν, ὡς ὀμνύοντων τὸν θεὸν, τὸν ποιήσαντα τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν καὶ τὴν θάλασσαν, μηδενὶ δυνήσεσθαι ἀλλοφύλῳ, μάλισα δὲ ἕλλησιν. ἔδει δὲ καταψευδόμενον ἅπαξ εἰπεῖν, μηδενὶ δυνήσεσθαι ἀλλοφύλῳ, μάλισα δ' αἰγυπτίοις. ὅτου γὰρ ἐκ τῆς ἀρχῆς αὐτὰ πλάσμασιν ἥρμοττεν τὰ πρὸς τὸν ὅρκον, εἴπερ ἦσαν ὑπὸ αἰγυπτίων τῆς συγγενῶν οἱ πατέρες ἡμῶν, οὐχὶ δι' ἀπονοίαν, ἀλλ' ὅτι συμφορᾶς ἐξελαμβάνοι. τῆς ἑλλήνων δὲ πλέον. τοῖς τόποις ἢ τοῖς ὑπιτηδεύμασιν ἀφεστήκαμεν, ὡς τὰ μηδεμίαν ἡμῖν εἰς πρὸς αὐτοὺς ἔχθραν μηδὲ ζηλοτυπίαν. θαυμαστὸν μὲν τοι πολλοὶ παρ' αὐτῶν εἰς τοὺς ἡμετέρους νόμους συνέβησαν εἰσελθεῖν· καὶ τινὲς μὲν ἔμειναν· εἰσὶ δ' οἱ τὴν καρτερίαν οὐχ ὑπομείναντες, πάλιν ἀπέστησαν. καὶ τοῦτον οὐδὲ τὸν ὅρκον εἶπεν ἀκοῦσαι παρ' ἡμῖν ὠμοσμένον, ἀλλὰ μόνος ἀπίων ὡς ἔοικεν ἤκουσεν. αὐτὸς γὰρ ὁ συνθεὶς αὐτὸν λῦ. σφόδρα τοίνυν τῆς πολλῆς συνέσεως, καὶ ὅτι τῶν μέλλοντα ῥηθήσεσθαι θαυμάζειν ἄξιόν ἐστιν ἀπίωνα. τεκμήριον γὰρ εἶναι φησὶ τοῦ μήτε νόμοις ἡμᾶς χρῆσθαι δικαίοις, μήτε τὸν θεὸν δυσσεβεῖν ὡς προσῆκεν, τὸ μὴ ἄρχειν, δουλεύειν δὲ μᾶλλον ἐθνεσι

A Porrò Iudæos inopinabili visione obstupuisse, & longè constitutos tenuisse silentium. Zabidum verò multa quiete ad templum venisse, & aureum detraxisse asini caput (sic enim vrbanè conscribit) & rursus Doram velocitèr aduenisse. Igitur & nos dicere possumus, quia asinum, hoc est semetipsum Apion grauat, & facit stulticia simul & mendaciis oneratum. Loca namque quæ non sunt, conscribit, & ciuitates nesciēs transfert. Idumæa enim prouinciæ nostræ confinis est, posita iuxta Gazam, & nulla ciuitas huius Dora nuncupatur. In Phœnice verò iuxta montem Carmelum Dora ciuitas appellatur, in nullo concordans Apionis oblocutionibus. Quatuor enim dierum itinere procul est à Iudæa. Cur itaque nos rursus accusat, eo quòd non habeamus communes cum aliis deos, si sic facilè credidêre patres nostri ad se venturum Apollinem, & cum stellis eum ambulare super terram putauêre? Lucernam enim priùs nunquam vidêre scilicet, qui tot & tanta concelebrant candelabra. Sed nec aliquis ei ambulanti per prouinciam ex tantis millibus obuiauit. Desolatos etiam vicos custodibus comperit, & hoc tempore belli. Cætera iam relinquo. Ianuæ verò templi altitudine quidem erant cubitorum LX. latitudine verò XX. omnes deauratæ, & pene auro puro confectæ. Has claudebant non minus quàm viri ducenti diebus singulis, & relinquere eas apertas, nefandum nimis erat. facilè igitur eas lucernifer ille aperuisse creditur, qui solus etiam habuisse asini caput æstimabatur: quapropter dubium est, vtrum hoc caput Zabidus denuò reuocauit: an certè sumens Apion, introduxit in templum, vt Antiochus inueniret, vt secundo Apioni aliquam mentiendi daret occasionem. Mentitur autem & de iuramento, quod iuremus per Deū factorem cæli & terræ & maris, nulli Iudæos fauturos alienigenæ, & maximè Græcis. Oportebat autem mentientem absolutè dicere, nulli fauturos alienigenæ, & magis Ægyptiis: sic etenim ab initio poterant eius figmenta de iureiurando congruere, si ab Ægyptiis vtique patres nostri nō propter malignitatem suam, sed propter calamitates expulsi sunt. A Græcis autem plus locis quàm studiis sumus abiūcti, ita vt nullæ inter nos & illos inimicitiæ & æmulationes esse noscāntur. Ex diuerso namq; multos eorum ad nostras leges contigit accessisse, quorum quidam permansêre, quidam verò perdurare non ferentes, denuò recessêre. Hoc tamē iusiurandum nunquam se quisquam audisse meminit apud nos habitum, sed solus Apion (vt videtur) audiuit. Ipse namque id composuit. Magna ergo admiratione eximia Apionis prudentia, vel ob hoc quod mox dicetur, digna est. Hoc enim esse affirmat indicium, quia neque legibus iustis vtamur, nec Deum colamus vt conuenit, quod diuersis gentibus

seruiamus, & calamitates quasdam circa ciuitatem sustineamus, cùm vtique principalis ciuitas Romanorum sit, cuius ciues soli ab initio regnare atque non seruire consueuerunt. Quis etenim horum magnanimitati valeat obsistere? Nullus etenim aliorum potest dicere sermonem quem Apion locutus est, quando paucis contigit in principatu continuè præsidere, & non rursus aliis facta mutatione seruire. Plurimæ namque gentes aliis obedire coactæ sunt: soli autem Ægyptij, eo quòd refugiãt (sicut aiunt) in eorum prouinciam dij, atque saluentur migrantes in effigies bestiarum, honorem præcipuum inuenerunt, vt nulli famularentur horum, qui Asiam Europámque tenuêre, qui scilicet vnam diem ex æuo totius seculi non habuêre libertatem, neque apud indigenas dominos, neque apud externos. Nam quemadmodum eis vsi sint Persæ non semel solummodo, sed frequenter vastantes vrbes, templa euertentes, putatos apud eos interficientes deos, improperare non studeo. Non enim conuenit stulticiam nos indocti Apionis imitari: qui neque casus Atheniensium, neque Lacedæmoniorum animo suo concepit, quorum hos quidem fortissimos, illos religiosissimos, omnes affirmant. Taceo reges pietate celebres, inter quos Cræsum, quàm diuersis vitæ sunt calamitatibus lauciati. Taceo incensam Atheniensium arcem, templum Ephesinum & Delphicum, alíaque multa: hic nemo calamitatem passis, sed potiùs inferentibus intulit improperia. Nouus autem accusator nostrorum Apion inuentus est, malorum suorum apud Ægyptum gestorum prorsus oblitus. Sed Sesostris eum, quem refert fabula regem fuisse Ægypti, vt creditur, excæcauit. Verùmtamen possumus & nos dicere nostros reges Dauid & Solomonem, qui multas subdidêre gentes. Sed de his modò supersedendum est: quæ verò cunctis nota sunt, Apiõ modis omnibus ignorauit: quoniã Persis, & post illos principib. Asiæ Macedonibus, Ægyptij quidem seruiêre, nihil differentes à famulis. Nos autem liberi consistentes, etiam ciuitatum in circuitu positarum tenuimus principatum, annis viginti & centum, vsque ad Pompeium Magnum. Et dum vniuersi reges sunt expugnati à Romanis, omnium soli propter fidem suam maiores nostri & socij & amici fuêre. Sed viros mirabiles non præbuimus, velut quarundam artium inuentores, & sapientia præcellentes: & inter hos enumerat Socratem, & Zenonem, & Cleanthem, & alios huiusmodi. Deinde quod potiùs est mirandum, semet ipsum his adiecit & beatificat Alexandriam, quia ciuem talem habere meruit, quod eità facit. Oportebat enim vt ipse sui testis existeret, qui aliis omnibus sic importunus & callidus esse videbatur, & vita verbóque corruptus. Quapropter rectè quilibet Alexandriæ cõdolebit, si super isto aliquid magni sapuerit. De viris autem qui fuêre apud nos titulo nullo laudis inferiores, sciũt qui voluerunt nostræ antiquitatis libris incumbere. Reliqua verò quæ in accusatione conscripta sunt, dignum erat fortè sine satisfactione relinquere, vt ipse sui potiùs & aliorum Ægyptiorum accusator extaret. Queritur enim eo quòd animalia consecrata sacrificemus, & non vescamur carnibus suillis:

καὶ ἄλλοτε ἄλλοις, καὶ τὸ κεχρῆσθαι συμφοραῖς ποτε τὴν πόλιν. αὐτῆς δὲ μόνον πόλεως ἡγεμονικωτάτης οὐκ ἦν ἀνωθεν ἄρχειν, ἀλλὰ μὴ ῥωμαίοις δουλεύειν συμπεσόντων. καί τοι τούτων αἴ τις ἀπόροιτο τοιαύτης μεγαλοψυχίας. τῆς μὲν γὰρ ἄλλων ἐστὶν ὅς τις ἀνθρώπων οὐχ ἱκανῶς καθ' αὑτὸν φαίη τοῦτον ὑπ' ἀπίωνος λελέχθαι τὸν λόγον. ὀλίγοις μὲν γὰρ ὑπῆρξεν ἐφ' ἡγεμονίας διὰ καρτερίας χρόνου, καὶ τούτοις αἱ μεταβολαὶ πάλιν ἄλλοις δουλεύειν ὑπέζευξαν. τὸ πλεῖστον δὲ φῦλον ἄλλων ὑπακήκοεν πολλάκις, αἰγύπτιοι δὲ ἄρα μόνοι διὰ τὸ καταφυγεῖν ὡς φασὶν εἰς τινὰ χώραν αὐτῆς τοὺς θεοὺς, καὶ σωθῆναι μεταβαλόντας εἰς μορφὰς θηρίων, ἐξαίρετον γέρας εὗρον τὸ μηδενὶ δουλεύειν τῆς τῆς ἀσίας, ἢ τῆς εὐρώπης κρατησαντων. οἱ μίαν ἡμέραν ἐκ τοῦ παντὸς αἰῶνος ἐλευθερίας εὐτυχόντες φάνον), ἀλλ' οὐδὲ ὑφ' ἑαυτῶν οἰκοδεσποτοῦν. ὃν τινα μὴν καὶ αὐτοῖς ἐχρήσαντο πέρσαι τρόπον, οὐχ ἅπαξ μόνον, ἀλλὰ καὶ πολλάκις πορθοῦντες τὰς πόλεις, ἱερὰ κατασκάπτοντες, τοὺς παρ' αὐτῆς νομιζομένους θεοὺς καταφάζοντες, οὐκ ἀν ὀνειδίσαιμι. μιμεῖσθαι γὰρ οὐ προσῆκεν καὶ ἀπίωνος ἀπαιδευσίαν, ὃς οὔτε τὰς ἀθηναίων τύχας, οὔτε τὰς λακεδαιμονίων διενόησεν, ὧν τοὺς μὲν ἀνδρειοτάτους, τοὺς δὲ εὐσεβεστάτους τῆς ἑλλάδος ἅπαντες λέγουσιν. ἐῶ βασιλείας τοὺς ἐπὶ εὐσεβείᾳ δεδοξασμένους, ὧν ἕνα κροῖσον, οἵαις ἐχρήσαντο συμφοραῖς βίου. ἐῶ τὴν καταφρονηθεῖσαν ἀθηναίων ἀκρόπολιν, τὸν ἐν ἐφέσῳ ναὸν, τὸν ἐν δελφοῖς, ἄλλους μυρίους, καὶ οὐδεὶς ὠνείδισε ταῦτα τοῖς παθοῦσιν, ἀλλὰ τοῖς δρασασι. καμὸς δὲ κατήγορος ἡμῖν ἀπίων εὑρέθη, τῶν ἰδίων αὐτῷ προὐργὸν τῶν αἰγύπτου κακῶν ἐπιλαθόμενος. ἀλλὰ σέσωστρις αὐτὸν ὁ μυθολόγημα αἰγύπτου βασιλεὺς ἐτύφλωσεν. ἡμεῖς δὲ τοὺς ἡμετέρους οὐκ ἂν εἴποιμεν βασιλέας, δαυίδ τε καὶ σολομῶνα, πολλὰ πειρωσαμένους ἔθνη. τούτοις μὲν οὖν παραλείπωμεν. τὰ δὲ γνώριμα πᾶσιν ἀπίων ἠγνόηκεν. ὅπ περσῶν καὶ μετ' ἐκείνων ἡγουμένων τῆς ἀσίας μακεδόνων, αἰγύπτιοι μὲν ἐδούλευον οὐδ' ἐπιδέων οὐδὲν διαφέροντες. ἡμεῖς δὲ ὄντες ἐλεύθεροι, πρὸς τῇ πείρᾳ πόλεων ἤρχομεν, ἔτη πρὸς τοῖς εἴκοσι που καὶ ἑκατὸν, μέχρι μάγνου πομπηΐου. καὶ πάντων ἐκπολεμηθέντων πρὸς ῥωμαίων τῆς πανταχοῦ βασιλέων, μόνοι διὰ πίστιν οἱ παρ' ἡμῖν σύμμαχοι καὶ φίλοι διεφυλάχθησαν. ἀλλὰ θαυμαστοὺς ἄνδρας οὐ παρεχήκαμεν, οἷον τεχνῶν τινῶν εὑρετὰς, ἢ σοφίᾳ διαφέροντας. ὁ κλεάνθεμεῖ σωκράτει καὶ ζηνῶνα καὶ κλεάνθεν καὶ τοιούτους τινάς. εἶτα τὸ θαυμασιώτατον τῆς εἰρημένων αὐτὸς ἑαυτὸν προσίθησι. καὶ μακαρίζει τινὰ ἀλεξανδρειαν, ὅτι τοιοῦτον ἔχει πολίτην. ἔδει γὰρ αὐτὸν μάρτυρος ἑαυτοῦ. τοῖς μὲν γὰρ ἄλλοις ἅπασιν ὀχλαδῶς ἐδόκει πονηρὸς εἶναι, ὁ τῷ βίῳ καὶ τῷ λόγῳ διεφθαρμένος. ὥστε εἰκότως ἐλείσαι τὴς αὐτοῦ ἀλεξανδρειαν, εἴπερ ὅλῃ τούτῳ μέγα ἐφρόνει. δεῖ δὲ τῆς παρ' ἡμῖν ἀνδρῶν γεγονότων, ὑδενὸς ἥττον ἐπαίνου τυγχάνειν ἀξίων, ἴσασιν οἱ ταῖς ἡμετέραις ἀρχαιολογίαις ἐντυγχάνοντες. τὰ δὲ λοιπὰ τὰ ἐν τῇ κατηγορίᾳ γεγραμμένων, ἄξιον ἴσως ἀναπολόγητα παραλιπεῖν, ἵν' αὐτὸς αὐτοῦ ὁ τῆς ἄλλων αἰγυπτίων ἢ ὁ κατηγορῶν. ἐγκαλεῖ γὰρ ὅτι ζῶα θύομεν, καὶ χοῖρον οὐκ ἐσθίομεν,

καὶ τὴν

καὶ τὴν περὶ αἰδοῖων χλευάζει περιτομήν. τὸ μὲν οὖν περὶ τὴν A
τῶν ἡμέρων ζώων ἀναιρέσεως, κοινόν ἐστι καὶ πρὸς τοὺς
ἄλλους ἀνθρώπους ἅπαντας. ἀπίων δὲ τοῖς θύουσιν ἐγκα-
λῶν, αὐτὸν ἐξήλεγξεν ὄντα τὸ γένος αἰγύπτιον. οὐ γὰρ ἂν
ἕλλην ὢν ἢ μακεδὼν ἐχαλέπαινεν. ἔτοι γὰρ οὐχονται
θύειν ἑκατόμβας τοῖς θεοῖς, καὶ χεῦν τοῖς ἱερεῖσι πρὸς
δωρεάν. καὶ οὐ δεῖ τοῦτο συμβέβηκεν ἐρημοῦσθαι τὸν κόσμον
τῶν βοσκημάτων, ὅπερ ἀπίων ἔδεισεν. εἰ μὲν τοῖς αἰ- B
γυπτίων ἤθεσιν ἠκολούθουν ἅπαντες, ἠρήμωτο μὲν ἂν ὁ
κόσμος τῶν ἀνθρώπων. τῶν ἀγριωτάτων δὲ θηρίων ἐπλη-
θύνθη, ἃ θεοὺς ἔτοι νομίζοντες ὑπομελῶς ἐκτρέφουσι.
καὶ μὴν εἴτις αὐτὸν ἤρετο, τῶν πάντων αἰγυπτίων τίνας
εἶναι καὶ σοφωτάτους καὶ θεοσεβεῖς νομίζει, πάντως ἂν ὡ-
μολόγησε τοῖς ἱερεῖς. δύο γὰρ αὐτοὺς φησὶν ὑπὸ τῶν βασι-
λέων ἐξ ἀρχῆς ταῦτα προσετάχθαι, τήν τε τῶν θεῶν
θεραπείαν, καὶ τὴν σοφίας τὴν ἐπιμέλειαν. ἐκεῖνοι τοίνυν
ἅπαντες καὶ προτιμῶνται, καὶ χοιρείων ἀπέχονται βρω-
μάτων. οὐ μὴν οὐδὲ τῶν ἄλλων αἰγυπτίων οὐδὲ εἷς συνθύει C
τοῖς θεοῖς. ἆρ' οὖν τυφλὸς ἦν τὴν νῦν ἀπίων ὑπὲρ αἰγυπτίων
ἡμᾶς λοιδορεῖν συνθέμενος, ἐκείνων δὲ κατηγορῶν, οἵτινες
μὴ μόνον χρῶνται τοῖς ὑπὸ τούτου λοιδορουμένοις ἔθε-
σιν, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἄλλους ἐδίδαξαν περιτέμνεσθαι κα-
θάπερ εἴρηκεν ἡρόδοτος. ὅθεν εἰκότως μοι δοκεῖ τῆς
εἰς τοὺς πατρίους αὐτοῦ νόμους βλασφημίας, δοῦναι
δίκην ἀπίων τὴν πρέπουσαν. περιετμήθη γὰρ ἐξ ἀνά-
γκης, ἐλκώσεως αὐτῷ περὶ τὸ αἰδοῖον γενομένης. καὶ μη-
δὲν ὠφεληθεὶς ὑπὸ τῆς περιτομῆς, ἀλλὰ σηπόμενος ἐν D
δειναῖς ὀδυνῶν ἀπέθανεν. δεῖ γὰρ τοὺς εὖ φρονοῦντας
τοῖς μὲν οἰκείοις νόμοις περὶ τὴν εὐσέβειαν ἀκριβῶς ἐμ-
μένειν, τοὺς δὲ τῶν ἄλλων μὴ λοιδορεῖν. ὁ δὲ τούτοις μὲν
ἔφυγε, τῶν ἡμετέρων δὲ κατεψεύσατο. τοῦτο μὲν ἀπίωνι τὴν
βίου τὸ τέλος ἐγένετο, καὶ τοῦτο παρ' ἡμῖν ἐνταῦθα τὸ πέ-
ρας ἔσται τοῦ λόγου. ἐπεὶ δὲ καὶ ἀπολλώνιος ὁ μόλων, καὶ
λυσίμαχος, καί τινες ἄλλοι, τὰ μὲν ὑπὸ ἀγνοίας, τὸ
πλεῖστον δὲ κατὰ δυσμένειαν, περί τε τοῦ νομοθετήσαν-
τος ἡμῖν μώσεως, καὶ περὶ τῶν νόμων πεποίηται λόγους, E
ἔτε δικαίους ἔτε ἀληθεῖς, τὸν μὲν ὡς γόητα καὶ ἀπα-
τεῶνα διαβάλλοντες, τοὺς νόμους δὲ κακίας ἡμῖν καὶ οὐ-
δεμιᾶς ἀρετῆς φάσκοντες εἶναι διδασκάλους, βούλομαι
συντόμως καὶ περὶ ὅλης ἡμῶν κατασκευῆς τοῦ πολι-
τεύματος, καὶ περὶ τῶν κατὰ μέρος ὡς ἂν οἷόν τε δυνατὸς εἰ-
πεῖν. οἶμαι γὰρ ἔσεσθαι φανερόν, ὅτι καὶ πρὸς εὐσέβειαν,
καὶ πρὸς κοινωνίαν τὴν μετ' ἀλλήλων, καὶ πρὸς τὴν κα- F
θόλου φιλανθρωπίαν, ἔτι δὲ πρὸς δικαιοσύνην καὶ τὴν
ἐν τοῖς πόνοις καρτερίαν, καὶ θανάτου περιφρόνησιν ἄρι-
στα κειμένους ἔχομεν τοὺς νόμους. παρακαλῶ δὲ τοὺς
ἐντυγχανόντας τῇ γραφῇ, μὴ μετὰ φθόνου ποιεῖσθαι τὴν
ἀνάγνωσιν. οὐ γὰρ ἐγκώμιον ἡμῖν αὐτῶν προειλόμεθα
συγγράφειν, ἀλλὰ πολλὰ καὶ ψευδῆ κατηγορηκότας
ἡμῶν, ταύτην ἀπολογίαν δικαιοτάτην εἶναι νομίζω, τὴν
ἀπὸ τῶν νόμων, καθ' οὓς ζῶντες διατελοῦμεν. ἄλλως G
τε καὶ τὴν κατηγορίαν ὁ ἀπολλώνιος οὐκ ἀθρόαν ὥσπερ
ὁ ἀπίων ἔταξεν, ἀλλὰ σποράδην. καὶ διὰ πάσης τῆς
συγγραφῆς ποτὲ μὲν ὡς ἀθέους καὶ μισανθρώπους λοι-
δορεῖ, ποτὲ δὲ αὖ δειλίαν ἡμῖν ὀνειδίζει. καὶ τοὐμ-
παλὶν ἔστιν ὅπου τόλμαν κατηγορεῖ καὶ ἀπονοίαν. λέ-
γει δὲ καὶ ἀφυεστάτους εἶναι τῶν βαρβάρων. καὶ διὰ τοῦ-
το μηδὲν εἰς τὸν βίον ὄνημα συμβεβλῆσθαι μόνοις.

sed & circuncisionem genitalium vehementer irrideat. De nostrorum quidem animalium peremptione, communio nobis est cum aliis hominibus vniuersis. Apion autem sacrificantes nos redarguens, indicat semetipsum genere esse Ægyptium. Non enim Græcus ii esset aut Macedo, hoc molestè ferret. Isti enim vouent sacrificare hecatombas suis diis, & sacerdotibus vtuntur ad epulas. Quæ cùm ita sint, non propterea contigit mundum animalibus desolari, quod Apion expauit. Qui tamen si solennitates Ægyptiorum sequerentur, mundus desertus quidem esset hominibus, ferocissimis autem bestiis impleretur: quas isti iudicantes deos, diligenter enutriunt. quòd si quis eum consuleret, quos putaret omnium Ægyptiorum esse sapientes atque deicolas, sacerdotes sine dubio fateretur. Hæc enim duo dicunt sibimet ab initio à regibus esse præcepta, vt deos colant, & sapientiam diligant: quod illi facere præcipuè iudicantur: qui tamen & circumciduntur omnes, & à porcinis abstinent carnibus. Sed neque vllus alter Ægyptiorum cum eis diis sacrificare dignoscitur. Cæcus igitur fuit Apion quando pro Ægyptiis nostras detractiones componens, illos videtur potiùs accusare, qui non solùm vtuntur solennitatibus, quas in nobis culpat iste: sed etiam alios circuncidi docent, sicuti dixit Herodotus. Vnde rectè mihi videtur Apion, propter patriæ suæ leges pœnas dedisse blasphemiæ. Etenim necessariò circuncisio, circa genitalia vulnera ei facta nihil profuerunt, & putrefactis in magnis doloribus expirauit. Oportet enim bene sapientes in legibus propriis circa pietatem integrè permanere, & aliorum minimè carpere. Iste verò suas quidem leges effugit, de nostris verò mentitus est. Hic itaque terminus vitæ fuit Apionis. Sed & noster hic iam finem liber accipiet. Quoniam verò & Apollonius Molon, & Lysimachus, & alij quidam, tam per ignorantiam quàm per insaniam de legislatore nostro Mose, & legibus verba protulêre, nec iusta, nec vera: dum illi quidem velut mago atque fallaci derogant, leges autem malitiæ apud nos nullúique virtutis affirmant esse doctrices, volo breuiter & de omni conuersatione nostra, & de particulari (sicuti potero) proferre sermonem. Reor enim fore manifestum, quia & ad pietatem & ad conuictum vniuersalémque humanitatem, insuper ad iustitiam laborúmque tolerantiam, & ad contemptum mortis optimas leges positas habeamus. Rogo tamen lecturos, vt non cum inuidia exequantur huius operis lectionem. Non enim proposui laudes conscribere nostrorum: sed aduersus eos, qui nos plurimum & fallaciter accusarunt, satisfactionem hanc puto esse iustissimam. Proinde accusationem Apollonius non continuè, sicut Apion, instituit, sed dispersim. Quippe qui aliquando quidem nos sine Deo & hominibus odiosos appellat, aliquando verò formidinem nobis improperat: & è diuerso, rursus aliquando de audacia gentis nostræ queritur. Dicit autem etiam stultiores Barbaris: & propterea nullum inuētum nos solos vitæ vtile reperisse. Hæc autē omnia manifestè redarguūtur

ταῦτα δὲ πάντα διελεχθήσεσθαι νομίζω σαφῶς,

dum vniuersa contrà quàm ab eo sunt dicta, A monstrantur & legibus imperata, & à nobis cum omni integritate gesta. Si verò coactus fuero facere mentionem legum contrariarum apud alios constitutarum, in culpa illi sunt, qui nostras solennitatēs tāquam peiores cum aliorum conferunt. Quibus neutrum puto remanere quod dicant: neque quia non eas habeamus leges, quarum ego capita & summas ad redarguendum positurus sum: neque quia non præcipuè in legibus propriis perduramus. Paulò ergo altiùs exorsus, volo primùm dicere, quòd eis qui sine lege & ordine viuunt, hi qui B ordinis & communium legum amatores extiterunt, & primi hoc inchoauerunt, rectè mansuetudine atque virtute præstare dicendi sunt. Denique conantur singuli eorum gesta sua ad antiquitatem referre, vt non imitatores aliorum videantur existere, sed ipsi potiùs aliis legitimè viuendi duces fuisse. His igitur hunc in modum se habentibus, virtus legislatoris est C meliora considerare: & his qui vluri sunt legibus, quas posuerit, satisfacere, quia rectæ sunt. Populi verò est, vt in omnibus, quæ constituta sunt, perduret: & neque felicitate procedente, neque calamitatibus aliquid horū immutet. Dico igitur nostrum legislatorem, quoslibet qui memorantur legislatores antiquitate præcedere. Lycurgus enim & Solon, & Zaleucus Locrensis, & omnes qui apud Græcos mirabiles sunt, nouelli atque recentes, quantum D ad illum comparati esse noscuntur: quando nec ipsum nomen legis fuisse olim apud Græcos agnoscitur. Testis Homerus est, qui nusquam in opere suo hoc vsus est nomine. Nomen enim secundùm legem, sed indefinitis sententiis, & regum præceptionibus, populus regebatur. Vnde etiam multo tempore permansêre, tantùm moribus vtentes, & non scripto, & E multa horum semper secundùm euentum casuum permittentes. Noster verò legislator antiquus existens (hoc etenim vndique manifestum est, etiam apud eos clarum, qui semper contra nos loquuntur) & semetipsum præbuit optimum principem populorum consultorémque, & instructionem totius legis vitæ constringens, eis suasit hanc libenter excipere, & firmissimè inclyta scientia custodire. Primùm autem eius magnitudinis opera vi- F deamus. Ille namque progenitorum nostrorum relinquentium Ægyptum, & ad terram propriam remeantium, multa millia sumens. ex plurimis & impossibilibus rebus cautissimè liberauit: nam & inaquosam eos & multum arenosam oportebat transire viam, belláque deuincere: & filios ac vxores, prædámque bello seruare: in quibus dux egregius & consiliarius sapientissimus & tutor veracissimus fuit vniuersorum. Omnem siquidem multitudinem à semetipso pendere fecit, & cùm omnia quæ G vellet persuadere posset, in nullo horum vindicauit sibimet potestatem: sed in quo maximè tempore pntestatem sibimet arrogant & tyrannidem præsules rerum, & populum frequenter plurima iniquitate viuere consuefaciūt, in hac illa potentia cōstitutus, è diuerso magis iudicauit agendum piè, & plurimam exhibere aliis æquitatē, ipse virtutē præcipuam se credens cunctis ostendere, & salutem firmissimam præbere

εἰ τἀναντία τῶν εἰρημένων φανεῖν, ἀλλὰ τῶν τόμων ἡμῖν προσεταγμένα, καὶ παραττόμενα μὴ πάσης ἀκριβείας ὑφ' ἡμῶν. εἰ δ' ἄρα βιασθείην μνησθῆναι τῶν παρ' ἑτέροις ὑπεναντίως νενομισμένων, τούτοις δίκαιοι τὴν αἰτίαν ἔχειν εἰσίν, οἱ τὰ παρ' ἡμῖν ὡς χείρω παραβάλλειν ἀξιοῦντες. οἷς οὐδέτερον ὑπολειφθήσεσθαι νομίζω λέγειν, οὔθ' ὡς οὐχὶ τούτοις ἔχομεν τοὺς νόμους, ὧν ἐγὼ παραθήσομαι τοὺς κεφαλαιωδεστάτους. οὔθ' ὡς οὐχὶ μάλιστα πάντων ἐμμένομεν τοῖς ἑαυτῶν νόμοις. μικρὸν οὖν ἀναλαβὼν τὸν λόγον, τοῦτ' αὖ εἰποιμι πρῶτον. ὅτι τοὺς ἀνόμως καὶ ἀτάκτως βιοῦντας, οἱ τάξεως καὶ νόμων ὑπομνηματαὶ γενόμενοι, καὶ πρῶτοι καταρξάντες, εἰκότως ἂν ἡμερότητι καὶ φύσεως ἀρετῇ διενεγκεῖν μαρτυρηθεῖεν. ἀμέλει πειρῶνται τὰ παρ' ἑαυτοῖς ἕκαστοι πρὸς τὸ ἀρχαιότατον ἀνάγειν, ἵνα μὴ μιμεῖσθαι δόξωσιν ἑτέροις, ἀλλ' αὐτοὶ τοῦ ζῆν νομίμως ἄλλοις ὑφηγήσασθαι. τούτων δὴ τοῦτον ἐχόντων τὸν τρόπον ἀρετὴ μὲν ὅστις νομοθέτης, τὰ βέλτιστα συνιδεῖν καὶ πεῖσαι τοὺς χρησομένους περὶ τῶν ὑπ' αὐτῶν τεθεμένων. πλήθους δὲ, τὸ πᾶσι τοῖς δόξασιν ἐμμεῖναι, καὶ μήτε δυτυχίαις μήτε συμφοραῖς αὐτῶν μηδὲν μεταβάλλειν. φημὶ δεῖνα τὸν ἡμέτερον νομοθέτην ὅπερ δηποτοῦν μνημονευομένων νομοθετῶν προάγειν ἀρχαιότητι. λυκοῦργοι γὰρ καὶ σόλωνες, καὶ ζάλευκος ὁ τῶν λοκρῶν, καὶ πάντες οἱ θαυμαζόμενοι παρὰ τοῖς ἕλλησιν, ὡς ἐχθὲς δὴ καὶ πρώην, ὡς πρὸς σπουδῆν παραβαλλόμενοι φαίνονται γεγονότες. ὅπου γε μηδὲ αὐτὸ τοὔνομα πάλαι ἐγιγνώσκετο παρὰ τοῖς ἕλλησι. καὶ μάρτυς ὅμηρος οὐδαμοῦ τῇ ποιήσει αὐτῷ χρησάμενος. οὐδὲ γὰρ νῦν κατὰ τοῦτο, ἀλλὰ γνώμαις ἀορίστοις τὰ πλήθη διῴκειτο, καὶ προστάγμασι τῶν βασιλέων. ἀφ' οὗ καὶ μάχει πολλῇ διέμειναν ἐθεσιν ἀγράφοις χρώμενοι, καὶ πολλὰ τούτων ἀεὶ πρὸς τὸ συμπτωματικὸν μεταπιθέντες. ὁ δὴ ἡμέτερος νομοθέτης ἀρχαιότατος γεγονώς, τοῦτο γὰρ δὴ πρῶτον ὁμολογεῖται καὶ παρὰ τοῖς πάντα καθ' ἡμῶν λέγουσιν, ἑαυτόν τε παρέχειν ἄριστον τοῖς πλήθεσιν ἡγεμόνα καὶ σύμβουλον. πολύ τε κατασκευῶν αὐτοῖς ὅλον τὸν βίον τῷ νόμῳ παραλαβὼν, ἔπεισεν παραδέξασθαι, καὶ βεβαιοτάτην ἴσασι φυλαχθῆναι παρεσκεύασεν. ἰδωμεν δὴ τῶν ἔργων αὐτοῦ τὸ πρῶτον μεγαλεῖον. σκέψασθε γὰρ τοὺς προγόνους ἡμῶν, ἐπείπερ ἔδοξεν αὐτοῖς τινὰ ἄγυπτον σκεψοῦσιν, ὅτι τινὰ πάτριον γῆν ἐπανιέναι, πολλὰς ταῖς μυριάσας παραλαβὼν, σὺν πολλῶν καὶ ἀμηχάνων διέσωσεν εἰς ἀσφάλειαν. καὶ γὰρ τινὰ ἄνυδρον αὐτοῖς καὶ πολλὴν ψάμμον ἔδει διοδοιπορῆσαι, καὶ νικῆσαι πολεμίους, καὶ τέκνα, καὶ γυναῖκας, καὶ λείαν ὁμοῦ σώζειν μαχομένους. ὧν οἷς ἅπασι καὶ στρατηγὸς ἄριστος ἐγένετο, καὶ σύμβος σωτεστάτατος, καὶ πάντων κηδεμὼν ἀληθέστατος. ἅπαν δὴ τὸ πλῆθος εἰς ἑαυτὸν ἀπαρτῆσαι παρεσκεύασεν, καὶ πρὸς πάντος ἔχων πειθόμενον αὐτοῖς τὸν κελεύοντος, εἰς ὀλιγωρίαν οἰκείαν ἔλαβε τοῦτο πλεονεξίαν. ἀλλ' ὧν μάλιστα τοῦ κράτους δυνάμεις αὐτοῖς περιβάλλονται καὶ τυραννίδας οἱ πρόεδροι τῶν πόλεων, ἐνθάδε δὲ τὰ πλήθη μετὰ πολλῆς ἀνομίας, ὧν τούτῳ τῷ ἐξουσίας ἐκεῖνος καθεστηκὼς, τοὐναντίον ᾠήθη δεῖν δυσβεῖν, καὶ πολλὴν δύνοιαν τοῖς λαοῖς ἐμπαρέχειν, ὅπως αὐτός τε τὰ μάλιστα τὴν ἀρετὴν ἐπιδείξῃ τοῖς αὐτῷ νομίζων, καὶ σωτηρίαν τοῖς αὐτὸν ἡγεμόνα ποιου-

πανταχοῦ βεβαιοτάτην παρέχειν. καλῆς οὖν αὐτῷ
προαιρέσεως καὶ πράξεων μεγάλων δυστυχουμένων,
εἰκότως ἐνομίζετο μὴ ἡγεμόνα τε καὶ σύμβουλον θεῖον ἔ-
χειν. καὶ πείσας πρότερον ἑαυτὸν, ὅτι καὶ τὰ ἐκείνου βού-
λησιν ἅπαντα πράττῃ καὶ διανοεῖται, ταύτῃ φέρετο δεῖν
πρὸς πάντας ἐμποιῆσαι τὴν ὑπόληψιν τοῖς πλήθεσιν. οἱ γὰρ
πιστεύσαντες δυσσεβεῖν θεὸν τοῖς ἑαυτῶν βίοις, οὐδὲν
ἀνέχονται ἐξαμαρτεῖν. τοιοῦτος μὲν δὴ τις αὐτὸς ἡμῖν ὁ νο-
μοθέτης, οὐχ ὡς δὴ ἀπατεών, ἅπερ λοιδορεῖν τινες λέ-
γουσιν ἀδίκως. ἀλλ' οἷον φασὶ τοῖς ἕλλησιν αὐχεῖν τὸν
Μίνω γενόμενον, καὶ μετ' αὐτὸν τοὺς ἄλλους νομοθέτας.
οἱ μὲν γὰρ αὐτῶν τοῖς νόμοις ὑποτίθεν. ὁ δέ γε Μίνως ἔ-
λεγεν ὅτι εἰς τὸν Ἀπόλλωνα καὶ τὸ δελφικὸν αὐτὸ μαντεῖον
τὰς τῶν νόμων μαντείας ἀνέφερεν, ἤτοι τἀληθῆ οὕτως
ἔχειν νομίζοντες, ἢ πείσειν ῥᾴον ὑπολαμβάνοντες τὸν
δῆμον. ὁ μάλιστα καταστορθώσας τοὺς νόμους, καὶ τὰς ὁ δη-
μότατα περὶ τὸν θεὸν πίστεως δυστυχῶν, παρέσειν ἐξ
αὐτῶν κατανοεῖν τὸν νόμων αἰτιβάλλοντας. ἤδη γὰρ περὶ
τούτων λεκτέον. ἀκουῶ ἄπειροι μὲν αἱ κατὰ μέρος τῶν
ἐθνῶν καὶ τῶν νόμων φασὶ τοῖς ἅπασιν ἀνθρώποις διά-
φορεσι. οἱ μὲν γὰρ μοναρχίαις, οἱ δὲ τὸ ὀλίγων δυναστείαις,
ἄλλοι δὲ τοῖς πλήθεσιν ἐπέτρεψαν τὴν ἐξουσίαν τῆς
πολιτεύματος. ὁ δὲ ἡμέτερος νομοθέτης εἰς μὲν τούτων
οὐδενὶ ἀπεῖδεν, ὡς δὲ αὖ τις εἴποι βιαστὴς τὸν λό-
γον, θεοκρατίαν ἀπέφηνε τὸ πολίτευμα, θεῷ μᾶλλον
μόνῳ τὴν ἀρχὴν καὶ τὸ κράτος ἀναθεὶς καὶ πείσας, εἰς
ἐκεῖνον ἅπαντας ἀφορᾶν, ὡς ἄριστον μὲν ἁπάντων ὄντα
τῶν ἀγαθῶν, κοινῇ τε πᾶσιν ἀνθρώποις παρέχοντα καὶ
ἰδίᾳ. καὶ οὐ μόνον τοῦτο, ἀλλὰ καὶ ὧν ἀπαιτοῦσιν, εἰς
ἐκεῖνον ἀνάγει τὴν ἀπαιτοῦσιν. καὶ οἱ μὲν τὸ δοκεῖν ἐ-
διδάξαι μὴ εἶναι θεὸν μοναρχίαν, μετ' αὐτὸν δὲ θεῶν πό-
λας μυθολογίας ἀνεπλάσαντο, τὸ εἶναι αὐτοὶ δηθέντες
ἀμηχανίᾳ, λαθεῖν τὴν ἐκείνου γνώμην οὐ δυνηθέντες.
ἀλλ' ὅτι τῶν παντομόρφων οὐδὲν, οὐδ' ὅς αὖ τις παρ'
ἑαυτῷ δεικνυσθῇ. ἵνα γοῦν αὐτὸν ἀπέφηνεν ἡμέτε-
ρος νόμος ἀνεπίστατον, ἀόρατον, ἄδυτον, ἄχρονον, ἀπαλ-
λοίωτον, πάσης ἰδέας θνητῆς κάλλει διαφέροντα, καὶ
δυνάμει μὲν μόνον ἡμῖν γνώριμον, ὁποῖος δὲ κατ' οὐσίαν
ἄγνωστον. ταῦτα περὶ θεῶν φρονεῖν οἱ σοφώτατοι δοκοῦσι
παρὰ τοῖς ἕλλησι, μοναρχίαν εἰς ἓν παρὰ δεσμῷ ἀ-
φέντες. εἰ γὰρ θεὸς ὁ θεοῖ εἰδεῖ λέγειν τὴν ἀνάρχου φύ-
σει τὰ καλά τε καὶ ἄριστα, καὶ εἰς ἀληθῆς τρέπουσα τὴν
μεγαλειότητα τοῦ θεοῦ καὶ ὅτι μὴ ἐδιδάχθησαν ἐκείνου
τοῖς ἀρχαῖς παραχόντος, εἰῶ νῦν λέγειν. ὅτι δὲ ὄντα καλὰ καὶ τρέπουσα, τὴν τοῦ θεοῦ φύσει καὶ μεγαλειότητι, σφό-
δρα μεμαρτυρήκασι. καὶ γὰρ πυθαγόρας καὶ ἀναξαγόρας
καὶ πλάτων, καὶ οἱ μετ' ἐκείνους ὅσοι τῶν σοφῶν φιλόσοφοι,
καὶ μικροῦ δεῖν ἅπαντες ὅσοι φαίνονται, περὶ τῆς τοῦ
θεοῦ φύσεως πεφροντικότες. ἀλλ' οἱ μὲν πρὸς ὀλί-
γον φιλοσοφοῦντες εἰς πλῆθος δόξας προκατειλημ-
μένον, τὴν ἀλήθειαν τοῦ δόγματος ἐξευρεῖν οὐκ
ἐτόλμησαν. ὁ δὲ ἡμέτερος νομοθέτης, ἅτε δὴ τὰ ἔρ-
γα παρέχων σύμφωνα τοῖς λόγοις, οὐ μόνον τοὺς
καθ' αὐτὸν ἔπεισεν, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἐξ ἐκείνου
ἀεὶ γιγνομένοις τὴν περὶ θεοῦ πίστιν ἐνέφυσεν ἀμετακίνητον. ἄριστον δὲ ὅτι καὶ τὸν τρόπον τῆς νομοθε-
σίας πρὸς τὸ χρήσιμον πάντων ἀεὶ πολὺ διήνεγκεν. οὐ γὰρ μέρος τῆς ἀρετῆς ἐποίησε τὴν δυσσέβειαν, ἀλλὰ
ταύτης τὰ μέρη τἄλλα συνεῖδε καὶ κατέστησε, λέγω δὴ τὴν δικαιοσύνην, τὴν καρτερίαν, τὴν σω-
φροσύνην, τὴν τῆς πολιτείας πρὸς ἀλλήλους ἐν ἅπασι συμφωνίαν. ἅπασαι γὰρ αἱ πράξεις καὶ διαβιβαὶ

A sequacibus bona voluntate. Ex maximis actibus in singulis casibus vsus est. Quapropter rectè iudicabat, ducem atque consultorem se Deum habere: & primitus sibimet satisfaciens: quia secundùm illius voluntatem vniuersa gereret atque tractaret, credidit modis omnibus oportere vt etiam apud plebem hæc opinio permaneret. Nam qui Deum respicere suam vitam credunt, delinquere non præsumunt. Hujusmodi quidem noster legislator

B fuit, non magus, non fallax, sicut derogatores iniustè pronunciant: sed quales apud Græcos gloriantur fuisse Minoem & post eum legislatores alios. Namque quidam eorum leges positas à Ioue dicebant: alij verò eas in Apollinem & vaticinium Delphicum referebant, siue pro veritate hoc credentes, seu facile persuadendum iudicantes populo. Qui verò præcipuas leges instituerint, vel qui iustissimè de Dei fide cognouerint, licet hoc ex ipsis legibus facta comparatione conspicere.

C Iam enim de ipsis tempus est disputandi. Igitur infinitæ quidem particulatim gentium atque legum apud cunctos homines differentiæ sunt. Alij siquidem monarchis, alij verò populo potestatem reipublicæ commisêre. Noster verò legislator nihil horum intendens, veluti si quis hoc dicendo mensuram transcendat verbi, diuinam rempublicam declarauit:

D Deo principaliter conuersationem nostram atque potestatem excellenter assignans, & satisfaciens eum cunctos inspicere, tanquam causam bonorum omnium vniuersis hominibus existentem: & quæcunque contingit eos in angustiis supplicasse, illius non latuisse voluntatem, neque quicquam eorum quæ gessêre, vel si quid aliquis apud semetipsum potuit cogitare.

Vnum verò eum esse monstrauit, & ingenitum, immutabilem per tempus, æternum, & omni specie mortali pulchritudine differentem, &

E ipsum nobis notum: qualis autem sit secundùm substantiam, prorsus ignotum. Hæc itaque de Deo sapuerunt prudentissimi Græcorum: qui quidem quod eruditi sint, illo vtique sciendi præbente principia, nunc dicere prætermitto: quod autem hæc optima & congrua Dei naturæ atque magnificentiæ sint, valde testantur. Pythagoras enim, & Anaxagoras, &

F Plato, & post illos philosophi Stoici, & penè cuncti, videntur de diuina sapuisse natura. Sed hi quidem ad breue philosophantes, populo superstitionum opinionibus iam præoccupato veritatem dogmatis proferre timuêre. Noster verò legislator opera præbens consona verbis suis, non solùm his qui cum eo erant satisfecit, sed etiam qui ex illis semper erant nascituri, hoc immutabiliter inspirauit: & causam legislationis ad vtilitatis modum semper adduxit.

G Non enim partem virtutis Dei culturam dixit, sed huius partes alias esse perspexit atque constituit: hoc est fortitudinem, iustitiam, & mutuam, in omnibus ciuium concordiam. Cunctæ namque actiones & studia,

vniuersique sermones, ad diuinam referun- A
tur per omnia pietatem. Non enim hoc inexaminatum aut indefinitum vterius dereliquit. Duo siquidem sunt totius disciplinæ & moralis institutionis modi, quorum vnus quidem sermone doctor est, alter verò exercitatione morum: quæ cùm ita sint, alij quidem legislatores sentiendo sunt discreti, & alterum horum modum sibi placitum assumentes, alterum reliquerunt. Sicuti Lacedæmonij quidem & Cretenses moribus erudiebantur, non B
verbis: Athenienses verò, & penè omnes alij Græci, quæ quidem oportet agi præcipiebant suis legibus: assuescere verò ad hæc operibus minime valuêre. Noster autem legislator hæc ambo multa diligentia coaptauit. Nam nec exercitationes morum omisit non traditas, neque leges sermone reliquit incomptas. Sed mox à primo inchoans cibo, & vnicuique diæta conueniente, nihil neque minimarum escarum sub potestate voluntatis vtentium dere- C
liquit. Sed & de cibis conuenit abstineri, & qui sumendi sunt, vel quæ diæta communis esse videatur, necnon & de operibus labore simul & requie, terminum atque regulam posuit legem: quatenus veluti sub patre atque domino viuentes, neque volentes quicquam neque per ignorantiam delinquamus. Non enim ignorantibus pœnam potuit, sed optimam & necessariam correctionum monstrauit legem. Quapropter non semel audire, nec secundò vel D
sæpiùs: sed in vnaquaque septimana, alia opera relinquentes, ad legis auditionem congregari præcepit vniuersos, eámque perfectè condiscere, quod scilicet omnes legislatores reliquisse noscuntur. Et in tantum plurimi hominum absunt, vt secundùm proprias leges viuant, vt penè eas ignorent. Et cùm peccauerint, tunc agnoscunt ab aliis, quam legem probantur esse præuaricati. Sed etiam viri maxima cum gloria & principalia gubernantes, E
profitentur ignorationem. Doctos namque sibi faciunt assidere ad dispensationem rerum & peritiam legũ habentes. Nostrorũ verò quemlibet si quis leges interroget, faciliùs quam nomen suum recitat. Vniuersas quidem mox à primo sensu eas discentes, in animo velut inscriptas habemus. Et rariùs quidem quilibet trãsgreditur: impossibile autem est supplicium deuitare peccantem. Hoc itaque primum omnium mirabilem cõsonantiam nobis instituit. nam vnam quidem habere & eandem de Deo sectam, vita verò ac moribus differre nihil ab inuicem, optimam moribus hominum potest celebrare concordiam. apud nos etenim solos, neque de Deo quilibet sermones audiet alterutris aduersarios. sicut multa similia apud alios fieri comprobantur: cùm non solùm à vulgaribus quod visum fuerit vnicuique profertur, sed etiam apud quosdam philosophorum hoc crebrò præsumitur, quando alij quidem totam Dei naturam sermonibus perimere tentauêre. G
alij verò eius prouidentiam ab hominibus abstulêre: neq; in studiis vitæ differentia vlla conspicitur, sed cõmunia quidẽ opera omniũ apud nos existunt: vnus verò de Deo sermo concors est, asserẽs illum cuncta respicere. Sed etiam de ipsius vitæ studiis, & quoniã oportet omnia alia

καὶ λόγοι πάντες, ὅπῃ τῷ θεὸς θεὸν ἡμῖν δοσίβειαν ἔχουσι τῷ ἀναφορᾶν. οὐδὲν γὰρ τούτων ἀνεξέταστον οὐδὲ ἀόριστον παρέλιπεν. δύο μὲν γὰρ εἰσὶν ἁπάσης παιδείας τρόποι καὶ τὸ θεῖ τὰ ἤθη κατασκευῆς, ὧν ὁ μὲν λόγῳ διδάσκαλος, ἕτερος δ' ὁ δι' ἀσκήσεως τῶν ἠθῶν. οἱ μὲν οὖν ἄλλοι νομοθέται ταῖς γνώμαις διέστησαν, καὶ τὸν ἕτερον αὐτῶν, ὃν ἔδοξαν ἕκαστοι ἑλόμενοι, τὸν ἄλλον παρέλιπον οἷον λακεδαιμόνιοι μὲν καὶ κρῆτες ἔθεσιν ἐπαίδευον οὐ λόγοις. ἀθηναῖοι δὲ καὶ σχεδὸν οἱ ἄλλοι πάντες ἕλληνες, ἃ μὲν χρὴ πράττειν οὐ μὴ, προσέταττον διὰ τῶν νόμων, τοῦ δὲ πρὸς αὐτὰ διὰ τῶν ἔργων ἐθίζειν ὠλιγώρησαν. ὁ δ' ἡμέτερος νομοθέτης ἄμφω ταῦτα σωήρμοσε καὶ πολλῇ διεμέλειαν. οὔτε γὰρ κεφαλὴν ἀπέλιπε τοῦ τῶν ἠθῶν ἄσκησιν, οὔτε τὸν λόγον νόμον ἀπεραντον εἴασεν. ἀλλ' εὐθὺς ἀπὸ πρώτης ἀρξάμενος τροφῆς, καὶ τὸν καὶ τὸ οἰκεῖον ἑκάστῳ διαίτης, οὐδὲν οὔτε τῶν βεραχυτάτων αὐτεξούσιον ὅπῃ τὸν βουλήσεσι τῶν χρησομένων κατέλιπεν. ἀλλὰ καὶ περὶ σιτίων ὅσων ἀπέχεσθαι χρὴ, καὶ τίνα προσφέρεσθαι, καὶ περὶ τίνων κοινωνησόντων τὸν διαίτης, ἔργων τε ὀρθοτονίας περὶ τὰς τέχνας, & τοὐμπαλιν ἀναπαύσεως, ὅρον ἔθηκεν αὐτὸς καὶ κανόνα τὸν νόμον, ἵν' ὥσπερ ὑπὸ πατρὶ τούτῳ καὶ δεσπότῃ ζῶντες, μήτε βουλόμενοι μηδὲν, μήθ' ὑπ' ἀγνοίας ἁμαρτάνωμεν. οὐδὲ γὰρ τὸν ἀπ' ἀγνοίας δεπίμηνον ἠνέχετο καταλιπεῖν, ἀλλὰ καὶ κάλλιστον καὶ ἀναγκαιότατον ἀπέδειξεν παιδευμάτων τὸν νόμον, ὃν εἰσάπαξ ἀκουσαμένοις οὐδὲ δὶς ἢ πολλάκις, ἀλλ' ἑκάστης ἑβδομάδος τῶν ἔργων ἀφεμένοις, ὅπῃ τῷ ἀκούειν τοῦ νόμου ἀπέλθοντ συλλέγεσθαι καὶ τοῦτον ἀκριβῶς ἐπιμανθάνειν. ὃ δὴ πάντες οἱ νομοθέται ἐοίκασι παραλιπεῖν. καὶ τοσοῦτον οἱ πλεῖστοι τῶν ἀνθρώπων ἀπέχουσι, τοῦ καὶ τοὺς οἰκείοις ζῶν νόμοις, ὡς τὸ σχεδὸν αὐτοὺς οὐδὲ ἴσασιν. ἀλλ' ὅταν ἐξαμάρτωσι, τότε παρ' ἄλλων μανθάνουσιν, ὅτι τὸν νόμον παραβεβήκασιν, οἵτε τὰς μεγίστας καὶ κυριωτάτας ἀρχὰς διοικοῦντας ὁμολογοῦσι τὸν ἄγνοιαν. δεῖσάτας γὰρ παρακαθίσαντας τὸν τῶν πραγμάτων οἰκονομίας, τοὺς ἐμπειρίαν ἔχειν τῶν νόμων ὑπαρχουμένους. ἡμῶν δ' ὁτιοῦν εἴτις ἔρωτο τοὺς νόμους, ῥᾶον αὐ εἴποι πάντα ἢ τὸ ὄνομα τὸ ἑαυτοῦ. τοιγαροῦν ἀπὸ τῶν πρώτης αἰσθήσεως αὐτοὺς ἐπιμανθάνοντες, ἔχομεν ἐν ταῖς ψυχαῖς ἐγκεχαραγμένους. καὶ σπανίως μὲν ὁ παραβαίνων, ἀδυνάτου δ' ἡ τῆς κολάσεως παραίτησις, τοῦτο πρῶτον ἅπαντων τῷ θαυμαστῷ ὁμόνοιαν ἡμῖν ἐμπεποίηκεν. τὸ γὰρ μίαν μὲν ἔχειν καὶ τῷ αὐτῷ δόξαν περὶ θεοῦ, τῷ βίῳ δὲ καὶ τοῖς ἔθεσι μηδὲν ἀλλήλων διαφέρειν, καλλίστω ἐν ἔθεσιν ἀνθρώπων συμφωνίαν ἐπιτελεῖ. παρ' ἡμῖν γὰρ μόνοις, οὔτε περὶ τοῦ θεοῦ λόγοις ἀκούσεταί τις ἀλλήλοις ὑπεναντίοις, ὁποῖα πολλὰ παρ' ἑτέροις, οὐδὲ ὑπὸ τῶν τυχόντων μόνον κατὰ τὸ πρόσωπον ἑκάστῳ λέγεται πάθος, ἀλλὰ καὶ παρά τισι τῶν φιλοσόφων αὐτῶν τετόλμηται, τῶν μὲν τῷ ὅλῳ τοῦ θεοῦ φύσιν ἀναιρεῖν ἐπιχειρηκότων, ἄλλων δ' τῷ ὑπὲρ ἀνθρώπων αὐτοῦ πρόνοιαν ἀφαιρουμένων. οὐτ' ἐν τοῖς ἐπιτηδεύμασι τῶν βίων ὄψεται διαφορά· ἀλλὰ κοινὰ μὲν ἔργα πάντων παρ' ἡμῖν· εἷς δὲ λόγος ὁμοῦ σύμφωνος περὶ θεοῦ, πάντα λέγων ἐκεῖνον ἐφορᾶν. καὶ μία περὶ τῶν κατὰ τὸν βίον ἐπιτηδευμάτων, ὅπ δεῖ πάντα τὰ λοιπὰ

τέλος

πίλος ἔχειν τὴν δυσσέβειαν, καὶ γυναικῶν ἀκούειν αὐτῆς καὶ τῶν οἰκετῶν. ὅθεν δὴ καὶ τὸ προφερόμενον ἡμῖν ὑπό τινων ἔγκλημα, τὸ μὴ καινῶν δρεῖς ἔργων ἢ λόγων αἰδρίας ὑφαίνειν, ἐν τοῦτῳ συμβέβηκεν. οἱ μὲν γὰρ ἄλλοι τὸ μηδενὶ τῶν παλαιῶν ἐμμένειν, καλὸν εἶναι νομίζουσι, καὶ τοῖς μάλιστα τολμῶσι ταῦτα ὑφαίνειν σοφίας δεξιότητα μαρτυροῦσιν. ἡμεῖς δὲ τἀναντίον μίαν εἶναι καὶ φρόνησιν καὶ ἀρετὴν ὑπειλήφαμεν, τὸ μηδὲν ὅλως ὑπεναντίον μήτε πρᾶξαι μήτε διανοηθῆναι τοῖς ἐξ ἀρχῆς νομοθετήσασιν. ὅπερ εἰκότως αὖ εἴη τεκμήριον τοῦ κάλλιστα τεθῆναι τὸν νόμον. τὰ γὰρ μὴ τοῦτον ἔχοντα τὸν τρόπον, αἱ πεῖραι διόμενα διορθώσεως ἐλέγχουσιν. ἡμῖν δὲ τοῖς πειθοῖσιν ἐξ ἀρχῆς τεθῆναι τὸν νόμον καὶ θεοῦ βούλησιν, οὐδὲν ἄν δυσεβὲς ἢ ἐπὶ τοῦτο φυλάττειν. τί γὰρ αὐτοῦ τις ἂν μετακινήσειεν, ἢ τί κάλλιον ἐξεύρεν, ἢ τὶ παρ' ἑτέρων ὡς ἄμεινον ἐξενέγκοι; ἆρα γε τίνι ὅλλῳ κατάσασιν τοῦ πολιτεύματος; τίς ἢ καλλίων ἢ δικαιοτέρα γένοιτο, τὸν θεὸν μὲν ἡγεμόνα τῶν ὅλων ἀποφαινομένης; τοῖς ἱερεῦσι δὲ κοινῇ μὲν τὰ μέγιστα διοικεῖν δοκιμάσας, τῷ δὲ παντῶν ἀρχιερεῖ πάλιν αὖ πίστις δικαίας τῆς ἄλλων ἱερέων ἡγεμονίαν. οἷς δὲ καὶ πλεῖστον, οὐδὲ ποιν ἄλλας προύχοντας αὐτομάτοις πλεονεξίαις, πρῶτον δίδοις ὁ νομοθέτης ὅπῃ τὴν τιμὴν ἔταξεν. ἀλλ' ὅσοι τῷ μετ' αὐτὸν πλήθοῖ τε καὶ σωφροσύνῃ τῶν ἄλλων διέφερον, τούτοις τιμὴν τοῦ θεὸν μάλιστα θεραπείαν ἐπεχείρησε. τούτοις δὴ μὲν καὶ τοῦ νόμου καὶ τῶν ἄλλων διατηδευμάτων ἀκριβὴς ἐπιμέλεια. καὶ γὰρ ἐπόπται πάντων καὶ δικασταὶ τῶν ἀμφισβητουμένων, καὶ κολασταὶ τῶν κατεγνωσμένων οἱ ἱερεῖς ἐτάχθησαν. τίς αὖ οὖν ἀρχὴ γένοιτο ταύτης ὁσιωτέρα; τίς δὲ θεῷ τιμὴ μᾶλλον ἁρμόσουσα; πάντος μὲν τοῦ πλήθους κατεσκευασμένου πρὸς τὴν δυσέβειαν, οὐκ ἀρέσον δὲ τὴν ἐπιμέλειαν τῶν ἱερέων πίστις δεμένων, ὥσπερ δὲ τελετῆς τινος τῆς ὅλης πολιτείας οἰκονομουμένης. ἃ γὰρ ὀλίγων ἡμερῶν ἀριθμὸν διατηδεύοντες ἀλλόφυλοι φυλάττειν οὐ δυνάσται μυστήρια τελετὰς ὀνομάζοντες, μετὰ πολλῆς ἡδονῆς καὶ γνώμης ἀμεταπείστου φυλάττομεν ἡμεῖς δὲ καὶ τοῦ παντὸς αἰῶνος. τίνες οὖν εἰσιν αἱ προσρήσεις καὶ ἀπαρδύσεις ἁπλαῖ τε καὶ γνώριμοι. πρώτη δὴ γίνεται περὶ θεοῦ, λέγουσα, ὁ θεὸς ἔχει τὰ πάντα παντελῆς καὶ μακάριος, αὐτὸς αὐτῷ τε πᾶσιν αὐτάρκης, ἀρχὴ καὶ μέσα καὶ τέλος. δοὺς τὴν πάντων ἔργοις μὲν καὶ χάρισιν ἐπερῆσαι τε παντὸς ὑπνοῦ φανερώτερος, μορφῇ τε καὶ μέγεθος ἡμῖν ἄφατος. πᾶσα μὲν γὰρ ὕλη πρὸς εἰκόνα τοῦτου ἀλλότριος, κἂν ἡ πολυτελής, ἄτιμος ὄζει πρὸς τὴν ἐκείνου δόξαν, καὶ πᾶσα τέχνη πρὸς μιμήσεως ὁπόιοιαν ἄτεχνος. οὐδὲν ὅμοιον οὔτ' ὁπνοῦμεν, οὔτ' εἰκάζειν ὄζιν ὅσιον. ἔργα βλέπομεν αὐτοῦ, φῶς, οὐρανόν, γῆν, ἥλιον τε καὶ σελήνην, ποταμοὺς καὶ θάλασσαν, ζώων γενέσεις, καρπῶν ἀναδόσεις. ταῦτα θεὸς ἐποίησεν οὐ χερσὶν, οὐδὲ πόνοις, οὐδὲ τινων συνεργασαμένων ὁπιδεηθείς. ἀλλ' αὐτοῦ καλὰ θελήσαντος, καθὼς ἐβουλήθη δίθις ἐγένοντο. τούτῳ δεῖ πάντα ἀκολουθεῖν, καὶ θεραπεύειν αὐτὸν ἀσκοῦντας ἀρετήν. τρόπος γὰρ θεοῦ θεραπείας οὗτος ὁσιώτατος. εἷς ναὸς ἑνὸς θεοῦ. φίλον γὰρ ἀεὶ παντὶ τὸ ὅμοιον. κοινὸς ὁ κόσμος ἁπάντων, κοινοῦ

A ad terminum diuinæ pietatis adduci, à mulieribus nostris & à seruis quilibet audient. Pro qua re illatas nobis calumnias à quibusdam, cur non exhibeamus viros inuentores nouorum operum seu verborum, contigit oriri. Alij siquidem in nulla re æterna perdurare optimum esse putant, & præcipuè transgressoribus sapientiæ robur assignant. Nos autem è diuerso, vnam esse prudentiam atque virtutem existimamus, nihil penitus vel facere, vel

B cogitare contrarium his quæ antiquitus sancita noscuntur: quod scilicet indicium legis est optimo fœdere constitutæ. nam ea quæ nunc non habent modum, experimento sæpe corrupta redarguuntur. Apud nos autem, qui credimus ab initio positam legem diuina voluntate, nihil aliud pium est, quàm hanc sub integritate reseruare. Quis etenim ius quicquam mouere potest, aut quid melius adinuenit? vel quis ab aliis tanquam præcellentius ad statum

C reipub. nostræ aliquid transferre potest? aut quę poterit esse melior atque iustior, quàm ea quæ Deum quidem principē omnium esse cōfirmat? sacerdotibus autem in communi quidem res præcipuas dispensare permittit: summo verò pontifici aliorum sacerdotum principatū competenter iniungit. quos vtique non diuitiis, neque aliis quibusdam spontaneis auiditatibus præcellentes legislator ad culmen huius honoris instituit. Sed quicunque sapientia vel tem-

D perantia aliis præstare noscuntur, eis præcipuè culturam diuinæ placationis iniunxit. Apud hos igitur, & legis & aliorum studiorum integra diligentia custoditur. Contemplatores enim omnium, atque iudices contentionum, & punitores culpabilium sacerdotes esse decreti sunt. Quis ergo principatus? quod regnum erit hoc sanctius? vel qui honor Deo potiùs cooptabitur? cùm omnis quidem populus sit præparatus, ad pietatem, summa verò diligētia sacerdotibus sit indicta: & velut

E quædam festiuitas gubernetur vniuersa respu. Cùm enim mysteria sua numero paucorum dierum alienigenæ custodire nequeant, ea videlicet sacrificia nominantes, nos cum multa delectatione, & immutabili voluntate solennitatis opus per omne seruamus æuum. Quæ igitur sunt præcepta vel interdicta simplicia, siue nota dicamus. Primum quidem de Deo

F est, dicens: Deus habet omnia, perfectus, beatissimus, ipse sibi cunctisque sufficiens, principium & medium & terminus: inter omnia operibus quidem & muneribus clarus, & omni re manifestior: forma verò & magnitudine nobis inenarrabilis. Omnis nāque materies comparata ad huius imaginem, licèt sit preciosa, tamen pro nullo est, cunctáque ars ad illius imitationis inuentum, extra artem

G esse cognoscitur: nihil simile neque videmus, neque possumus suspicari, neque coniicere. Sāctum est, videmus eius opera, lumē, cęlum, terrā, Solē, Lunā, flumina, mare, animalium nationes, prouentus fructuum: hæc Deus fecit, non manibus neque laboribus, neque quibusdā indiguit sibi cooperantibus. sed ipso vidente bona repente facta sunt. Hunc homines conuenit vniuersos sequi, eúmque placare exercitatione virtutis. Modus enim diuinæ placationis iste sanctissimus est. Vnum tēplum vnius Dei, commune

omnium communis Dei cunctorum. Gratum A namque semper est omne quod simile est. Hũc placant quidem sacerdotes semper, præcedit verò istos primus secundùm genus: qui ante alios sacerdotes sacrificabit Deo, custodiet leges, de dubiis iudicabit, & puniet lege conuictos. Huic quisquis non obedit, supplicio subiacebit, tanquam qui in ipsum Deum impiè gesserit. Hostias immolat, non ad crapulam nostram vel ebrietatem attinentes. hæc enim non placent Deo: quæ res occasio potiùs iniu- B riarum simul & expensarum est. Deus enim temperatos, ordinatósque & boni generis diligit: & vt præcipuè sacrificantes castè viuamus. In sacrificiis autem pro communi salute primũ oportet orare, deinde singulos pro semetipsis, quoniam omnes socij sumus. Et qui hoc consortium suæ vitæ præponit, maximè Deo gratus est. Supplicatio verò fit ad Deum votis ac precibus, non vt bona præstet, hæc enim ipse sponte contulit vniuersis, & in medio depo- C suit: sed vt hæc suscipere valeamus, suscipientésque seruemus. Purificationes quoque in sacrificiis lex decreuit, à cubili, à lecto, à congressu vxorio, & alia multa, quæ conscribere longissimum est. Huiusmodi ergo de Deo, & eius placatione sermo est, ipse autem simul etiam lex est. Quid autem de nuptiis? Solam nouit lex permixtionem naturalem cum coniuge, si tamen filiorum causa procreandorum agatur. D Masculorum verò cum masculis valde iudicauit inimicas: & tentantes talia morte decreuit dignos. Nubere verò iubet, non respicientes ad dotem, neque violenter arripere, sed neque dolo vel fallacia suadere. Dispensationem verò potiùs fieri per eum, cuius noscitur esse potestatis, & per cognationem opportunam. Mulier autem inferior, inquit, est viro per omnia. Obedit igitur non ad iniuriam, sed vt sit sub regimine constituta. Deus enim viro potestatem de- E dit. Cum hac ergo coire decet maritum solummodo. alteriùs verò experientiam habere nequissimum. Si quis autem hoc egerit, declinatio nulla mortis. neque si fecerit vim virgini alteri desponsatæ: neq; si suaserit nuptæ, aut filios nutrienti. quæ omnia lex præcepit. vniuersis autem mulieribus interdixit vel celare quod natum est, vel alia machinatione corrumpere filios. Infanticida enim esset animas demoliens, & genus imminuens. Igitur si quis F ad concubitum, corruptionémque transierit, immundus est. Oportet autem etiam post legalem commixtionem viri, mulieres lauari. Hoc enim partem animæ polluere iudicauit: inflata náque corporibus vulneratur. Dúmque hoc fit, aquam propter purificationis causam talibus imperauit. Sed neque in filiorum natiuitatibus cõcessit epulationes aggregari, & fieri occasiones ebrietatis: sed temperamentum esse repente principiũ. Iussitque literis erudiri propter leges, & nosse progenitorũ actiones, vt actus imitentur, & cum legibus educati, neque transgrediã- G tur, neque cogitationem ignorationis habere iudicẽtur. Prospexit autẽ etiam funeribus mortuorum, vt neq; sumptuosæ ad sepeliendum celebrentur exequiæ, neque insignium fabricã sepulchrorum. sed necessaria quidem circa elationem funeris imperauit domesticos adimple-

θεῦ ἁπάντων. τοῦτον θεραπεύουσι δὲ ἀεὶ πάντες οἱ ἱερεῖς. ἡγεῖται δ' τούτων ὁ πρῶτος ἀεὶ κατὰ γένος. οὗτος δὲ θεῷ τῶν ἄλλων ἱερέων θύσει τοῦ θεοῦ, φυλάξει τοὺς νόμους, διηγήσει περὶ τῶν ἀμφισβητουμένων. κολάσει τοὺς ἐλεγχθέντας ἀπ' ἀδίκου. ὁ δέ γε τούτῳ μὴ πειθόμενος, ὑφέξει δίκην, ὡς εἰς τὸν θεὸν αὐτὸν ἀσεβῶν. θύομεν τὰς θυσίας, ἵνα εἰς πλήρωσιν ἑαυτῶν καὶ μέθην, ἀβελτερίας τοῦ θεοῦ τάδε ἡ προφάσεις οὐ εὐβρεῶς γίνοιτο πολυτελείας. ἀλλὰ σώφρονας, διὰ παντός, δικαίους. ὅπως ἂν μάλιστα θύοντες σωφρονῶμεν ἐπὶ ταῖς θυσίαις, ὑπὲρ τῆς κοινῆς εὐχεσθαι δεῖ πρῶτον σωτηρίας, εἶτ' ὑπὲρ ἑαυτῶν. ἐπὶ γὰρ κοινωνίᾳ γεγόναμεν καὶ ταύτην ὁ φροντίζων καθ' αὐτὸν βίον, μάλιστα τῷ θεῷ κεχαρισμένος. προσκλησις δὲ πρὸς τὸν θεὸν ἔστω διὰ τῆς εὐχῆς καὶ δεήσεως. οὐχ ὅπως δῶ τὰ γαθά, δίδωσι γὰρ αὐτὸς ἑκών, καὶ πᾶσιν εἰς μέσον κατέθηκε. ἀλλ' ὅπως δέχεσθαι δυνώμεθα, καὶ λαβόντες φυλάττωμεν. ἁγνείας ἕνεκα τῆς θυσίας διείρηκεν ὁ νόμος, ἀπὸ κοίτης, ἀπὸ λέχους, ἀπὸ κοινωνίας τῆς πρὸς γυναῖκα, καὶ πολλῶν ἄλλων, ἃ μακρὸν ἂν εἴη γράφειν. τοιοῦτος μὲν ὁ περὶ θεοῦ καὶ τῆς ἐκείνου θεραπείας λόγος ἡμῖν ἐστιν. ὁ δ' αὐτὸς ἅμα καὶ νόμος. πῶς δ' οἶ περὶ γάμων; μίξιν μόνην οἶδεν ὁ νόμος καὶ φύσιν τῆς πρὸς γυναῖκα, καὶ ταύτην εἰ μέλλοι τέκνων ἕνεκα γίνεσθαι. τῆς δὲ πρὸς ἄρρενας ἐστύγηκε, καὶ θανάτου τιμῶν εἰ ἐπιχειρήσειεν. γαμεῖν δὲ κελεύει, μὴ προσιεὶς προσέχοντας, μηδὲ βίᾳ ἁρπαγαῖς, μηδ' ἀπὸ δόλου καὶ ἀπάτῃ πείσαντας, ἀλλὰ μετὰ δίκης τῆς δυνάμεως κυρίου, καὶ μὴ συνοίκειαν τῆς ἐπιτήδειον. γυνὴ δὲ χείρων φησὶν ἀνδρὸς εἰς τὰ πάντα, καὶ ἡ πονηρία αὐτῆς ὑπὲρ ἀγαθοποιοῦ γυναικός. τοιαῦτα τῶν ὑπακούειν, μὴ πρὸς ὕβριν ταῦτ' ἡγουμένην, ἀλλ' ἵν' ἄρχηται. θεὸς γὰρ αὐτῇ τὸ κράτος ἔδωκε. ταύτῃ συνοῖκεῖν δεῖ τὸν γήμαντα μόνον. τὸ δὲ τῷ ἄλλῳ πειρᾶν ἀνόσιον. εἰ δέ τις τοῦτο πράξειεν, ἀδήμια θανάτου παραίτησις, οὔτ' εἰ βιάσαιτο παρθένον ἑτέρῳ προσωμολογημένῳ. οὔτ' εἰ πείσειε γεγαμημένῳ, ἢ τεκνοτροφοῦσαν. ἃ πάντα προσέταξεν ὁ νόμος, καὶ γυναῖκι ἀπεῖπεν, μήτ' ἀμφιβάλλειν πρὸς ἔν τινι τῷ αὐτῆς, μήτε διαφθείρειν. ἀλλὰ μηχανῇ τινι προσέπιθεται αὐτῷ. τεκνοτόνος γὰρ ἂν εἴη ψυχὰς ἀφανίζουσα, καὶ τὸ γένος ἐλαττοῦσα. τοιαῦτα εἴ τις ἐπὶ λέχος ἢ φθορὰν παρέλθοι, καθαρὸς εἶναι δυνάτω. ἢ καὶ μετὰ τινὶ νόμιμον συνουσίαν ἀνδρὸς καὶ γυναικὸς ἀπολούσασθαι κελεύει ὁ νόμος. ψυχῆς τε γὰρ καὶ σώματος ἐγγίνεται μολυσμός, ὡς πρὸς ἄλλην χώραν ἐπιβαλόντων. καὶ γὰρ ἐμφυομένη σώμασι κακοπαθεῖ ἡ ψυχή, καὶ τούτων αὖ πάλιν ὡς θανάτῳ δεικνυθεῖσα. διὸ περὶ ἁγνείας ἐπίτασιν τοῖς τοιούτοις προσέταξεν. ἃ μὲν ἀνδρὶ ἐπὶ ταῖς τῶν παίδων γενέσεσιν ἐπιτρέψειν, διωχίας συνάγειν, καὶ προφάσεις ποιεῖσθαι μέθης, ἀλλὰ σώφρονα τοῖς ἀρχαῖς ἀνδρί. καὶ γράμματα παιδεύειν ἐπέλευσε, πρός τε τοὺς νόμους ἀναστρέφεσθαι, καὶ τῶν προγόνων πράξεις ἐπίστασθαι. τὰς μὲν ἵνα μιμῶνται, τοῖς δ' ἵνα συνεκτρεφόμενοι, μήτε παραβαίνωσι, μήτε συνῆθειν ἀγνοίας ἔχωσι. τῆς δ' εἰς τοὺς τετελευτηκότας προνοήσεν ὁσίας, οὔτε πολυτελείας εἰσάφιον, οὔτε κατασκευὰς μνημείων ἐπιφανῶν. ἀλλὰ τὰ μὲν πρὸς τοῖς κηδείαν προσέταξε τοῖς οἰκειοτάτοις ἐπιτελεῖν.

πᾶσι

πᾶσι δὲ τοῖς βεβιῶσι θανατοῦσθαί τινος, καὶ συνελθεῖν καὶ A
συναποδύρεσθαι ἐποίησε νόμιμον. καθαίρεσθαι δὲ κελεύει
καὶ τοὺς οἰκοῦντας ἀπὸ κηδείας, δεῖν τὴν μετελθοῦσαν τὴν βίαν,
ἵνα πλεῖστον ἀπέχῃ δοκεῖν αὐτοὺς καθαροὺς εἶναι. τὸν
δὲ φόνον ἐργασάμενος ἢ ἑκὼν ἢ ἄκων, οὐδὲ τοῦτο τοῖς
ἀπεσιώπησεν αὐ τοῦ κηδίκησιν. γονέων τιμὴν μετὰ τὴν
πρὸς θεὸν δευτέραν ἔταξεν· καὶ τὸν οὐ ἀμειβόμενον τὰς
παρ' αὐτοῦ χάριτας, ἀλλ' εἰς ὁποῦν σκκλίνοντα, λι-
θοβοληθήσεσθαι κελεύει. καὶ παντὸς τοῦ B
πρεσβυτέρου τιμὴν ἔχειν τοῖς νέοις, ἐπεὶ πρεσβύτατον
ὁ θεός. οὐδὲν ἐᾷ πρὸς φίλους· οὐ γὰρ εἶναι φιλίαν δεῖ τινὶ
μὴ πάντα τις δύνασιν. κἂν συμβῇ δέ τις ἔχθρα, τὸ δόπο-
ρεῖν προαλέγειν κεκώλυκεν. δικάζων εἰ δῶρα τὶς
λάβοι, θανάτου ἡ ζημία, βεβιασμένῳ βοηθεῖν τινὶ ὑπεύ-
θυνος. ὃ μὴ κατέθηκέ τις οὐ αἱρήσεται, τοῦ ἀλλοτρίου
οὐχ ἅψεται. δανείσας τόκον οὐ λήψεται. Ταῦτα καὶ
πολλὰ τούτοις ὅμοια τοῦ πρὸς ἀλλήλους ἡμῶν συνέ-
χει κοινωνίαν. πῶς δὲ τῆς εἰς τοὺς ἀλλοφύλους ὅπο- C
νοιείας ἐφρόνησεν ὁ νομοθέτης ἄξιον ἰδεῖν. φανεῖται γὰρ
ἄριστα πάντων προνοησάμενος, ὅπως μήτε τὰ οἰκεῖα
διαφθείρωμεν, μήτε φθονήσωμεν τοῖς μετέχειν τῶν ἡ-
μετέρων βουλομένοις. ὅσοι μὲν γὰρ θέλουσιν ὑπὸ
τοὺς αὐτοὺς ἡμῖν νόμοις ζῆν, ὑπελθόντας δέχε) φιλο-
φρόνως, οὐ τῶν οὐσιῶν μόνον, ἀλλὰ καὶ τῇ προαιρέσει τοῦ
βίου, νομίζων εἶναι τὴν οἰκειότητα. τοὺς δὲ ἐκ παρέργου προ-
σιόντας ἀναμίγνυσι τῇ συνηθείᾳ οὐκ ἠθέλησεν· τἄλλα D
δὲ παρείκεν, ὧν ὅστιν ἡ μετάδοσις ἀναγκαία, πᾶσι
παρέχειν τοῖς δεομένοις, πῦρ, ὕδωρ, βοφῶν· ὁδοὺς φράζειν,
ἄταφον μὴ βεωρᾶν. ὅπεικῆ δὲ καὶ τὰ πρὸς τοὺς
πολεμίους εἶναι κεκριμένα· οὐ δὲ γὰρ ἐᾷ τὴν γῆν αὐτῶν πυρ-
πολεῖν, οὐδὲ κόπτειν ἡμερα δένδρα συγκεχώρηκεν, ἀλλὰ
καὶ σκυλεύειν ἀπείρηκε τοὺς ἐν μάχῃ πεσόντας, καὶ τῶν
αἰχμαλώτων φρονήσεν, ὅπως αὐτῶν ὕβρεις ἀπῇ, μά-
λιστα δὲ γυναικῶν. ὅτου δὲ πόρρωθεν ἡμερότητα καὶ φι- E
λανθρωπίαν διδάσκειν ἡμᾶς ἐπιτέδευσεν, ὡς οὐδὲ τῶν
ἀλόγων ζώων ὠλιγώρηκεν. ἀλλὰ μόνον οὐ ἐφῆκεν τού-
των χρῆσιν τὴν νενομισμένην πᾶσιν, τὴν δ' ἑτέραν ἐκώ-
λυσεν. ὅσα δὲ ὡς ἱκετεύοντα προσφύεται τὴν οἰκείας, ἀ-
πεῖπεν ἀπελεῖν, οὐδὲ νεοσσοῖς ἐπέτρεψε τοῖς γονέας
αὐτῶν συνεξαίρειν. φείδεσθαι δὲ κελεύει, κἂν ἡ πόλεμα
τῶν συνεργαζομένων ζώων καὶ μὴ φονεύειν. ὅτου παντα-
χόθεν τὰ πρὸς ὁπείκειαν βεβιασμένα, διδασκαλι-
κοῖς μὲν τοῖς προειρημένοις χρησάμενος νόμοις, τοὺς
δὲ αὖ κῦ τῶν παραβαινόντων τιμωρητικοὺς τάξας ἀπὸ F
προφάσεως. ζημία γὰρ ὅπὶ τοῖς πλείστοις τῶν παρα-
βαινόντων ὅτι θανάτος, ἂν μοιχεύῃ τις, ἂν βιάσηται
κόρην, ἂν ἄρσενι τολμήσῃ πεῖραν προσφέρων, ἂν ὑπο-
μείνῃ παθεῖν πειραθείς. ἔστι δὲ καὶ ὅπὶ δούλοις ὁμοίως
ὁ νόμος ἀπαράτητος, ἀλλὰ καὶ περὶ μέτρων εἴτις κα-
κουργήσειεν ἢ σταθμῶν, καὶ περὶ πράσεως ἀδίκου καὶ δό-
λῳ γεγενημένης, κἂν ὑφέληταί τις ἀλλότριον, κἂν ὁ μὴ
κατέθηκεν ἀφέληται. πάντων εἰσὶ κολάσεις, οὐχ οἵαι G
παρ' ἑτέροις, ἀλλ' ὅπὶ τὸ μεῖζον. περὶ μὲν γὰρ γονέων
ἀδικίας, ἢ τῆς εἰς θεὸν δυσσεβείας, κἂν μελλήσῃ τις δυ-
θέωφ ἀπόλλυται. τοῖς μὲν τοι κατὰ τοὺς νόμους πάντα
πράττουσι, τὸ γέρας ὅστιν οὐ ἄργυρος, οὐδὲ χρυσὸς

re: omnibus autem viuentibus legitimum esse constituit, vt aliquo moriente & concurrant, & gemitus lamentationis effundant. Purificari autem iubet etiam domesticos funere celebrato: vt longè procul sint, quasi videantur mundi esse. Cùm autem aliquis fecerit homicidium vel sponte, vel inuitus, ne horum quidem pœnam tacuit. Parentum honorem post Deum esse constituit: & qui non repensat eorum gratiæ, sed in qualibet parte contristat, præcepit esse lapidandum. Iubet etiam senioribus honorem iuuenes exhibere, quoniam cunctis senior Deus est. Nihil permittit celandum apud amicos: non enim amicitiæ sunt apud eum cui omnia non creduntur. & licèt aliquæ inimicitiæ proueniant, prodi tamen arcana prohibuit. Si quis autem arbiter munus acceperit, morte mulctatur, despiciens quod iustum est, & auxilium reis offerens. Quod quisquam non posuit nõ auferat: & aliena non tãgat: mutuans nõ accipiat vsuras. Hæc, & his multa similia, communionem continẽt nostrorum inter alterutros. Quomodo autem etiam de domestica cura circa alienigenas habẽda docuerit legislator, referri dignũ est. videbitur enim omnibus optimè prospexisse eum, illo ita sentiente, neque propria corrumpamus, neque participari rebus nostris volentibus inuideamus. Quicunque enim volunt sub nostra conuersari lege, accedentes ad eam cum munificentia suscipit, non genere solummodo, sed etiam voluntate vitæ putans esse consortium. Eos autem qui obiter adueniunt, misceri solemnitatibus noluit: alia tamẽ exhibenda cõstituit. Idem omnibus præbendum, ignẽ, aquam, cibum: iter ostendere, non spernere aliquem insepultum. Mitissimè etiam circa hostes quæ sunt agenda sanciuit, vt neque terra eorum exuratur: neque arbores fertiles incidantur. Sed etiam spoliari eos qui in bello cecidêre interdixit, & captiuis prospexit, quatenus eorum amoueatur iniuria, & maximè fœminarum. Sic autem eximiè nos mansuetudinem atq; clementiã ſtuduit edocere, vt etiam de animalibus irrationalibus non taceret: sed horũ tantũmodo vtilitatem legitimã concedẽs, ab omni nos alia causa prohibuit. Quæcunque enim veluti domestica oriuntur in ædibus, hæc interdixit occidi: sed neque parentes denique præcepit vnà cum pullis auferri. Et licèt hostilia sint animalia laborum socia, eis tamen parcendum esse sanciuit. Sic vndique ea quæ ad mansuetudinem pertinent obseruauit: doctrinalibus quidem, sicuti prædictum est, legibus vtens & alias rursus contra transgressores causa punitionis sine excusatione defigens. Mulcta namque in plurimis causis trãsgredientium, mors est. Si adulterium commiserit aliquis, si vim puellæ fecerit. Si masculi turpe tentamentum præsumpserit, aut patiatur sustinere tentatus. Similiter autem est lex ineuitabilis & in seruis, sed etiam de mensuris, vel si quis de ponderibus dolum fuerit operatus, & de iniusta venditione: ac fraude si quis vel detraxerit alienam rem, aut quod nõ posuit abstulerit, cohibendi hi sunt vindicta, nõ quali apud alios, sed valde maiori. de iniuria verò parentũ, vel impietate quæ fit in Deũ, si vel tentet hoc aliquis, mox perimit. At his qui secundũ legẽ vniuersa faciũt, præmiũ tribuitur, non aurũ, nõ argẽtum,

neque corona lapillis distincta: sed vnusquisque testem habens conscientiam suam, valde proficit, legislatore prophetante, & Deo fidem condonante firmissimam his qui seruant leges: & licèt pro his mori contingat, concurrunt tamen alacres ad occasum: sperantes fore, vt vita melior ex mutatione conferatur. Pigeret itaque nunc hoc me conscribere, nisi opera essent omnibus manifesta: quoniam sæpenumero multi nostrorum progenitorum, ne vel sermonē solūmodo extra legem proferrent, omnia passi sunt viriliter sustinere. Quin & si ignota gens nostra omnibus hominibus esset, nec palàm esset voluntaria nostra legum obseruatio, si Græcis aut legisse se in historiis aliquis narraret, aut in orbe incognito reperisse, homines talē tāq; honestā de Deo opinionē habentes, atque in talibus legibus multis seculis cōstanter permanētes, omnes reor demirature, propter continuas quæ apud ipsos sunt mutationes. Denique eos qui conscribere proximè de repub. & legibus tentauēre, tanquam de incredibilibus compositionibus quidā frequēter accusant dicentes, quoniam impossibilia sumpserint, argumenta. Et alios quidem taceo philosophos, quicunque huiusmodi negotium in suis conscriptionibus habuēre: Plato autem mirabilis apud Græcos, tanquam & honestate vitæ præcedens: & virtute sermonum & persuasione philosophię cunctos excellens, ab his, qui sibi videntur præstantes, in rebus ciuilibus, perpetuò pene illuditur, cauillisque comicis traducitur. cùm vtique qui illius verba considerauerit, frequenter & facilè reperiat, quæ etiam consuetudini plurimorum proxima esse noscuntur. Ipse siquidem Plato confessus est, quia veram de Deo opinionem propter ignorantiā plebis proferre securum non est. Sed Platonis quidem verba vana esse putant, & multa licencia composita atque conscripta: maximè verò legislationem Lycurgi mirantur. Spartam cuncti concelebrant, quoniam in illius legibus plurimo tempore perduraui. Ergo hoc manifestum virtutis indicium est, in legibus permanere. Si verò Lacedæmonios admirantur, illorum tempus conferant, cùm ampliùs duobus millibus annorum nostræ reipub. & super hæc sciant, quoniam Lacedæmonij quidem omni tempore quo habuēre libertatem, perfectè visi sunt custodisse leges: cùm verò circa eos factæ sunt fortunæ mutationes, pene cūctatū legum obliti sunt. Nos autem multis casibus euolutis propter regum Asiæ mutationes, neque in nouissima mala veniētes, à legib. sumus alienati: non vacationis, nec epulationis causa seruātes eas: quādo si quis considerare voluerit, multo ampliori testimonio maiores excubias & labores nobis quā Lacedæmoniis videbit impositos. Illi siquidē neq; operātes terrā, neq; circa opificia exercitium habētes, sed ab omni operatione remissiores, pingues, & corpore pulchri in ciuitate degebant, aliis ministris in omnibus vitæ necessariis rebus vtentes, & cibum paratum ab illis accipientes, solum opus bonum atque æquū iudicātes, quidnis facere, & pati quatenus præualerēt aduersus omnes, contra quos

ἐ μὴν ἐδὲ ὁ ὁμάλιθος στέφανος, ἀλλὰ τὸ ὑφ' ἑβάλλον ἅπαντα τὰ γήϊνα, καὶ θεῦ ἐγγὺς τὸ φίλον ἐστί. καὶ γὰρ τὸ θεοφιλῆς ἀνδρὸς τοιαύτη ἡ ἀνακήρυξις. ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ἕκαστος ἀμπὶ τὸ συνειδὸς ἔχων μάρτυρα πεπίσθαι, τὸ μὴ νομοθέτου προφητεύσαντος, τὸ δὲ θεῦ τὴν πίστιν ἐχυραὶ παρεχηκότος, ὅτι τοῖς τοῖς νόμοις ὁμαφυλάξασι, κἂν εἰ δέοι θνήσκειν ὑφ' αὐτῶν, προθύμως ὑποθανεῦσιν, ἔδωκεν ὁ θεὸς, γλυκέαν τε πάλιν καὶ βίον ἀμείνω λαβεῖν ἐκ πρεσβοπῆς. ὤκνεν δ' αὖ ἐγὼ νῦν ταῦτα γράφειν, εἰ μὴ ὁμαφῶν ἔργων λῶ ἅπασι φανερὸν, ὅτι πολλοὶ καὶ πολλάκις ἤδη τῶν ἡμετέρων, πρὸς τὸ μηδὲ ῥῆμα μόνον φθέγξασθαι παρὰ τὸν νόμον. πάντα παθεῖν γενναίως ὑπέστησαν, κἂν τέ τι μὴ συμβεβήκοι γνώριμον ἡμῖν τὸ ἔθνος ἅπασιν ἀνθρώποις ὑπάρχειν κἂν φανερὰ καὶ τὸν ἐθελούσιον ἡμῖν τοῖς νόμοις ἀκολουθίαν, εἰ συγγραφεῦς λέγων αὐτὸς ἀνεγίνωσκε τοῖς ἕλλησιν, ἤτε γε περιτυχεῖν ἔξω τῆς γενομένης γῆς ἔφασκεν ἀνθρώποις, τοιαύτην μὲν ἔχουσι δόξαν περὶ θεῦ. τοιούτοις δὲ νόμοις πολλὴν ἀγῶνα βεβαίως ἐμμεμενηκόσι, πάντας ἂν οἶμαι θαυμάσαι διὰ τὰς συνεχεῖς παρ' αὐτοῖς μεταβολάς. ἀμέλει τὸν γράψαι παρ' ἕλλησι πολιτείας καὶ νόμους ὑπεχθρησάντων, ὡς θαυμαστῶν καὶ συνεχῶς κατηγοροῦσι, φάσκοντες αὐτοὺς λαβεῖν ἀδυνάτους ὑποθέσεις. καὶ τοὺς μὲν ἄλλους παραλείπω φιλοσόφους, ὅσοι τι τοιοῦτον ἐν τοῖς συγγράμμασιν ἐπραγματεύσαντο. πλάτων δὲ θαυμαζόμενος παρὰ τοῖς ἕλλησιν, ὡς καὶ σεμνότητι βίου διενεγκών, καὶ δυνάμει λόγων καὶ πθοῖ πάντας ὑπαράς τοὺς ἐν φιλοσοφίᾳ γεγονότας, ὑπὸ τῶν φασκόντων δεινοὺς εἶναι τὰ πολιτικὰ, μικρῶς δεῖν χλευαζόμενος καὶ κωμωδούμενος διατελεῖ. καὶ τὰ ἐκείνου σκοπῶν, συχνά τις ἂν εὕροι ῥᾴονα ὄντα καὶ τῆς πολλῶν ἀπὶ συνηθείας. αὐτὸς δὲ πλάτων ὡμολόγησεν, ὅτι τὴν ἀληθῆ περὶ θεῦ δόξαν εἰς τὴν τῆς ὄχλων ἄγνοιαν ἐκ λῶ ἀσφαλὲς ἐξενεγκεῖν. ἀλλὰ τὰ μὲν πλάτωνος νόμοις τινὰς εἶναι καινοὺς νομίζουσι καὶ πολλὴν ἐξουσίαν κεκαλλιγραφημένους. μάλιστα δὲ τῆς νομοθετῆς λυκοῦργον τε θαυμάζουσι καὶ τὴν ἀπαρτίαν ἅπαντες ὑμνοῦσιν, ὅτι τοῖς ἐκείνου νόμοις ὑπὸ πλεῖστον χρόνον διέμεινεν. ἐκοῦν τοῦτο τε ὡμολογήσθω τεκμήριον ἀρετῆς εἶναι, τὸ πείθεσθαι τοῖς νόμοις. οἱ δὲ λακεδαιμονίοις θαυμάζοντες, τὸν ἐκείνων χρόνον ἀνὰ πρὸ δισχιλίους ἔτεσι τῆς ἡμετέρας πολιτείας. καὶ προσέτι λογιζέσθωσαν, ὅτι λακεδαιμόνιοι μὲν ὅσον ἐφ' ἑαυτῆς φρόνον εἶχον τὴν ἐλευθερίαν, ἀκριβῶς ἔδοξαν τοῖς νόμοις διαφυλάττειν. ἐπεὶ μὴν περὶ αὐτοὺς ἐγένοντο μεταβολαὶ τῆς τύχης, μικροῦ δεῖν ἁπάντων ἐξελάθοντο τῶν νόμων. ἡμεῖς δ' ἐν τύχαις πυκναῖς γεγονότες, διὰ τὰς τῶν βασιλευσάντων τῆς ἀσίας μεταβολὰς, οὐδὲ ἐν τοῖς ἐσχάτοις τῶν δεινῶν τοὺς νόμους προέσθεμεν, οὐ ἀργίας οὐδὲ τρυφῆς αὐτοὺς χάριν προτιμήσαντες. ἀλλ' εἴ τις ἐθέλει σκοπεῖν, πολλῷ πνι τῆς δοκούσης ὑπερτέρα θαι λακεδαιμονίοις μαρτυρίας, πείζονας ἄθλους καὶ πόνους ἡμῖν ὑπεθέντας. οἱ μὲν γὰρ μήτε γῆν ἐργαζόμενοι, μήτε περὶ τέχνας πονοῦντες, ἀλλὰ πάσης ἐργασίας ἄφετοι λιπαροὶ, καὶ τὰ σώματα πρὸς κάλλος σκοποῦντες, ὑπὸ τῆς πόλεως δίπνον ἄλλοις ὑπηρέταις πρὸς ἅπαντα τὰ τοῦ βίου χρώμενοι, καὶ τροφὴν ἑτοίμην παρ' ἐκείνων λαμβάνοντες. ἐφ' ᾧ δὴ τοῦτο μόνον τὸ καλὸν ἔργον καὶ φιλάνθρωπον, ἅπαντα πράττειν καὶ πάσχειν ὑπομένοντες, τὸ κρατεῖν πάντων ἐφ' ἑς

αὐ σρα-

καὶ στρατεύωσιν. ὅτι δὲ μηδὲ τοῦτο κατόρθωσαν ἐῶ λέ- A
γειν. εἰ γὰρ καθ' ἕνα μόνον, ἀλλὰ πολλοὶ πολλάκις ἀθρόως
τῆς τοῦ νόμου προσταγμάτων ἀμελήσαντες, αὐτοὺς μὲν τῶν
ὅπλων παρέδοσαν τοῖς πολεμίοις. ἆρ' οὖν καὶ παρ' ἡμῖν
οὐ λέγω τοσούτους, ἀλλὰ δύο ἢ τρεῖς ἔγνω τις προδότας
γενομένους τῆς νόμων. οὐχὶ τὸν ῥᾷστον ἐκεῖνον λέγω, τὸν
συμβαίνοντα τοῖς μαχομένοις, ἀλλὰ τὸν μετὰ λύμης
τῆς σωμάτων, ὁποῖος εἶναι δοκεῖ παντων χαλεπώτατος;
ὡς τ' ἐγὼ νομίζω τινὰς κρατήσαντας ἡμῶν, οὐχ ὑπὸ B
μίσους προσφέρεσθαι ὡς ὑποχειρίοις, ἀλλ' ὡς θαυμαστόν τι θέαμα βουλομένους ἰδεῖν, εἴ τινές εἰσιν ἄνθρωποι, οἱ μόνον εἶναι κακὸν αὐτοῖς πεπεισμένοι, εἰ πράξαί τι παρὰ τοὺς ἑαυτῶν νόμους, ἢ λόγον εἰπεῖν παρ' ἐκείνους παραβιασθεῖεν. οὐ χρὴ δὲ θαυμάζειν εἰ πρὸς θάνατον ἀνδρείως ἔχομεν ὑπὲρ τῶν νόμων παρὰ τοὺς ἄλλους ἅπαντας. οὐδὲ γὰρ τὰ ῥᾷστα δοκοῦντα τῶν ἡμετέρων ὀλιγωρεῖν σωμάτων, ἄλλοι ῥᾳδίως ὑπομένουσιν, C
αὐτουργίαν λέγω καὶ τροφῆς λιτότητα. καὶ τὸ μηδὲν εἰκῇ, μηδ' ὡς ἔτυχεν ἕκαστος ὑποπεθυμηκὼς φαγεῖν ἢ πιεῖν. ἢ σιωκοσία προελθεῖν ἢ πολυτελείᾳ. καὶ πάλιν ἀρχίας ὑπομεῖναι τάξιν ἀμετακίνητον. ἀλλ' οἱ τοῖς ξίφεσιν ὁμόσε χωροῦντες, καὶ τοὺς πολεμίους ἐξ ἐφόδου ζεπόμενοι, τοῖς προστάγμασι τοῖς περὶ διαίτης οὐ ἀντιβλέψειαν. ἡμῖν δὲ πάλιν ἐκ τοῦ περὶ ταῦτα τῷ νόμῳ πειθαρχεῖν ἡδέως κἀκεῖ φέρειν ὑπιδείκνυσθαι τὸ γενναῖον. εἶτα λυσίμαχοι καὶ μόλωνες, καὶ τοιοῦτοί τινες D
ἄλλοι συγγραφεῖς, ἀδοκίμασοι σοφισταί, μειρακίων ἀπατεῶνες ὡς πάνυ ἡμᾶς φαυλοτάτους ἀνθρώπων λοιδορεῖν. ἐγὼ δ' οὐκ αὐ βουλόμην περὶ τῶν παρ' ἑτέροις νομίμων ἐξετάζειν· τὰ γὰρ αὐτῶν ἡμῖν φυλάττειν πάτριόν ἐστιν, οὐ τῶν ἀλλοτρίων κατηγορεῖν. καὶ περί γε τοῦ μήτε χλευάζειν μήτε βλασφημεῖν τοὺς νομιζομένους θεοὺς παρ' ἑτέροις, αὐτίκρυς ἡμῖν ὁ νομοθέτης ἀπείρηκεν, αὐτῆς ἕνεκα προσηγορίας τοῦ θεοῦ. τῶν δὲ κατηγό- E
ρων διὰ τῆς αὐτοπαθείας ἡμᾶς ἐλέγχειν οἰομένων, οὐχ οἷόν τε καταστοχάζειν, ἄλλως τε καὶ τοῦ λόγου μέλλοντος οὐχ ὑφ' ἡμῶν ἐλεγχθήσεσθαι νεῦ αὐτὸν σωιτιθέντων, ἀλλ' ὑπὸ πολλῶν εἰρημένου καὶ λίαν δοκιμωτάτου. τίς γὰρ τῶν παρὰ τοῖς ἕλλησιν ὀλίγου σοφίᾳ τεθαυμασμένων οὐκ ὀλιγωρήκεν. καὶ ποιητῶν τοῖς ὀλιγαρχικοῖς, καὶ νομοθετῶν τοῖς μάλιστα πεπεισμένοις, ὅτι τοιαύτας δόξας περὶ θεῶν ἐξ ἀρχῆς τοῖς πλήθεσιν ἐγκατέ- F
σπειραν, ἀριθμῷ μὲν ὁπόσους αὐ αὐτοὶ θελήσουσιν ἀποφαίνεσθαι, ἐξ ἀλλήλων δὲ γενομένους, καὶ κατὰ παντοῖοι τόποις γενέσεων. τούτοις δὲ καὶ διαιρεῦντες τόποις ἢ διαίτας, ὥσπερ τῶν ζώων τὰ γένη, τοὺς μὲν ὑπὸ γῆν, τοὺς δὲ ἐν θαλάττῃ, τοὺς μὲν τοι φρεσβυτάτους αὐτῶν ἐν ταρτάρῳ δεδεμένους. ὅσοις δὲ τὸν οὐρανὸν ἀπονεῖμαν, τούτοις πατέρα μὲν τῷ λόγῳ, τύραννον δὲ τοῖς ἔργοις καὶ δεσπότην ἐφιστάντες, καὶ διὰ τοῦτο συνιστάμενον ἐπιβουλὴν ἐπ' αὐτὸν, ὑπὸ γυναικὸς καὶ ἀδελφῶν καὶ θυγατρός, οὐ ἐκ τῆς ἑαυτοῦ κεφαλῆς ἐγένησεν, ἵνα δὴ συλλαβόντες αὐτὸν καθείρξωσιν, ὥσπερ αὐτὸς ἐκεῖνος τὸν πατέρα τὸν ἑαυτοῦ. ταῦτα δικαίως μέμψεως πολλῆς ἀξιοῦσιν οἱ φρονήσει διαφέροντες. καὶ πρὸς τούτοις καταγελῶσιν εἰ τῶν θεῶν τοὺς μὲν ἀγένειοις καὶ μειράκια, τοὺς δὲ πρεσβυτέρους καὶ γενειῶντας

bella susciperent: quod autem ne hoc quidem adipisci potuerunt, omitto dicere. Non enim singuli solummodo, sed multi frequenter eorum subitò legis præcepta negligentes, semetipsos cum armis hostibus tradidêre. Putásne & apud nos, non dico tanti, sed duo vel tres agniti sunt proditores effecti legum, vel mortem formidátes, non dico illam facilè, quæ solet præliantibus euenire: sed eam quæ cum multa corporum afflictione, & multa crudelitate videtur accidere. Quam (vt ego puto) quidam præualentes nobis non per odium subiectis imposuêre, sed admirandum quoddam spectaculũ videre volentes, si qui sunt homines, qui vnum tantummodo credant esse pessimum, si agere quicquam extra leges suas vel sermones apud eos dicere compellantur. Non tamen mirari decet, si mortẽ fortissimè toleramus pro legibus, & vltra alios vniuersos. Nõ enim quæ leuia videntur nostris studijs alij facilè patiuntur, hoc est operationem, cibíq; simplicitatem, & vt nihil fortuito, neque quod quisq; desiderat vescatur aut bibat, aut ad cõcubitum quemlibet accedat, aut splendidè vestiatur, aut sine nobilitate vocet. Sed illud attendendum est, si gladiis vtentes, & hostes ab inuasione fugantes, præcepta legis circa cibos sustinere possunt. Nobis verò gratum est propter hæc legibus obedire, & in illis fortitudinis specimen ostendere. Eant nunc Lysimachi & Molones, & quidam huiusmodi alij scriptores, improbi sophistæ, adolescentum deceptores, & quasi prauissimis nobis derogare contendant, Ego sanè nolim de legibus alienis examinatiouem facere. Noster enim mos est propria custodire, non aliena potiùs accusare. Et vt neque ridere neque blasphemare debeamus eos, qui apud alios putantur dij, apertè nobis legislator interdixit propter ipsam appellationẽ. De accusatoribus autem per obiectiones suas nos increpare volentibus, tacendum non est, cùm vtique non à nobis nunc sermo compositus eos arguere videatur, sed à multis probabiliter iam præmissus. Quis igitur eorum, qui apud Græcos sapientia sunt mirabiles, non redarguit nobilissimos poëtas & præcipuè legislatores, quoniam huiusmodi sectas de deis ab initio populis inseruêre, dicentes eos numero quidem quantos ipsi voluêre, ex alterutris verò & diuersis natiuitatibus procreatos? Hos autem diuidentes locis & habitaculis, tanquam genera animalium, alios quidem sub terra, alios in mari, seniores autẽ eorũ in tartaris vinctos esse dixêre: quibus verò attribuêre cœlũ, his sermone quidẽ patrẽ, operibus autem tyrannum atque dominum superposuêre. Propterea aduersus eum constituêre insidias per vxorem, & fratrem, & filiam, quam ex eius capite fingunt generatam, vt alligantes eum appenderent, sicut ipse suum dicitur patrem. Hæc iustè accusatione digna conqueruntur, qui sapientiæ virtute præcellunt. Hi super hæc deridentes adiiciunt: Si deorum aliquos quidem ephebos & adolescentes, alios autem seniores & barbatos esse credendum, alios constitutos super artes, & quendam fabrũ, aliam verò textricem, aliũ verò peregri-

εἶναι χρὴ δοκεῖν. ἄλλους δὲ τετάχθαι πρὸς τὰς τέχνας, χαλκεύοντά τινα, τινὶ δὲ ὑφαίνουσαν, τὸν δὲ πολι-

nantem, & cum hominibus contendentem, alios autem citharizantes, aut arcu gaudentes: deinde inter alteruttros seditiones effectas, & propter homines contentiones constitutas, vt non solùm inter se alij aliis manus immitterent, sed etiam ab hominibus vulnerati lugerent, maláque perferrent: & quod super omnia est luxuriosius, si intemperantia permixtionis vterentur: quomodo nõ erit incongruum amores & concupiscentias ad vniuersos attinere, simul masculos & ad fœminas. Deinde fortissimus & primus eorum pater, seductas à semetipso, impræg natásq; mulieres, diruptas submersásque spernit: & eos qui ex eo sunt nati neque liberare potest, fato constrictus, neque sine lacrymis eorum perferre mortes. Bona sunt hæc, & his alia consequentia, id est adulteria in cælo visa, & sic impudenter à diis celebrata, vt iam alij inuidere se profiterentur in tali fœditate vincto. Quid enim alij facturi non essent, dum neque senior atque rex valuisset impetum suum à mulierum permixtione retinere? Alij verò seruientes hominibus, & nunc quidem ædificantes causa mercedis, nunc verò pascentes: alij autem malignorum modo infero carcere colligati. Quem igitur sapientium talia non accendant, vt hæc componentes redarguat, & multam stultitiam his credentium reprehendat? Alij verò & terrorem quendam vel metum, necnon & rabiem, atque seductionem, omnésque pessimas passiones in Dei natura fingere præsumpsêre. Et horum quidem nobilioribus etiam ciuitates sacrificare suasêre. Siquidem in multa necessitate consistunt, vt quoidam deorũ putent bonorum esse largitores, alios autem vocent aduersarios, quando eos veluti malignissimos homines muneribus atque donis placare contendunt, magnum quoddam malum se suscepturos ab eis existimantes, nisi mercedem eis studiosè præbuerint. Quæ igitur causa est tantæ huius iniquitatis atque delicti circa Deum? Ego quidem arbitror, eo quòd neque veram Dei naturam ab initio eorum legislatores agnouerint, neque quantum percipere potuêre; perfectam sententiam diffinientes reip. tradidêre: sed velut aliud quiddam vilius neglexerunt, dantes potestatem poetis, vt quos vellent deos introducerent hæc omnia patientes: rhetoribus verò vt de repub. scriberent, & de peregrinis diis decreta proferrent. Sed etiam pictores & plastæ in hoc apud Græcos multam habuêre potestatem, vt vnusquisque formam quam vellet secũdùm modum suæ opinionis exponeret, alius quidem ex luto quod vellet fingens, alius verò pingens. Opifices itaque qui maximè putantur esse præcipui, ebur & aurum habent, ad hoc suæ semper nouitatis argumentum. Proinde, apud eos priores quidem dij florentes honoribus, senuerunt: alij verò noui clàm introducti, religione potiuntur: & templorum alia quidẽ desolata, alia verò nuper secũdum hominum voluntatem ędificantur: cùm contrà oporteat opinionẽ de Deo, eúq; culturã immobili religione seruare. Apollonius siquidem Molon

μῶντα, καὶ μὴ ἀνθρώπων μαχόμενον, τοὺς δὲ κιθαρίζοντας, ἢ τόξοις χαίροντας. εἶτ' αὐτοῖς ἐγκοπομένας πρὸς ἀλλήλους στάσις, καὶ διὰ ἀνθρώπων φιλονεικίας, μέχρι τοῦ μὴ μόνον ἀλλήλοις τὰς χεῖρας προσφέρειν, ἀλλὰ καὶ ὑπὸ ἀνθρώπων τραυματιζομένους ὀδύρεσθαι καὶ κακοπαθεῖν. τὸ δὲ πάντων ἀσελγέστερον, τὸ διὰ τὰς μίξεις ἀκρασίαν καὶ τοὺς ἔρωτας, πῶς ἂν ἄτοπον μικροῦ δεῖν ἅπασι προσάψαι, καὶ τοῖς ἄρρεσι τῶν θεῶν καὶ τῶν θηλείαις. εἶθ' ὁ γηγενάστατος καὶ πρῶτος αὐτὸς ὁ πατὴρ τὰς ἀπατηθείσας ὑπ' αὐτοῦ καὶ γηγενείας ἐγκύους, καθειργνυμένας καὶ καταποντιζομένας περορᾷ, καὶ τοὺς ἐξ αὐτοῦ γεγονότας οὔτε σώζειν δύναται, κρατούμενος ὑπὸ τῆς εἱμαρμένης, οὔτ' ἀδακρυτὶ τοὺς θανάτους αὐτῶν ὑπομένει. καλά γε ταῦτα καὶ τοῖς ἄλλοις ἐπόμενα, μοιχείας μὲν ἐν οὐρανῷ βλεπομένας ἔτους αἰσχυνόντος ὑπὸ τῶν θεῶν, ὥστε τινὰς καὶ ζηλοῦν ὁμολογεῖν τοὺς ἐπ' αὐτῇ δεδεμένους. τί γὰρ ἂν ἐμέλλον, ὁπότε μηδὲ ὁ πρεσβύτατος καὶ βασιλεὺς ἐδυνήθη τὸν πρὸς τὴν γυναῖκα μίξεως ὑπερχεῖν τὸν ὁρμῶν, ὅσον γοῦν εἰς τὸ δωμάτιον ἀπελθεῖν. οἱ δὲ δὴ δουλεύοντες τοῖς ἀνθρώποις θεοὶ, καὶ τοῦ μὲν οἰκοδομοῦντες ὑπὲρ μισθοῦ, τοῦ δὲ ποιμαίνοντες, ἄλλοι δὲ ἐπόπτον κακούργων ἐν χαλκῷ δεσμωτηρίῳ δεδεμένοι τινὰ τῶν εὐφρονούντων ἐν αὐτοῖς παρεξωμύειαν, καὶ τοῖς ταῦτα συνθεῖσιν ὑπεπλήξαι, καὶ πολλὴν ἀνήθειαν κατεγνῶναι τῶν παρεμμένων. οἱ δὲ καὶ δεῖμον τινὰ καὶ φόβον, ἤδη δὲ λύσσαν καὶ ἀπάτην, καὶ τὰ μὲν ἐκ τῶν κακίστων παθῶν εἰς θεοῦ φύσιν καὶ μορφὴν ἀνέπλασαν. τοῖς δὲ ἐπιφανεστέροις τούτων καὶ θύειν τὰς πόλεις ἔπεισαν. τοσαῦτα γὰρ εἰς πολλὴν ἀνάγκην καθίστανται, τοὺς μὲν τινας τῶν θεῶν νομίζειν δοτῆρας ἀγαθῶν, τοὺς δὲ καλεῖν ἀποτροπαίους. εἶτα δὲ τούτοις ὥσπερ τοῖς πονηροτάτοις τῶν ἀνθρώπων χάριτι καὶ δώρεσι δωροσίοντες, μέγα τι λήψεσθαι κακὸν ὑπ' αὐτῶν προσδοκῶντες, εἰ μὴ μισθὸν αὐτοῖς παρέχοιεν. τί τοίνυν τὸ ἄρρον τῆς τοσαύτης ἀνομαλίας, καὶ περὶ τὸ θεῖον πλημμελείας; ἐγὼ μὲν ὑπολαμβάνω, τὸ μήτε τὴν ἀληθῆ τοῦ θεοῦ φύσιν ἐξ ἀρχῆς συνιδεῖν αὐτῶν τοὺς νομοθέτας. μηδ' ὅσον καὶ λαβεῖν καταμαθεῖν, ἀκριβῆ γνῶσιν διορίσαντας, πρὸς τοῦτο ποιήσασθαι τὴν ἄλλην τάξιν τοῦ πολιτεύματος. ἀλλ' ὥσπερ ἄλλό τι τῶν φαυλοτέρων ἐφῆκαν, τοῖς μὲν ποιηταῖς οὓς τινας αὐτοὶ βούλονται θεοὺς εἰσάγειν, πάντα πάσχοντας, τοῖς δὲ ῥήτορσι πολιτογραφεῖν κατὰ ψηφισμάτων ξένων θεῶν τὸν ὑπερπόδιον. πολλῆς δὲ καὶ ζωγράφοι καὶ πλάσται τῆς εἰς τοῦτο παρὰ τῶν ἑλλήνων ἐπήλαυσαν ἐξουσίας, αὐτὸς ἕκαστος τινὰ μορφὴν ὑπνοῶν. ὁ μὲν ἐκ πηλοῦ πλάττων, ὁ δὲ γράφων. οἱ δὲ μάλιστα θαυμαζόμενοι τῶν δημιουργῶν, τὸν ἐλέφαντα καὶ τὸν χρυσὸν ἔχουσι τῆς ἀεὶ καινουργίας τὴν ὑπόθεσιν. καὶ τὰ μὲν τῶν ἱερῶν ἐν ἐρημίᾳ παντελῶς εἰσιν, τὰ δ' ἐπιθειασούσα καθαρόσεσι παντοδαπαῖς ἐπικοσμούμενα. εἶθ' οἱ μὲν πρότερον ἐν τῇ τιμῇ ἀκμάσαντες θεοὶ γεγηράκασιν. οἱ δὲ ὑπακμάζοντες τούτων ἐν δευτέρᾳ τάξει ὑποβέβληνται. οὕτω γὰρ δυσημότερον λέγειν. ἄλλοι δὲ καινοί τινες εἰσαγόμενοι θρησκείας τυγχάνουσιν, ὡς ἐν παρεκβάσει ὧν προείπομεν τοὺς τόπους ἐρημωθέντας καταλιπεῖν. καὶ τῶν ἱερῶν τὰ μὲν ἐρημίᾳ, τὰ δὲ νεωστὶ καὶ τῶν ἀνθρώπων βούλησιν ἕκαστος ἱδρύεται, δέον τὴν αὐτὴν τῶν θεῶν δόξαν αὐτοῖς, καὶ τὸν πρὸς αὐτὸν τιμὴν ἀμετακίνητον διαφυλάττειν. ἀπολλώνιος μὲν οὖν ὁ μόλων τῶν ἀνθρ-

τῶν αὐτῶν εἰς ἓν τεθυφωμένων. τοὺς μέντοι καὶ ἀληθέα ἐν τοῖς ἑλληνικοῖς φιλοσοφήσαντας, οὔτε τὴν εἰρημένων οὐδὲν διέλαθεν, οὔτε τὰς ψυχρὰς προφάσεις τῆς ἀλληγορίας ἠγνόησαν. διὸ ὅπερ τῶν μὲν εἰκότως κατεφρόνησαν. εἰς ἣν τὴν ἀληθῆ καὶ φρέπουσαν περὶ τοῦ θεοῦ δόξαν ἡμῖν συνεφώνησαν. ἀφ' ἧς ὁρμηθεὶς ὁ πλάτων οὔτε τὴν ἄλλων οὐδένα ποιητὴν φησὶν δεῖν εἰς τὴν πολιτείαν παραδέχεσθαι, καὶ τὸν ὅμηρον διφήμως ἀποπέμπει, στεφανώσας μέλιτι αὐτὸν καὶ χρίσας, ἵνα δὴ μὴ τὴν ὀρθὴν δόξαν περὶ θεῶν τοῖς μύθοις ἀφανίσειεν. μάλιστα δὲ πλάτων μιμεῖται τὴν ἡμέτερον νομοθέτην, καὶ τὸν μηδὲν ἔτι παρὸν δόμα παρεῖναι τοῖς πολίταις, ὡς τὸ παντὰς ἀκριβῶς τοὺς νόμους διδασκεῖν. καὶ μὴν καὶ περὶ τὸν μὴ δεῖν ὡς ἔτυχεν ὑπεμίγνυσθαι πινὰς ἔξωθεν, ἀλλ' εἶναι καθαρὰν τὴν πολιτείαν καὶ ἐμμένοντων τοῖς νόμοις φρουρήσειν. ὧν οὐδὲν λογισάμενος ὁ μόλων ἀπολλώνιος, ἡμῶν κατηγόρησεν. ὅτι μὴ παραδεχόμεθα τοὺς ἄλλοις παρηκολουθηκότας δόξαις περὶ θεῶν. μὴ δὲ κοινωνεῖν ἐθέλομεν τοῖς καθ' ἑτέραν συνήθειαν βίον ζῶν παρεμμένοις. ἀλλ' οὐδὲ τοῦτ' ἐστὶ ἴδιον ἡμῶν. κοινὸν δὲ πάντων, οὐχ ἑλλήνων δὲ μόνων, ἀλλὰ καὶ τῶν ἐν τοῖς ἕλλησιν δοκιμωτάτων. λακεδαιμόνιοι δὲ καὶ ξενηλασίας ποιούμενοι διετέλουν, καὶ τοῖς αὐτῶν ἀποδημεῖν πολίταις οὐκ ἐπέτρεπον, διαφθορὰν ἐξ ἀμφοῖν ὑποροῶμενοι γιγνόσθαι περὶ τοὺς νόμους. ἐκείνοις μὲν οὖν τάχα δυσκολίας τὴν ὀνειδίσειεν ἂν εἰκότως· οὐδενὶ γὰρ ἔστι τῆς πολιτείας, οὔτε τῆς παρ' αὐτοῖς μετεδίδοσαν διαφθορᾶς. ἡμεῖς δὲ τὰ μὲν τῶν ἄλλων ζηλοῦν οὐκ ἀξιοῦμεν· τοῖς μέντοι μετέχειν τῶν ἡμετέρων βουλομένοις ἡδέως δεχόμεθα· καὶ τοῦτο αὐ εἴη τεκμήριον οἶμαι φιλανθρωπίας ἅμα καὶ μεγαλοψυχίας. ἐῶ περὶ λακεδαιμονίων ὅτι πλείω λέγειν. οἱ δὲ κοινὴν εἶναι τὴν ἑαυτῶν δόξαντες πόλιν ἀθηναῖοι, πῶς περὶ τούτων εἶχον ἀπολλώνιος ἠγνόησεν, ὅτι τοῖς ῥήμασι μόνον παρὰ τοῖς ἐκείνων νόμοις φθεγξαμένοις περὶ θεῶν, ἀπαραιτήτως ἐκόλασαν. τίνος γὰρ ἕτερον χάριν σωκράτης ἀπέθανεν. οὐ γὰρ δὴ παρεδίδου τὴν πόλιν τοῖς πολεμίοις, οὐδὲ τὰ ἱερὰ ἐσύλησεν οὐδέν, ἀλλ' ὅτι καινοὺς ὅρκους ὤμνυεν, καί τοι δαιμόνιον αὐτὸ σημαίνειν ἔφασκεν, ἢ διαπαίζων ὡς ἔνιοι λέγουσι, διὰ ταῦτα κατεγνώσθη κώνειον πιὼν ἀποθανεῖν. διὰ δὲ διαφθείρειν τοὺς νέους ὁ κατήγορος αὐτὸν ἠπάτα, τὴν πατρίδα πολιτείας καὶ τῶν νόμων ὅτι παρῆν αὐτοὺς καταφρονεῖν. σωκράτης μὲν οὖν πολίτης ἀθηναίων τοιαύτην ὑπέμεινε τιμωρίαν. ἀναξαγόρας δὲ κλαζομένιος ἦν, ἀλλ' ὅτι νομιζόντων ἀθηναίων τὸν ἥλιον εἶναι θεόν, ὁ δὲ αὐτὸν ἔφη μύλον εἶναι διάπυρον, θανάτου αὐτὸν παρ' ὀλίγας ψήφοις κατέγνωσαν. καὶ διαγόρα τῷ μηλίῳ τάλαντον ἐπεκήρυξαν, εἴ τις αὐτὸν ἀνέλοι, ἐπεὶ τὰ παρ' αὐτοῖς μυστήρια χλευάζειν ἐλέγετο. καὶ πρωταγόρας εἰ μὴ θᾶττον ἔφυγε, συλληφθεὶς ἂν ἐτεθνήκει, γράψαί τι δόξας οὐχ ὁμολογούμενον τοῖς ἀθηναίοις περὶ θεῶν. τί δὲ δεῖ θαυμάζειν εἰ περὶ ἄνδρας οὕτως ἀξιοπίστους διετέθησαν, οἵ γε μηδὲ γυναικῶν ἐφείσαντο; νεῶν μὲν γὰρ τὴν ἱέρειαν ἀπέκτειναν, ἐπεί τις αὐτῆς κατηγόρησεν, ὅτι ξένους ἐμύει θεοῖς, νόμῳ δὲ οὐ τοῦτο παρ' αὐτοῖς κεκωλυμένον, καὶ τιμωρία κατὰ τὴν ξένον εἰσαγόντων θεὸν ἄρειον θάνατος. οἱ δὲ τοιούτῳ νόμῳ

A vnus fuit stultorum atque tumentiũ. Eos autem qui verè in Græco philosophati sunt, neque prædictorum aliquid latuit, neque frigidas allegoriæ causas ignorauêre. quapropter illos quidem iustè spreuêre, & circa veram decentémque circa Deum opinionem nobis fuêre concordes. Quod Plato respiciens, neque vllum quemplam poëtarum dicit in repub. esse suscipiendum: & Homerum honorificè amouet, coronatum & vnguento delibutum, ne rectam opinionem de Deo fabulis fortè destrueret. Præcipuè namque Plato nostrum legislatorem imitatus est, in hoc quoq; quod illud præcipuè suis ciuibus imperauit, vt omnes perfectè ediscerent leges, & ne fortuitò aliquid extraneorum ciuibus miscereturn, sed esset pura respublica, & in legum custodia perduraret.

B

Horum nihil cogitans Apollonius Molon, nos vòluit accusare, quoniam non recipimus eos, qui aliis sunt opinionibus præoccupati: neque communicari patimur eis, qui alia vitæconsuetudine degunt: cum neque hoc proprium nostrum sit, sed commune cunctorum, non modò Græcorum, sed etiam qui inter Græcos cautissimi fuisse noscuntur. Lacedæmonij namque peregrinos etiam expellebant, & suos ciues peregrinari nõ sinebant, corruptionem extra leges ex vtroque metuentes. Illorum igitur citius sæuitiam poterit quilibet arguere, qui nulli neque conuersationis neque cohabitationis suæ participationem exhibebãt. Nos autem aliorum quidem res zelare non dignamur: participari verò cupientes quæ sunt nostra libenter suscipimus: quod vtique reor iudicium magnanimitatis atque clementiæ. Sed desino iam de Lacedæmoniis amplius disputare. Athenienses verò, qui communem esse suam gloriantur omnibus ciuitatem, quomodo de his rebus habuerint, Apollonius ignorauit. Hi namque vel verbo solummodo, præter illorum legem, de diis loquentes, ineuitabiliter punierunt. Cuius enim rei gratia Socrates est mortuus? non enim hostibus tradidit ciuitatẽ, neque templa vastauit. sed quia noua iuramenta iurauit, & quoddam dæmonium significasse referebat, seriò seu ludens, sicuti quidam dicunt, propter hoc cicutæ poculo morte mulctatus est. Insuper etiam corrumpere iuuenes eum accusator aiebat, & conuersationem patriæ legésque contemnere. Et Socrates quidam ciuis Atheniensis, huiusmodi tormenta sustinuit. Anaxagoras autem Clazomenius fuit. Et quia existimantibus Athenienfibus solem esse Deum, ille eum saxum ignitum asseruit, paucorum sententia morte damnatus est. Et aduersus Diagoram Melium talentum decreuerunt, quis occideret eum, quoniam eorum mysteria deridere ferebatur. Protagoras autem, nisi citò fugisset, comprehensus occisus fuisset, eò quod dubium de diis Athenienfium conscripsisse putabatur. Et quid oportet mirari, si circa viros fide dignos talia gessisse noscantur, qui neq; mulieribus pepercêre? Etenim sacerdotem quandam interfecerunt, quoniam eam quidam accusauit peregrinos colere deos. decretum autem aduersus eos, qui peregrinum introducerent Deum supplicium mortis inferebatur. Igitur qui tali lege

C

D

E

F

G

vtebantur, palam est, eò quòd aliorum non A
crederent esse deos. Non enim si credidissent,
seipsi fructu ex pluribus diis priuassent. Quin
& Scythæ cædibus gaudentes humanis, &
paululum differentes à bestiis, arbitrantur ta-
men sua mystetia esse custodienda: Anacharsim
sapientia mirabilem apud Græcos, aduenientem
interemerunt, quoniam videbatur
Græcorum deorum ad eos venisse plenissimus.
Multos autem & apud Persas inuenias pro ea
causa tormentis affectos. Sed palàm est, quo-
niam Apollonius Persarum legibus congaude-
bat, illósque mirabatur: quippe cùm Græ- B
ci eorum fortitudinem atque concordiam v-
nanimitatis, quam habuêre de diis, mirati
sunt, hanc scilicet fortitudinem, quam in
templis eorum cõcrematis habuerunt. Is etiam
studiorum omnium imitator extitit Persico-
rum, vxoribus alienis contumelias faciens,
filiósque excæcans. Apud nos autem mores de-
creta est, si quis vel irrationabilia animalia C
hoc modo lædat: & ab his legibus non abduce-
re neque timor potuit præpotentium pote-
statum, neque zelus eorum qui apud alios ho-
norantur. Sed neque fortitudinem ideo exer-
cemus, vt bella auaritiæ causa suscipiamus,
sed vt legum iura seruemus: & cùm alia detri-
menta mansuetè sustineamus, si quis nos de le-
gibus mouere tentauerit, tunc etiam vltra vir-
tutem rebellare contendimus, & vsque ad ca- D
lamitates nouissimas perduramus. Cur itaque
nos alienas æmulemur leges, cũ eas neq; à le-
gislatorib. suis seruatas esse videamus? Vel quo
modo Lacedæmonij non sunt ob inhospitalita-
tem reprehẽdendi, & negligentiam nuptiarum?
Elienses verò & Thebani ob coitum impuden-
tem & extra naturam cum masculis, quem
optimè atque vtiliter facere se putabant. Er-
go cum hæc ipsi omnino rebus efficerent, etiam E
suis legibus miscuêre: quod tantum aliquando
valuit apud Græcos, vt etiam diis suis mas-
culorum concubitum applicarent. eadem de-
nique ratione germanarum nuptias retulêre,
huiusmodi fatisfactionem rerum incongrua-
rum. & extra naturam pro libidine compo-
nentes. Desino nunc de suppliciis dicere, &
quantas ab initio præbuerint plurimi legisla-
tores absolutiones malignis hominibus, in
adulterio quidem pecuniarum, in corruptio- F
ne autem etiam nuptias sancientes. Quantas
autem occasiones contineant de abnegatione
pietatis, examinare longissimum est. Iam e-
nim apud plurimos olim meditatio facta est
transgrediendi leges, quod non agitur apud nos
quando propter eas & diuitiis & ciuitatibus
& bonis aliis priuati sumus. Lex autem apud
nos seruatur vsque ad mortem. Nullus verò
Iudæorum, neque si procul abeat extra pro-
uinciam, regem quamuis acerbum sic metuit,
vt vltra vllum legis videatur timere præceptum. G
Igitur si propter virtutem legum taliter erga
eas affecti sumus, concedant quoniam optimas
leges habemus. Sin verò circa prauas non leges
iudicant perdurare, quid ipsi iustissimè non
patiantur, meliores non custodientes opere
sanctiones? Quia igitur longinquitas temporis
verissima creditur omnium esse probatio, hanc
ego testem faciam virtutum legislatoris nostri,

χρώμθοι, δηλονότι τοῖς τῶν ἄλλων οὐκ ἐνόμιζον εἶναι θεός. ὁ γὰρ αὐ αὐτοῖς πλειόνων ἀπολαύειν ἐφθόνει. τὰ δ' ὅμως ἀθλιωτάτων ὤχετο καλῶς, σκύθαι τε φόνοις χαίροντες ἀνθρώπων, καὶ βραχὺ τῶν θηρίων διαφέροντες, ὅμως τὰ παρ' αὐτοῖς οἴονται δεῖν σφῶν κλέπτειν. ἐπὶ τε τῶν ἑλλήνων ὅτι σοφίᾳ θαυμαζόμενος τὴν ἀναχαρσιν, ἐπανελθόντα πρὸς αὐτοὺς ἀνεῖλον, ἐπεὶ τῶν ἑλληνικῶν θεῶν ἔδοξεν ἥκειν ἀκριβέστατος. πολλοὺς δὲ καὶ παρὰ πέρσαις αὐτῆς δίκης καὶ διὰ τὴν αὐτὴν αἰτίαν κεκολασμένους. ἀλλὰ δηλονότι τοῖς περσῶν ἐχαιρεν νόμοις ὁ ἀπολλώνιος. κἀκείνους ἐθαύμαζεν ὅτι τὴν ἀνδρίας αὐτῶν ἀπηλαυσαν οἱ ἕλληνες, καὶ τὴν ὁμογνωμοσύνης, ἧς εἶχον περὶ θεῶν. ταύτης μὲν οὖν ἐν τοῖς ἱεροῖς οἷς κατέφρησαν, τῆς ἀνδρίας δεδωκὸς δίδοσθαι πρὸς μικρὸν ἐλθόντες. ἀπάντων δὲ τῶν ὁπόσα δυμάτων μιμητὴς ἐγένετο τῶν περσικῶν, γυναῖκας ἀλλοφύλας ὑβρίζων, καὶ παῖδας ἐκτέμνων. παρ' ἡμῖν δὲ θανάτος ὥρισται, κἂν ἄλογόν τις ζῶον ὕπτως ἀδικῇ, καὶ τοῦτον ἡμᾶς τῶν νόμων ἀπαγαγεῖν, οὔτε φόβος ἴσχυσε τοὺς κρατησάντων, οὔτε ζῆλος τῶν παρὰ τοῖς ἄλλοις τιμωμένων. οὐδὲ τοῦ ἀνδρίαν ἀσκήσαμεν, ὅτι τῶν πολέμοις ἀρασθαι χάριν πλεονεξίας, ἀλλ' ὅτι τῶν τοῖς νόμοις διαφυλάττειν. τὰς γοῦν ἄλλας ἐλαττόσας φράσας ἀπομένοντες, ἐπειδάν τινες ἡμᾶς τὰ νόμιμα κινεῖν ἀναγκάζωσι, τότε καὶ παρὰ δύναμιν ἀρύμεθα πολέμοις, καὶ μέχρι τῶν ἐσχάτων τὴν συμφορᾶς ἐγκαρτερεῦμεν. διὰ τὸ καὶ ζηλοῦσαι μὲν τοῖς ἑτέρων νόμοις, ὁρῶντες μήτε παρὰ τοῖς θεμένοις αὐτοὺς τετηρημένους. πῶς γὰρ οὐκ ἔμελλον λακεδαιμόνιοι μὴ τὴν ἀνεπιμίκτου καταγνωσθῆναι πολιτείας, καὶ τὴν περὶ τοὺς γάμους ὀλιγωρίας. ἠλεῖοι δὲ καὶ θηβαῖοι τῆς παρὰ φύσιν καὶ ἄγαν ἀνέδους πρὸς τοὺς ἄρρενας μίξεως. ἃ γοῦν πάλαι κάλλιστα καὶ συμφορώτατα πεφάτεν ὑπελάμβανον, ταῦτ' εἰμὴ καὶ πανταπασι τοῖς ἔργοις πεφθέγγασιν, οὐχ ὁμολογοῦσιν, ἀλλὰ καὶ τοῖς περὶ αὐτῶν νόμοις ἀπομιγνύμενα, τοσοῦτον ποτὲ παρὰ τοῖς ἕλλησιν ἰσχύσαντας, ὡς τε καὶ τοῖς θεοῖς τὰς τῶν ἀρρένων μίξεις ἐπεφήμισαν. καὶ τὸν αὐτὸν δὲ λόγον τοῖς τῶν γνησίων ἀδελφῶν γάμους, ταύτῃ ἀπολογίαν αὐταῖς τῶν ἀπόρων καὶ παρὰ φύσιν ἡδονῶν συνεπθέντες. ἐῶ νῦν περὶ τῶν τιμωριῶν λέγειν, ὅσας μὲν ἐξ ἀρχῆς ἔδοσαν οἱ πλεῖστοι νομοθέται τοῖς πονηροῖς διαλύσεις, ὅτι μοιχίας μὲν ζημίας χρημάτων, ὅτι φθορᾶς δὲ γάμους νομοθετήσαντες. ὅσας καὶ περὶ τὴν ἀσεβείας πεφάσεις περιέχουσιν ἀρνήσεως, εἰ καί τις ἐπιχειρήσειεν ἐξετάζειν. ἤδη γὰρ πολλὰ τοῖς πλείοσι μελέτη γέγονε τοῦ παραβαίνειν τοὺς νόμους. ὁ μὲν καὶ παρ' ἡμῖν, ἀλλὰ κἂν πλούτου καὶ πόλεων τῶν τῶν ἄλλων ἀγαθῶν στερηθῶμεν, ὁ γοῦν νόμος ἡμῖν ἀθάνατος διαμένει. καὶ οὐδεὶς ἰουδαίων ἔστι μαχεῖν ἔτως αὐ ἀπέλθοι τῆς πατρίδος, οὐδ' ὅτι μικρὸν φοβηθήσεται δεσπότας, ὡς μὴ περὶ σμικρὸν διδόναι τὸν νόμον. εἰ μὲν οὖν διὰ τὴν ἀρετὴν τῶν νόμων ἔτι πρὸς αὐτοὺς διακείμεθα, συγχωρησάτωσαν ὅτι κρείττους ἔχομεν νόμους. εἰ δὲ φαύλοις οὕτως ἡμᾶς ἐμμένειν ὑπολαμβάνουσι, τί οὐκ αὐ αὐτοὶ δικαίως πάθοιεν, τοὺς κρείττονας οὐ φυλάττοντες. ἐπεὶ τίνων ὁ πολὺς χρόνος πιστοῦται πάντων εἶναι δοκιμαστὴς ἀληθέστατος, τούτων αὐ ποιησαίμην ἐγὼ μάρτυρα τῆς ἡμῶν τοῦ νομοθέτου

καὶ τῆς

ἃ δ' ὑπ' ἐκείνου φήμης περὶ τοῦ θεοῦ παραδοθείσης. ἀπείρου γὰρ τοῦ χρόνου γενομένου, εἴ τις αὐτὸν παραβάλλοι τοῖς τῶν ἄλλων ἡλικίαις νομοθετῶν, παρὰ πάντων ἂν εὕροι τοῦτον. ὑφ' ἡμῶν τε διηλέγχθησαν οἱ νόμοι καὶ τοῖς ἄλλοις ἅπασιν ἀνθρώποις ἀεὶ ζῆλον ἐμπεποιήκασι. πρῶτον μὲν γὰρ οἱ παρὰ τοῖς ἕλλησι φιλοσοφήσαντες, τῆς μὲν δοκεῖν τὰ πάτρια διεφύλαττον, ἐν δὲ τοῖς πράγμασι καὶ τῆς φιλοσοφεῖν ἐκείνῳ κατηκολούθησαν. ὁμοιοῦμεν μὲν περὶ θεοῦ φρονοῦντες, ἀυτελείαν δὲ βίου καὶ τιμὴν πρὸς ἀλλήλους κοινωνίαν διδάσκοντες. ἀ μὲν ἀλλὰ καὶ πλήθεσιν ἤδη πολὺς ζῆλος γέγονεν ἐπὶ μακρῶν τῆς ἡμετέρας ἀσεβείας. ἀδὴ ἔστιν ἀ πόλις ἑλλήνων ἀδηπότοτε οὐδὲ βάρβαρος, ἀδὲ ἓν ἔθνος, ἔνθα μὴ τὸ τῆς ἑβδομάδος μὲν ἀργοῦμεν ἡμεῖς, τὸ ἔθος ἀ διαπεφοίτηκεν, καὶ ἀφνηστείας, καὶ λύχνων ἀναλώσεις, καὶ πολλὰ τῆς εἰς βρῶσιν ἡμῖν ἀ νενομισμένων παραπεπτώκασι. μιμεῖσθαι ἢ πειρῶνται καὶ τιμὴν πρὸς ἀλλήλοις ἡμῖν ὁμόνοιαν, καὶ τιμὴν τῆς ἔντων ἀπάδοσιν, καὶ τὸ φιλεργὸν ἐν ταῖς τέχναις, καὶ τὸ καρτερικὸν ἐν τοῖς ὑπὲρ τῆς νόμων ἀνάγκαις. τὸ γὰρ θαυμασιώτατον ὅτι χωρὶς τοῦ τῆς ἡδονῆς ἐπαγωγοῦ, ἀ δεδεμένος αὐτὸς καθ' αὑτὸν ἔχουσιν ὁ νόμος, καὶ ὥσπερ ὁ θεὸς διὰ παντὸς τοῦ κόσμου πεφοίτηκεν, οὕτως ὁ νόμος διὰ πάντων ἀνθρώπων βεβάδικεν. αὐτὸς γέ τις ἕκαστος τιμὴν πατρίδα καὶ τὸν οἶκον ὁπόσοι τῶν ἀυτῶν, τοῖς ὑπ' ἐμοῦ λεγομένοις οὐκ ἀπιστήσει. χρὴ τοίνυν πάντων ἀνθρώπων καταγνῶναι πονηρίαν ἐθελήσιον, εἰ τἀλλότρια καὶ φαῦλα περὶ τῆς οἰκείων καὶ καλῶν ζηλοῦν ὑπεριδόμενοι, ἢ παύσασθαι βασκαίνοντας ἡμῖν τοὺς κατηγορεῖν. ἀδὲ γὰρ ὑπεφθόνει τινὸς ἀντιποιούμεθα πράγματος, τὸν αὐτῶν ἡμῖν τε νομοθέτην, καὶ τοῖς ὑπ' ἐκείνου προφητευθεῖσι περὶ τοῦ θεοῦ πεπιστεύκοτες. καὶ γὰρ εἰ μὴ συνίεμεν αὐτοὶ τῆς ἀρετῆς τῶν νόμων ἁπάντων, ὑπὸ τοῦ πλήθους γοῦν τῶν ζηλούντων μέγα φρονεῖν ἐπ' αὐτοῖς ἠνάγκασθημεν. ἀλλὰ γὰρ περὶ μὲν τῶν νόμων καὶ τῆς πολιτείας, τὴν ἀκριβῆ ποιήσαμεν διήγησιν, ἐν τοῖς περὶ ἀρχαιολογίας μου γεγραφεῖσι. νυνὶ δ' αὐτῶν ἐπεμνήσθην ἐφ' ὅσον μὲν ἀναγκαῖον, οὔτε τὰ τῶν ἄλλων λέγειν, οὔτε τὰ παρ' ἡμῖν ἐγκωμιάζειν προθέμενος, ἀλλ' ἵνα τοῖς περὶ ἡμῶν ἀδίκως γεγραφόσι ἐλέγξω πρὸς αὐτὴν ἀναιδῶς τὴν ἀλήθειαν πεφιλονεικότας. ἐν δήμοις δοκῶ πεπληρῶσθαι διὰ τῆς γραφῆς ἱκανῶς ἃ προὐπεχόμην. καὶ γὰρ ἀρχαιότητι προὐπάρχον ἐπιδείξα τὸ γένος, τῆς κατηγόρων ὅτι νεώτατον ὄντι εἰρηκότων. καὶ γὰρ πολλοὶς ἐν τοῖς συγγράμμασιν ἐμνημονευκότας ἡμῶν ἀρχαίως παρέχομεν μάρτυρας, ἐκείνων ὅτι μηδείς ὄντι διαβεβαιουμένων. ἀλλὰ μὴν αἰγυπτίους ἔφασαν ἡμῶν τοὺς προγόνους· ἐξήχθησαν δ' εἰς αἴγυπτον ἐλθόντες ἐκεῖθεν. διὰ γὰρ λύμην σωμάτων, αὐτοὺς ἐκβληθῆναι κατεψεύσαντο. προαιρέσει καὶ προθυμίᾳ ῥώμης ἐφάνησαν ὅτι τὴν οἰκείαν ἐπεστρέψαντες γῆν. οἱ μὲν ὡς φαυλότατον ἡμῶν τὸν νομοθέτην ἐλοιδόρησαν. τῷ γὰρ τῆς ἀρετῆς πάλαι μὲν ὁ θεὸς, μετ' ἐκεῖνον δὲ μάρτυς ὁ χρόνος εὕρηται γεγραμμένος. περὶ τῶν νόμων οὐκ ἐδέησε λόγου πλείονος. αὐτοὶ δ' ἐωράθησαν δι' αὐτῶν, οὐκ ἀσέβειαν μὲν, εὐσέβειαν δ' ἀληθεστάτην διδάσκοντες, οὐδ' ὅτι μισανθρωπίαν, ἀλλ'

A opinionisque quam ille de Deo contradidit: nam cùm sit infinitum tempus, si quis eum comparet aliorum legislatorum ætatibus hunc vltra omnes inueniet. A nobis itaque declaratæ sunt leges, & cunctis aliis semper hominibus zelum sui potius præbuerunt. Primi quippe Græcorum, in speciem quidem iura patriæ conseruabant: ipsius autem philosophiæ tractatu illa secuti sunt, de Deo similia sapientes, humilitatéque vitæ communionem inter alterutros edocentes. Quin etiam populus iam olim multus nostram pietatem æmulantur, neque est ciuitas Græcorum vsquam aut Barbarorum, nec vlla gens ad quam septimanæ in qua vacamus consuetudo minimè peruenerit, ieiuniáque & candelabra accensa: atque etiam ciborum apud nos solemnia plurimi apud multos iugiter obseruare conantur: insuper imitari etiam concordiam, quam nos inter nos obtinemus, & rerum communionem & industriam in artibus & perdurationem necessitatum habere pro legibus. Illud enim mirabilius est, quia absque exactore huius obseruationis, ipsa lex per se homines ita valuit obligare: & quemadmodum Deus in vniuerso mundo consistit, ita lex per cunctos ambulauit. Vnusquisque enim si suam regionem domúmque conspiciat, his quæ dicuntur à me credere non recusabit. Oportet igitur cunctorum hominum spontaneam malitiam reprehendere. aut enim volunt nos isti aliena & praua iura, ante propria & meliora zelari: aut certè si hoc nolunt, quiescant nobis per inuidiam accusationes ingerere. non enim alicuius odio defendimus hanc causam: sed nostrum honoramus legislatorem, atque credimus, quæ ab illo prophetata de Deo sunt. Denique nisi intelligeremus ipsi virtutem legum, at certè ob imitantium multitudinem præclarè de eis sentire cogeremur. Sed de legibus quidem & de republica nostra certissimam feci narrationem in his quæ de Antiquitate conscripsi. Nunc autem earum mentionem feci quantum necessarium fuit, neque aliorum vituperare iura neque nostra laudare proponens: sed hoc agens, vt de nobis iniustè conscribentes, & contra ipsam veritatem impudentissimè contendentes, arguerem. Arbitror itaque per hanc conscriptionem abundanter me quæ promisi complesse. Ibi enim ostendi, hoc genus hominum contra quàm calumniatores affirmant, esse antiquissimum: & multos veterum in conscriptionibus suis memoriam habentium nostri, testes exhibui. Dixêre itaque Ægyptios fuisse progenitores nostros: & ostensum est, quia in Ægyptum venerint aliunde. Deinde sunt mentiti, quoniam exinde propter cladem corporis sint expulsi: & apparuit quòd voluntate & magnitudine fortitudinis ad propria sint reuersi. Alij verò tanquam nequissimo viro, legislatori nostro derogare contendunt: cuius virtuti dudum quidem multi post illum, tempus verò longissimum perhibet testimonium. De legibus autem loqui ampliori sermone, non fuit opus. Ipsæ namque per semetipsas apparuêre piæ & verissimam habentes intentionē: & non ad hominum odium, sed

ad rerum communionem potius inuitantes, iniquitatum inimicæ, cultricéque iustitiæ, & luxum procul abiicientes, frugalitatem verò ac industriam erudientes, bellum causa auaritiæ nesciētes: fortes autem pro se esse populos præparantes, ad supplicia retribuenda semper ineuitabiles, verbis nequaquam circumueniri faciles, præparationes semper operibus exequentes. Hæc enim nos semper opera manifestiora literis exhibemus. Quapropter ego confidens dico, quia plurium atque meliorum rerum nos quàm alij præceptores sumus. Quid enim impræuaricabili in pietate melius est? quid iustius quàm legibus obedire? quid vtilius, quàm inuicem vnanimes esse, & neque in calamitatibus ab inuicem recedere, neque tempore felicitatum per iniurias discrepare: sed in bello quidem mortem contemnere, in pace verò artibus aut agriculturæ vacare: & semper & vbique credere Deum respicere, & solum omnia gubernare? Hæc igitur, si quidem apud alios aut scripta sunt primitùs, aut seruata, firmiorem debemus nos gratiam illis tanquam eorum facti discipuli. Si verò nequaquam primitùs extitêre, his præcipuè nos vtentes cognoscimur, & primam eorum inuentionem nostram fuisse declaramus. Apiones igitur & Molones, & quicunque mendacij derogatione congaudent, conuicti procul facessant. Tibi autem Epaphrodite, veritatem maximè diligenti, & per te similia nosse de nostro genere cogitantibus, hic libellus conscriptus esse dignoscitur.

A ὑπὲρ τοῦ τῶν ὄντων κοινωνίαν πᾶσι καλοῦντες, ἀδικίας ἐχθροί, δικαιοσύνης ὑπομενεῖς, ἀργίαν καὶ πολυτέλειαν ἀξιοῦντες, αὐτάρκεις καὶ φιλόπονοι εἶναι διδάσκοντες, πολέμων μὲν ἀπείργοντες εἰς πλεονεξίαν, ἀνδρείους δ' ὑπὲρ αὐτῶν εἶναι πᾶσι σκυλάζοντες, ἀπαραίτητοι πρὸς τὰς τιμωρίας, ἀσόφιστοι λόγων πᾶσι σκυλᾶς, τοῖς ἔργοις ἀεὶ βεβαιούμενοι. ταῦτα γὰρ ἀεὶ ἡμεῖς παρέχομεν τῶν γεγραμμένων σαφέστερα. δι' ὅπερ ἐγὼ θαρσήσας αὐ εἴποιμι, πλείστων ἅμα καὶ κάλλιστων ἡμᾶς εἰσηγητὰς τοῖς ἄλλοις γεγενέναι. τί γὰρ δυσεβείας ἀπαθέστερον κάλλιον; τί δὲ τοῦ πειθαρχεῖν τοῖς νόμοις δικαιότερον; ἢ τί συμφερώτερον τοῦ πρὸς ἀλλήλους ὁμονοεῖν, καὶ μήτ' ἐν συμφοραῖς διίστασθαι, μήτ' ἐν δυτυχίαις ταράττειν ἀξυβείζοντας; ἀλλ' ἐν πολέμῳ μὲν θανάτου καταφρονεῖν, ἐν εἰρήνῃ δὲ τέχναις ἢ γεωργίαις προσανέχειν. πάντα δὲ καὶ πανταχοῦ πεπεῖσθαι τὸν θεὸν ἐπιπτδόντα διέπειν. ταῦτ' εἰ μὲν παρ' ἑτέροις ἢ ἐγράφη πρῶτον, ἢ ἐφυλάχθη βεβαιότερον, ἡμεῖς αὖ ἐκείνοις χάριν ὀφείλοιμεν, ὡς μαθηταὶ γεγονότες. εἰ δὲ καὶ χρώμενοι μάλιστα πάντων βλεπόμεθα, καὶ τοῦ πρώτου εὕρεσιν αὐτῶν ἡμετέραν εἶναι ἐπιδείξαμεν, ἀπίωνες μὲν καὶ μόλωνες, καὶ πάντες ὅσοι τῷ ψεύδεσθαι καὶ λοιδορεῖν χαίρουσιν, ἐξελήλεγχθωσαν. σοὶ δὲ ἐπαφρόδιτε μάλιστα τοῦ ἀληθείας ἀγαπῶντι, καὶ δι' σὲ τοῖς ὁμοίως βουλευσαμένοις περὶ τῶν ἡμῶν ἐπιστήμης, τοῦτο τὸ καὶ τὸ περὶ αὐτῶν γεγράφθαι βιβλίον.

Flauij Iosephi contra Apionem libri II. finis.

DES.

Notes du mont Royal
www.notesdumontroyal.com

Une ou plusieurs pages sont omises ici volontairement.

INDEX

RERVM OMNIVM APVD IOSEPHVM MEMORABILIVM SECVNDVM ALPHABETI ORDINEM.

Numerus paginam, litera locum paginæ designat.

A

Aron Moysi in Ægyptum redeunti occurrit pag.61.e
Aaroni sacerdotium confertur 87.g
confirmatur 108.g
eius filij quatuor 88.a
quomodo purificatus 89.b
filij eius duo seniores dum offerunt, exusti ibid.d
virga eius floret, & profert amygdala 108.e. *moritur* 110. c. *primus fuit pontifex* 700.a
Abaneth qualis zona 84.d
Abaris, mons 132.d
Abassarus à Cyro præfectus restituendo templo Hierosolymis 385.d
Abdastartus rex Tyriorum Beleastarto patri successit 1043.e
eius mors ibid.
Abdemonus Tyrius adolescens problematum dissoluendorum peritus 268.a.& 1043.b
Abdonis principatus Hebræorum 159.b
Abel quid significet, occiditur à fratre 6.d
Abelmachæa vrbs 241.c
abemerigus Isaæ suam filiam dat vxorem 684.c
abenerus præfectus exercitus 183.b 194.b. *Iebosthum Sauli filium constituit regem* 212.c *pugnat contra Ioabum ibidem. transfert regnum ad Davidem* 213.f. *ab Ioabo fraudulenter occiditur* 215.a
aber secundi ex fratribus Machabæi supplicia crudelissima, tolerantiáque eius 1093.d
Abesalomus Ammonem fratrem iugulat 227.d *fugit in Gesura, vnde à patre reconciliato reuocatur, item forma eius & cæsaries qualis, tum quomodo Ioabum tractarit* 228. *popularem auram captat & regnum* 229.c. *cum patris concubinis rem habet* 231.d. *cogit magnum exercitum contra patrem* 233. c. *pendens in arbore interimitur* 234.c
Abias Arabum rex prælio victus sibi ipse manum infert 688.e
Abias Solomonis filius quomodo se gesserit in administratione principatus 173.b
Abiatharus Abimelechi filius seruatus à Sauli sæuitia 196.f. *confirmatur ei pontificatus* 241.f *quomodo à Dauide vltus, eius domus sacerdotio priuatur* 254.b
Abibalus rex Iromi pater 267.f *Tyriorum rex* 1042.e.1043.a
Abigea Nabali vxor Davidem commotum placat 201.b
Abilamarodachus Nabuchodonosori filius in paternum regnum succedit & Ioachimum è vinculis eximit 350.c
Abimelechi Bethlemita in Moabiticam terram cum suis profectio 163.c
Abimelechus Gedeonis nothus, fratres legitimos occidit, & imperiũ arripit 155.g *vrbe & tribu pellitur* 156.c *Sicimas captas solo æquat* 157.b *occiditur à muliere* ibid.d
Abimelechus Palæstinæ rex Saram concupiscit 21.a
abironi cum suis terra debiscit 107. c
abisace puella calefacit senem Davidem 246.g *ambit eam vxorem Adonias* 253
abisaeus Ioabi frater, vir fortis 212.c 336.f. *cum fratre Sabæum persequitur* 238.e *vindicat regem ab interitu, occiso Acmone* 242.c
Abrahamus quando natus 15.c *Lotum nepotem adoptat* 15.g *è Chaldæa migrat in Chananeam, & Dei verum cultum instituit ib. hinc in Ægyptum proficiscitur, vbi vxorem fingit esse sororem suam* 16.f. *Ægyptiis disciplinas instituit* 17.c. *Assyrios vincit* 18.c *decimas dat Melchisedeco, & promittitur ei filius à Deo* 18.e *genuit Ismahelem ex Agare* 19.d *hospitatur angelos tres* ibid. *migrat in Gerara* 21.a *à Deo tentatur* 22.e *monumentum sibi & posteris comparat* 24.b *ducit Chaturam vxorem, suscipit liberos* ibid.c *Isaco quærit vxorem* ibid.e *moritur* 26.b *eius arma contra Pharaonẽ* 928.g
Abrahami domicilium vicus 16.d
Absalomon tyrannidis Manahemi adiutor 813.a
Absalomus patruus, & socer Aristobuli captus 474.f
Accaron non potuit capi ab Hebræis 46.a.
Achabus Amarini filius regnum paternum maioribus contaminat id sceleribus quam antecessores sui 285.c *agnoscit suum factum & pœnitet* 289.c. *cedit Adadi filio bellum inferenti* 290.c. *eundem vincit* 291.c. *occiditur* 295.d *ipsius liberorum capita præciduntur* 310.e
Achan furtum committit 137.e *plectitur* 138.c
Ache quinti ex fratribus Machabæi immania supplicia, eiúsque insignis tolerantia 1095.a
Achazes Iothami filius regnum paternum arripiens, idolis filium holocautoma offert, belloque impetitus, magnã patitur stragem 321.d *Assyriorum regis auxilio vlciscitur Syros, stultus & impius moritur* 322.d.
Achiabus Herodis nepos avi vim prohibet 599.b *impetitur à* 2000. *militibus dimissis* 607.d *Herodem manum sibi inferentem prohibet* 773.e *militibus tumultuantibus resistit* 607.d
Achias pontifex 181.a
Achias propheta Hieroboamo regnũ & alia vaticinatur 274.b.280.c
Achilaus princeps cõmentariensium 241.f
Achimanus Berzellai filius apud Davidem manet 237.f

Achimas Dauidi victoriam nunciat 235.b
Achimelechus pontifex Dauidem commeatu iuuat 196.b. accitus ad Saulum occiditur cum omni sua familia 196.f
Achitophel à Dauide ad Abesalomum deficit 229.d. male consulit domino suo 231.c. propter spretum consilium relinquit Abesalomum, & se suspendit 233.a
Acmes Iuliæ familiæ dolus 595.b 771.d
acmon gigas Dauidem occisurus ab Abisaeo perimitur 242.c
acusilaus Argiuus quo tempore historiam condere inceperit, & in quibus Hesiodum corrigat 1034.g
adadus Azaelis filius paternum in regnum succedit, quo ab Ioa Israelitarum rege priuatur 316.a
adadus Syriæ & Damasci rex cum Dauide confligens vincitur 221.f
adadi huius posteri dicti reges Syriæ sicut Ægypti reges Ptolemæi 222.a
adadus tertius Samariam vastat ib.
adadus Syrus Achabo bellum inferens cedenti, ab eodem vincitur 290.291. & recipitur in gratiam 292.c. Ioramo insidians & Elisæum capere conatus frustratur 302.e
bello aggreditur Ioramum 302.e
fugatur à deo 305.a
præficatur ab Azaele 306.d
adami creatio, & quid ea vox significet 5.a
lapsus & mulcta 5.e
eius soboles, posteritas & mors 6.d
adar mensis 132.e.366.e.381.f. 424.a
adar mensis dies XIIII. & XV. cur festi Iudæis 382.b
ederus Syriam occupat, & rex eius efficitur 273.f
adoma quid significet 36.b
adomus dictus Esaus ibid.
adoni quid significet 145.e
adonias Dauidis filius regnum paternum affectat 247.a
fugit ad asylum, & veniam commissi à patre impetrat 248.d
salutat matrem Salomonis, & Abisaces connubium ambiens occiditur 254.b
adonibezecus capitur ac truncatur manibus & pedibus, sicuti ipse alios reges mutilauerat 145.e
adoramus quæstor tributorum ordinatur 241.e
lapidibus obruitur 275.e
adulterij suspecta quomodo purgetur 95.a
adramalechus Senacheribi filius patricida 330.e
adrazarus Sophenorum rex à Dauide victus 222.c
Ægyptius vates seductor Iudæorum 695.f
Ægyptij populus qualis 13.f. 54.b
Ægyptiis quis astronomiam & arithmeticam primus tradiderit 17.c
non licere eis greges curare 52.f.
cur quintam fructuum portionem regibus pendant 55.c
pugnant cum Æthiopibus 57.f
Hebræos insequuntur 66.a
quare Babylonem abducti 345.c
eorum antiquissima rerum memorabilium traditio 1034.b.1035.f
testimonium de Iudæis 1039.c 1050.g. quid eis Græcorum commercium conciliarit 1038.d
sexaginta millia Iudæorum peremerunt 992.e. per totum
Ægyptiis gratificari volentes veritatem de gestis Iudæorum corrupêre 1051.e
Ægyptiorum dij descripti 1054.c. 1065.
seruitus 1068.e
eorum mali mores taxati 1065
Ægyptiis nemo regum aut imperatorum ius ciuitatis largitus est ibidem
Ægyptium mare totum portub. caret 894.b
Ægyptum fames occupat 44.e. 53.a
Ægypti regina Solomonem inuisit 270.a
Ægypti descriptio 807.f.895.g
egyptus vnde nomen acceperit 1045.f
elius Gallus dux auxiliariorum ab Herode missorum Cæsari 539.b
emilius Iucundus à Iudæis occisus 820.f
emilius Regulus Corduben. 653.c
eneas, qui Aretas postea dictus, Arabum rex constituitur 572.e
eoles populus 13.c
eraria quis inuenerit 7.d
eris genus auro preciosius 222.d
acinaces Persicus, qualis 697.a
ata, petra, Sampsonis habitatio 161.c
eternius Fronto magister duarum legionum Alexandrinarum 956.f
athiopes, populus 13.f
bello Aegyptios infestant 57.f
quomodo à Mose victi 58.d
athiopas ab Aegyptiis circumcisionem accepisse 279.f
agaris insolentia ob conceptum infantem punitur 19.c
ablegatam vnà cum filio consolatur angelus 22.b
agatharchides historicus 1050.b
aggæus propheta 365.f.366.c
agisa Nabathæi facinus 935.b
agrorum terminos quis primus fixerit 7.x
agriculturam quis inuenerit ibid.
agrippa Aristobuli filij soboles 628.a. varia fortuna 629. vsque 637
M. Agrippa in Iudæos beneuolentia 398.d
Agrippa in Asiam mittitur 540.a
ab Herode magnificè exceptus epulum præbet populo 549.d
eius in Iudæos studium 562.b 584.e
Agrippa rex Herodem apud C. Caligulam accusat 638.c
accusati tetrarchias ac bona consequitur 638.f
conuiuio sumptuosissimo Cæsarem excipit 642.c
Iudæos reconciliat Caio 643.b
hortatur Claudium ad retinendũ principatum 670.d
tergiuersator bilinguis ibid.
qua beneficia à Claudio Cæs. acceperit 733.d
eius in Iudæam reditus 674.f
Silam vinctum adseruat 677.b
reliqua eius gesta vsque mortem 677.678.679.680.&793.795.796. 801. 803. 804. 810. 811. 815. 816. 817. 832. 833. 864. 893. 906.907. 913
Agrippa filius Agrippæ 679.f
impetrat pontificiæ stolæ custodiam Iudæis 683.b. Chalcidi præficitur 690.d Claudio auctor ut Iudæorum causam legitimè cognoscat 693.a
Chalcidem aufert ei Cæsar, & multis aliis toparchiis donat ibid.b.
nuptias instruit ibid.
Galilæa parte donatur à Nerone 694.f. domum extruit 697.c. Neroniada nominat & munificus est 698.g
Magdala certat capere 1007. venit Tyrum cum Vespasiano 1030.b
Agrippæ regni fines qui 832.f
Agrippina Claudij Cæs. vxor 692.g. maritum veneficio tollit ibid. filium Neronem imperio præficit 694.b
Agrippium à quo conditum 746.e
Aiam inuadunt Hebræi, & fugantur 137.d. capitur & succenditur 138.d
Alabarchiæ magistratus 693.f
Alanorum nationis descriptio 985.a
irruptio in Mediam & Armeniam ibid.
albinus Iudæa præsidet 694.f
Iudæam latronibus explet 699.c
malus 702.b
albinus Rom. præfectus Iesum Anani filium misere mulctatum dimittit 961.c
albini procuratoris direptiones & iniustitia 121. per totum
alcimus in pontificatũ succedit aliàs Iacimus dictus 421.e
profugit ad Demetrium ibid. perit 424.b
alexãder alabarcha mutuat pecuniã

Agrippæ

Agrippe 630.d
Vide infrà Alexander Lysimachus
Alexander Antiochi Epiphanis filius bello aggreditur Demetrium 430.c vincit 432.e
Ionathæ amicitiam ambit 430.e
Ionathan in summo honore habet 435. a. Ptolomæo Philometori hostis factus occiditur 437.f
Alexander Aristobuli filius Iudæam infestans à Gabinio vincitur 476.c
rebellans Romanos quotquot potest interficit 477.f
Hircano bellum infert 721.c
cum Gabinio pugnat 723.a
securi percutitur 723.f
alexãdri fictiti actus & fallacia 783.d
Vide Pseudalexander
alexander Herodis filius Roma reuersus duxit vxorem 549.c
accusatus à patre causam dicit, & reconciliatur 555.556.557.
calumniis oppressus coniicitur in vincula à patre 568.f
reconciliatur patri per socerum 569.f
iterum calumniis vrgetur ab Euricle aliisque 573.574.
& in carcerem detruditur ibid.
accusatus à patre Beryti, damnatur 578.f
strangulatur 580.b
alexander Herodis filius veneficij accusatur à patre 751.e
iterum accusatur 755.d
& in vincula coniicitur 756.b
accusatur 759.g
strangulatur 761.f
eius soboles 762.a
alexandri Herodis filij posteri in maiore armenia regnauerunt 793.g
alexander Iamnæus Hyrcani filius, rex factus fratrem insidiantem interimit 456.c
circumuenit astu Ptolomæum Lathurum, à quo postea vincitur 457.g
iterum belligeratur contra eum 458.e
præliatur cum suis 460.c
cum Demetrio Eucero ib.g
immanitatis causa Thracides dictus: aliáque gesta & mors 463.464. 713.714.715.716.
alexander Lysimachus Alabarcha solutus vinculis à Claudio 673.e
eius diuitiæ quantæ 690.b
alexandex rex primus Macherunta ædificauit 980.e
quo tempore mortuus 1048.d
eius morte Iudæi Ægyptum & Phœnicen translati 1049.b
alexander Philippi filius patri in regno succedens quas tulerit victorias 385.d
Damascum & T rum capit atque Gazam 384.d
pontificem Iadadum veneratur, & Hierosolymis deo immolat, Danielisque prophetiam interpretatur, & Iudæis quæcunque postularant concessit 385.e.816.b
eo mortuo quomodo regnà eius occupata 386.f
Alexander Tiberij pater portam templi supra Corinthiam crassiori auro & argento perfudit 917.b
Alexander Veles rex 437.f
Alexander Zebinas Demetrij victi loco rex constitutus fœderatur Hyrcano 451.d
in bello cadit ibid.
Alexandra Alexandri Iammei vxor quomodo à morituro marito instructa regnum seruarit & administrarit 463.b
morbus eius & mors 465.b
Alexandra Hyrcani filia, vxor Alexandri Aristobuli, infensa Herodi 512.b.513.b.
Alexandra Phasaeli filia 627.g 628.a
alexandria plus singulis mensibus quam Hierosolyma toto anno pendit Romanis 807.g
iisdem quatuor mensium annonam ministrat 808.a
alexandria ciuitas post Romam maxima 903.b
alexandriæ portus descriptio 894.c
vrbis situs descriptus 807.g 808.a
alexandrinorum seditio contra Iudæos 816.b
alexandrini Vespasianum pro imperatore prompti agnoscunt 894
alexandrinorum fortitudo & præstantia in oppugnatione Hierosoly. 922.e
alexandrini quamdiu cesserint Iudæorum solennitatibus 1065
alexandrini seditionis autores, Apionis similes ibid.
alexandrium arx 472.f.476.c
alexas duxit Salomonem vxorem 583. b.223.f
iubetur ab Herode nobiles Iudæos se defuncto occidere 598.d
piè agit 600.b
alisas, alisæi 13.c
alisfragmuthosis rex contra pastores gerit bellum 1040.d
aliturus minorum actor 999.d
allus Samarita, libertus Neronis 631.a
althemus præ timore obriguit 744. c
amalecitæ gens 74.b
amalecitæ bellum Israelitis inferunt & vincuntur 75.d
amalecita Hebræos subigunt 153. d. eorum rex captus & occisus 185.a
amalecitas quanto deus odio sit prosecutus, & quomodo Saulus eos extirpauerit 184.b
David cedit eos 207.f
amalecus nothus Aliphazæ filius 36.c
Amalecitis regio ibid.
Amanus quanto in honore apud Artaxerxem habitus, & quantum in Iudæos propter Mardochæũ concepit odium 375.a
consuluit contra seipsum 378.b
in crucem Mardochæo paratam sustollitur 380.a
& filij eius 382.a
Amarai filij quomodo Ioannem Gaddim interfecerint, & quas eius cædis pœnas dederint 428.c
Amarames Moysis pater & Aaronis, deum inuocans vt Hebræos redimat exauditur 55.b
Amaramus seditiosus exulat 6 2.c
Amarinus constituitur rex 284.f
obit diem suum, relicto principatus successore Achabo filio 285.b
amasus Abesolomi copiis præficitur 253.c. impetrat veniam à Dauide, cui gratulatur regni restitutionem 236.c
constituitur præfectus exercitus 238.d. occiditur à Ioabo 238.f
amasias filius Ioasis regis Iudæ, vir bonus & pius patri in regnum succedit 315.b.316.c
paternæ necis autores tollit, amalecitas, Idumæos & Gabelitas prælio vincit, & ad idola deficit 316.c
increpatur à propheta 317.a
minatur Ioæ regi, & prælio victus capitur interficiturque 317.b
amasias sacerdos 298.a
amathus, Amathæ 14.d
amathus castrum ad Iordanem 459.b
ambitio quantum malum 215.b.per totum
M. Ambiuius præficitur Iudæa 619.a
amenophis regni terminus 141.b
amesses regni terminus ibid.
amiaz Achaz. fil. bello superatus à Zacharia trucidatur 321.f
aminadabus Leuita 171.c
ammanus, Ammanitæ 21.a
Hebræorum genti bellum inferentes malè excipiuntur 157.f 158.d
ammanitarum contumelia in Dauidem 223.f
& quæ de eis vltio accepta 224.f.excinduntur 228.b
ammanitæ & Moabitæ socii mutuo sese occidunt 298.a
ammaus exusta 781.b
ammaus thermæ sanandis corporibus idoneæ 864.b
vide & Emmaus
ammonius insidiator Ptolemæi Philometoris occisus 437.a
amnon sororem Thamaram stuprat 228.g
occiditur à fratre Abesalomo 227. d

amorei cum suis regibus deleti 11. d. qui eorum ditionis termini ibid.
amoritis regio duabus & dimidiæ tribubus conceditur 118.a
amosus Manassis filius regno paterno substituitur, quod propter impietatem non diu tenens occiditur 335.a
ananelus constituitur pontifex ab Herode 212.b
honore priuatur 513.a
restituitur ei 511.a
ananias Maibali pontifex cũ quindecim aliis crudeliter necatur 938.f
ananias mercator Iudæus regias mulieres Iudaicam religionem docet 685.a
ananias Nebedæi fil. pontificatum accipit 690.d
vinctus mittitur Romam 692.e
ananias nominatur Sedrachei 346.a
ananias Oniæ filius copiis Cleopatræ præficitur 452.g.458.d
ananias Pharisæus Iosepho se opponit 1015.f
ananiæ pontificis liberalitas, eiúsque seruorum iniquitas 698.d 699.b. ipsius filius capitur à sicariis 698.e
ananiæ pontificis domus incenditur 811.d
ananias pontifex cum Ezechia fratre, pontificibus aliis in cloacis latuit propter seditionem ibid. cum fratre interficitur 812.e
ananus anani filius pontificatum acquirit, & Iacobum lapidat 698. b
anani senioris felicitas ib. a
ananus Ionatha filius Cestio portas prodere voluit 819.g
ananus Iudæorum dux vinctus Romam mittitur 692.e
ananus pontifex cum Hierosolymitis bello contra Romanos se præparat 826.f
apparatum belli rursus amittere noluit 829.a
milites contra Simonẽ Giotæ mittit ibidem e
ananus pontifex, eiúsque gesta 872. & 874.875. per totum.
anani mors Hierosolymæ excidij principium 882.g. eiúsque virtutes celebratæ ibid.
ananus Sethi filius pontifex constituitur 618.e o priuatur 619.c
ananus Simonis satelles ad Titum profugit 956.c
anarabarches, pontifex Hebr. 84.b
anaxagagoræ Clazomenij mors 1079.f
anchus rex Gittæ 195.c.203.b
exercitum ducit in Hebræos 203.f. 206.d
andromacho amicitiã renunciat Herodi 567.g
andronicus Messalami filius orator 434.a
angelus, quale nomen 522.b
angelos cum mulieribus coiisse 8.c
anilei & Asinai Neerdensium facinora 645. 646. 647. 648. per totum
an.mi vnde certissimum argumentũ colligatur 199.e
anna Helcanis vxor 165.b
annibas seditiosus plectitur 682i c
annius Minutianus 633.e.636.671.e
annius Rufus Iudææ præficitur 619. b
annus magnus quot annis constet 11. c
anni septimi, quinquagesimi seu Iobeli remissio 96.b
anni quot ab exitu Israelis ex Aegypto vsque ad templi Solomonis extructionem 700.d
anteij interitus 661.f
anthedo, postea Agrippias dicta 459. c
antigonus Asiam occupat mortuo Alexandro 388.a
antigonus aristobuli filius cum patre transfugiens capitur 477.d
accusat Cæsarem, Hyrcanum & Antipatrum 481.d
paternum regnum affectans profligatur 461.d
reducitur in regnum per Parthos 494.e. amputat Hyrcano auriculas 497.e. accusatur Romæ, & placat pecuniis hostem 499.c
quomodo ab Herode oppugnatus sit 500.c
& inde quomodo expugnatus & irrisus à Sosio 507.c
antonius Herodis pecuniis corruptus eum occidit 508.b.510.e. per totum. antipatrum & Hyrcanum accusat 724.g vincitur ab Herode 729.d. rex constituitur 732.d. quã insolens ex vnica victoria factus 738.d. dat se vinciẽdum Sosio 741. d. securi percutitur ibidem.f
Antigonus Hyrcani fil. Samariæ obsidioni præficitur 452.b
quomodo à fratre & cur occisus 454.f.712.e
antiochia Mygdonia, vrbs 687.e
antiochia, Syriæ metropolis 852. c
antiocheni Demetrium eiectum recipiunt 437.d
antiocheni soli cum Sidoniis & Apamenis pepercerũt Iudæis cohabitatoribus suis 815.e
antiochensium odium in Iudæos 398. c
antiochensiũ petitiones apud Titum 976.e
antiochus antiochi Grypi filius victus & occisus ab Antiocho Cyziceni filio 459.f
antiochus Antiochi Cyziceni filius superat Antiochum Grypi, & superatur inde ab Eucæro & Philippo fratribus ibidem. 460
antiochus Aspendius ab Hyrcani filiis victus 711.g
antiochus Comagenæ rex 620.g. 678.d
aniiochus Cyzicenus cum fratre Antiocho Grypo belligeratur 451.d
vincitur ab Hyrcano 452.g
occiditur à Grypi filio Seleuco 460.b
antiochus deus Alexandri fil. adolescens rex coronatur & amicitiam cum Ionatha init 440.a
trucidatur à Triphone suo tutore 447.b
antiochus Dionysius Antiochi Grypi fil. Damasci regno potitus quid gesserit 462.a
eius cũ Alexandro & Arabibus bellum 715.e
antiochus Epiphanes Seleuci fil. & eius gesta contra Iudæos 407.g vsque 419.975. ad Elymaida vincitur 418.e
commissa regni cura Philippo moritur 419.b per totum, aliáque eius gesta 1087. 1088.1089. 1090
antiochi Epiphanis cum Ptolemæo Sexto contentio propter Syriam, & in Iudæam irrúptio sæua 708.d
antiochus Epiphanes quomodo ceperit Hierosolymam 929.f. 934.e
antiochus Eupator Antiochi Epiphanis fil. rex constituitur 419.c
Bethsaritas expugnat 420.d
Philippum tutorem regnum inuadentem occidit 421.d
captus à Demetrio trucidatur 421.g
antioch. Eupator Antiochi Epiph. fil. quomodo Iudæam afflixerit 709.e
antiochi magni bellum cum Ptolemæo Philopatore, & beneficia in Iudæos 398.e
dat filiam Ptolemæo vxorem 401. a
Antiochi Pharanx loci nomen 716.a
antiochus Seleuci nepos Deus cognominatus 398.e
antioch. Soter, etiam Pius dictus frater Demetrij rex natus Tryphonẽ persequitur & interficit 447.f
Simonem Matthia in amicitiam receptum conatur subigere, sed infeliciter 448.a
oppugnat Hyrcanum Hierosolymis, & cognominatur Pius 449. per totum. regno & vita priuatur ab Arsace 450.b
Seleucum Grypi vincit 460.a
antiochus Grypus qui & Philometer Demetrij Nicanoris fil. Alexandrum Zebinam bello occidit, & regnum Sy-

regnum Syriæ occupat, & Heracleonis insidiis occisus. 451.d
Antiochus, Agrippa & Sohemus Vespasiano in auxilium miserunt bina millia peditum, & sagittarios equites mille 834.f
Antipas Herodis fil. constituitur tetrarcha 599.a
affectat regnum 603.a
portionem paterni regni acquirit 611.e
Antipas pro Antipatro fratre rex constituitur testamento 771.f
tetrarcha instituitur 773.g
Antipas pater Antipatri Idumæa præfectus ab Alexandro 469.b
Antipas regij generis vir comprehensus custodiæ traditur 871.g
occiditur 872
Antipater Herodis fil. à patre vocatur domum 554.d
honoribus augetur 555.b
fratres crebris calumniis infestat ibid. 568.e.574.e
malicia eius 582.per totum.
eius in patrem insidiæ 585.a.587. 588
capitis damnatus vincitur 590.d
occiditur 599.d
ab Herode patre pellitur eiusdem 749.
fratribus insidiatur 751.d
prodigit 761.b
fratrum occisorum liberis etiam male vult, & conspirat contra patrem 762.c
veneno eum tollere conatur 766.c
aliis duobus fratribus calumnias struit 767.c. causam dicit 769. 770.per totum.
occiditur 773.f
antipater Idumæus Hyrcanum in regnum restituit 717.f.718.per totum, aliáque eius gesta 722
vsque 727
antipater accusatus, declaratur præfectus Iudæa à Iulio Cæs. & Hierosolymorum muros reficit, & filiis suis præfecturas attribuit 725.a
antipater qui prius Antipas, quomodo se suósque euexerit, & Aristobulum regno eiecerit 469.c
Scaurum commeatu iuuat 475.f
eius authoritas, vxor & liberi 479.d
qualem operam nauarit Cæsari, aliáque eius gesta ibidem. & 480
dynasta & procurator Iudæa constituitur à Cæsare 481.e
suos liberos ad gubernacula prouehit 483.b
antipater Salomes fil. accusat Archelaum 777.d
antipater Samarita Antipatri Herodis filij procurator 588.d
veneficium apparatum Herodi indicat 766.b
antipatris ciuitas ædificatur 559.f
Antiphilus cum suo fratre venenum apparauerunt in Herodis interitum 588.f
Antiquitatum libri xx. quod tempus complectantur, & quas historias 702.e
Antonia Drusi maioris vxor Germanici & Claudij mater Agrippæ dat mutuo pecuniam 630.f
eius fauor in Agrippam 634.e
eius prudentia 637.b
antoniæ ædificij Herodiani descriptio 919.c
antonia porticus incensa, & præsidium ex ea deturbatum 811.f
antonia turris ab Herode condita 544.f.624.d.746.d
antoniæ fundamenta subuersa 951.c
M. Antonij decreta pro Iudæis 488. per totum
M. Antonius, dux Ro. 476.c
in Asiam proficiscitur, & Herodem defendit 491.g.429.e
amore Cleopatræ captus Herodem, & Phasaelum tetrarchas constituit 494.a
ad regium fastigium eundem promouet 499.d
ab eodem pecuniis corruptus Antigonum è medio tollit 508.b.510.e
M. Antonius donatur ab Herode 510.c.
homo impurus 512.e
Herodi nimium indulget 516.d
multa indecore agit in gratiam Cleopatræ 518.b
subigit Armeniam 519.b
vincitur apud Actium à Cæsare 524.a
occisus 524.e. qualem operam Gabinio præstiterit 721.g
Herodem exulem regno Iud. præficit 734.b.propter Cleopatram multa facit indecore 742.a
antonius centurio à Iotapateno insidiis interemptus 850.d
antonius præfectus alæ equitum contra Romanos 831.b
eius gesta ibid.
antonius Primus Mœsia contra Vitellium cum legione tertia properat 901.f.eius gesta ib.
Vitellium interficit 893.d
in conflictu cum Vitellianis quatuor millia & quingentos amisit 902.c.
Romam properat ibid.
antonius Silo Taricheas missus cum duobus millibus sagittariorum 859.d
aod. vide Iodes
apachnæ regni termini 1040.b
apania obsidione liberata 727.c
apellæus mensis 370.a.409.b
aphrica unde sic denominata 24.e
aphri & Æthiopes quantum annuè pendant Romanis 807.e
apion Alexandrinorum legatus contra Iudæos 649.c
apion grammaticus res Ægyptiacas conscripsit 1060.b
eius portentosa mendacia de Iudæis & tota vita taxata ibidem. 1061.1062. per totum. & eius calumnia & mendacia confutata 1063. 1064. per totum. propheta fictus fabulam tragicam de Iudæis impudentissimè fingit 1065. 1066.1067.per totum.
Apobaterion locus 10.a
Apochis regni termini 1040.b
Apollodoti Gazaræorum ducis prælium cum Iamnæo, & mors 459.c
apollonius Antiochi dux, à Iuda Macchabæo victus occiditur 413.b
apollonius Dauus præfectus Alexandri filii Antiochi Epiph. 435.c
vinciur à Ionatha 436.b
appollonij Molonis mendacia de Iudæis 1065.1069.177.
apollonius senator sauciatur 672.e
apsanes Iudæis præficitur 159.a
aquila aurea supra portam posita deiicitur 596.b.772.c
aquila quare Romanorum insigne 838.b
aquila Caligulæ interfector 660.e
ara tabernaculi, & Arula suffumigatoria 83.g
arabia confinis Iudæa 469.c
arabes qua ætate infantes suos circumcidant 21.f
arabes Hebræos subigunt 153.d. ab ipsis rursum caduntur 155.a
arabum prælium cum Herode 519.f
arabum Iudæam devastantium sæuitia 609.c
arabum gesta in Iudæa post mortem Herodis 781.b
arabes Iudæorum transfugarum viscera patefaciunt, aurumque eximunt 939.f
aramus, aramei 15.a
arami liberi quibus gentibus appellationem indiderunt ibidem
aranes ubi mortuus ibid.d
arasci templum 330.e
arbela vicus 1022.f
arbori interdictæ quæ vis indita fuerit 5.e
arca Noe reliquiæ vbi seruentur 684.c
arca tabernaculi forma 82.f
arca in potestatem hostium venit 168.d. quantorum malorum his fuerit autor ad quos peruenit, & quomodo Hebræis reddita 169.b
arca transfertur Hierosolymam in templum Salomonis 263.b
arcades de antiquitate gloriantes, post Athenienses literis eruditi 1035.d
arce, alio nomine Arctipus, ciuitas 82.a
arce, quæ nunc Petra, ciuitas 110.b

archelais vicus conditur 613.f
archelaidis palmeta 619.a
archelaus Cappadocum rex 549.c 558.f. Herodem ad sanam mentem reducit 569.g. eius prudentia 756. 757.
Archelaus Herodis filius à patre regno prefectus ipsius funus curat 608.c. populo se accommodat, & incidit in seditionem 601.g. 602.a accusatur apud Augustum 603.e ethnarcha non rex confirmatur ab Augusto 611.e. Glaphyram fratris defuncti vxorem ducit 613.f
accusatur apud Augustum & relegatur Viennam Galliæ 614.a 784.b. venduntur eius bona 618.e à fratre falsè calumniatur 767.d rex constituitur 773.g. in seditionem incidit 775.776.781. quod non rebellasset quarta tributorum parte leuatus 785.a. eius reditus quanti ibid.b
Archelaus Magdati ad Titum profugit 956.c
Arethis, sexti ex fratribus Machabei immania supplicia, eiusque cum insigni tolerantia sermones 1095. per totum
Aretas Arabum rex fugientem Hyrcanum recipit hospitem, oppugnationem Aristobuli cogitur intermittere 469.e. 470.b. cum Scauro fœdus init 471.f
aretas qui antea Æneas constituitur Arabum rex 572.e. confirmatur 577.d
aretas Cœlesyriæ regnum adipiscitur 472.d. 716.a. cum Herode bellatur 626.b. & Iudæa infert bellum 716.a à Scauro mulctatur ccc. talentis 721.c
aretas Petræus Romanis auxiliatur 609.a
argolica historia scriptores discrepantes 1034.f
aristhanes Græcus historicus Iudæorum mentionem facit 1051.a
arietis instrumenti bellici descriptio 843.e
ariochus Nabuchodonosori satellitum prefectus 347.a
arion procurator Iosephi Tobiæ fil. 405.
aristeus Iudæorum negotium agit apud Ptolomæum Philadelphum 389.f
aristocratiam esse optimam administr. 123.b
aristotelis apud Clearchum verba de Iudæis 1048.a
arius centurio confossus 608.d. 780.e
aristobuli odium erga fratrem Agrippam 730.a
aristobulus Agrippæ frater, Iudæorum causam agit apud Petronium 640. per totum
Aristobulus Aristobuli fil. adolescēs pulcherrimus 514. d. ab Herode constituitur pontifex, & occiditur ab eodem 513.f. 514.g
Aristobulus Alexandri Iamnæi fil. generosus 463.f. quomodo adsecutus sit regnum 405.b. obsessus ab Areta liberatur per Scaurum 471.c. quale donum Pompeio miserit, & controuersiam cum fratre apud eundem disceptauerit 471.e. quomodo à Pompeio tractatus 472.f
vinctus abducitur Romam 475.e vinculis elapsus iterum capitur & mittitur Romam 477.d. veneno sublatus est 479.g
Aristobulus Herodis fil. reuersus Roma ducit vxorem 549.c. coniicitur in carcerem falsis calumniis oppressus 574.f. accusatus à patre Beryti damnatur 578.f. strangulatur 580.b
aristobuli filij Herodis, liberi qui 762.a. 793.f.
aristobulo Herodis filio Armenia minor à Nerone data 796.c
aristobulus Herodis frater, privatus mortuus filia vnica relicta 793.f
aristobulus Herodis dynastæ Chalcidis fil. dominiis multis donatus à Ner. 694.f
aristobulus Hyrcani f. obsidioni Samariæ preficitur 752.b. quomodo imperarit & sæuierit in matrem ac fratres 454.d. fratris cede pollutus moritur philellen dictus 455.g. primus diadema regium vsurpauit, & quomodo se gesserit in matrem & fratres 454.c. mors eius 714.a.
aristobuli & Hyrcani furor & contentio 930.a
aristobulus rex Chalcidis contra Antiochum 984.a
armenia regio 15.a
arnon fluuius 110.c
arphas vicus 834.a
arphaxades Arphaxadæi 15.a
artabanus Vonone victo Parthorum regnum assequitur 620.e
artabanus à Vitellio victus 625.b. recuperato imperio fœderatur Neroni ibid.d
artabani cum Asinæo & Anileo reconciliatio & amicitia 646.a
artabanus regno pulsus restituitur per Izatem 627.c
artabazes rex Parthorum donatus Cleopatræ 742.c
artabazes Tigranis filius captus 519.b
artaxerxes regnum paternum accipiens quale conuiuium instruxerit 373.b. accusat vxorem & deuertit ab ea ibidem. duxit aliam nomine Estheram 374.b. Amanem in summo habet honore 375.a. eundem cruci suffigit 380.b. Iudæos periclitantes liberat ibid.
Artaxias Tigranis filius regno non diu potitus pellitur 519.b
Artemisius mensis 259.c
arteorius quemadmodum ex incendio per Lucium commilitonem seruatus sit 95.g
aruceus Arcen condidit 14.d
arudeus, Aradus insula ibid.
aruntius præcoretundit Germanorum militum impetum 663.b
arus vicus 609.c
aruum loci nomen 195.g
asamonæorum gens Iudæorum resp. statum mutauit 367.b
asamonis montis Galilæa situs 818.c
asanus abia filius regnum paternum accipit 282.c. eius pietas, & bellum cum Zareo Æthiopum rege ac victoria ibidem, mors 284.d. 285.b
ascalon capitur 146.a
ascalon Iudæis semper inuisa 831.a. eius situs ibid.
ascalonitæ quingentos & duo millia Iudæorum apud se habitantium interfecerunt 815.d
ascalonitis quantum incommodi arca attulerit 169.c
aschanes eunuchus præpositus Hebræorum nobilium curæ obsequitur Danieli 346.b
aschanaxes aschanaxi 13.c
aser natiuitas 30.g. filij 52.d
aseritarum sors in Chananæa 142.a
asia quingentas ciuitates vni rectori & consuli Romano parere 806.g
asinæus & Anilæus Neerdenses grassatores quomodo cum Artabano amicitiam ineunt 645. 646. 647. 648. 649. per totum
asiongaber, loci nomen 269.f
asoris ciuitas 152.c
asofra, buccina 97.b
aspersorium tabernaculi 81.a
asphaltites lacus repletus cadauerib. 890.a
asphaltites lacus Tiberiensi natura contrarius 891.b. eius descriptio ibid.
asphar lacus 428.b
asprenatis prodigium & interitus 661.d
assamonæi principatus quando defierit 508.b
assamonæorum familia quando & quandiu principatus Iudæorum concess. 701.a
assaracoldas Senacheribi filius patri succedit in regnum 330.e
assaron quantum contineat 83.d
assis regni termini 1040.b

Assuras,

assuras, Assyrij 14.f
assyriorum imperium quando dissoluturum fuerit 331.c
astabarri populus 14.b
astapus fluuius 58.f
astartes templum 209.a
astartis rex Tyriorum, eiúsque successores enumerati 1043.a
astoborra fluuius 58.f
astronomiæ qui primi inuentores 8.a
Athenienses quando & quemadmodũ Romanis subiecti 405.d
atheniensibus nulla cura fuit historiæ conscribendæ 1035.c
athenienses religiosissimi crediti 1068 c. *scriptis legibus vtebantur* 1072. b
Athenio legatus Prolemai Euergetis, ad Iudæos 402.d
Athenio dux Cleopatræ, Herodem repellit iam victorem 742.f
athrongaus vel athronges pastor regnũ affectat 608.b.780.c
auaris vrbs Aegyptia 140.a.& e 1052.g
augusti Cæsaris in Iudæos beneficia 562.d. *in Herodẽ odium & Aretam* 572.b. *reditus cum vtroque in gratiam* 577.d. *confirmat testamentum Herodis* 611.e. *in Italiã proficiscitur* 729.e
augusti mors, & quot annis imperarit 619.b
aulæ regiæ descriptio elegans 91.e
aulicæ delicia quæ 237.f
aurea terra, regio 269.g.271.a
Azael ab Adado cũ muneribus mittitur ad Elisæũ, vnde se regem futurum cognoscit 306.b. *contra Israelitas belligeratur & Hierosolymitanos, à quo pacem redimit Ioasus rex* 313.f *moritur* 316.a
Azarias propheta vaticinatur Asani agmini 223.c
azarias compellatur Abdenago 346. a
azizus Emesenorum rex Agrippæ iunioris sororem duxit 693.b
azotum pestis propter arcam detentã inuadit 169.b
azotum captum & concrematum 436. b
azymorũ festiuitas restauratur 323.d
azymorum festiuitatis institutio 65.d. 93.b

B

Baaras loci, & herbæ descriptio 981.a
Babæ liberi occiduntur ab Herode 532.f
babel quid significet 12.c
babylon locus cur sit dictus ibidem
babylonis extructio 65.c
babylon in Cyri potestatem venit 352. a
babylonica captiuitas quando & quomodo acciderit 336.337.338.339. 340.341. *per totum.*
Babylonicæ turris institutio 12.a. & *quanta fuerit* 12.b
babylony Iudæos persequuntur 649. e
Babyloniorũ antiquissima rerum memorabilium traditio 1035.f
Bacca vicus 833.g
Bacchides dux Demetrij contra Iudam Machabæum mittitur frustra 421.f. *mittitur iterum ac cum Iuda confligens vincit* 424.f. 425.d.
adigitur ad pacem cum Ionatha ineundam 430.b
Bacchidis sæuitia in Iudæos, & eius interritus 709.a
bactriani populus 15.a
badus qualis mensura 259.a
baenis regni termini 1040.b
Bagoas eunuchus 586.b
bageses copiarum Artaxerxis imperator quomodo Iudæos ob homicidium in templo factum tractarit 383.a
bagothous & Theodestes eunuchi coniurant necem Artaxerxis, & plectuntur 374.f
bathales Ammanitarum rex 343.g
baia, oppidulum Campaniæ, vbi & calidæ 638.d
bal quis deus fuerit 311.b. *sacerdotes eius vniuersi sublati ibidem. ædes ipsius à fundamentis diruitur* 311. d
balachus Moabitarum rex Balamũ ad Israelitas execrandum mittit 112.d
baladas Babyloniorum rex amicitiam cum Ezechia inire cupit 331.c
balamus vates contra Dei mandatum profectus ab asina compellatur 112 f. *bene precatur his quos execrari volebat* 113. *per totum malum consilium dat Madianitis* 114. e
balsamus vbi nascatur 270.f
balsamum vbi proueniat 473.b
Balthasar Naboandel dictus arripit regnum Babylonicum 350. e. *ipse cum suo regno in Cyri Persarum regis potestatem venit* 352.a *occidit Adoniam* 254. b
banaias satellitibus præponitur 241.f *vnus fortium Dauidis* 243.f
banaias Salomonis copiis præficitur 254.f
banaothas & Thamnus occisores Iabosthi supplicio afficiuntur 216.e
baraches autor Israelitis vt captiuos Iudæos & Beniamitas dimittant 322.b
Baracus Hebræos in libertatem vindicat 152.e
barasa expugnata concremata 417. c
baruchus Neri fil. Hieremiæ prophetæ scriba 337.a. *liberatur à carcere* 342.c
baris castellum, postea Antonia 717.c
baris mons 10.b
barzaphanes Parthorum satrapa Syriam obtinet 494.d.730.e
Basanes Hieroboami totam familiam sustulit 282.e. *regnum occupat ibidem*
basanæ, societas à Gimone prophetæ graniter carpitur, sed frustra, regnúmque ab hostibus infestatum tueri non valens moritur, Elano filio successore relicto 283.f
Bassus addit se Cassio 727.c
batanæa, Trachonis & Auranitidis, partiúmque quarundam domus Zenonis centum talenta reditus erant 782.g.& 783.a
bathuel Nacheris filius 15.f
bathyllus Antipatri libertus venenũ hero adfert 767.b
batibij dictum 639.c
beelsephon ciuitas 65.c
begabri Idumæa vicus 890.e
beleastartus rex Tyriorum Hiramo patri successit 1043.c
belli leges 129.e
beniaminis natiuitas & nominis ratio 24.c. *filij decem* 52.b
beniamitarum sors in Cananæa 141. e
beniamitæ post Iesu ducis mortẽ quieti & agricultura student 146.b
beniamitarũ fortitudo & peritia militaris 148. c *cædes omnium vsque ad sexcentos viros* 149.a *quomode ad tribus restituta* 146. d
berenice, locus 269.f
bernice Agrippæ filia 628.a. 673.e
bernice Costobari filia 628.b
bernice Polemoni nubit 693.e
bernice Salomes filia datur nuptum Aristobulo Herodis filio 549.c. *fit exosa Glaphyræ* 564.b. *datur alij marito* 762.a
bernices supplicatio ante tribunal Flori, & eius vitæ pericula 801. c
bernice & Iudæ ad Cestium de Flori gestis retulerunt 803.b
berotha ciuitas 139.b
berosus Chaldæus de astronomia & Chaldæorum philosophia Græcè scripsit 1043. g. *eius historiæ verba & compendium de Iudæis* 1044. a. *Græcos scriptores taxauit ibidem*
bersabe, ciuitas 288.d
bersabe puteus 21.d
berytus domicilium Romanorum 576. e
berytus Phœnices colonia Romanorũ 972.e
berytus quomodo ab Agrippa exor-

natu 678.b
Berzelleus quantis beneficiis iuuerit Dauidem regno pulsum 233.b *quam gratiam ei obtulerit rex* 237.e
Besarra oppidum 1007.e
Beselel architectus 88.e.98.e
Bethsemmathe vxor Esau 28.b
Bethalaga vicus 429.b
Bethel quid significet 28.g
Bethenabem vicus 889.a
Bethleem toparchia 890.d
Bethmaus vicus 1003.e
Bethura locus 139.f
Bethsabes forma Dauidem ad adulterium pellicit 225.b
Bethsama vicus 170.g
Bethsamitarum prophani lxx. arcam contingentes moriuntur 171.b
Bethsana, quæ Scythopolis 418.a
bethsana ciuitas 141.g
Bethsuritarum deditio 420.d
Bettæa capta & prædata 222.c
Bezedel vicus cum turri inexpugnabili 832.a
bezetha collis descriptio 919.g
Biblia quot annorum historiam complectantur 2.f
Bithynos, Cappadoces, Pamphylios, Lydos & Cilices Romanis tributa pendere 806.c
Borcaus Agrippæ legatus à Iudæis vulneratus effugit 819.d
Borceos vicus 833.e
Bouis cornupetæ noxa quomodo vindicanda 128.d
Boz columna vestibuli templi 261.b
Boz us quomodo Ruthem acceperit vxorem 163.e.164.a.
Britannicus Clau. Cæsaris filius 644.a
Britannicus Claudij ex Messalina f. Neroni prinigno in imperio posthabitus 796.b
Britanni quomodo & quando Romanis subiugati 805.g.807.b
Broccus trib. plebis 670.b
Buccinarum excogitatio & vsus 97.b
Burrus præfectus prætorianorum militum 694.b

C

CAbrothaba locus 98.a
Cadmus Milesius quo tempore historiam conscribere inceperit 1034.e
Caduceatores sacros esse & inuiolabiles 522.a
Cæcilius Bassus occiso Sexto Cæsare prouinciam occupat 488.f
Cæcilius Bassus Sex. Cæsarem interficit & copias eius occupat 727.a
Cæcinna ab Antonio Primo rerum gestarum nuncius ad Vespasianum mittitur 902.c
Cæcinna de proditione cogitat, & cum milite ad Antonium transfugit 902.a
Cadesa ciuitas 140.b
Canopolis & forum quod vocatur materiarium à Cestio incensum 819.f
Caron regio amomi ferax 684.c
Cæsar Iudæorum & Archelai conuentum diremit 782.f
Archelao tetrarchiam seu mediam regni partem dedit ib.
eius promissio Archelao facta ib.
reliquam regni dimidiam partem duas tetrarchias diuisit ibid.g
cæsar quæ Salomæ largitus sit 783.b
cæsar quas ciuitates Iudæorum regno auulsas Syriæ adiecerit ibid.
cæsaris liberalitas in duas filias Herodis virgines ibid.
cæsar falsum Alexandrum deprehendit ibid.f. *eum remigum numero inserit* 784.b
cæsares vocatos imperatores Rom. 269.b
Cæsarea conditur 746.e.747.g
cæsarea Philippi dicitur Neronis 698.f
cæsarea Iudæa maxima ciuitas 854.f
cæsaria templa 747.a
cæsariensium contumelia in mortuum Agrippam 680.a
cæsariensis contra Iudæos apud Neronem victores 799.b
cæsariensis omnes Iudæos apud se habitantes trucidant 813.f
cæsennius Gallus duodecimæ legionis ductor à Cestio in Galilæam missus 818.b. *duo millia Galilæorum cedit ibidem.*
cæsennius Pætus rector Syriæ 974.a
cæsennius Pætus Antiochum regem Comagenes apud Vespasianum defectionis accusat 983.f
bellum mouet contra eum 984.a
vinctum Romam è Cilicia mittit ibid.e
cæsonia iugulata cum filia magnanimitas 667.c
caiaphas constituitur pontifex 619.c
cain quid significet, sacrificat, iugulat fratrem, totus malus, multa inuenit 6.d. *eius posteri* 7.f
caius Agrippæ & Iuliæ fil. Augusti adoptiuus 603.e
caius Cæsar Agrippam vinculis soluit, & tetrarchia Philippi tradita, regem appellauit 790.c
ei etiam Herodis tetrarchiam addidit ibid.d
caij vxor & filia occisæ 666.d
eius ingenium & mores 666.e
caius Cæsar Deum se vocari voluit 790.d
Petronium ob statuas in templo locandas, Hierosolymam misit ibidem, e
caij litera ad Petronium 792.b
caius per dolum interemptus, quanto tempore imperauerit ibid.c
calebus explorator Chananæ 99.a
calidæ ad Baias 638.e
Calidæ ad Emmauntem 619.d
Calidæ apud Callirrhoen 598.a
Caligo tabernaculi qualis fuerit 88.g
C. Caligula constituitur Cæsar 627.c
C. Caligula Germanici fil. 734.e
designatur Cæsar à Tiberio 635.f
occiso Tiberio fratre opprimitur & ipse 636.b. *Herodem cum coniuge mittit in exilium* 638.g
qualis fuerit ingenio 641.b. 643.e
Iudæis bellum illaturus reuocatur à Petronio & Agrippa 643.a
moritur ibid.f. *eius in omnes sæuitia, & diuini honoris vindicatio, insaniáque tum coniuratio in ipsum, & eius interitus* 652.*vsque* 660
callimander ab Hyrcano victus interiit 452.e
callistus Caligulæ libertus 657.c
calumniarum quanta vis 713.c
cambyses Cyri filius patri in regno succedit, & Iudæos à templi & vrbis ædificatione prohibet, moritur 359.a 360.b
campus regius, loci nomen 18.d
cana, loci nomen 519.f
cana vicus Galilææ 1005.b
cana seu Canatha 742.e
canathenses ibid.f
candelabrum tabernaculi 83.a
capernaum fons, Nili vena esse creditus 861.c
capharsaba, campi nomen 559.f
caphartophan Idumææ vicus 890.e
capito centurio à Floro præmissus ad Hierosolymitanos 800.c
capitolij templum à militibus direptis donariis incenditur 907.d
cappadoces populus 13.b
carmeli montis situs 852.f
carta, Mesopotamiæ ciuitas 15.c
carthaginensium originis & fati descriptio 807.d
carus delicia Herodis 586.b
casander occupat Macedoniam mortuo Alexandro 388.a
caspiæ portæ 625.a
Cassius Cherea 653.654.655
per totum. occiditur 673.a
cassius quæ gesserit in Iudæa affligit Iudæos 489.b
cassius Longinus Syriæ præses 544.d
cassius Iulio Cæs. interfecto Syriam petit & quid gesserit 727.728.
per totum, occisus 729.e
castor rerum iudaicarum scriptor 1065.
castoris Iudæi versutia & dolus erga Titum 924.f
castra Iudæorum, locus 480.f
catullus Libyæ Pentapolitanis rector sicariis calumniandi doctor erat 997.a

tria millia Iudaeorum trucidauit 997.b
eius cruciatus & mors horrenda ibidem.d
cedasa vrbs 441.e
celadus Augusti libertus 613.a
quae Cesaris nomine cum falso Alexandro egerit 783.e
celer accusatus Romae causam dicit, & plectitur 793.a
celer trbunus vinctus à Claudio Iudaeis ad supplicium Hierosolyma mittitur 795.g
cendebaeus praefectus vincitur à Sim. 448.a
cenizus Hebr. in libertatem restituit 151.a
cestius Gallus Syriae praeses inuadit Galilaeam 1015.b.1023.d
Cest. Festus à Claudio in Iudaeam procurator praemissus 793.e
eius malitia 799.a
cestius Saulum cum caeteris legatum ad Neronem in Achaiam mittit 821.
chabelo terra cur sic dicta 267.e
chabolo vicus 1015.b.1016.c
Charea Caij vxorem & filiam interficiendas curat 666.d
chalamas Syrorum transeuphratensiũ rex 224.d
chalebo donatur pars agri Hebronis 145.g
chaldaei populus 14.g
chaldeorũ consensus cum sacris literis 1046.d
chamis patris irrisor 14.e
chananaeus, chanaan 14.a
chananaeorum terra praestantia 98.e
charetis mors apud Gamalam 867.d
chariathiaris ciuitas 171.c
chasleus mensis 409.b.415.e
chebronis ciuitatis antiquitas 895.d
chelcias Onia fil. copias Cleopatra praficitur 452.g. moritur 458.e
cherubeis quid fuit 83.a
cherubinorum descriptio 263.e
chetim quid Hebraeis significet 13.d
chetimus, & chetima insula ibid.
chetomene qualis vestitus 84.c
cheton quid significet ibid.
chettaei populus 14.d
chiramus opearius insignis 260.g
Christus & christiani 622.g.623.a
chisarthes Assyriorum rex Hebraeos sibi subiicit 150.e
chusius, chusai 14.a
chusis amicus Dauidis constantissimus quomodo se gesserit apud Abesalomum 230.c
cilla ciuitas 198.b
cillaeos à Palaestinis bello vexatos Dauid iuuat ibid.
cinchares idem quod talentum 83.e
cinnyra, instrumentum musicum 243.a
cinyra fabula 659.d
circenses ludi 654.b
circumcisionis prima institutio 19.e. 21.e.
cisus Saulis pater 174.e
citharae quis inuentor 7.d
ciuitatem qui primus instituerit 7.c
claudius à militibus constituitur Caes. 664.d
claudius Aggrippam ad senatum legatum mittit 795.d
Cl. Romae contra Samaritas pronuncians tres eorũ nobilissimos interfici iussit 795.g
claudius quandiu imperium administrauerit 796.a. Agrippinae vxoris Neronem priuignum in imperium cooptauerat ibid.
clearchus peripateticus Aristotelem praeceptorem suum de Iudaeis narrantem inducit 1047.e
clemens praefect. vrbanarum cohortiũ 655.c.
Cleopatra Antiochi filia nubit Ptolemaeo Philopatori 401.a
cleopatra Flori vxor 702.b
cleopatra Ptolemaei Epiphanis filio datur nuptum Antiocho 401.a
cleopatra Ptolemaei Philometoris filia ducitur vxor ab Alexãdro Antiochi, qui & Demetrius dictus 434.e
cleopatra Marc. Antoniũ in sui amorem pertrahit 493.f. 729.f. Mariamnem cum filio ad se vocat, & Antonium contra Herodem incitat 513. vsque 645. 742.d. 988.d. contra omnes omnium opibus inhians 517.f. 742.a. Herodem ad stuprum solicitat 518.d. occiditur 524.e. 745.f
clitus Tiberiensis altera manu mulctatur 1012.a.828.e
cluuitus 659.c
colossus Cesaris 747.g
comagenensiũ ciuilis contentio 620.g 621.a
commeatus centum annorum qua de causa in Messada incorruptus manserit 988.c
conon Graecus Iudaeorum mentionem facit 1051.a
conuallis laudationis 298.f
conuentus ciuium quae vtilitas 121.d
coponius Iudaeis praficitur 616.b. 618.g
coponius procurator constituitur, Archelai finibus in prouinciam redactis 784.g
corban iuramenti explicatio 1047.a
corban, quomodo se liberent 109.c
coreae loci nomen 718.e
cores seditionem contra Moysem & Aaronem excitat 75.f
da eius poenas 197.f
Cornelius Faustus Sullae filius qualem se praestiterit in expugnatione templi 474.e
corona triplex pontificis 86.a
correi, locus 172.d
corus mensura, qualis 100.b. 336.f
costobarus Idumaea Gazae praefectus ab Herode, lucro intentus, repudiatur ab vxore 532.b. eius violentia 699.b
costobarus & Saulus fratres vnà cum Philippo ad Cestium transfugiunt 821.g.
coturnices vbi copiosè inueniantur 72.e
cotys Armeniae rex 678.d
crassus in Parthos proficiscens Hierosolymitanum templum spoliat periurus 478.e cum omnibus suis copiis perit 479.c
crassus in Syriae prouinciam Gabinio succedens quid gesserit 723.b
cretenses moribus, non verbis erudiebantur 1072.a
ctesiphon, vrbs 650.b
cumanus Iudaeae praeses cõstituitur 690.d. 794.a. & quid sub eo Iudaeis acciderit ibid. & 691.f. & 692.a. accusatur à Iudaeis ibidem. exulat 693.a. 795.g
cuspius Eadus Iudaeorũ regno praficitur 680.d. seditiosos punit 682.c. 690.a
cydoessa Tyriorum vicus 869.e
cyprus insula 13.d
cyprus praesidij locus in finibus Hierichuntis 816.a
cypros Herodis filia 627.f. alia Phaselis filia 628.a
cypron, castellum 559.f. & 748.b
cypris Antipatri vxor 723.d
cyrenai, Marmaridae & terribiles Syrtes quemadmodum Romanis subditi 807.d
cyrus Persarum rex Babylonem & regem eius capit 352.a
cyrus Iudaeis Hierosolyma repetere permittit, templúmque restituere, ac vasa tẽpli eis reddit, multáque praestat beneficia 357.d. 358.a. 365.d.
perit 356.b

D

DAbarateni vxorem Ptolemaei regij procuratoris inuadunt 1008.c
Dacchari herba descriptio 86.a
dagon, arx 448.d
dagon praecipitatus 169.a
dagonis templum exustum 436.e
dalale meretrix Sampsonis 162.b
Dalmatas bellicosissimos sub una tantum legione Romanorum quietem agere 806.d
damascus à quo condita 15.a
damascus imperio Dauidis subiicitur 222.b
damascus à Metello & Lollio capta est 471.a
damascenorum in Iudaeos saeuitas 1009.c. 832.a. 992.d

dana oppidum 150.d.276.b
danaus Argiuorum antiquiss. 1041.g
Daniel vocatur Balthasar, & cupit durius viuere propter valetudinē & studia 346.a. insomnia diuina 246.f. regi somnia interpretatur 347.f.348.a.
Balthasaris visionem in pariete explicat. 351.d.
abducitur à Dario in Mediam & constituitur summus satrapa 352.b insidias patitur, sed insidiatores eius luunt pœnam 352.f.353.a apud Ecbatana turrim edificat ibid.e quàm caruis Deo fuerit, & quantum ceteros prophetas superauerit 353.e.354.355.
Danielis prophetia 415.f
danitarum sors 142.a
danitæ à Chananais sedes mutare coacti 150.b
danuì, fons Iordanis 18.b
danus nascitur 30.f
filij eius 52.c
darabista vicus 1023.c
Darius Artabani filius Neroni obses missus 625.d
Darius Astyagis filius imperium Babyloniorum vastat, & Danielem abductum constituit satrapam, quem inuitus postea leonib. objicit 352.b 353.a.hostes Danielis iisdem obiicit, & deum eis predicat ibid.
Darius equitum prefectus sub Agrippa 810.g
Darius Hystaspis filius rex Persarum creatur, quæstionem proponit quænam omnium rerum fortissima aut potentissima 360.b.&.f commonitus vero à Zorobabele Iudæos libertati instituit, & immunitati, vrbémque & templum restituere promittit & iuuat 262.e. 367.d
mortuus successorem filium Xerxem relinquit ibid.f
dathamū cum vniuersa sua familia terra debiscit 107.c
Dauid filius Iessei 164.e
Dauid qualis, & quomodo rex à Samuele unctus prophetat, & Saulo furioso hymnos occinit ad citharā 186.e.187.a eiꝰ magnanimitas 188 b. victoria de Goliatho 189.c amatur à Sauli filia, & sexcenta hostium capita à Saulo adfert & filiam eius vxorem ducit 190.e socerum fugit 191.192. 193.per totum. spiculo ab eo petitur 192.a accepto Goliathi gladio fugit in Gittam, & insanum se fingit 195.c fugit inde aliò atque aliò ibid. Cillanis auxiliatur ac iterum Saulum effugit 198.199.201. per totum.cum Saulum occidere potuisset noluit 199.c. reconciliatur Saulo 200.a defuncti vxorem ducit 202.a Amalecitas prædatur 203.d
iungit se Ancho contra Hebræos 203.f 206.e abducuntur ei ambæ vxores captæ 207.b
Palestinos cædit & vxores recuperat 207.e. Sauli interfectorem supplicio afficit, & epitaphia ipsi ac Ionathæ conscribit 211.d rex vnius tribus declaratur, & cum Abnero pugnat 212.a eius filij 213.d
Abnero fœdere iungitur & amicitia 214. c. interfectum luget 215.d. regnum in vniuersum ei confertur 217. a. dominorum suorum occisores punit 211.d.216.g. quanta copia ad eum in Hebronem conuenerint 217.a Iebusæos illudentes capit 217. a. amicitiam cum Iramo parat, & Hierosolyma ciuitatem Dauidis appellat 218.c.Palestinos superat, & arcam Hierosolymam transfert 219 per totum. Palestinos frangit & Moabitas Adrazarúmque Sophenorum regem 221.d. Thanonem in amicitiam recipit, Idumæam subigit, & officia distribuit 222.e. 241.e.
Ionathæ posteros beneficiis afficit 223. b. legati eius iniuria à Naase afficiuntur, Syri, Mesopotamita, Ammanita deperduntur 223.e.224.e
Bethsaben adulteram facit & ducit vxorem, Vriamque interficidum curat 225.b. per totum. Ammanitas excindit 228.b.à filiis molestatur 227.e. per totum. Abesalomum filium regem salutatum fugit 229.e
patienter audit consiciantem Seueim 230.e.fugiens benigniter excipitur ab optimatibus regionis trans Iordanem 233.b.prior filium aggreditur 233.d.occisum luget 235.c. ignoscit hostibus, & recipit regnum, salutatur rex 236.237.238. per totum.decem tribus ab eo deficiunt autore Sabeo 238.e.Palestinos vltimo fundit, hymnos ac musicam instituit 242.f
fortissimi viri ipsius qui 243.per totum.populum recensendo deum offendit 244.b è tribus malis infligendis pestem eligit, & Oromna aream emit 244.e.245.c.templi extruendi locus ei indicatur, ad quod opifices & materiam comparat, filiumque instruit Salomonem quomodo se debeat gerere nactus imperium ibi.e.246.b.alsiosius calefacit se Abisaces accubitu 246.g Solomonem confirmat regem, officiáque distribuit & tribus, tum templi vasorúmque descriptionem tradit 248.249.a per totum. Dauidis principum alacritas in contribuendo ad templi fabricam 250.b. quid sub mortem Solomonis commiserit 250.g.251.a expirat ac sepelitur, maximúsque cum eo thesaurus 251.c
Dauidici generis regum finis, & quot eorum fuerint 241.g
Debora prophetissa 152.d
Decima data 18.e.28.f.109.a
Decius Mundus quantum insanierit in Paulinam 622.b
Delatoribus quid præmij fuerit apud C.Caligulam 662.b
Demetrius Demetrij filius amicitiam cum Ionatha init 436.d. Alexandrum vincit 437.e
Demetrius Eucerus Antiochi Grypi filius rex apud Damascum constituitur & Alexandrum Iannæum superat 460.b. 461. a, contra fratrem pugnans captiuus ducitur ad Parthos ib.f
Alexandrum prælio superat 715.a
Demetrius Gadarensis libertus Pompeij 475.b.
Demetrius Nicanor rex 437.g clementer agit cum Ionatha Iudeisque 438.b.vincitur à Tryphone 440.d.
capitur à Parthis 443.f dimittitur, & in regnum restituitur ab Arsace 450.c. vincitur, capitur & occiditur 451.d
Demetius Phalereus quomodo bibliothecam Ptolemæo Philadelpho comparauerit 389.d.legem Iudæorum transcribendam curauerit 391.b
demetrio Phalereo in historia Iudæorum venia concedenda quòd Hebraice nesciuerit 1051.b
demetrius Seleuci filius regnum Syriæ occupat, Antiochúmque & Lysiam occidit 421.f
Iudam occidit in prælio 425.e
Ionathæ amicitiam ambit 430.e occiditur 432.f
dei castra locus 32.e
Deus Galilæorum clades Romanis denunciat 848.b
Deus Iudæis omnem viam salutis ad interitum verterat 940.d
dei decretum contra omne Iudæorum genus 992.a
dei definitio apud Mosen 1073.f
dextra porrecta quid apud barbaros significet 646. a
diagoras Melius in mortis periculo versatus propter Athenienses 1079.f
dido soror Pygmalionis regis Tyriorum in Africa Carthaginem ædificauit 1043.e
diebus singulis quid Deus considerit 4.b
diglath quid significet 5.e
diluuij vniuersalis descriptio 9.e
Dina Iacobi filia 31.b

supra-

stupratur, quapropter Sicimitæ vniuersi trucidantur 33.e.34.a
Diodotus Tryphon Apamenus, vide Try.
Diogenes Alexandri amicissimi à Pharisæis interficitur 716.f
Dionisius Tripolitanus securi percussus 471.g
Diophantus notarius sceleratus 574.e
Disciplinæ militaris exemplum pulcherrimum 823.e
Disciplinæ à Chaldæis ad Ægyptios, ab his ad Græcos esse deductæ 17.c
Dissimilium communionem etiam naturam horrere 123.f
Dius in historia Phœnicum integerrimus 1042.d
Dius mensis 9.a
Doecus mularum nutritor 195.b occidit Abimelechum pontif. 196.f
Dolesus nobilitate potens à Gadarensibus interficitur 888.f
P. Dolabellæ decreta pro Iudæis 488.c
Domitianus cum multis Romanorum saluus euadit 902.e
à Mutiano productus populo rector insinuatur 903.a
Domitiano Germani subiiciuntur & Galli 975.f
Domitianus in triumpho Vespasiani & Titi eis adequiuabat 979.d
Domitius Ænobarbus 694.a
Domitius Ænobarbi filius ibid.
Domitius Nero consalutatur Imperator 694.b. fratrem, matrem, vxorem, virosque illustriss. trucidat ibid.c
Cæsarea excludit Iudæos 696.f
Domitij Neronis vxor à marito occiditur 694.c
Domitij Sabini fortitudo 926.b
Dora Phœnices vrbs 1000.e
Doræ ciuitatis situs 1067.b
Doras Hierosolymitanus pontificem perimit 695.b
Doris mater Antipatri Herodis filij accusatur veneficij, & quomodo se gesserit 588.d.766.b
Doritarum in Iudeos insolentia 675.f
Dorotheus lux. interpretibus additur 396.f
Dositheus Hyrcanum & Alexandram Herodis prodit 524.f
Draconis leges de suppliciis antiquissimi 1015.c
Druma Gedeonis concubina 155.f
drusilla Agrippæ filia 628.a
Drusium turris 747.e
Drusius Agrippæ filius 628.a
Drusius Neronis filius 629.634.e
Drusius turris 536.g
Drymos loci nomen 730.e
Dystrus mensis 132.e. 366.e. 381.f

E

EButius decadarchus sub Vespasiano 839.e. Gamala occisus 865.e
Ecdippon locus 731.b
Edom, vide Adomus
Edrauus dux militum Ionathæ 293.c
Eglon Moabitarum rex qui Hebræos subiugarat, ab Iode interficitur 151.f
Ela capta & habitatores eius extincti à Syriæ rege 321.e
Elanus Basanæ filius altero regni anno occiditur, vna omnis eius soboles tollitur per Zamarem 284.d.&e
Elcana Iudæ copiarum dux captus 321.f
Elcias Magnus, legatus Iud. 640.f
Eleazarus pontifex 2.d
Eleazarus Moysis filius 61.e
Eleazarus Aaronis filius 107.g
fit pontif. 110.c
Eleazarus pont. moritur 145.b
Eleazarus Dodeiæ filius vnus fortium Dauidis 243.b
Eleazar quidam arreptitiorum medicus 258.a
Eleazarus Auranes Matthiæ filius 410.g. 411.a. fortiter ab Etephanto confosso opprimitur 420.c
Eleazarus pharisæus homo seditiosus conuitiatur Hyrcano 453.d
Eleazarus quomodo pontificatum adeptus 392.a
Eleazarus thesauri templi custos quomodo pactus cum Crasso 478.d
Eleazarus Anani fil. pontifex constituitur vnius tantum anni 619.c
Eleazarus Boethi pontifex constituitur 613.e. priuatur pontific. ibid.g
Eleazarus gigas, quam vasto fuerit corpore 625.d
Eleazari Asamonæi filij fortitudo & mors 709.e
Eleaz. Dinai, latro 691.f. 695.a. 795.a 796.d
Eleazarus seditiosus exulat 682.c
Eleazarus Ananæ pontificis filius, Romani belli seminarium fuit 809.g
reiecit Cæsaris hostias ibid.
Eleaz. Semei fucinus memorabile 844.d
Eleaz. duo socij contra Manahemum 812.e
Eleazari Simonis filij factio 904.c 905.e
Eleaz. Simonis Gioræ socij mors 895.a
Eleazarus sicariorum princeps Massadam obtinet 985.e
vius ad suos oratio 989.f
altera oratio de immortalitate animæ 990.g. 991. 992. per totum
Elephantis quomodo pugnatum sub Antiocho Eupatore 419.f
Eleusa oppidum, Sebaste dictum 558.f
Eleutherus fluuius 742.b
Eleutheri equites 731.b
Eliabus architectus 78.b. 88.e
eliacias pontif. sub Iosia rege 333.f
Eliacimus Iosiæ fil. antea Ioachimus dictus accepit regnum paternum, sed tributarium iam factum Ægyptiis 336.a. etiam Babyloniis tributum cogitur pendere 336.e
occiditur 337.d
Eliacimus Ioachimi filius in pontificatum patri succedit 370.f
Elias propheta tempore Achabi quæ prænunciauerit & gesserit 285.e. 286.a. 287. 288. 289. 298. 299. per totum. exemptus ex hominibus 300.b
Eliæ epistola ad Ioramum Iosaphati filium sceleratum regem 307.b
Elieneus Cithæi filius pontificatum accepit 678.f
Elis pontifex princeps Hebræorum 163.c. filij eius scelerati 165.a
exitium suum cognoscit 166.a
ipsius & filiorum mors 166.d.&f.
Elisæus prophetia donum accipit, & Eliam comitatur 289.a
vaticinatur & aquam suppeditat 300.a
Ioramo Achabi filio 301.a
viduam à debitis liberat 302.d
Ioramo insidias Syrorum indicat & Adadum capere ipsum volentem eludit 302.d. 303.a
famis tempore vilitatem annonæ prænunciat 304.d
Adado mortem indicat ibid.e
Ieum vngit regem Israelitarum 308.b
Ioasus Ioazæ filius ad se ægrotum venientem consolatur 316.e
vita defungitur 315.g
cadauer occisi à latronibus in ipsius monumentum iniectum reuixit 316.a
Elymus, elymi 14.f
Emian zona sacerdotalis 84.a
Emmaus concremata 609.e
Emmaus vicus, Vide etiam Ammaus
Engaddi à sicariis inuaditur 887.f
Eniachin tribus sacrata 872.f
Enochi mors nemini cognita 9.d
Enosa ciuitas 7.e
Epaphroditus 2.b
Ephodes vestitus 85.b
Ephorus historicus Gallos & Hispanos prorsus ignorauit 1039.a
Ephorus Hellanicum in plurimis ostendit mendacem 1034.g
Ephremes in numerum Iacobi filiorum adoptatur pro patre Iosepho 53.e
Ephremi pars quæ cesserit 141.f
Ephremitæ Gedeoni bellum inferre conantes placantur 155.d

Ephremitis tribus quomodo Bethelem proditione ceperit, 146.c
epicrates pecunia corruptus Scythopolim cum aliis aliquot ciuitatibus Iudæis prodit 452.e
epicureorum error refutatur 355.b
Epiphania ciuitas 14.d
epiphanes & Callinicus filij regis Antiochi Cæsennio Pato pugna forti obnituntur 984.c
à Vologeso Parthorum rege magnifice excipiuntur ib.e. Romam ad Vespasianum veniunt 985.a
epomidis descriptio 85.f
epulæ feralles Iudæorum 775.a
equitum Romanorum arma 836.d
equus Modius Varo succedit 1003.a
erebinthonicus vicus 937.b
erica prætorianorum Achaza præfectus occiditur 321.f
Esaias prodigium Ezechiæ regi exhibet 331.c. obiurgat eundem propter thesauros Babyloniis monstratos 331.d
esaiæ prophetiam cognouisse & credidisse Cyrum regem 357.c
esaiæ vaticinium deprauatum 996.c
esaui natiuitas 26.d. vxores 27.a circumuenitur à fratre ibid.d iratus fratri reconsiliatur 32.f partitur cum fratre habitationem, vocatúrque Adomus 36.a
Esdras Iudæorum apud Babylonē de gentium pontifex, à Xerxe quæ & quanta impetrauerit 367.f. 368.a quomodo populum mundauerit, & legem ei prælegerit, ac rempublic. reformarit, mortuúsque sit 368. 369.370. per totum.
Escon puteus 26.g
Esther puella quali fuerit forma 374.b ducitur vxor Artaxerxi, & coronatur regina ibidem. Iudæorum cladem futuram cognoscens regi indicat 379.e impetrat Iudæis vitam 380.b
Esseu, vestis qualis 85.c.90.b
Essenorum secta 617.c.785.786.787. per totum. eorum mirabilis constantia, & virtus in bello cum Romanis 787.e. opinio de animæ diuinitate ibid.g. aliud eorum & diuersum collegium 788.d
Ethaus Gittheus Dauidis sectator præficitur exercitui 233.d
Eua quid significet 5.b eius lapsus 5.e
Euæi populus 14.d
Euaratus Cous 760.a
Euemerus Græcus Iudæorum mentionem facit 1051.a
Euilas, Euila 14.b
Euodus Neronis libertus 635.a
Eupolemo Græco in historia Iudæorum venia concedenda quod Hebraicè nesciuerit 1051.b
euphrates, fluuius 5.c
eurycles Lacedæmonius impostor maximus Herodem circumuenit, & domum eius subuertit 573.f.758.e. 759.f
eutrychus Agrippæ libertus & auriga in vinculis detentus 631.b aperit Neroni maleuolentiam Agrippæ 633.a
eutychus, auriga Caij Cæs. 672.a
execrantis aliquem pœna 128.c
eZecielis prophetia 335.f
ezecias Achaza filius regnum obtinet paternum Hierosolymis religionem collapsam restituit 323.per tot. Palæstinos bello vincit ibid. à Senacherib oppugnatur 328.a in summam adactus desperationē Esaiam implorat 329.d posteritatem à Deo exorat 331.a moritur ibid.f
eZechias latronum princeps interficitur 725.f

F

Fabatus Augusti seruus 587.a
Fabatus procurator Cæsaris, pecuniis corrumpitur 764.d
fabij centurionis fortitudo 720.b
fames ingens 305.e. 555.a
fati potentia nemo potest resistere 580.d
fauces locus 98.b
faustus Cornelius primus Hierosolyma conscendit 720.b
Felix Pallantis frater à Claudio ad Iudæos missus 795.g
felix præfectus militum Romanorum inuadens Phasaelis vincitur 491.a Cl. Felicis procuratoris gesta 796. per totum. vide Cl. Felix
ferrei montis situs 891.a
festus procurator successit Felici 798.a vide Porcius
festorum descriptio 92.f.93. per tot.
filij contumaces & proterui in parentes quomodo multandi 126.e
filionum Israelis iura 121.
Flaccus Syriæ præses 629.f
Flauius Iosephus. vide Iosephus
Flauius Sylua in administratione Iudæa Basso succedit 985.d contra Massadam militem mouet ibid. & 986.g. Massadam occupat & præsidium imponit, cum exercitu ad Cæsarem redit 994.g
fletus, sylua 219.c
florus templi thesauris frustra inhiat, à cuius expugnatione depellitur 802.g
flori nouus dolus & auaritia in oppressione Hierosolymorum 802.f mendacium apud Cestium 803.per totum. vide Gessius
fortes vere qui 206.c
fortunatus Agrippæ libertus Romam missus à suo patrono 638.c
fratris vxorem ducere prohibitus 613.f
fratres veri, quos & interitus ipse sociauit 1097.a
frontonis gesta in custodia 968.b
Fructus intempestiuus & præmaturus 123.d
furij centurionis animositas 720.b
furum pœna 127.e

G

Gaba, quid significet 186.a Gaba equitum ciuitas cur sic vocata 832.f
gabaonitarum iniuria in vxorem Leuitæ & quomodo ea propter multati 147.148.149. per totum.
gabaon vicus 238.f
gabaonitæ astu fœdus ineunt cum Iesu 138.f. qui ipsis contra Hierosolymitarum regem succurrit 139.e
Gabath, Saul vicus 907.d
gabinius præfectus militum Pompeij 473.c eius gesta 476.477.478. per totum.
gabinius Scauro succedens quid gesserit clari 721.722. per tot. 800.a
gadara restaurata 720.f
gadare optimates legatos ad Vespasianum mittunt, seque dedunt 888.a
gadarenses Herodem frustra apud Cæsarem accusant 540.b
gada natiuitas 30.g & filij septem 52.c
gadim propheta Dauidi vnius è tribus malis offert electionem 244.d
galadeo colis & Galadena regio 32.e
galata à quibus denominati 13.a
Galba imperator creatus 893.c in medio foro necatus ibidem. 896.d
gales insectans Abimelechum Gadonis nothum, proditur à Zebulo 156.f
galgala quid significet 157.d
galilæa & regiones trans Iordanem quæ redditus fuerunt 782.g
galilæa minor qua 832.f
galilæa utriusque descriptio ibid. calamitas 834. per totum
galilæa tota à Romanis subacta 870.e
galilæorum & Samaritanorum conflictus 794.g
galilei contra Romanos 828.f
galilei ab infantia pugnatissimi & omni tempore plurimi 833.a
Galilæorum quot millia Iapha occisa 848.g
galilæorum noua inuenta & factiones Hierosolymis 897.b
gallia motus 890.b
gallia bellum desiit ibid.
gallia situs descriptus 806.e
galli centurionis fucinus apud Gamalam 865.e

gallos sub mille & ducentis militibus seruire, quibus penè plures habuerint ciuitates 806.g
gamala filius Iesu 873.b
gamala ciuitas rebellat 863.a
eius situs ibid. & 864.
excisa 868.b
gamalensium fides in Romanos 1000 f.
gamalensium cum Romanis acres conflictus 864.865.866.per tot.
gamalensium cades à Romanis 867.c
ganges fluuius 5.c
garizin mons 383.g
Gaulanitis regio deficit a b Agrippa 1013.a
Gazam nequeunt capere Israelitæ 146.a
gazæi à Iamnæo obsessi captique 459.e
gazara Palestinæ vrbs à Salomone bis ædificata 268.d
Gedeon quomodo Hebræos seruitute exemerit 154.155.per totum.
quot filios habuerit 155.f
geman vici situs 794.f
gemello renunciat amicitiam Herod. 567.g.568.a
Genesar lacus descriptus 619.d. 869.d. eiusdem nominis descripta ibid.
gentium enumeratio quæ Romano imperio subduntur 805.806
Gentium qui verenda Iudæorum more circunciderunt, enumeratio 1047.a
gentibus singulis quomodo à suis autoribus nomina sunt indita 12.f.13. 14.per totum
geon fluuius, & quid significet 5.d
gerasseni quomodo se erga Iudæos cohabitatores suos gesserint 815.f
gergesei, populus 14.d
germanicus veneno sublatus 621.a
germanicus qualibus moribus 634.b
germanicus Claudij Cæsfrater 964.a
germanus augur vinctus Agrippæ vincto vaticinatur 633.f
germani qualis gens 661.c
germanorum descriptio 807.a
eos octo tantum legionibus Romanorum domitos ibid.
germanorum agmina & bellum ciuile ab Antonio primo & Mutiano setur 893.d
Germani Capitolij collem occupant 902.e
germani viribus corporum laudati 962.g
germanorum magna ex parte defectio à Romanis 975.b
defectionis causæ ibid.
gersus Moysis filius 61.e
gessius Florus Iudææ procurator quomodo Iudæos ad arma contra Romanos capessenda compulerit 702 d
& quàm malus fuerit vir ibid.
gessij Flori procuratoris qui Albino successit, crudelitas, impudentia & versutia 798.d
auaritia apud Cæsarienses 796.d
noua crudelitas in Hierosolymitanos 801.a. Vide etiam Florus
getheris Arani filius 15.d
getuli populus 14.b
gigantum reliquiæ in Hebrone 145.f
gigantum posteritas à quibus perdomita 17.f
gimon prophetæ Basani quæ mala ipsum maneant vaticinatur 283.f
ginæa vicus 833.d
Giscala Galili oppidulum indomitum 868.c
Giscala succeditur & diruitur 1001.e
giscala à Iosephi militibus diripitur, prædaque popularibus conceditur 828.per totum
giscalorum status 1001.d
glaphyra Archelai Cappadocum regis filia nubit Alexandro Herodis fil. 549.c. odio prosequitur Salomem 564.b. occiso marito remittitur ad patrem cum dote 583.c
nubit Archelao Herodis filio, Alexandri fratri 613.f
item Iubæ 614.d
eius somnium & mors ibid.e
gobolitis regio 36.d
godolias Acani filius præficitur reliquiis Hierosolymorum 343.a
humaniter tractat Iudæos profugos ibi.
eiusdem pietas, sed illi noxia 344.a
occiditur ibid.
goliathi Gittæi statura & insolentia 187.e. interitus 189.c
gomor, Gomarenses 13.a
gorgias à Iuda Machabæo victus 414.e
vincit Iosephum Zacharie 418.b
gorion filius Iosephi, & Simon Gamalielis contra libertatis corruptores hortantur & concionantur 873.a
occiditur 885.
gotarzes Partborum rex 688.a
gotholia Achabi filia, vxor Ierami Hierosolymorum regis 306.g
Dauidis familiam quantum potest tollit & regnum administrat 311.g 312.a.& regno & vita priuatur opera Ioadi 312.per tot. & 313.a
græcorum & Iudæorum dissidium 649.c
græcis turpissimum visum Iudæis inferiores fore 797.f
græcos bis ternis fascibus Romanorum obedire 806.a
Græcorum omnia noua & heri nupéque facta 1034.a
eorum regiones innumeræ corruptiones inuasere rerum memoriam delentes, ibidem. Sera cognitio literarum ibidem
philosophi primi Ægyptiorum, Chaldæorúmque discipuli 1034. e
græci posteriores Timæum in plurimis mendacem ostendunt ibid.g
græcis ab initio nulla cura fuit historia conscribenda 1035.b
græcorum historicorum elegans descriptio 1034.1035.1036.1037.per tot.
græcorũ legislatores antiquissimi qui 1070.c
græcorum dij descripti 1077.& seqq. per totum. eorum legislatores poetis potestatẽ dederunt vt quos vellent deos introducerent, rhetoribus verò vt decreta de reb. publicis, quæ vellent conscriberent ibid.
grando apud Ægyptios ante Mosen nunquam visa 64.b
grapte cognata Isatæ regis Adiabenorum aulam regiam Hierosolymis ædificauit 897.e
gratus militum præfectus, Simonem Herodis filium obtruncat 608.a
suis succurrit 608.e. 780.b
granidam calce percutiens quomodo plectendus 128.a
gymnasia Herodis 748.e

H

HAi vide Aina
Heberus Hebræorum auctor 15.a
hebræorum declinationis forma ibidem
hebræorum nullus regnante Salomone seruile opus faciebat 269.a
hebræi bis vltra Euphratem ducti captiui 345.d
hebron expugnatur, & conceditur Leuitis 145.f
hebronis oppidi antiquitas 17.d
hecatæus Abderita 1048.b.1050.a
hecatombæon mensis 110.c
hecatonmachi Alexandri Iamnæi 457 f
hellanicus ab Acusilao de genealogiis multum discrepat 1034.g
helcanes Leuita & eius vxores ac liberi 169.b
helena Adiabenorum regina transit ad religionem Iudaicam 683.f
eius monumentum Hierosolymis 913.c
helene Monobazi regis matris regia Hierosolymis 920.c
Helias. vide Elias
heliopolis 53.a
helonis principatus Hebr. 159.b
heniochi Romanis subiecti 806.b
Heoron, arca tabernaculi 82.f
Herennius Capito procurator Iamniæ 630.c
Hermæusqui & Danaus denominatus 1052.d
Hermippus Græcus historicus diligentissimus 1046.a

Hermogenes Græcus Iudæorum mentionem facit 1051.a
Herodes Agrippæ frater, rex Chalcidis 679.f
moritur 690.d
Herodes Antipatri filius 479.d
Hierosolymorum dux constituitur, Ezechiámque cum aliis prædonibus afficit supplicio 483.b
infantem ob cædem exosus dicit causam 484.b
præficitur Cælisyriæ 485.b
Romanorum beneuolentiam captat & assequitur 489.e
Malichum trucidat 490.f
Antigonum Aristobuli profligat 491.d
vxores & liberos sibi parat, ac M. Antonium corrumpit ibid. e. & 492.a
accusatus tetrarcha constituitur 494.a
strenue pugnat ibidem.
elabitur ex hostium insidiis 496.b
difficilibus profectionibus exercetur vsque Romam 498.d
rex Iudæa à senatu Roman. declaratur 499.c
ex Italia nauigat, & pugnat contra Antigonum 499.500
prodigiose seruatus bis 505.c.& f
Hierosolymæ expugnat, & Antigonum capit 507.c
Antonio donat 508.a
Aristobulum pontificem occidit 513.e
à Cleopatra ad stuprum solicitatur 518.e
bellum Aretæ infert 519.d
concio ad milites 521.b
Hyrcanum occidit 525.a
quomodo amicitiam Antonij excusarit apud Cæsarem, & regnum ab eo obtinuerit 526.d
Mariamnem vxorem interficit & magnificè donatur à Cæsare 529.a. 530.b
neccata à se vxorem luget miris modis 530.e
efferatur ad cædem amicorum quorumcunque & ad omnia mala inclinat 531.d.532.533
arces in suam tutelam extruit 535.a
fami vrgenti succurrit 536.b
quomodo subditos in officio continuerit 537.g
Cæsaream condiderit, & à Cæsare sit muneratus 539.b.540.541
salutat Agrippam 540.b
extruit templum Cæsari, & tributorum partem subditis remittit, & conuenticula populi prohibet, & Essenos magnificat 541.b
templum nouum edificat Hierosolymis sumptuosiss. 543.e
legem statuit de furibus nouam 546.f
nauigat ad Cæs. & reductis Roma liberis dat vxores, Agrippámque honorat 548.549
quartam tributorum partem suis remittit 553.d
ipsius familia domesticis agitatur dissidiis 554.c
filios suos apud Cæs. accusat 555.f
quinquennale certamen celebrat, arces condit 559.c
multáque alia 561.b
qualis ingenij, ibid. pecuniis destitutus Dauidis sepulchrum recludit 563.b
omnes coniunctos habet suspectos 565. 566. 567. 568. 569. à Syllæo iniquè accusatur apud Cæsarem 572.a
accusat filios apud consilium Berytense 578.a
strangulat 580.b
liberis ipsorum prospicit 583.f
quas ipse vxores habuerit & sobolem ib.627.f
Antipatrum damnatum in vincula conicit 595.e
morbo correptus testamentum conficit 595.f
morbus qualis fuerit 597.e
sub mortem liberalissimus & crudeliss. 598.b
vim sibi conatur inferre, & Antipatrum iubet occidi 599.d
testamento mutato moritur ac funeratur 600.c
testamentto eius confirmato quantum filiis ipsius patrimonium superfuerit 611.e
præficitur Galilæa, & strenue agit 725.f. accusatur Hyrcano à maleuolis 726.b
vindicat patris mortem 728.e
eius victoriæ 729.b
accusatur ib.e
quomodo se gesserit in pugna contra Antigonum & Parthos 730.f 731.732. adificat, & multis premitur malis 733.f
Romam nauigans iacturam facit ib.e. rex Iud. constituitur 734.b
Antigonum expugnat & latrones 735.a. & seq. fratris mortem vlciscitur 738.f
in grauia incidit pericula 739.b
Syros & Arabes vincit 742.e
conciliat sibi Iulium Cæs. 745.b
edificat, amicos ac parentes honoribus afficit 746. 747. 748. & seqq.
athletam & venatorem agit ac bellatorem 749.d
dissidet cum filiis duob. & vxore 749.f.750. 751. conciliatur filiis 751.g
iterum dissidet cum ipsis 755.c
accusat filios apud Cæs. & Beryti 760.c. occidit 761.f.793.g
occisorum liberis prospicit 762.c
quot vxores & liberos habuerit 763.a
eius domus iterum conturbatur dissidiis 763.e
Pheroram extrudit 764.f
accusat filium Antipatrum 770.a
morbo corripitur lethali 771.g.772.a
crudelitas eius & mors 773.e
quomodo Romanum adduxerit exercitum 930.b
instaurat ciuitates 980.e.988.e
Herodes Herodis fil. Iuliada condit 618.f
tetrarcha fit. ibid.e. recipitur in amicitiam Neronis 619.d
quomodo perierit 620.c
Vitellij iram in se concitat 625.e
bello ab Aretæ superatur 626.e
Herodiadis amore capitur 626.b
vxoris importunitate in exilium detruditur 638.g
qualis fuerit ingenio 677.f
Herodes Herodis fil. Tiberiadem & Iuliopolim condidit 789.b
à Caio Cæsare ob auaritiam increpitus, in Hispaniam cum vore fugit 790.d
quando decesserit & quos liberos reliquerit 793.f
Herodias Agrippæ soror, Herodis iuniioris vxor 626.b
odio prosequuta fratrem se suumque maritum in exilium conicit 638.g. 649.a
eius exprobrationes & stimuli 790.c
Herodion conditur 497.b.732.748.c
Herodotum cuncti mendacem ostendunt 1035.a. Romanorum non meminisse 1038.g
Herodotus erroris argutus 279.a
Herodotus Halicarnassens Iudæorum gentem non ignorauit 1047.a
Herodum oppidum 52.d
Hesiodus ab Acusilao in quàm magnis corrigatur 1034.g
Hettan prædium 272.a
Hezarbunis dux captus 155.b
Hieremiæ propheta vaticinium & epicedion Iosiæ conscriptum 335.f.& seqq.
damnatur, iterum absoluitur 336.f
aufugit 337.b
hieremias in carcerem coniectus torquetur 339.c
in cœnosum puteum præfocandus demittitur, verum rursus liberatur. 339.f. non vult proficisci Babylonem 343.b. donatur magnis munerib. & alia eius gesta ibid.c
hieremias consulens Ioanni Careæ abducitur ab eo in Ægyptum, vbi Ægyptiis captiuitatem indicat 345.c
eius vaticinia celebrata 929.e
hierichus vrbs 112.a
excinditur, & restaurator ipsius diris

diris deuouetur 137.b
hierichus desolata 890.f
eius agri descriptio ibid.g
Hierichunti fons ex pestilenti & infrugifero saluberrimus, & feracissimus ab Helisaeo factus 891.d
Hierichuntij agri bonitas 141.c.473.b.518.d
Hieroboamus Nabathaei filius vaticinio cognoscens se futurum regem populum ad defectionem solicitat, effugit Salomonis iram 274.c
decem tribuum rex eligitur & Sicimis habitat 276.a
duásque vitulas aureas facit, & templa ibidem b
brachium eius apoplexia tangitur & inde à pseudopropheta seducitur 277.g.278.a
filio suo agrotante quid responsi acceperit à propheta 280.b
contra Abiam ducit exercitum 281.a
vincitur ac moritur relicto regni successore Nadabo 282.c
familia eius cuncta tollitur ibid. e
Hieroboamus Ioa filius regnum Israelitarum excipit 316.b
Syriam suo regno licet impius adiecit ibidem. moritur Zacharia filio herede relicto 318.f
Hieronymus historicus Iudeorum 1050.f
hierosolyma rex cum vicinis regibus occiditur 139.f
hierosolyma oppugnatur, inferioréque parte capitur 145.f
hierosolyma ciuitas Dauidis dicta, & quomodo exedificata 218.b
hierosolymorum thesauri auferuntur, mœnia ad trecentorum cubitorum spacium diruuntur per Ioam 317.e
hierosolymorum captiuitatem qui prophetae predixerint 335.f
hierosolymorum captiuitas, direptio, & à fundamentis vastatio 342. per totum
hierosolyma capitur ab Antiocho Epiphane, templúmque eius spoliatur & prophanatur 409.a
restituitur tam vrbs quam templum 415.d
hierosolyma & templum à Pompeio expugnata 473.c
hierosolyma diripitur à Parthis 497.d
hierosolyma eiúsque templum eur deus auersatus 695.d
hierosolyma ad summum felicitatis euasisse fastigium, & ad extremam esse deiecta miseriam 707.a
expugnantur ab Antiocho Epiphane 709.e
à Pompeio magno capiuntur 819.d
diripiuntur à Parthis 732.g
oppugnantur ab Herode 741.a
per totum
Hierosolyma Iudaea vmbilicus, eiúsque situs 883.g
descriptio 912. e. per totum & 1049.
Hierosolyma bello, dominatione, seditione laborat 887.g
Hierosolyma quando & quoties capta vastata 969.e
quando in ea templum edificatum ibid. e. eius origo & finis ibidem f
Hierosolyma non idem vocc Iudaica quod Graeca significat 1059.d
Hierosolymitanis fame laborantibus succurrit Helena 686
Hierosolymitanorum supplicatio 795.b
Hierosolymitani officiose Agrippa, & Politiano obuiam progressi 803.e
Hierosolymitanorum & Romanorum seditio 811.a
Hierosolymitanorum luctus publicus 813.e
Hierosolymitanorum turbae & indignationes propter Iosephum 856.d
Hierosolymitanorum miserabiles clades, & fuga ad Vespasianum 886.d.e
Hierosolymitani prima aggressione superiores 907.f
in legionem decimam excurrunt 909.a
eorum insidiae contra Romanos 911.b
seditiones perpetua 920.d. per totum
conflictus cum Romanis 920.d. & seq.
pugnant circa machinas Romanorum 922.b
valde terrentur 926.e
eorum pertinacia 928.e
aurum deglutiunt 931.e
crudeliter afficiuntur 932
Romanos inuitos ad suum excidium coegere 933.b
Hierosolymitanorum calamitas, & clades miserrima 932.933
pertinacia crudelis 928.e
conflictus 935.e
fames 937.d
profugia ad Romanos 939.e
eorum qui transfugerunt, vna nocte viscera duorum millium patefacta sunt 940.a
famis incremẽtum horribile 941.e
Hierosolymitanorum quàm multa millia paucis diebus per vnam portam elata 941.a
egenorum quot millia portis eiecta ibidem b
conflictus cum Romanis circa aggeres 943. c. pugna magna & ferox 946.d
mendacia inter seditiosos 949.e
pertinacia insana ibid. pugna atrox circa custodias 950.d
pugna circa templum 952.d
dolus contra Romanos 953.b
fames 654.b. pugna circa porticus 956.a. circa templum 459.a
strages & fuga incenso templo 459.a. sex millia in porticum confugiunt, sèque saluari ex propheta falso seducuntur 459.g.960.a
plurimi confugiunt ad Titum 966.b. infinita multitudo venit ibid. strages crudelissima, incendium, fames captiuitasq; 967.968 per totum
Hierosolymitani soli quanta bonitas 141.e
Hiezecielis prophetia 335.f.338.e
hin, mensura qualis 88.d
Hippeni Iudaeos suos cohabitatores male tractant 815.d
hyppici turris descriptio 914.d
hippodromos locus 773.e
Hiramus Tyriorum rex, Salomoni quid ad templum Hierosolymis cõtulerit 1042.c. mulctatus quod Salomoni proposita aenigmata soluere non potuit ibid. f. eius gesta ibid. Vide etiam Iromus
Hispani quando & quemadmodum Romanis subditi 806.g
Historia apud Barbaros solonnior quam Graecos 1038.b
Historia scriptori quae curanda 468.b
historia veritatem à Iudaeis honorari, à Graecis vero negligi 707.a
Historia vera quod indicium 1035.e
Historiarum scriptoribus non idem scopus 1. in principio
Historicus mendax quantum à falsario instrumentorũ differat 1024.e
historicus quis laude dignus 706.f
historici quod officium 1024.f
Holocautoma sacrificium cur dictum 91.a
homeri poemate nullum vetustius 1034. d. quomodo conseruatum ibid.
Homicidarum inuitorum asyla 18.d
Homicidij incerti inquisitio qualis fiat 122.f.123.a
Hominis creatio 4.e
Hominis aetatis quis terminus prescriptus 8.e.15.e
Homines quando degenerare à virtutibus ad vitia coeperint 7.e
Hominum commercia quibus vitanda 94.e
Hominum ingenium quàm sit malum 197.a
Homonoea, loci nomen 1020.e
Hortos pensiles à Nabuchodonosoro extructos 350.a
Hospitij reuerentia 20.v.147.d
Hyc vocis significatio 1040.e
Hyoscyami descriptio 86.b
Hyperberetaeus mensis 92.c. 263. b. 286.b

hyrcanium vicus 742.d
Hyrcanus Alexandri Iannei filius constituitur pontifex 716.d
fœderatur fratri, & ociosam vitam elegit 468.d. & 717.d
cur ignauus habitus & fugerit ad Aretam 469. d
Scauri amicitiam frustra ambit 471.b. disceptat apud Pompeium cum fratre 472.a
reddtur ei pontificatus 475. a. 481.e. honoratur ab exteris gentibus 482.d
honoribus ab Iulio Cæs. afficitur 486. a. capitur & amputantur auriculæ eius 497.e.732.e
à Parthis dimissus ad Herodem reuertitur à quo perfide tractatur 511.per totum
occidtur tandem ab eodem 525.a. 749.f
qualifortuna per omnem vitam fuerit agitatus ibid.
Hyrcanus primus eius nominis pontifex 624.d
Hyrcanus quomodo à Ptolemæo sororio tractatus & Antiocho Eupatore, tum gesta ipsius 710.f
eius felicitas 712.b
iterum fit pontifex 720.e.724.f
pontificatus confirmatur & regnum datur Iudæ 726.f
Hyrcanus Iosephi Tobiæ filius adolescens ingeniosus 404.405.406.per totum
eius gesta & mors 407.d
Hyrcanus Simonis Matthiæ filius effugit Ptolemæi insidias, & principatu potitur 448.c
oppugnatur ab Antiocho Sotere 449.a. pacem ab eo redimit ccc. talentis, Dauidisque thesaurum tribus millibus talentorum imminuit 449.g.450.a
vrbes ab hostibus ablatas recuperat, pacémque cum Rom. init 450. d. Samariam obsidet & radicitus tollit, eúmque deo colloquitur 452. per totum. eius felicitas & mors 454.a. somnium de filiis quale aliquando habuerit 456.b

I

Iabinus rex Hebræos opprimit, opprimiúrque ipse 152.c
Iabesse ciuitas, & Iabissenorum officium in Saulum & filios eius extremos 209.b
Iabisus ciuitas capta, & omnes eius habitatores cæsi præter cccc. virgines 149.b
Iachin, columna vestibuli templi 261.b
Iacimus, vide Alcimus
Iacimus Zamaris filius eques 584.f
Iacobi filij Isaci natiuitas 26.d
præcipit fratri benedictionem paternam 27.d
fugit fratris iram 28.b
dormienti visio offertur ibid.
& nuptias celebrat 30.c
visiones iterum 31.d
aufugit à socero 31.c
redit cum fratre in gratiam 32.f
luctatur cum spectro 33.b
Iacobus vocatur Israel ibid.
defodit Labani Deos 34.b
Iacobus partitur cum fratre hæreditatem paternam 36.a
opulentia eius & felicitas 37.a
Iosephum luget 39.e
mittit filios frumentatum in Ægyptum 44. f. proficiscitur ipse etiam cum omni familia 51.d
moritur 53.d
Iacobus & Simon Iudæ Galilæi filij agguntur in crucem 690.c
Iacobus frater Christi lapidatur 698. b
Iacobi, rectoris Idumæorum proditio 894.g.895.a
iacobi septimi ex fratribus Maccabæi supplicia & constantia 1096.b
iaddus filius Ioannis pontifex patris loco fit 383. b. Alexandro magno negat forum venalium rerum 384. d. placat eundem & impetrat quod vult 385.c
moritur 386.g
iadon propheta Hieroboami idololatriam obiurgat 278. c. discerpitur à leone 277.e
iahel, vide iale
iairus Galadenus, princeps Hebræorum 157.e
iale Sysarem occidit 153.b
ialus custos thesaurorum Dauidis 250.c
iania regni termini 1040. b
ianneus Alexander. quare Alexander
iaphavicus 1016.d
iaphæ munitiones 848.a
iaphetus filius Noe 11.d
eius soboles quanta, & quibus gentibus nomina dederit 12.f.13.a
iaphthes accitur ad principatum Israelitarum 158.a
victor filiam suam deo mactat ibidem e
iar, mensis 259.e
iardan vicus 833.f
iason, alias Iesus, Oniæ pont. filius, pontificatum fratri extorquet 408. c
iason vt pontifex constituatur quantum numerarit Antiocho 1087.g
iauanes Japheti filius 13.a
iazarus pontificatu priuatur 618.e
iazsel propheta vaticinatur Iosaphato 298.c
iazoron vrbs spoliata & concremata per Iudam Macchabæum 416.c
iberi, populus 13.b
ibes serpentibus infesta 58.d
ides scelus & supplicium 622.623
idumæa vnde dicta 36.a
Dauidi subdita 222.f
eius tumulus 779.g
Idumæi, quomodo circuncisionem & religionem admiserint 450.e
Idumæorum nationis descriptio 877
viginti millia cum duobus quatuor Hierosolymam veniunt ibidem g
seditio & tumultus 880.g
Idumæi cum viginti quinque millibus contra Simonem Giora 894.f
Ioannis Leuia pecunias prædantur 897.e. ad Titum supplices veniunt 965.g. scelerata eorum facta repetita 980.a
Iebostus Saulis filius constituitur rex 212.c
amittit regnum 214.b
occidtur per insidias 216.c
sepelitur honorificè à Dauide 216.g
Iebusæi populus 14.d
Iebusæorum ludibrium in Dauidem male ipsis cessit 217.f
Iechonias, vide Ioachimus. nam binominis fuit
Iepthe. vide Japhthes
Iesraela vrbs 288.c
Iessæus filius Obedæ 164.e
Iessæi filij qui 186.c
Iesus Christus describitur 621.f
Iesus Ananiæ filius prædixit Hierosolymæ excidium 961.a
Iesus Damnæi filius fit pontifex 698.
Iesus Gamalielis filius fit pontifex 699.a
iesus dictus Oniæ frater pontificatu honoratus, & mox eo priuatus 408. b
iesus Naueci filius exercitui præficitur, & vincit Amalecitas 75.a
Chananæa exploratione indicat suis commilitonibus, & territis reddit animum 99.a
Moyses eum sibi successorem designat 118.c
prædicit, quæ gesturus erat 131.c
Chananæam explorat 134.b
iordanem cum exercitu superat 135.f
Hierichuntem sine labore capit 136.d
& Ainam excindit 138.d
Gabaonitis fœderatur, capitque quinque reges 139.b
reges Libano vicinos expugnat 140.c
munit ciuitates ibid. terram victoria quæsitam diuidit tribubus 141. per totum. præcipit eis vt reliquias Chananæorum tollant 142.c
moritur 144.f.145.a
iesus Phabetis filius pontificatu priuatur 537.d
iesu pontificis ad multitudinem Hierosolymitanam oratio 878.879.per totum
mors 882.e
eius virtutes celebratæ 883.b

Iesu Sapphiæ filij facinora 1003. e. & 1008.1009.1020.1021. per totum
Iesus Sapphæ filius 812.d
Iesus Thebuthi sacerdos Titio sacra donaria tradit 966.c
Iesus Tobiæ filius quid gesserit 857. 858.860. per totum
Ieus Amasis fil. Ramatham expugnat, & inungitur rex Israelitarum 308.b
Iezabelam & omnem Achabi & Ochoziæ cognationem tollit 310.a
Bali sacerdotes extirpat 311.d
contemptor & ipse numinis moritur Ioaza filio successore relicto 313.f
Ieus propheta arguit Iosaphatum 297.a
Iezabela quàm mala mulier 285.d
minatur Eliæ interitum 288.c
Nabathum curat lapidibus obruendum 289.d
præcipitata de turri ab equitibus proculcatur 310.a
Ilys, ager qualis 71.b
Immundi qui Moysi 94.c
Impedimentorum custodibus æque ac pugnantibus prædam partiendam 207.f.208.a
Imperatores Rom. semper honorauerunt & ornauerunt templum Hierosolymitanum 940.e
Imperij Romani fines quousque 805.f. 837.b
Indorum mortis descriptio enarrata 991.c
iniuria maxima quæ 122.d
inuenta debere restitui 127.f
Inundationis vniuersalis descriptio 8.e
Ioabi cum Abenero pugna 212
Abenerum turpiter occidit 214.f. 215.a
exercitui præficitur Dauidis 222.f
Syros vincit 224.e
Dauidis nomine belligeratur fortiter 225.226. per totum
ingeniosum commentum fingit 228.b
Abesalomum interimit 234.c
Danidem Abesalomum lugentem increpat 235.d
præfectura priuatur 238.d
Amasam interficit & Sabæum persequitur, caputque ipsius ad regem perfert, & restituitur pristinæ præfecturæ 238.f.241.e
populum censet 244.b
occiditur 254.e
Ioadus quomodo Gotholiam regno spoliat & occidit, Ioasumque regno præficit 312.a.313.a
studet templo restaurando & moritur 314.a
Ioachabis natiuitas & quid significet 167.a
Ioacimus Iesu filius pontifex 367.f
Ioachimus Ioacimi fil. in regnum paternum constituitur 337.d
abducitur in captiuitatem Babylonem 338.a
liberatus è vinculis regis præficitur 350.c
Ioacimus Iosiæ, vocatur Eliacimus, accipit regnum patris tributarium Ægyptiis factum 336.b
tributarius etiam fit Babyloniis 336.d
occiditur 337.d
Ioacimus pontifex mortuus 370.g
ioannes, alias Hyrcanus. vide Hircanus
ioannes Ananiæ filius Gophniticæ & Acrabatenæ regionum rector designatus 822.e
ioannes Asamonæi fil. occisus 710.b
ioannis Baptistæ interitus 626.f
Ioannes Careæ filius dux profugorum Hierosolymitanorum fideliter consulit Godoliæ 343.g
ismaelem Godoliæ interfectorem persequitur 344.e
consulit Hieremiam, & ipsum in Ægyptum abducit 345.a
ioannes dux militum ionathæ 293.e
iohannes Essæus Tamnam missus, vt toparchiam administraret 822.e
ioannes Gaddis Matthiæ fil. 410.g
Medabēsibus Amaræis occiditur 428.c
ioannes idumæorum dux ab Arabe quodam sagitta occisus 922.g
ioannes iudæ fil. in pontificatu succedit patri, & fratrem in templo occidit 382.c
moritur 383.b
ionathæ ac iudæ fratris ioannis interitum vindicat 382.e
Bacchidem adigit ad ineundum secum amicitiam 430.a
eius amicitiam tam Demetrius quam Alexander Antiochi Epiphanis ambiunt 430.e.431.b
Alexandro quàm fuerit gratus 434.f
vincit Apollonium Dauum 436.b
amicus fit Demetrio Nicanori 438.b
sociat se Antiocho Alexandri contra Demetrium 440.a
deseritur à suis, tamen vincit, & renouat fœdera 440.f
capitur per proditionem 444.d
occiditur ibid.g
Ioannis Leui filij Giscalensis facinora 1001.1003.1004.1005.1006.1013 1014.1016. per totum. Giscalam Iosephi iussu muro cinxit 823.b
eius proditio & doli varii 824.a
dolus nouus 826.b
fuga cum mille Syris fugitiuis 827.
ad defectionem incitat 828.d
Titum fallere conabatur 869.d
Hierosolymam fugit 869.f
eius excusatio apud Hierosolymitanos 870.f
Hierosolymitanis exitij causa 876.a
malitio, crudelitas & gesta 887. 897.898.920. 923. 925. 931. 932. 933.936.940.943. & seqq.
Ioannis Leuitæ conflictus 905.a
Ioannis pontificis monumentum 920.f
Ioas seu Ioazes Ioazæ fil. patris regno potitur 316.a
moriens regnum filio Hieroboamo relinquit ibid.b
contemnit Amasiæ minas, quem capit in pugna 317.c
perit ibid.f
ioasus Ochosiæ filius quomodo à Gotoliæ sæuitia seruatus, & rex constitutus 312.a
à religione deficit & legibus 314.d
Zachariam ioadi filium in ipso templo lapidat ibid.e
ægrotans occiditur 315.a
ioazarus dux missus contra iosephum Matthiæ filium 827.c
ioazarus iosepho inuidet 1013.c
ioazarus priuatur pontificatu 618.e
ioazas seu filius regnum paternum assequitur 313.g.315.b
Dei beneficio liberatus moritur 315.d
ioasus iosiæ fil. regnum paternum capit, vir impius captiuus in Ægyptum abducitur & moritur 335.g 336.a
iobacchus torrens 33.b.111.d
iobel fil. Lamechi 7.d
iobelus quid significet 96.c
iobeli anni remissio & libertas ibid.
iochabel mater Moysis 55.f
iodes à Moabitis oppressos Hebræos libertati restituit 151.d
iohel Samuelis fil. quomodo se in principatu gesserit 173.a
ionas propheta vaticinatur Hieroboamo Amasiæ filio 318.a
quomodo ad Niniuitas missus sit, & in mare proiectus ac à ceto haustus post triduum viuus in terram reuomitus 318.c
ionia vnde sic dicta 13.a
ionici iudæi apud Agrippam queruntur Gentilium iniurias 550.e
ionum in iudæos odium 398.d
ionatas Ananiæ fil. 676.c
pontificatum oblatum respuit ibid.
& eius gesta 795.d
ionathas Asamonæi fil. Antiochi Epiph. filio reconciliatur, capitur à Tryphone & occiditur 710.c
ionathas Saulis filius castrum Palestinorum expugnat 179.c
hostes vnico tantum armigero comitatus aggreditur 181.c
animositas & honestas 181.f
amor in Dauidem 191.c.193.c.
fœdus cum eo 193.f

cadit in pugna contra Palestinos 208.c
eius posteri quo honore à Dauide affecti 223.b
Ionathæ cuiusdam Saducæi cum Pharisæis contentio 453.f
Ionathas homo vilisſ. prouocat ad singulare certamen Romanos 952.e
Pudentem equitem Romanum interficit, & à Prisco centurione sagitta transfigitur ibid. & 953.a
Ionathas Matthiæ fil. 411.a
defuncto fratri Iudæ succedit in imperij administratione 428.a
Ionathas Phurisæus 1013.f
insidiatur Iosepho, seruatur 1018. 1019. iterum insidiatur eidem 1020.1021
Ionathas pontif. perimitur 695.c
Ionathas pontifex primus Massadam ædificauit, & nomen id imposuit 987.d
Ionathas qui alias Ionadab, socius Ammonis 228.d
solatur Dauidem 227.f
Ionathas Samæ fil. sternit virum sex cubitorum 242.f
Ionathas sicariorum princeps circa Cyrenen 996.e
eius supplicium 997.d
Ioppe à Cestij militibus capta, direpta, & incensa 818.a
bis à Romanis funditus excisa 855.g
eius situs descriptus ibid.c
Ioppensium interfectorum quot millia 818.a
Ioramus Achabi fil. in regnum paternum succedit 300.a
Moabitas expugnat 301.d
monitus ab Elisæo cauet Syrorum insidias 303.c
fame vrgente Eliseum iubet interfici, cuius mandati eum mox pœnitet 304.b
liberatur ab obsidione Adadi 305.a
in oppugnatione Ramatha sagitta vulneratur 308.a
occiditur ab Ieu, & cadauer eius in agrum Nabothi proiicitur 309.c
Ioramus Iosaphati fil. succedit in regnum paternum 302.a
fratres & amicos paternos occidit 306.f
deficiunt ab eo Idumæi aliæque gentes aliquot 307.a
cognoscit suum fatum ab Elia, & mortuus tractatur pro merito 307.f
Iordanis refertus mortuis 890.a
Iordanis fontes & cursus 861.a
Iesabetha, Ochoziæ soror germana quomodo Ioasum seruarit 311.g. 312.a
Iosadochus pontifex Babylonem vinctus ducitur 342.e
eximitur vinculis 343.a
Iosaphatus à commentariis Dauidis 222.g
Iosaphatus Asani fil. in regnum paternum succedit 285.c
præsidia vrbib. suis imponit, & collapsam religionem restituit 293.a. quantos habuerit exercitus paratos 293.c. increpatur ab Ieu propheta, pietatémque ac iustitiam colit 297.a
Ammanitas & Moabitas citra sanguinem vincit 298.e
cum Ioramo bellum infert Moabitis 300.d
moritur 301.f
Iosephus Antipatri filius 723.d
oppugnatur ab Antigono 499.f
quomodo perierit 504.e
arcani non satis continens 516.b
Iosephus Salomes maritus Herodis mandatorum proditor occiditur 750.f
Iosephus Cabæus pontifex 697.f
priuatur munere ibid.
Iosephus Caiaphas, quære Caiaphas
Iosephus Canæi vel Camydæ pontificatum acquirit 683.e
eo priuatur 690.c
Iosephi Dalæi fatum miserabile 459.e
Iosephus Ellemi filius 597.d
Iosephus & Iesus pontifices cum aliis multis ad Romanos profugiunt 949.a
Iosephus Gorionis filius belli dux contra Cestium 822.c
Iosephus Herodis nepos occurrit Varo 609.e
Iosephus Itaburij montis planiciem muro circundedit 866.f
interfectus Gamala 867.c
Iosepho Matthiæ filio quæ causa fuerit Antiquitatum Iudaicarum, & Belli Iudaici historia descriptionis 1.c.
suam historiam veracem affirmat, & incorruptam 563.e
ipsius genus, filij institutio & doctrina, profectio Romam 998
naufragium passus à Poppea beneficiter donatur, & mittitur legatus in Galilæam 999.d
committitur ea ipsius tutelæ 1003.b
in quibus versatus sit periculis 1004.1005. bello necessaria comparat, & oppida expugnat ibid.
Ioannis insidias effugit & Iesu latronum principis 1005.f
ignoscit capto Iesu, & cum Ebutio bellum gerit 1007.a
insidiis, calumniis variis petitus euasit 1008.1009.1010. per totum
deficientes Tibersenses cohibet 1011.d. ciuitates muniit 1013.a
insidias patitur, & somnio consolatur 1014.e
astutia eius in cognoscendis insidiis 1016.a
Ioannis consiliis contra ipsum quomodo occurrerit 1017.c
Ionatham insidiatorem seruat, & legatos mittit Hierosolym. 1011.c
in salutis discrimen incidit 1019.f. accusatur à Tibersensibus & irridetur, eorúmque vrbem cepit 1023. 1024. Simonem & Ionatham Hierosolyma mittit 1024.b
calumnias falsi historici depellit ibidem f. historiæ suæ veritatem adstruit 1026.f
Sepphoritas seruat 1027.f
Tiberiada seruat, & Sepphorim capit, & profligatur à Romanis 1028. per totum. in pugna contra Sulam prolabitur cum equo 1029.f
captus honorifice tractatur à Vespasiano Titóque, & captiuorum multos liberat. falsóque accusatur 1030.e. vxores ducit, & liberos procreat 1031.f
qua diligentia quoque ordine bellum Iudaicum conscripserit 705. 706.707.708. per totum
Iosephus Matthiæ filius vtriusque Galilæa rector designatus 822.e
eius singularis industria ibid.
dolo Ioannis Giscalei subito oppressus 825.b
gesta contra Romanos 834.c
aduentu Vespasiani in Tiberiada confugit 838.f
primatibus Hierosolymis è Tiberiade de rationibus belli scribit 835.b
Iotapatenis auxilio venit 839. 840.841.842. per totum.
eius machina excogitata contra arietis ictus 844.a
fortia facta 846.847. per tot.
quomodo è catenis liberatus per Titum & Vespasianum 991.b
eius prolixa oratio ad Hierosolymitanos 927.928.929.930. per totum. in deditione in puteo delitescit 850.f
eius socij ipsum persequuntur ib.
eius oratio philosophica ad socios 852. a. eius socij cum ipso cædes mutuas sortiuntur 853.e
cum altero sortem euadit ibid.
ad Vespasianum ducitur ibid.
vaticinatur Vespasiano imperium Romanum 834.c
fermè exanimatur 939.c
eius mater occisum credens cruciatur animo ibid.
curato vulnere rursus murum circuit hortando 939.e
mandata Titi Ioanni Hebraicè nunciat 948.a
eidem loquitur 949. per tot.
pro reliquiis ciuitatis frustra obsecrat 965.b
Iosephus Medicaster defectionis autor 1012.f

tor 1012.f
Iosephi filij Iacobi natiuitas 31.b
fratribus cur exosus 37.c
venditur in Ægyptum 39.c
solicitatur ad stuprum à domina 40.a
somnia explicat 42.a.43.d
è vinculis liberatur 43.c
præficitur Ægypto, nominatur Psontomphanecus 44.c
fratres capit ibid.
& miris exagitat modis 45.46. per totum. cognoscendum se ipsis exhibet 50.d
patri aduentanti occurrit 52.d
moritur, & ossa eius in Chananæam transferuntur 54.a
laudatur 1085.g
Iosephus apud Vespasianum accusatus 997.c. quinque millium annorum historiam Græco sermone contexuit 1033.a. eius historiæ certitudo 1037.c
dux ipse Galilæorum à Romanis captus ibidem
solutus vinculis cum Tito ad obsidionem Hierosolymorum profectus ibidem
Iosephus belli historiam primum Vespasiano & Tito obtulit, vt sibi testes essent 1037.e
Agrippæ regi eam dedit ibid.
Antiquitatis libros ex sacris literis interpretatus est 1038.a
Iosephus Simonis filius toparchiam administrat 822.e
Iosephus Tobiæ filius quomodo Ptolemæum Euergeten reconciliarit Iudæis 402.b
festiuum eius responsum 402.e
vxores & liberi 403.e
Iosephus Zachariæ fil. præficitur præsidio Hierosolymorum 416.f
vincitur à Gorgia 418.b
Iosias Amasi filius patri in regnum succedit, optimam rempub. & veram religionem instituit sublatis idolorum aris & sacerdotibus 333. 334. per totum
moritur 335.e
Iosue, vide Iesus
Iothamus Oziæ filius vir pius patri in regno succedit, Ammonitásque tributa pendere cogit 310.e
filio Achazæ successore relicto decedit 321.c
Iothanes Gedeonis filius parabolis ad Hebræos loquitur contra Amalechum 156.a
Iotape Sampsigerami regis filia 628.c
Iotapatæ situs descriptus 840.c
Iotapatæ excidium Hierosolymæ nunciatum quali luctu vrbem repleuerit 856.a
Iotapatenorum conflictus acer cum Romanis 839.840.841.842.843.844.845. per tot. calamitas miserabilis 845.846.847
Iotapateni cuiusdam capti à Vespasiano constantia 849.f
Vespasiano produntur ibid.
demum expugnantur ibid. eorum quot millia occisa & capta 850.e
Ious mensis 110.c
Iozarus constituitur pontifex 597.d
priuatur eo 613.e
Iramus amicitiam cum Dauide init
Irenæus orator 603.b
Iris quid designet 11.a
Iromi cum Solomone amicitia & mutua eorum beneficentia 258.b.259.a
quibus donis fuit remuneratus à Salomone 267.d
Isacus nascitur & circumciditur 21.
ducitur sacrificandus 23.a
ducit vxorem 26.a
nascuntur ei gemini 26.d
Abimelecho exosus reconciliatur, & fodit puteos 27.a
fallitur ab vxore ibid. c. moritur 34.e
Isacharis sors 141.g
Isboseth. vide Iebosthus
Iseremoth locus 97.e
Isiacorum scelus & supplicium 622.a
Isidis statua & templum tollitur 623.c
Ismael Fabi filius pontificatu vix dum nacto exuitur 619.c
Ismaelis Abrahami filij natiuitas & circumcisio 19.d
Arabum autor est 21.f
ducit vxorem. gignit fil. xij. 22.c
Ismael Phabæi filius constituitur pontifex 696.c
Ismael regij generis iudæus Godoliam interficit 334.b. quantam cædem etiam aliorum hominum fecerit præter Masphatenses abductos ibid.
Israel quid significet 33.c
Israelitæ inhumaniter tractantur ab Ægyptiis, necantur, & grauibus laboribus atteruntur 54.f. labor augetur 62.d. quantus eorum ex Ægypto migrantium numerus 65.d
transeunt mare rubrum 67.d
armis Ægyptiorum se muniunt 68.c
obmurmurant Moysi 71.d
coturnicibus pascuntur mannaque 72.e
ab Amalecitis prælio infestantur 74.b
collatio ad tabernaculi structuram 77.g. seditionibus agitantur & puniuntur 97.e.98.a
negatur eis ingressus in Chananæam 99.d
Israelitæ inscio Moyse cum Chananæis pugnantes vincuntur 75.a
quæ eis triginta octo annis in deserto vbuenerint 109.110. quales milites fuerunt 110.f. Amoræos extinguunt 111. per tot. à Madianitorum puellis seducuntur 114.f
eos excindunt 117.e. Hierichuntem delent 136.g
item Ainam 138.d. partiuntur Chananæam. & quisque in suam sortem mutitur 141.d. commouentur inter se propter aram in ripa iordanis extructam 143.c. quomodo se gesserint post iesus mortem 145.e. omisso bello agriculturæ dant operam 146.c
eorum prælium cum Beniamitis 148.c
Chusarthi Assyriorum regi subiiciuntur octo annis 150.e. à Moabitis subiugantur, à Iode libertati restituuntur 151.c. iterum à Iabino opprimuntur 152.c. per Deboram redimuntur ibid. ab Amalecitis & Madianitis septem annis miserè tractantur 153.d
restituuntur libertati per Gedeonem 154.f. sub Abimelecho male habentur 156.d
iam ab Ammanitis, sed per Iephthem liberantur 158.d
cæduntur à Palæstinis & fugantur 166.b
vindicantur in libertatem à Samuele 171.d
malè tractati ab Ammanitis liberantur à Saulo 178.a
cæduntur à Palæstinis 208.b
ciuili bello laborant 212
israelitæ quot annis post iesum nequiuerint Chananæos ex Hierosolymis eiicere 218.e
Reliqua ipsorum gesta sub regibus comprehenduntur. Ezechiam regem restituere religionem conantem condemnant, & prophetas occidunt 323.f
transferuntur in Mediam & Persidem, & quo tempore id factum 324.g
itaburius mons 141.g
situs 866.f
italiæ bella ciuilia 896.d
iehaciæ seu Hirenes concubinæ Ptolemæi Physconis sobrietas 1064
ithamari domus priuatur sacerdotio 254.c
ithobal Tyriorum ac Sidoniorum rex 311.d
iubal & eius inuenta 7.d
iuctas Heberi filius quos liberos habuerit 15.b
iucundus Herodis satelles falsò accusatus torquetur 574.b
iudæa latronibus expletur 698.d
iudæa regio vbi præstantissima 719.b
iudæa descriptio 833.d
iudæa nulla pars erat quæ non vnà cum Hierosolymis interiret 888.c

Iudæus vinus captus, Titi iussu crucifigitur pro muro Hierosolymæ 933.d
Iudæi quando primum cœperint appellari 372.b
Iudæis permittitur à Cyro redire Hierosolyma, & templum ibi edificare iterum 357.b
impediuntur ab edificando 360.a
à Dario Hystaspis filio liberi & immunes facti tuuantur in vrbis & templi restauratione, & quot eorum Hierosolyma reuersi sint 262.f
quando templum absoluerint 366.e
eorum reip. quæ forma fuerit & quomodo mutata ibidem
duas tribus Hierosolyma redire volentes per Asiam & Europam degere, reliquas verò decem vltra Euphratem esse 368.f
armati laborant 372.d
in summam calamitatem per Amanem deueniunt 376.a
quomodo à Bagose tractapi 382.f
quomodo ab Alexandro Magno 385.d
quomodo sub Ptolemæo Philadelpho 392.b
& inde quomodo ab Asiæ regibus aliisque honorati 397.398
misere ab Antiocho Epiphane tractati 408.
vsque 419
sub Demetrio 422.a
cum Romanis primum fœdus ineunt 424.c. summa calamitate constituti post Iudæ casum 425.e
quando primum Romanis subditi 475.c. quibus honoribus & beneficiis ab iisdem affecti 485.e
Iudæorum cum Samaritis contentio propter templum 433.g.434.a
Iudæorum sectæ quot 442.d
Iudei quàm sint religiosi 474.b
Iudæorum Cyrenensium & Asiaticorum legatio ad Cæs. propter Græcorum molestiam 561.d
Iudæi seditionem excitant 596.601 604 605.606.607.608. per totum
Iudæorum constantia pro tuendis legibus 621.b.640.a
Iudæorum miseria sub Felici 695.a
Iudæorum & Græcorum apud Alexandriam seditio 649.c
Iudæi malè à Babyloniis tractati Seleuciam migrant 649.e
Iudæorum & Philadelphensium dissidium 682.a
Iudæorum 20000. à seipsis contrita 691.a
eorum & alia clades ibidem
Iudæorum cum Syris dissidium 695.g
Iudæorum pontificatus & principatus successio & mutatio 700.c
Iudæorum epulæ ferales 775.a
Iudæorum contra Archelaum accusatio & petitio 781.f
Iudæi Petronio supplicant 791.b
Iudæorum tumultus sub Cumano & calamitas 794.a
Iudæorum & Syrorum seditio circa Cæsaream 797.d
Iudæorum sub Albino Hierosolymis seditio 798.b
alia sub Floro Cæsarea 799.b
Iudæorum dispersio in totum 809.d
Iudei legatos ad Florum & ad Agrippam regem mittunt 810.f
Iudæorum contentio cum Romanis ibidem
Iudei contra Iudæos in Scythopoli 814.d
Iudæorum Alexandriæ occisorum quinquaginta millia 817.b
Iudæorum & Romanorum strages in scenopegiis Hierosolymæ 818.e
Iudæorum victoria insignis contra Cestium 810.
vnde elati facti 830.e
Iudei à Romanis profligantur 831.d. 848.c
Iudæorum clades ab Idumæis facta 882. b
Iudæorum circa sepulturam cura ibidem.f
Iudæorum in Massada immane facinus 994.b
Iudæorum apud Alexandriã & Thebas interitus 995.d
Iudæorum genus vetustissimum ex origine domestica 1033.a
Iudæorum cura conscribendæ historiæ 1036. a
Iudæorum cur rara mentio in Græcis historiis 1033.c.1038.b
eorum apud antiquissimos nomina 1040.g. eorum egressus ex Ægypto mille annis ante Iliacum bellum 1042. a
Iudæorum magnanimitas & clementia in quo consistat 188.e
eorum leges optimæ 1080.f
omnes populi eorum æmuli ibid.
Iudæorum fides & auxilia cõtra Ægyptios Rom. præstita 1064
merita Augusti Cæs. epistolis comprobantur ibidem
Iudæorum integritatis testimonia ab Alexandro, Ptolemæis omnibus & senatu Romano, imperatoribúsque maximis facta 1064. 1065
Iudan Amasiæ regis mater 316.c
Iudas, iudei 14.b
Iudæ portio in terra Chananæa 141.e
Iudæ natiuitas 30.f
consilium de fratris cede vitanda 39.b
homo vehemens 46.d
filij tres 52.b
Iudæ tribus gesta post Iesu mortem 145.c
Iudam inter xij. fratres principatum obtinuisse 249.e
Iudas Asamoniæ filius quid contra Antiochum vtrunque fecerit, & quomodo religionem instauraret ac perierit 709.c
Iudas Capsæi, vir strenuus 441.d
Iudas Eliasibi fil. in põtificatum patri succedit 382.e
Iudas Essæus propheta 713.c
Iudas Ezeciæ latronis filius Archelai regnum affectat 607.d
tumultum excitat 780.a
Iudas Gaulanites Galilæus seditionem inter Iudæos concitat 616.c
eius secta 617.b
Iudas Iairi latenter inter Romanorum manus effugit 983.d
iudas iudæ filius præfectus Simonis cum decem contubernalibus deliberat murum tradere Romanis 938.g
iudas Macchabæus 410.g
Patri in administratione succedit 412.d. Apollonium & Seronem præfectos superat & occidit ibid.e
Gorgiam & Nicanorem vincit 414.e
itidem Lysiam 415.b
templum purgat & instaurat ibid.d
vicinos molestos domat magnis stragibus 416.b
Nicanorem cum suis copiis delet 423.f. creatur pontifex, & fœderatur Romanis 424.b
cadit 425.e
iudas Sopphorei sophista 772.e
iudas vates 455.b
iudicum status quis 178.b
iulia vxor Cæs. Augusti 559.d
iuliæ Augusti quid ab Herode legatum 589.f
iuliani centurionis fortitudo & fatum 947.a
iulius Cæsar Pompeium fugat, & bellum cum Ægyptiis gerit 479.f
amicus & beneficus est in Iudæos 482.a. parat expeditionem contra Scipionem & Catonem 485.d
occiditur 489.a
iulij Cæs. magnificentia, & liberalitas in Herodem 526.& seqq.
vincit M. Antonium 524.a
occidit eum cum Cleopatra 528.e
iulius Capella 1000.f
iulius Lupus Cæsoniam cum filia interficit 667.c
interficitur & ipse 973.b
Iupiter Olympius 652.e
Iurisiurandi modus 24.f
Izatæ regis filij & fratres Titio supplicant 964.d

L

LAbanus Batuelis filius 15.f
dolose cum Iacobo agit 30.c

perse-

persequitur fugientem generum 31.d
Labosardachus Niglasaris filius in paternum regnum succedit 350. d
Lacedemoniorum amicitia cum Onia pontifice 407.b
Lacedemonij cum Iudeis societatem & fœdus faciunt 442.b
Lacedemonij quando & quemadmodum Romanis subditi 805.e
Lamechus, pater liberorum LXXVII. 7.d
Largius Lepidus decimæ legionis prepositus 956.f
Latopolis 65.c
Latrenum colluuies Hierosolymis 871.e.872.eorum facinora ibid.
Latronum turba in Iudæa 694.f.695.f.999.f
L. Lentuli decretum pro Iudeis 488 c
Lepid. à Caligula occisus 653.f.656.e
Leprosi quatuor Syrorum castra vrgente inedia inuadunt 304.f
Leprosorum conditio 94.c & quod alicubi sint in precio 96.e
Leuces loci descriptio 988.f
Leui, tribunum prefectus 1013.b
Leuis natiuitas 30.a vleiscitur sororis stuprum 34.a filij ipsius tres 52.a
Leuias traditur 871.g occiditur 872.a
Leuita vxor quàm nefandè à Gabaonitis tractata 147.c
Leuitæ eiusprudentia ib.e
Leuitarum numerus 97.a
Leuitis ac sacerdotibus ciuitates cum suo agro, & decimæ adscribuntur 108.g.109.a earum ciuitatum nomina 142.c
Leuitæ vsum vestis linea impetrant 699.d
Leuitica tribus deo dicatur, cui tabernaculi cura committitur 94.a
Lex Moysis cur à poetis aut prophanis historicis non tractata 398.e. 397.c
Legis & præceptorum Dei pulcherrima explicatio 1073.1074.1075. 1076. 1077. per totum
Legis nomen apud Græcos olim non fuisse 1070.d
Leges Moysis ad mores pietatisque pertinentes 121.a.122.
Lea & Rachelis æmulatio 30.e
Libri duo & viginti apud Iudæos chronici 1036.e
Liberius Maximus missus Vespasiani Iudæis stipendium indixit 983.d
Lybia dicitur Aphrica 24.d
Libys, Libya 14.a
Linguarum multarum cognitionem cur Iudei non magni faciant 703. a
longæui cur primi homines 11.b
longinus tribunus à Iudeis occisus 820.f
longini equitis Romani forte factum 924.c
Longini iuuenis Romani facinus 953. f.
Lotus adoptatur ab Abrahamo 15.g captiuus abducitur 18.a seruatur de excidio Sodomitarum 20.d filiæ cum patre coeunt ibid.f
Loti vxor in salis statuam versa ibid.
Lucilius Bassus legatus Herodium castellum capit 980.b Macharunta quoque 983.a Iardem Syluam oppugnat 983.b
Lucius Annius Gerasam capit, & mille iuuenes interficit 893.a
Luctus tempus 126.d
Ludas, Ludi 15.a
Ludi Circenses 654.b
luminum fastiuitas, & eius institutio 415.e
Iupus Alexandrie rector ad Vespasianum scribit de seditione Iudæorum 995.e. templum Onia ablatis donarijs claudit ibid.
lustrandi populum modus 109.g.110.a
lustrationis tabernaculi modus 88.c
lydda ciuitas à Cestio exusta 818.e
lydi olim Ludi dicti 15.a
lysanias Ptolemæo Mennæi patri successit in regnum 490.d interficitur à Cleopatra 519.a
lysanias Parthos in Iudæos incitat 730.c
lysia committit Antiochus Epiphanes filium suum, & bellum contra Iudæos 413.d
lysias vincitur à Iuda Machabæo 415.b occiditur à Demetrio 421.g
lysimachus fratrem suum occidit, & Gazam prodit 459.e
lysimachus Hellespontum occupat mortuo Alexandro 388.a
lysimachi portentosa de Iudæis mendacia confutata 1058.1059.1060. 1068. 1069.1070.1077. per totum

M

Macedones transisse pedites mare Pamphylium 68.b
Macedones quando Romanis subditi 806.a
Macedones Ægyptios subingarunt 1068.e
Machabæi natu maximi & primi inter septem fratres supplicia crudelissima & ipsius cum insigni tolerantia sermones 1083. a. vbi luster in Machabæorum fratrum
Machæra dux Roma. legionum qualiter se gesserit apud Herodem 903.d 738.b
Machabæorum fratrum constantia 1094.b
Macherunti Romanis persuadent vt præsidio suo decedant 818.b
Macherus quomodo capta à Romanis 982.e. situs eius descriptus 980.c
Macho capta & depredata 22[illegible].c
Macro prefectus prætorianorum militum 633.b
Madianitarum filiæ Israelitas illiciunt ad delinquendum 114.115. per tot. cadunt cum suis regibus 117.f
Madianitæ Hebræos subigunt 153.d cæduntur maxima strage 155.a
Madiana ciuitas 59.d
Madus, Madæi 13.a
Magnus campus regio 1014.e eiusque descriptio 891.a
Magoges & Magoge populi 13.a
Magus Ægyptius pseudopropheta triginta millia hominum seduxit 797.a cum paucis fugit ibid.d
Magi & latrones iterum Iudæos afflixerunt 797.c
Magorum turba in Iudæa 694.g 695.e
Malchus exactionum collector pro Cassio 727.d nouas res molitur & veneno tollit Antipatrum ibid. luit pœnas 727.e.728.a
Malichi Arabum regis perfidia 494 a 733.b
Malchus Arabia rex Vespasiano in auxilium misit quinque millia peditum, equites mille 834.f
Malichus Iudæorum dux 721.e auxiliatur Gabinio contra Alexandrum Iannæum 476.c Antipatrum veneno tollit 490 interficitur ibid.f
Malthace vxor Herodis moritur 778. e
Malorum hominum mos 594.b
Man vox interrogatiua 73.c
Manachases vestis qualis 84.b
Manahemus Essenus Herodem puerum scholas frequentantem salutat regem 542 a
Manahemus Iudæ Galilæi fil. Massadam inuadit 811.g.812.a velut rex Hierosolymam redit, & princeps seditionis fit ibid. interficitur 813.a
Manahemus occiso Selesmo regnum sibi vindicat & Thapsenses excindit, ac post à Phullo pace redempta moritur 320.b
Manasses Iosephi filius 44.d.52.b
Manasses in numerum Iacobi filiorum adoptatur 53.e censetur loco Leui 96.f
Manasse pars dimidia Chananæa 141.d
Manasses Ezechiæ filius regnum paternum assequitur, impiissimus, & prophetarum occisor captus à Babyloniorum rege tandem in prin-

cipatum restituitur, & pietatis studet prioribus mutatis moribus 332. per tot.
moritur relicto successore regni filio 332.g
Manasses Ioannis pont. fil. ducit vxorem Sanaballitis filiam Hicaso vocitatam 384.b
Manasses fit pontifex 401.b
Manasses trans Iordanem missus, vt toparchiam administraret 822.e
mandra, locus 344.f
mane, quæ diei pars 4.c
manethon Ægyptius historicus 1039.d. eius historiæ compendium 1039. 1040.1041. per totum
manethon antiquitatem Iudæorum confirmat 1042.a
Ægyptiacam historiam se ex sacris literis interpretaturum professus 1052.a
eius historia emendata ibidem. & 1054.a
manethonis mendacia confutata 1053. 1054.1055.1056.1057.1061. per tot.
manna qualis cibus 72.g
mannæus Lazari ad Titum profugit 941.a
manoches Zelotypus Sampsonis pater angelum excipit 160.a
mar locus cur sit vocatus 70.c
Mara quid significet 163.e
m. Agrippa. vide Agrippa
marcus Alexandri Alabarchæ fil. 673.e
m. Antonius. quere Antonius
m. Anton. Iulian. procurator Iudææ 956.f
mardocheus dux Iudæorum Babylone deducendorum Hierosolyma 363.f.367.d
mardocheus Esteræ patruus 374.b
regi insidias prodit 374.g
Iudæorum calamitatem Esthera indicat 376.c
afficitur summo honore 379.b
Amanis potestatem & bona accipit 380.b
mare rubrum Iudæis transitum concessisse, & Pamphylium Macedonibus 67.a.68.b
mare vas templi cur sic dictum 261.b & quàm fuerit capax, eiusque vsus ibid.
Mareone Græcis Samaria 285.a
maresa vrbs 283.a
mariæ Eleazari filiæ facinus horrendum comedentis filium 955.a
mariamne Agrippa filia 628.a
mariamne Alexandri Aristobuli & xandra filia, vxor Herodis 512.b occiditur à marito 530.b
mariamne Alexandri filia, vxor Herodis Antipatri 729.d
eius insolentia in maritum 750.a occiditur 759.g
mariamne ab Archelao marito transit in thorum Demetrij Alexandrini 693.f
mariamne Moysis soror 56.b
moritur 109.f
Mariammes turris descriptio 914.g
Marisa ciuitas deuastatur 732.d
Marsonane, mensis 9.a
Marsus Syriæ præficitur 676.e
defert Agrippam Claudio Cæs. 677.d
excipitur ab Agrippa, cui sit exosus 678.e
Marsias Agrippæ libertus 630.b
Tiberij mortem patrono suo nunciat 636.d
Marthace, Archelai mater moritur 605.e
Marullus præses Iudææ constituitur 637.c
Massabazanes quid 84.e
Massada castelli descriptio 887.f
Massatæ castelli situs descript. 986.g. 987.a. commeatus & apparatus qui decem millibus virorum sufficerent 988.c
Masnaemphthes pileus 84.e
Masphatis ciuitas, & quid significet 171.g
Matathias Asamonæi filius occidit Bacchidem, & duces expellit Iudæa, ac moritur 709.b
Mathanes Balis sacerdos trucidatur 313.b
matthias Anani fit pontifex 676.e
priuatur sacerdotio 678.f
matthias Absalomi, vir strenuus 44.d
matthias Ioannis filius sacra prophanare renuit, veræque religionem fortiter tuetur 410.g. 411. per totum
instructis filiis moritur 412.d
matthias Margaloti seditionem mouet 596.a
exuritur viuus 597.e
matthias Margali sophista 72.b
matthias pontifex mittitur vt Simonem Giora Hierosolymam introducat 898.a
matthias Theophili constituitur pontifex 589.c. priuatur eo munere 597.c
matthiæ Boethi mors crudelissima 938.c
maxilla, locus 161.g.162.a
mazaca ciuitas 83.b
madabenses Amræi, Ioannem Gaddin interficiunt 428.c
expugnantur ab Hircano 450.d
medimnus Attiicus & Suulus 100.b
medi populus 13.a
medi quod in Asia regnauerunt Græcis cogniti 1038.f
megassari facinus audax 935.b
megasthenes historicus 1045.b
mela legatus Archelai ad Herodem 575.a
melcha Aranis filia 14.d
Melcha Saulis filia datur nuptum Dauidi, marito periclitanti succurrit 190.f. 192.b. datur alij nuptum 202.a
ridet maritum 220.d
Melchisedecus rex Solymæ Abrahamum conuiuio excipit 18.d
melis impesuit Pseudalexander 783.e
Memnonis sepulchri descriptio 790.g. 791.a
Memphibostus Ionathæ filius humanissime à Dauide habitus 223.c delatus Dauidi occurrit victori 237.a
Memphitarum deditio 724.c
Menander Ephesius singulorum regum actus apud Græcos & Barbaros conscripsit 1042.g
Mende ciuitas 335.d
Menedemus Philosophus 396.d
Menelaus, qui alias Onias, Simonis filius propter amissum pontificatum deficit à patrijs legibus 408.d abducitur captiuus & occiditur 421.c
vide Onias
Mensa tabernaculi 83.b
Mensa à Ptolemæo Philadelpho Iudæis donata descriptio 403.d
Mensis anni primus Moysi quis & cur 9.a
Mensuras quis excogitarit 7.e
Meroë vnde dicta 58.f
Mesæ, Mesinæi 15.a
Meschus, Meschini 13.b
Mesopotamiæ difficilis transitus 24.f
Mesie, Mesrai 13.f
mesrai filij quibus populis nomina imposuerunt ibid.
messala rhetor patrocinatur Herodi 493.g
messalina à marito Claudio Cæs. ob Zelotypiam trucidata 694.a
methir, tunica pontificalis 84.f
metilius præfectus à vade reseratus 813.d
metilius Romanorum præfectus legatos mittit ad Eleazarum ibid.b
michæas propheta, vulnerare ipsum nolenti male ominatur 292.e
Achabo malum nunciat, quare in carcerem coniicitur ibid.g
Achabo interitū prædicit 294.d
michæas propheta 356.g
michole vxor Dauidis. vide melcha
milesius arcis Damasci præfectus quomodo Philippum Grypi filium trucidarit 462.a
militis cuiusdam facinus contra senatum Romanum 792.g
militis Rom. impudentia quantum cladem Iudæis dederit 691.b
militis mosaicos libros discerpentis pœna ibid.c
militia qui non commodi & qui ab ea immunes ibid.g & seq.

Mina quantum pendeat apud Iudeos 478.c
Mineus Ægypti rex Memphis conditer 268.f
m.minucinus 660.a.671.e
misael appellatur Misaches 346.a
misas Moabitarum rex propter negatum Ioramo tributum quo necessitatis peruenerit 300.c
misenum oppidum 652.c
mithridates erarij Cyri prefectus 358.b
mithridates occisus 473.b
mithridates Pergamenus Pelusium expugnat & Ægyptios vincit 480. b.eius gesta 724.a
mithridates quomodo ab Anilao tractatus,quomodo ab vxore, déque eius victoria 648.d.per tot.
mnaseas Cracus historicus 1051.a
moabita penitus fracti à Dauide 221.d
moabita & Ammanita socij,mutuo sese interimunt 298.a
iterum sternuntur & prædantur 301.d
moabus,Moabita 21.a
molonis mendacia de Iudais 1061.d
monobazus Bazeos Adiabenorum rex quomodo Iudaismum sit amplexus 685.c
eius regnum 920.c
monobazus Monobazi filius pyorex constituitur 684.f
rex fit 689.e
mons Samaron,locus 281.b
montem in alium locum deuolutum 319.f
mortem præter Dei voluntatem non venire 132.b
moses,qualis fuerit vir 3
moysis natiuitas 55.a
quomodo seruatus 56.b
cur sic vocatus ibid.f
adoptatur à regina 57.b
moyses diadema regium pedibus calcat ibid.c
præficitur exercitui Ægyptiorum & Æthiopas bello vincit 58.b
ducit Tharbin vxorem 59.b
fugit Ægyptias ibid.c
Raguelis filiab. opitulatur contra pastores, ex quibus vnam ducit vxorem ibid.f. conspicatur rubum ardentem in Sina 60.b
confirmatur ei liberatio Israelitarum 61.f
edit miracula,nomẽ Dei cognoscit, redit in Aegyptum ibid.
edit prodigia apud Pharaothem 61.f.62.63
educit Israelitas ex Aegypto, & quantus eorum numerus 65.b
cuius ætatis fuerit cum eos educeret ibid.e
traducit eos per mare rubrum incolumes 67.d
aquam amaram facit potabilem 70.71.a. coturnices & manna impetrat à deo 72.e
ex petra aquam elicit 73.f
cum Amalecitis pugnat 75.b
decem preceptorum tabulas à deo acceptas populo exhibet 96.g
quadraginta diebus in Sina detinetur 97.c. Aaroni fratri sacerdotium confert 87.e
dedicato templo victimas offert 89.a
in tabernaculo Deum consulit 90.f
tribum Leuiticam Deo dedicat 94.a
censet omnes tribus præter Leuiticam, & ordinat profectioni bellóque necessaria 96.f.mittit exploratores in Chananeam 98.d
Cora factionem compescit 104.d
eius iustitia 106.f. lustrat populum 109.g.Sehonem & Ogem reges delet 11.per tot. Madianitas cum suis regibus cedit 117.e. Iesum sibi designat successorem ibid.g
moriturus quid suis prædixerit 119. b.quas leges præscripserit 120.f
vsque 136
exhortatur Iesum vt in Chananeos exercitum ducat 131.a
nube circundatus disparuit 132.d
lugetur triginta diebus à populo ibidem f
Moyses fabulosè dicitur fuisse leprosus 84.d
vir admirandus 99.f
Moseos quinque librorũ scopus 1036.f
Moses apud manethonem prius Osarsiphus sacerdos Osireos dei Heliopolitani dictus 1053.g.1054.g
moses Ægyptiis vir diuinus habitus 1956. d. eius tempora quibus vixit descripta ibid.
eius virtus & gesta 1070. 1071. per totum
mosollani Iudei nobile factum 1049.f
muchaus fert sententiam contra Vasten regem 373.f
mulierum potentia 361.f
mundi & vniuersorum creatio 4.b
mundum prouidentia dei regi 355.a
mundus quomodo Paulinam constuprarit 622.f
murus trigintanouem stadiorum cum tredecim castellis circum Hierosolymam triduo edificatus 937. b
musicorum instrumentorum Dauidis regis descriptio 242.g
mutiani & cæterorum rectorum petitiones 895.g
mutianus Romam ingreditur cum exercitu 902.g

N

NAamis vxor Abimelechi Bethlemita & quid significet 163.c
quomodo Ruthem instituerit 164.b
Naases Ammanitarum rex Hebraos crudeliter tractans à Saulo occiditur 178.b
Naases iunior Ammonitarum rex iniuria afficit Dauidis legatos 223.f
Nabeotes Nabatæa regio 22.c
Nabalus vecors & malus conuiciatur Dauidi 200.g
quid significet 201.c
moritur, ibid.f
Nabla,instrumentum musicum 243.a
Nabrodes,qualis vir 11.f.14.b
Nabuchodonosorus rex Babylonis bello infestat Necham Ægypti regem 335.d
Ioacimum occidit,& Hierosolymitanorum præstantissimos Babylonem abducit 337.d
duces eius qui vrbem Hierosolyma ceperunt 341.b
quomodo captum Sedeciam tractarit 142.e
Hierosolyma penitus excindenda, & templum spoliandum,populúmque Babylonem traducendum curat 342.a
Cœlen Syriam ac Ægyptum perdomat 345.c
iudæorum nobilium quorundam pueros instituit & castrat ibid.f
somnium,cuius erat oblitus,vult sibi indicari & explicari.quod facit Daniel 346.f.moritur 349.c. gestorum eius repetitio 350. d. posterorum eius finis 352.a
Nabuthus propter negatum regi fundum lapidibus obruitur 289.d
Nabuzardanes mittitur Hierosolyma ad templum spoliandum 342.a
Nacebus Arabum dux cæsus 571.e
Nachores Serugi filius 15.c. quot habuerit liberos ibid.
Nadabus Hieroboami filius accipit regnum paternum cum paterna malitia,occiditúrque cum omni familia 282.d
Nain vicus 894.d
Nais à Caine condita 7.d
Nais vicus 691.e
Narbatha regionis situs 799.f
Narbathene toparchia à Cestij equitibus vastata 818.a
Nasamones quomodo Romani subiugarint 807.d
Nathan propheta 220.e
mittitur ad Dauidem increpandum 226.e. indicat quomodo Adonias sibi regnum vsurparet 247.c
Naumi prophetia de excidio Ninuitarum 321.a
Nazarai deo deuoti 109.b
Necessitate in bello nihil pugnacius 839.g
Necessitate laborantes subleuare, homini decentissimum & deo gratissimum 205.e
Nechias qui & Pharao Saram rapuit 928.f
Nechaos Ægypti rex contra Babylonios proficiscens impeditur à Iosia, quem occidit 355.a

captiuum abducit Ioacum filium eius 336.a
Nechaum bello petit Nabuchodonosorus 336.c
vincit ibid.
Neemias quantum iuuerit Iudæos apud Xerxem 371.d
Neerda vrbs 644.c
Nemrod.vide Nabrodes
Nephani singulare certamen cum fortissimo Palæstinorum 242.e
Nephthalimi natiuitas 30.f
filij eius 52.c
Nepthalitarum sors 142.a
Neronis gesta & præcipue contra Iudæos 795.g
Neronis imperium quandiu duraueritit 893.b
Nero contemptor nationis Iudæorum 968.e
Nero indignatur ob res minus prosperè gestas in Iudæa 830.a
Vespasianum ad regendos exercitus in Syriam mittit ibid.c
Nero, quære Tiberius & Domitius
Neronias dicitur Cæsarea Philippi 698.f
Neruis cur Iudæi abstineant 33.c
Netiræ & Philippi fratrum fortia facta 844.e
Nicanor perfidus contra Iudam Macchabæũ pugnans, cum suo exercitu victo extinguitur 423.f
Nicanor amicus Tiri sagitta vulnerat 920.g
Nicaule regina Ægypti 269.a
Nicolaus Damascenus Iudæorum patronus 398.e
Nicolai Damasceni historia de Herode culpatur 563.c
Nicolai Damasceni legatio nomine Herodis ad Cæsarem 575.g
sententia de duobus eius filiis damnatis 578.f
actio contra Antipatrum Herodis filium 591.c
patrocinatur Archelao 604.e
Nicolaus Damascenus rerum Iudaicarum scriptor 1065
Nicolai rhetoris oratio pro Iudæis Ionicis 550.g
Iudæos coram Cæsare arguit, & reges purgat 781.f
Nigro Peræitæ qui Idumæam regebat, à Iudæis mandatum vt ducibus pareret 822.d
Niger Idumæa rector in Salis oppidum Idumææ confugit 831.f
iterum fugit 832.a
Niger Peræa, Silas Babylonius & Ioannes Essenus, duces Iudæorum contra Romanos 831.b
quomodo occisus 885.c
Niglisar Abolamarodachi filius regnum paternum accipit 350.d
Nilus fluuius 5.d
Nilus vsque ad Elephantinem nauigabilis 894.b
Ninum quis condiderit 14.f
Ninus regia Assyriorum 330.d
Nisan, mensis 9.a. 64.g. 93.a. 366.f
Nisibis regio 687.e
Nisibis vrbs 644.d
Noba oppidum sacerdotum 195.a
excinditur cum vniuersis habitatoribus 196.f
Nobilitas generis nulla inter Iudæos 104.f
Nobilitatem generis vnde Iudæi discernant 989.a
Noë vel Nochus vir pius sceleratorum commercia fugit 8.c
Noe quomodo arcam construxerit & è diluuio sit seruatus 8.e
eius filij quales 11.d
vini vsus repertor inebriatur 14.e
Norbani interitus 661.e
Nubis supra tabernaculum præsentia quid significarit 97.b.99.c
Numidius Quadratus Syriæ procurator 692.b
& eius gesta 793.c
Nymphydius homo nequiss. 893.c

O

Obadamus arcam hospitatur 220.a
Obedes filius Bozi & Ruthes 164.e
Obedias iumentorum Achabi curator, vir pius, prophetas liberat 286.e
quomodo vxor eius vidua per Elisæum sit à debitorum molestiis liberata 302.b
Obelas propheta captiuos Beniamitas & Iudæos liberat 322.a
Obedas seu Obodas Arabum rex 566.b. superat Alexandrum Hyrcani 714.d
Ochobatus militum Ionathæ dux 293.f
Ochosias Achabi fil. regnum paternum accipit 295.f
ex casu moritur 299.b
Ochosias Iorami fil. paternum regnum recipit 307.g
sagitta ictus ab Jeu perit 309.e
cognati ipsius interimuntur 310.f
Octauia Claudij Cæs. filia 694.a
Officiosi quando plerunque sint homines 205.e
Ofilius Phasaelum monuit de insidiis cauendis, & iuuat eum 495.f
Oges rex excinditur 111.e
quantus vir fuerit & quanta eius ditio ibid.
Olda prophetissa vaticinatur Iosiæ regi 334.b
Oliueti mons 695.e
Olurus vicus 895.b
Olympus ad Cæs. mittitur 760.e
Olympius Jupiter 652.e
Onias & Dositheus Judæi duces liberauerunt Alexandriam 1064.c
Onias Jaddi filius patri in pontificatum succedit 386.g
Onias Onia fil. templum in Ægypto edificat 433.a
Onias Oniæ fil. pontifex quanta mala fecerit Hierosolymis propter Tobiæ filios ciuitate eiectos 708.e
Oniæ, filij Simonis amicitia cumArio Laconum rege 407.c
Menelaus dici voluit 488.c
vide Menelaus
Onias Simonis Justi fil. pont. 392.a 401.b
Onias alius pont. 407.a
Onias Simonis pontifex à Ptolemæo rege Ægypti impetrat locum condendo magnifico templo 996.a
Oniæ pro Cleopatra regina bellum suscipientis gesta 1064
Onias, vir iustus qui pluuiam precibus impetrarat, lapidibus obruitur 470.d
Oniæ regio 480.a
Ophnes scelestus filius Elis 164.f. 165.a
Ophres Abrahami filius occupat Libyam 24.d
Opobalsamum vbi & quomodo proueniat 473.b
Optimatum administratio Hierosolymis qualis & quandiu 173.d 367.a
Ordeum, frugum omnium vilissimum 154.e
Oribus rex occisus 155.b
Orientis totius nobilitatem præcipuam in Italia seruire 807.c
Orodes Artabani fil. Parthorum rex constituitur 620.g
Oseas rex Jsraelis constituitur, vir impius 323.a
vinus capitur ab Assyriis, & transfertur cum vniuerso regno Jsraelitarum in Mediam & Persidem 324.g. 325.a
Otho imperator declaratus milites suos contra Vitellij exercitum duxit 893.d. 896.d
semet occidit ibid.
Othonis imperij termini ibid.
Otrus Armaniæ dominus 15.a
Oza attingens arcam exanimatur 219.g
Ozæ percussio, locus ibid.
Ozias Amasiæ fil. regnum Judæ patre mortuo capit 317.g
natura bonus & gnauus multis deuictis gentibus vrbem restaurat 318.a
deficiens à pietate lepra percussus moritur 319.f. 320.a

P

Pacorus rex Media 688.a
coniugem & concubinas captas ab Alanis centum talentis redemit 985.c
Pacorus Parthorum rex contra Judæos pergit 730.d
Pacorus Pacori regis pincerna explorat Judæam ibid.
insidia-

insidiatur Phasaelo 495.c.730.g 731.a
& Herodi 731.g
rex Syriam occupat 494.d
occiditur 503.d
Patina Caes. vxor 694.a
Palæstinæ situs, & eius gentis odium in Hebræos 66.a
Palæstinos Sampson vexat 161.c
Palæstinorum contra Hebræos expeditio & victoria 166.b
arcam è suis finibus remittunt Hebræis 170.c
Palæstini cum Iudæis præliantes nunc vincunt, nunc vincuntur 165. 166. 172. 173
iterum bellum eis inferunt 187.d
cæduntur 189.d
denuo reintegrant bellum, sed infeliciter 191.g
Cillanorum agrum inuadunt 197.g
Sauli ditionem inuadunt 199.a
eum cum filiis occidunt 208.e
Palæstinos Dauid superat 219.c
penitus subigit 221.c
Pallas Neronis libertus 696.f
Palmarum fructus præstantia 619.a
Palmira vrbs 268.f
Pamphylium mare Macedonibus transitum præbuisse 68.b
Panes propositionis 83.d. 93.f
Panium, locus 541.c. 746.g
Panij pulchritudo naturalis Agrippæ diuitiis accurata 860.g
Pannichis concubina 757.g
Paphlagones populus 13.c
Papinius tribunus 655.c
Pappus Antigoni dux quid contra Herodem gesserit 505.d. 739.c
occiditur 740.b
Paradisi descriptio 5.b
Parricidium quam graue sit crimen 593.c
Parthi Antigonum reducunt in regnum Hyrcanúmque cum Phasaelo captiuos abducunt 494. e. 496.a
Hierosolyma diripiunt 497.c
profligantur 503.d
Parthorum mutabilitas 619.f
Parthi Armeniam bello amittunt 625.b
Paschæ institutio & celebratio 65.a 93.a. 136.b. 601.a
Pasini castrum 15.a
Patriæ causa nihil non faciendũ 206.a
Paulina quomodo à Mundo constuprata 622.f
Paulinus Lupo in administratione Alexandriæ succedit 996.d
templum Oniæ penitus spoliat, & inaccessum facit ibid.
Pausanias Cerastæ fil. Philippi Macedonis interfector 383.c
Peccata vnde maxime nascãtur 184.e
Pecoribus olim omnis barbarorum possessio constabat 60.b
Pecuniam publicam nullam esse Iudæis, quam sacram illorum templi 478.f
Pecuniam votiuam vbi deposuerint Iudæi 644.d
Pedanius legatus 760.e
Pedanij equitis forte factum 952.a
Pelusium vrbs 184.c. 894.b
Pelusium capitur 480.d. 724.c
Pentecostes festiuitate Iudæos iter non facere 450.b
Pentecoste vnde dicta 778.g
Peræa regionis descriptio 833.c
Percussus in rixa quomodo vindicandus 128.a
persa populus 14.f
Persarum mos in bibendo 373.d
Persarum lex de vxoribus ibid.e
Persarũ cõtra Græcos expeditio 1034.e
contra Ægyptios 1068.b
Persæ in Asia regnauerunt 1038.f
Persicarum rerum scriptores probatissimi inter se discordant 1035. a
Pestis quam sæua inuaserit Dauidis regnum propter recensitum populum 244.f
Petephres liberaliter tractat Iosephum 39.f
Petilius Cerealis proconsul Germanos ad sobrietatem coegit 975.e
Petra magna, locus 198.g
Petra, quæ olim Arce, ciuitas 110.b
Petra, quæ Receme 117.e
Petronius Ægypti præfectus Herodem iuuat fامis tempore 536.c
Petronius præses Syriæ constituitur 649.f
gratificatur Iudæis cum suo periculo 641.d
Petronij epistola ad Doritas pro Iudæis 675.f
Petronij aduentus terribilis ex Antiochia in Iudæam 790.e
Petronius Iudæos adhortatur ad Cæsaris statuas recipiendas 791.b
Phaceias Manaemi filius, patri in regnum & crudelitatem succedit, trucidatur 320.d
Phaceias Romeliæ fil. vir impius, regnum Israelitarum occupat ibid.
Achazem oppugnat 321.d
Phalec quid significet 15.b
Phalegus Heberi filius ibid.
Phanisus Samuelis filius è rure abstractus ad pontificatum 872.f
Phanasius pontifex à seditiosis constituitur 700.b
Phanuel locus cur sic dictus 33.c
Pharaones cur Ægyptiorum reges dicantur, & quando sic appellari desierunt 268.f
Pharaothes Ægypti rex Abrahami coniugem concupiscit 17.a
Pharaothis duritas & malitia in Hebræos 61. 62. 63. 64. 65. per totum
dimissos insequitur 65. f
cum omni exercitu deletus 67.f
Pharæ filij duo 52.b
Phari insulæ descriptio 894.c
Pharisæorum secta 442.d
autoritas 453.b. 463.e
Pharisæorum secta qualis 585.f
Pharisæi 617.c
Pharisæorum existimatio 716.e
& quomodo se gesserint regnante Alexandro ibid.
Pharmuthi mensis 64.g
Pharnaces patrem Mithridatem Ponti regem occidit 473.b
Phasaelus Antipatri fil. 723.d
præficitur militibus 725.e
superat Felicem 729.a
accusatur à Iudæis ibid.e
circumuenitur à Pacoro 730.g
occidit sese 732.e
Phasaelus ciuitas 748.e
Phasaelus, turris & oppidum 560.a 606.b. 748.b. 779.b. 914.e
Pherora Antipatri filio committitur cura commeatus 502.c
donatur ei caput Pappi præcisum 506.a
assequitur tetrarchiam 541.b
Herodis filiam vnam respuit vxorem ducere 564.b
alteram eius ducit ibid.
Pheroras Antipatri fil. Herodem fratrem accusat ipsius filio 565.b
Salomen accusat Herodi 565.f
dissidet ficte cum Antipatro patris filio 585.c
moritur, & vxor eius accusatur veneficij 587.d
Pheroras Antipatri filius 723.d
quid gesserit 736.f
odit Herodis filios 754.g
accusat Salomen 755.c
seipsum prodit & reconciliatur Herodi 757.g
reiicitur ab eodem & moritur 764.f
Pherora vxoris insolentia 763.e
Phiala lacus 860.f
Philadelphensium cum Iudæis dissidium 682.b
Philippus Ptolemæi Minnæi filius 723.g
Philippus Amyntæ filius cæsus 659.d
Philippus Antiochi Grypi fil. Syriæ parti impetans Antiochum Cyzicenum superat 459.g. 460.a
cum fratre Demetrio pugnans totius Syriæ dominus constituitur 461.f
Philippus Archelai frater, quamobrem à Varo Romam præmissus 782.a
Philippus Herodis filius constituitur tetrarcha 599.f
succurrit fratri Archelao 610.b
portionem regni paterni consequitur 611.e
calũniatur à fratre Antipatro 767.c
Philippo Herodis filio quæ regiones cesserint 782.g

Cæsaream ad Iordanis fontes & Iuliadem condidit 789.b
Philippus Herodis frater moritur, & quam honestus fuerit vir 625.f
Philippus Iacimi filius Agrippæ copiarum præfectus 584.f
Philippus Iacimi filius Agrippæ præfectus 1001.f
quomodo in periculis seruatus, eiusque gesta 1003.a.1012.d
filiæ eius duæ in excidio Gamalæ seruatæ 868.b
Philippi Macedonis interitus 383.d
Philippo vni amicorum committit Antiochus Epiphanes regnum & filij tutelam 419.b
regnum affectans afficitur supplicio 421.d
Philistinus, Philistini 14.c
Philo Iudæorum legatus à Caligula repulsus 649.e
Philo historicus 1051.b
Philosophiæ tria genera apud Iudæos 784.g
Philosophi apud Indos Calani, apud Syros Iudæi dicuntur 1047.g
Philosophorum de Deo discordes sententiæ 1072.f
Philostephanus Ptolemæi Latburi dux 457.g
Philostratus historicus 1045.b
Phineas sacræ pecuniæ custos 966.d
Phinees Zambriam occidit, & exercitui contra Madianitas præficitur 116.f.117.c
Phinees domus sacerdotio donatur 254.e
Phinees filius Elis pontificis malus 164.f
Phineeses legatur ad Rubelitas & Gadditas cum reliqua dimidia tribu 143.e succedit patri in pontificatum 141.b
Phison fluuius, & quid significet 5.c
Phœbus Agrippæ legatus à Iudæis interemptus 816.c
Phœnicibus pecuniæ amor Græcorum commercium fecit 1038.e
Phœnicum antiquissima rerum memorabilium traditio 1035.g
testimonium de Iudæis 1039. c. 1042.1043. per totum
Phœnicum historia 1046.a
Phora quid significet 5.c
Phrates Parthorum rex humaniter tractat Hyrcanum 511.d
à suo filio occisus 619.f
Phraates Phraatis filius parentem occidit & matri miscetur, exul perit 619.f.620.a
Phrurea festi dies 382.d
Phryges populus 13.a
Phutes Phuti 13.g
Physcon Ptolemæi Epiphanis filius 488.a
Pilatus à Tiberio in Iudæam missus 789.c
Cæsaris imagines Hierosolymæ intulit ibid. quæ cum Iudæis Cæsareæ egerit ibid. Hierosolymis statuas iterum aufert ibid.f
Iudæorum tumultus propter Cæsa. imagines 789.c
tumultus alius ob Corban thesaurum sacrum ibid.f
Pileus pontificis qualis 86.a
Pinea ligna ex terra aurea 271.a
Piso legatus Pompeij 473.f
Pistus nobilis defectionis à Romanis autor 1000.f.1005.c
Pitholaus Hierosolymorum præfectus 476.c.723.c. transfugit ad Aristobulum 477.b
occiditur à Cassio 479.d
Placidi & Iosephi velitationes circa Ptolemaida 1015.c
Placidus tribunus in exercitu Vespasiani 834.b. in Galilæam maximam multitudinem occidit 837.d
à Iotapata repulsus aufugit ibid.
quomodo Itaburium montem occuparit 866.g
gesta contra Gadarenses 888.d
Platane, vicus Sydoniorum 760.f
Plato veritatem de deo proferre timuit 1071.f.1076.d. Mosen imitatus 1079.b
Plinthines situs 894.b
Plistorum apud Dracos secta 618.b
Polemon, Ponti regulus 678.d
Polemon circuncisionem admittit & Bernicem ducit vxorem 693.e
Politianus tribunus cur à Cestio Hierosolymam missus 803.c
eius oratio & gesta ibid.
Pollio Pharisæus Herodi amicus 510. b.541.f
Polybius Megalopolitanus historic. 1065
Polycrates Lacedæmoniorum nobilitatem fœdare tentauit 1051.c
Pompeius qualibus muneribus honoratus, & quæ gesserit 471.e
eius virtus 474.g
Pompeius Magnus Hyrcani & Aristobuli causam cognoscit 718.d
Hierosolyma capit 719.e.720.b
Q. Pompeius cos. 672.a
Pompeij malitia in oppugnandis Iudæis 808.d
Pondera quis inuenerit 7.c
Pontificis connubium & puritas 95.e
Pontificis ornatus qualis 84.b
Pontificis summi qualis electio 1073. c
Pontifices Hierosolymis qua fraude creati sint 872.c
Pontificum & sacerdotum dissidium 696.c
Pontificum iniquitas 698. d. origo, & qui ad eam dignitatem admittantur, quótque fuerint ab Aarone vsque ad finem belli Iudæorum cum Romanis 700.a.701
Pontificum templi Solomonis enumeratio 342.f
Pontificatus quando primum ad plebeios translatus 475.d
Pontificatum solere perpetuum esse 513.e
Pontificiæ stolæ custodia apud quos fuerit 624.c. repetitur à Fado 682.d
Pontius Pilatus Iudæa præsidet 619.d
Iudæos afficit contumeliis 621.b.623.g
accusatur à Iudæis & redit Romam 624.a
Popedius 654.f
Poppæa Neronis vxor 697.e.999.d
Portius Festus Iudæa procurator, & quæ sub eo sint gesta 696.e. quære Festus
Posidonij mendacia de Iudæis 1065
Prætoriam milites 668.d
Prætorij in castris Rom. descriptio 835.e
Prandium quæ hora faciunt Iudæi sabbato 1020.d
Principes singuli dedicato tabernaculo quid donarint 90.d
Priscus centurio Ionatham Iudæum sagitta transfigit 953.a
Priscus sextæ legionis dux à Iudæis occisus 820.f
Procymatium vnde dictum, & quamodo extructum 538.f
Procymia 747.f
Prodigia excidium Hierosolymæ præcedentia 960.c
Prophetis & pontificibus solis potestas data historiæ condendæ 1036.a
Prophetico spiritu vbi multi sint correpti 192.f
Proseucha domus precationis 1020.c
Protagoras ab Athenienſibus vix mortem effugit 1079.f
Prouidentia dei mundum & omnia regit 355.a
Pseudalexandri gesta 612.c
quomodo deprehensus ab Augusto & remex factus 613.d
vide etiam Alexander falsus
Pseudoprophetæ Hierobeami seductor 277.b
Ptolemæus Agrippæ & Bernices procurator à Ioanne Giscaleo spoliatus 824.f
Ptolemæus Epiph. moritur 407.g
Ptolemæus Euergetes Philopatoris filius quomodo ab Onia irritatus 401.b
& iterum reconciliatus ei per Iosephum 402.c
Ptolemæi Euergetis gesta post captam totam Syriam 1064.b
Ptolemæus Galilæa ab Herode præfectus interficitur 503.c
Ptolem. Herodis procurator 564. a
Ptolemæus Lagi Soter dictus Alexandro mortuo Ægyptum occupat & Hierosolyma 388.a
traducit Iudæos in Ægyptum 388.d

eius pu-

eius pugna cum Demetrio circa Gazam 1048.c
irruptio in Hierosolymam die sabbathi 1050.d. liberalitas & beneuolentia erga Iudaeos 1064.b
Ptolemaeus Lathurus Ptolemaei Philometoris & Cleopatra filius auxiliatur Samaritis 452.d
dissidens cum matre regno priuatur 452.g. 456. obsidet Ptolemaidem 457.d. Asochim oppidum capit, Alexandrumque Iamnaum vincit, & quanta eius saeuitia 458.a
Ptolemaeus Menneus quomodo se à supplicio apud Pompeium redemerit 471.g.472.a
Ptolemaeus Menneus Damascum bello vexat 464.g
Aristobuli coniugem & liberos quomodo tractarit 480.a
moritur 494.d
Ptolemaeus Minnaei filius 716.a
Ptolemaeus Philadelphus I. Iudaeos in Aegypto seruientes liberos dimittit, & legem Moysis in linguam Graecam magnis muneribus transferendam curauit 389. vsque 397
Ptolemaeus Philometor Ptolemaei Epiphanis 408.a. succurrit suo genero Alexandro seu Demetrio 436.e
duobus diadematibus coronatur simul, vincitque Alexandrum, & moritur 438.c
Ptolemaei Philometoris & Cleopatrae vxoris liberalitas erga Iudaeos 1064.c
Ptolemaeus Philopator 398.g
moritur 407.g
Ptolemaei Physconis immanis crudelitas & iniustitia 1064.d
poenitentia ibid.
Ptolemaeus Simonis Asamonaei gener socerum occidit & alia scelerata committit 710.f
quomodo oppugnantem Hyrcanum eluserit, cuius matrem & fratres interfecit 448.e
Ptolemaei dicti Aegypti reges 222.a
Ptol. vnde Alexandrini reges dicti 269.a
Ptolemais bis expugnata 458.c.f
Ptolemaidis situs descriptus 790.f
Ptolemais duo millia Iudaeorum apud se habitantiu interfecit 815.d
Ptolemaidenses à Iuda Machabaeo victi 416.f
Puellarum hereditas 125.a
Pueri sitientis astutia & fallacia contra Romanos 962.b
Puerperarum purgationis tempus 95.a
Purgatio post coitum cum vxore 94.d
Purificationis leges 94.a
Puteoli vrbs 652.c
Putei bituminis 18.a
Putiphares. vide Petephres
Pythagoras Samius emulatus Iudaeorum scripta 1046.f
multas Iudaeorum leges transtulit in suam philosophiam ibid.
Pythagorae & aliorum stoicorum de diuina natura sententia 1071.e
Pythium templum aedificatur 560.b

Q

Quadrigae solis sublatae à Iosia 334.g
Quercus Mambre 20.a
Quercus Ogis 19.b
Quinquagesimi anni remissio 96.b
Quintiliae fortitudo 655.a
Quintilius Varus Syriae praefectus 602.c
cognoscit causam Antipatri 590. vsque 594. & inde seditiosos Iudaeos expugnat 609.b
Quirinus ab Augusto mittitur ad censendam Iudaeam & Syriam 616.b

R

Rabatha ciuitas 111.f
Rabatha capta diripitur 228.b
Rachabe speculatores Hebraeorum tuetur à vi Chananaeorum, & securitatem ab hostibus impetrat 135.a
incolumitatem promissam recipit, & munifice donatur 137.a
Rachelis pulchritudo 29.b
amulatio erga sororem 30.f
mariti complexum sorori vendit, furatur idola patris 31.a
eius astutia 32.d
mors ex partu 34.c
Ragaus Heberi filius 15.c
Raguel, qui & Ietheglaus, sacerdos, filiam suam Moysi adoptato tradit vxorem 60.a
Moysi ob victoriam gratulatur, & consilium dat ei distribuendorum officiorum 97.c
Ramatha ciuitas 165.b
Rapsacis Senacheribi copiarum praefecti insolentia 328.c
ipse cum exercitu diuinitus delitus 330.d
Rases Damascenorum rex Achacem bello petit 321.d
quem mox Syrorum rex impugnat ib. & occidit 322.d
Rebecca Batuelis filia 15.f. petitur in connubium Isaco 24.e
parit geminos 26.d
fallit maritum 27.c
Receme vrbs quae aliàs Petra 117.e
Recemus rex ibid.
Repudij libellum mittere maritis non vxoribus ex lege permissum 532.d
Rex quis & qualis sit 125.b
Regis potentia 361.x
Regum imperium quamdiu duraueret apud Iudaeos 367.b
Regum virtutes praecipuae quae 251.d
Regibus non licet esse ignauis 206.d
Regibus subditi quae ferant 173.g
Rhegines populus 13.c
Rhinocolura 733.d
Rhiphates, Rhiphatai 13.c
Rhoa petra 149.c
Roboamus Solomoni in regnum succedit, insolens in populum 274.f
decem tribus regni amittit 275.f
quot & quas vrbes condiderit 278.b
item arma comparauit, foederibusque suum auxit regnum, & ductis xviij. vxoribus liberos gignit, adque impietatem deficit ibid.
dedit vrbem Susaco 279.d
pro aureis scutis amissis aerea substituit & moritur ibid.f
Roma sub Vespasiano creuit & floruit 975.a
Romanorum in Iudaeos beneficia 398.c
Romani quibus honorib. & beneficiis Iudaeos affecerint 485.e. & inde
Romanorum dissidium inter se 427.
Romani Germanos captiuos vbique circunduxere 807.a
Romani in praesidio Massadae interfecti à Iudaeis 809.f
Romanorum stratagema in oppugnando templum 820.a
Roman. quot millia à Iudaeis caesa 821.f
Romanorum quantus fuerit exercitus contra Iudaeos 834.e
ipsorum castrorum descriptio 835.c
Romanorum industria in seruis domesticis instituendis 835.a
disciplina militaris 999.e
Romani omnia, praeter Giscalam, ceperunt 863.a
Romani muro Hierosolymae potiuntur, eiusque partem maximam diruunt 923. d. cum Iudaeis acriter confligunt ibid. & 625.d
alterum murum capiunt 925.d
Romanos sancta Iudaeorum reuereri 927.f. per legem Iudaeorum multa de suis moribus derogasse 930.d
illacrymasse incendio Hierosolymae 933.c. ab incendio defendunt 935.c
Hierosolymam capi desperant 936.d
Romani intra xxi. dies aggeres extruunt 942.c. pugnant cum Iudaeis circa aggeres 943.f
Antoniam magna pugna obtinent 846.c. circa custodias pugnam atrocem instaurant 950.d
Romanorum notitia sero ad Graecos peruenit 1038.g
Romus, Romai 14.b
Rooboth puteus 26.f
Rubelitae & Gadditae altare construunt super ripa Iordanis 143.c
Rubelus, alias Ruben nascitur 30.e
eius pietas in fratrem Iosephum 38.c

se ac fratres proditionis insimulatos excusat 45.b
eius filij quatuor 52.a
Rubrius Gallus Sarmatas superat 976.b
Rufus magister equitum 779.e
Rufus præfectus militum Archelai 607.b
Rupa mirabilis magnitudinis in regia Macheruntis descripta 981.a
Ruthes amor erga socrum suam, & eius fortuna 163.f.164.a

S

SAba Æthiopum regia, quàm valida vocatur postea Meroe 58.b
Sabaeus seditiosus persuadet decem tribubus defectionem à Dauide 238.b
Sabas, Sabai 14.a
Sabathes, Sabatheni ibid.b
Sabactas, Sabacteni ibid.
Sabathes Commentariensium princeps 241.f
Sabba mensis 110.c
Sabbaeus orator supplicio addicitur 434.c
Sabaticus annus 486.f
Sabbaticus amnis à Tito spectatus 976.c
Sabbathum & eius vacatio à laboribus seruatur 4.f.719.f
Sabbatum magno malo obseruatum 411.d. negligendum aliquando ibid.& 428.d
Sabbion Alexandram Herodi prodit 321
Sabecus exercitus Syrorum præfectus vulneratur & moritur 224.g
Sabinus procurator Syriæ Hierosolymis regiam occupat 603.a
vexat Iudæos propter auaritiam suam 779.f
Sabini Syri forma, habitus & fortitudo insignis 945.d
Sabinus Romæ capitolium nocte occupans occiditur 902.e
Sabuchadus eunuchus indicat regi, crucem in Amanis ædibus extructam pro Mardochai suspendio 379.g
Sacrheus transfuga Iosepho prodit insidias Ioannis 1017.b
Sacerdotis sacrificaturi habitus 84.b
Sacerdotum castitas & connubium 95.e
Sacerdotum & pontificis cum eorum vestitu & insignibus descriptio 918.e
Sacerdotum immunitas 53.b
Sacerdotum mos Hierosolymis 898.d
Sacerdotum nobilitas apud Iudæos 1036.a
nuptiæ ibid.
Sacerdotibus quæ cedant 109.a
Sacrificiorum genera quibus fiant modis 90.91.92.93.94.per totum
Sacrorum scriba 54.e
Sadeus Xerxis præfectus 371.e
Sadocus pontifex constituitur 222.g.241.f.250.a
Sadducus nouas res molitur 616.e
Sadducæorum secta 442.d.617.e.784.g
Salampso Herodis filia 627.f
Salmanasar Cuthæos in Iudeam transfert 345.e.364.g
Salmanasaris contra Israelitas vict. 359.a
Salome, aliàs Alexandra, vxor Aristobuli, soluit vinculis fr. mariti defuncti 456.b
Salome quæ Iulia Augusti coniugi testamento reliquerit, 789.a. eius reditus erant sexaginta talenta 783.b
Salome Antipatri filia 723. d. soror Herodis prodit Iosephum maritum suum fratri 517.b. alteri marito Costobaro repudij libellum mittit 532.b. odium exercet in Herodis filios & earum vxores 553.e.594.f. accusatur Herodi 566.b. Alexa iungitur connubio 583.b
Salome vxor Herodis moritur 619.a
Salomon promittitur Dauidi successor & templi extructor 220.g
nascitur 227.g. instruit eum pater 246.b. constituitur rex 248.a. quomodo regnum nactus se de hostibus sit vltus 254.b. regis Ægypti filiam ducit vxorem 255.c. petit à deo & accepit sapientiam ibid. e. controuersiam mulierum duarum diiudicat 250.d. toparchus quos habuerit & quantas diuitias sapientiámque ac philosophiam 256.f. coniurationes & incantationes composuit 257.f
eius cum Iromo amicitia & materia cadendæ petitio & concessio 258.259.per totum. templum cum vasis quomodo extruxerit & arcam eò transtulerit 256.vsque 266. somnium videt & regiam extruit cum domo regina 265.g.266.quibus donis remunerauerit Iromum 1042.d
Hierosolyma muris & turribus instaurat & vrbes condit 268.e
ingentes thesauros ex Aurea terra & aliunde accipit 271.a
quali satellitio stipatus incesserit ibid.g
quanta opulentia Hierosolyma auxerit 272.b
deficit à pietate, ac ducit vxores DCC. & concubinas CCC. 272.d
predicitur ei filium ipsius pœnas prosè daturum ib. multis hostibus à deo excitatis infestatur 275.a
moritur Roboamo successore regni relicto 274.e
quo tempore ædificauit templum Hierosolymis 1042.b
Salpadis filiarum hereditatis ius 118.f
Saltis regis gesta 1039.f
Saltus Libani, aula Salomonis 270.c
Samaias propheta Hierobeamo minatur 279.c
Samaas vir iustus accusat Herodem & vaticinatur Iudæis mala imminentia 484.d
Samarei populus 14.d
Samaraa quæ Mareane vrbe dicta 285.a
Samaria ab Hyrcano expugnata solo æquatur 452.e
Samaria vrbs, vide Sebaste 531.b
Samariæ regionis descriptio 833.d
& quid à Iudæa discrepet ib.
Samarita qui ante Chutræi 386.a
Samaritarum odium in Iudæos 36.b
accusantur apud Darium ib.e
Samaritæ Iudæos infestant 401.a
Iudæos se esse negant agentes feliciter 410.a
Samaritarũ dissidium cum Iudæis propter templum 433.g
Samaritanorum facinus in festo Azymorum 619.a
Samaritanorum seditio 623.f
Samaritanorum & Iudæorum dissidium 691.d
Samosata capitur 738.e
Samosatæ ciuitatis situs 983.g
Sampsigeramus Emesinorum rex 678.d
Sampson quid significet, & quomodo natus 160.c
connubium & gesta eius 160.d
Samuelis natiuitas & prophetia 165.c
consilium de libertate recuperanda 111
Samuel senio grauatus filiis reip. administrationem concedit 171.d
Samuel propheta Saulem inungit regem 175.d. ostento indicat Hebræis deum iratum propter regem petitum 179.a
Saulum docet Amalecitarum internecionem 183.d
eidem regni amissionem nunciat 185.d. Dauidem vngit regem 186.e
moritur 200.b. ab inferis reuocatur per ventriloquam 204.e
Sanaballetes Darij præfectus dat filiam suam Nicaso vxorem Manassi fratri Iaddi pont. 383.b
deficit à Dario, Manassi templum & sacerdotium confert moriturque 384.e
Sanctum, quæ tabernaculi pars 82.a
Sanctum Sanctorum ibid.
Sinagdrui princeps Hebræorum 152.b
Sanguinis esus interdicitur 11.a.94.b
Sapha, loci nomen 385.d
Saphanus scriba 333.g
Saphora oppidum 476.g
Sapientes qui Iudæis 703.a
Sappho vicus 781.b
Sara Aranis filia 15.d
Sara Abrahamo marito famulam adducit prolis procreandæ gratia 19.b
nunciatur ei partus sterili ibid.

expellit

expellit Agarem cum puero 22.a
moritur 24.b
Sarabaz anus 365.b.366.d
Saramalla Syrus Phasaele insidias indicat 371.d
Sarepta oppidum 285.f
Sareptana vidua fiducia 225.g.226.a
Sardonichas XII. cum vestitu pont. 90.a. quibus inscripta sunt nomina filiorum Iacobi, in Essene 85.d
qua virtus eis insit & quando cessaris 90.b
Sarmatæ Istrum transgressi præsidium Romanum & Fonteium Agrippam interficiunt 976.a
proximas regiones totas pernastant ibid.
Satum quanum capias 305.g
Saturninus legatus 760.e.762.b
Saturninus Syriæ præses 571.c
eius sententia in filios Herodis 578.d
Saulus asinas patris quærens à Samuele rex constituitur 175.c.176.f
quàm decora fuerit statura 174.e
vincit Ammonitas 178.a
Palestinos superat, & aram extruit 181.f.
quot liberos habuerit 183.b
Amalecitas dolet, & regi parcens peccat 185.a
regno exuitur 186.a
numine priuatur, & fit dæmoniacus 186.g.187.a commouetur contra Dauidem 189.e. insidiatur vitæ ipsius 190.a.192.a. Dauidi reconciliatur 200.a
consulit ventriloquam 204.c
fortitudo eius 205.g.206.a
cadit vna cum suis filiis in prælio 208.f. ipsius progenies datur ad supplicium Gabaonitis 242.a
eius violentia 699.b
Scaurus Hyrcanum in societatem recipit, & obsidione liberat 471.c
cum Areta fœdus init 475.f
in Syriam præses missus 718.a
pecuniis corrumpitur ibid.
Aretam multat 721.c
Scenadocus 33.e
Scipio Alexandrum Aristobuli percussit securi 479.g
Scopas dux Ptolemæi Epiphanis 399.a
Scopi loci descriptio 908.d
Scythæ populus 13.a. à Græcis qui Pontum navigant cogniti 1038.f. Anacharsim à Græcia redeuntem quare interfecerint 1080.a
Scythopolis ciuitas 141.g
Scythopolis ciuitas Decapoleos maxima 856.g
Scythopolitarum immanitas 1000.b
Scythopolitæ Iudæorum tredecim millia perfidiosè interficiunt 814.f
Scythopolitarum clades enarrata 992.c
Sebas fil. Ili, vnus fortium Dauidis 243.e
Sebaste conditur 476.f. olim dicta Samaria 452.b.531.b. expugnata & diruta 711.g
Sebastæni, equitum ala sub Cumano 795.a
Sebastenorum contumelia in mortuum Agrippam 680.a
Sebast. portus 768.d
à quo sic dictus 590.c
Sedecias Ioachimi patruus rex constituitur 338.b. eruditur ab Hieremia & Ezechiele, sed frustra ibid.c
expugnata vrbe capitur cum vxoribus & liberis, crudeliterq; tractatur 341.c. moritur 343.a
Sedecias pseudoprophetæ cornib. ferreis sibi aptatis quid Achabo vaticinatus sit 294.g
Sehon rex negato Hebræis transitu, prælio vincitur & occiditur 111.a
Seianus Neroni insidians occiditur 632.d
Seir quid significet 632.d
Selene, alias Cleopatra, Syriæ regina Tigranem offendit 465.a
Selennarus Senacheribi filius patris interfector 330.c
Selesinus Iabessi filius Zachariam Hieroboami occidit, & regnum occupat, quod trigesima post die amittit interfectus 320.b
Seleucia vrbs à quo condita & denominata 649.e
Seleucus Antiochi Grypi filius patri succedens cum patruo Antiocho Cyziceno belligeratur eúmque necat 459.g. vincitur ab Antiocho Pio, & in Cilicia cum amicis concrematur 460.a
Seleucus Asiæ rex opes Iudæorum sacerdotio auxit 1087.a
Seleucus Babylonem mortuo Alexandro occupat 388.a
Seleucus Nicanor quos honores & beneficia Iudæis exhibuerit 398.b
Seleucus Soter Antiochi magni fil. 406.f
Semechonitis lacus descriptio 863.b
Semeis conuiciatur Dauidi 230.e. eidem gratulatur victoriam & regnum 236.d
occiditur 255.b
Senaar campus 12.c
Senacheribus Assyriorum rex Hierosolyma & Ezechiam eorum regem oppugnat 328.a per totum, re infecta domum se recipit 329.e. à filiis senioribus occiditur 330.d
Senacherib. rex Assyr. quomodo fugatus 929.c
Senatus contra Claudium in Capitolium conuenit 792.c
Senatus Romani & plebis dissidium 671.c
Senis cuiusdam magnanimitas 503.a
Senis cuiusdam seueritas 737.b
Senius Gallus Syriæ præses 100.e
Cn. Sentij Saturnini oratio 664.e
Sepheris vrbs Galilæa 607.e.1015.e 1023.c. capta incendio absumitur 609.b.781.a
Sephoris cum tribus aliis ciuitatibus à Iosepho deficiunt & recuperantur 827.d
Sepphoris ciuitas Galilæa maxima 832.e
Sepphoritæ à seditiosis molestantur 1000.e
Sepphoritarum fides erga Romanos, bellum mouent suo malo 1027.d
Sepphoritæ à Iosephi militibus spoliantur prædaque reddatur 828.e
Sepphoritæ Ptolemaidem ad Vespasianum pacati veniunt 832.e
Septimus annus 711.c
Septimi anni remissio 96.b
Septimi diei obseruatio 719.f
Septuaginta Interpretes legem tantum Iudæorum in Græcam linguam transtulisse 2.d
Septuaginta interpretes legis transferendæ causa ad Ptolemæum Philadelphum mittuntur 403.a. quomodo excepti & tractati 395.396.397 per totum
Serebaus dux Iudæorum Babylonem deducendorum Hierosolyma 363.g
Serpentis inuidia, & quomodo Euam seduxerit 5.d. mulctatio 6.c
Serpentes volucres Ægypti 58.c
Serugus Ragai filius 15.c
Sethon qui & Ægyptus denominatus 1052.c
Sethus filius Adami 7.f. eius filij quales, & quas artes inuenerint ibid.
Sextus Cæsar præses Syriæ 483.d.725.g. interficitur à Cæcilio Basso 488.f
Sextus Cerealis quintæ legionis præpositus 956.f
Sica qualis gladius, & sicarij vnde dicti 697.a. eorum impia facinora 698.e
Sicarij Hierosolymis palàm latrocinantur 597.c
eorum fraus ib.
Sicariorum in Massada crudelitas 887.f
Sicella loci nomen 202.b
donatur Dauidi à Saulo 203.d
diripitur & incenditur ab Amalecitis 207.a
Sicima vrbs 33.e
Sicima caput Samaritarum 386.c
Sicima capta & solo æquata 157.a
Sicimitarum exitium ib.
Sicimitis pareit Saulus 184.c
Sicimitæ quid petierint ab Alexandro Magno 386.d
Siclus numus qualis 88.e
Sideralis scientia quis inuenerit 8.a
Sidonius, & Sidon vrbs 14.c
Sidonij materiam præstant Iudæis ad templi ædificium 364.c
Signi dandi auctoritas penes quos Roma 666.e

Sila militib. Agrippæ preficitur 675.
d. offendit Agrippam 676.f
occiditur 679.f
Sila Tiberiensium dux 1005.c.1019.f
Silas Iosepho de insidiis & perfidia Ioannis Giscaleni scribit 826.c
Silo dux Roma. exercitus 500.a.734.e
corruptus deprehenditur 500.e. 735.d
silus vrbs 140.d
Simeonis natiuitas 30.e
vindex ingenium, filij sex 52.a
simeoni quæ terræ portio cesserit 141.e
simeonitidis tribus facta post Iesum mortuum 145.c
simonis Asamonæi filij gesta 710.d
Simon Boethi filius pontifex constituitur 537.c
priuatur sacerdotio 589.c
simon Camithi annuum pontificatum administrat 619.c
simon Canthara constituitur pontif. 675.c. priuatur eo 676.c
simon Cyprius magus 693.d
simon Essæus Herodi somnium explicat 614.b
simon Galilæus defectionis arguitur 784.g. propria secta Sophista erat ib.
simon Gamalielis filius struit insidias Iosepho 1013. d. capitur à Iosep. 1024.a
simon Gioræ filius Romanos apud Bathoron inuadit 819.a
Acrabatenam toparchiam tyrannide opprimit 820.a
cum latronibus qui erant Massadæ Idumæam populatur ibid.b
ex Acrabatena toparchia pulsus est ab Anano pontifice 894.a. eius gesta ibidem & 895.896.897.904. 905. per totum 914.g. 920.a.931.f. 932.g.938.e. 946.c.962.963. 964. 965.966.967. 968. 969. 970. 971. per totum
simon Herodis seruus regnum affectans obtruncatur 607.g.608.a
simon Iustus pontifex 392.a.401.b 407.d. eius filij tres, omnes pontifices 408.c
simon Matthes Matthæi fil. 410.g strenuè iuuat fratrem Ionatham 429.a. & f
simon Matthiæ Ioannis filius præficitur exercitui, mittitur auxilio Galilæis & hostes vincit 416.e
simon quidam Essenus Archelai somniorum interpres 784.c
simonis filij Cathlæ oratio ad pontifices 880.b
simonis Sauli filij & totius familiæ suæ fatum miserabile 814.f
simonias vicus 1007.c
sina mons 60.b.95.c
sinaus mons 288.d
sinai populus 14.d
Sis, nomen clini & quid significet 298.c
sisa Dauidis sit Scriba 222.g
sisines Syriæ ac Phœnices præfect. 358. c. conatur templi ædificium inhibere 359.c
sobacchis Chetthræus strenue pugnans contra gigantes victoriam reportat 242.d
socratis mors & mortis causa 1079. e
sodomitarum felicitas, reges & prælia cum Assyriis 17.e
excidium ipsorum 20.c
sodomitica terræ descriptio 892.f
sogana Arabum vicus 1019.c
sogane & seleucia rebellant 863.b
earum situs ibid.
sohemus Ituræus Herodis mandata vxori eius aperit 527.g
interficitur 529.g
Sohemus rex Emesæ contra Antiochum 984.a
Solomona mater nobilis septem puerorum 1095.f
eius animosa oratio ad Iacobum filium natu minimum 1096.c
Solomonæ matris Macchabæorũ laudes 1097. 1098. & seqq. eius immania supplicia & insignis tolerantia 1099.1100
Solyma quæ Hierosolyma 18.d.218.d
Somnia cur deus immittat 43.g
Sophaces vnde dicti 24.e
Sophira regio 269.f
Sophistæ concitant tumultum 772. a
Sosius prouinciam cum exercitu ab Antonio accipit 504.d. Antigonum supplicem factum irridet & vinctum custodit 507.d
Hierosolymis discedit 508.a
quomodo se gesserit in expugnandis Hierosolymis 740.d
Spadones abominandos 129.b
Spasini castrum 684.b.685.a
Spelunca Galilææ quomodo expugnatæ ab Herode 502.d
Spelunca latronum quales fuerint 736.g
Stola pontificia quando fuerit deprompta & à quibus custodita 544.c
Stratonis turris, postea Cæsaria 535.a. 695.g.696.a
ædificatur 538.c
Stratopedum munimentum incensum 812.d
Subditi quomodo contineantur in officio 537.g
Supplicandi mos apud Syros 292.b
Susa scribis præficitur 241.f
Susacus Ægyptiorum rex Hierosolyma spoliat 222.c
contra Roboamum ducit exercitum 279.b. Hierosolymam in deditionem accipit, templúmque spoliat ac thesauros Solomonis aufert 279.d
& quomodo imbellem nouerit ibid.
Syllæus ambito Salomonis connubio frustratur 566.e
latronibus Trachonitis auxiliatur & creditam pecuniam Herodi reddere non vult 570.f.571.d
desert Cæsari Herodem 571.g.572.
accusatur apud eundem per Nicolaum, & damnatur capitis 576. b.577.b.
iterum accusatur 586.g.587.a
Syllæus procurator Obodæ 755.c
Syene puteus 26.g
Syria subditur Dauidis imperio 222. b. Iudæos apud se habitantes occidit 992.d
Syrus Mesopotamiæ rex vincitur 224.e
Syri populus 15.a
Iudæorum ciuitates vastant 813.g
Syrorum cædes 817.g
Syrorum cum Græcis dissidium & reconciliatio 649.g.650.a
Syrorum cum Iudæis dissidium 696.a
Syrorum vici & ciuitates enumeratæ quæ à Iudæis vastabantur 813.g
Syrorum auaritia & crudelitas 940. a
Syssares dux Iabini exercitus quomodo occisus 159.b

T

TAbernaculi vasorum descrip. 82.83
Tabernaculi institutio & extructio 98.e
eius interpretatio 86.f
illustratio 88.c
Tabernaculo dedicato quæ dona principes singuli contulerint 90.d
Tabernaculi perfectionis modus 96. g
Tabernaculorum festiuitas 92.d
Talentum quot minas contineat 83. e
Tanis Ægypti vrbs 17.d
Tarichearum situs 857.f
Tarichearum incolæ quingenti & sex millia ceciderunt 862.b
Teglaphalassar Assyriorum rex quomodo Israelitas tractarit 320.a
auxiliatur Achazæ contra Syros 322.d
Tempestatis horrendæ descriptio 881. a
Templum in Garizin extructum 383.f.386.f
Templum Chuthæorum Garizin quando desolatum 450.d
Templi structura apparatus 259.a
exordium & tota cum vasis descriptio 259.c.260. 261. 262. per totum
templo absoluto infertur arca 263. c
Templum Solomonis spoliatum & concrematum quando 342.a
Templum Hierosol. instauratur 364.f 365.d

365.d.spoliatur & prophanatur ab Antiocho 409.c
restituitur & repurgatur à Iuda Maccabaeo 415.d
Templi Hierosolymitani descriptio 915.f.916.917.918.per totum
Templi incensi fatalis dies 957.d
causa & principium ibid.
tempus à prima constructione per Solomonem vsque ad excidium 958.g
Templi Hierosolymis constructio & sacrorum ratio exposita 1066
ianuarum descriptio 1067.c
Tephthai Garsensis facinus 935.b
Terebinthi circa Chebron miraculosa antiquitas 895.e
Terentius Rufus rector militiae à Tito relictus 972.b
Terminos terrae non mouendos 123.c
Terra vera, qualis 4.d
Terrae motus ingens in Iudaea 520.e
Terra Oniae 724.c
Testes qui sint, qui minus 122.e
Testis falsi poena ibid.
Thadamora vrbs 268.f
Thano Amathenorum rex cum Dauide amicitiam init 222.d
Thamanus occiditur 284.g
Thamara Dauidis filia, Abesalomi germana 218.f
stupratur à fratre Amnone 228.g
Thamna & Thamnitae 160.c
Thamna oppidum 145.b
toparchia 890.d
Tharbis Aethiopum regis filia Moysi nubit 59.b
Tharrus Nachori fil. Abrahami pater 15.c. migrat Carrhas ibidem moritur ibid.
Tharsices Aethiopum rex 330.a
Tharsis, Tharsenses 13.c
Tharsus Ciliciae vrbs ibid.
Thaumastus Caij seruus 633.d
oblata Agrippae aqua quam gratiam acceperit ibid.
Theatri Rom. descriptio 659.b
Thebethus mensis 370.a
Thecoa vicus 1031.b.894.g
Thella vicus 832.g
Themosis regis gesta 1040.e
Theodectes poeta cur glaucomate infestatus 397.d
Theodorus Zenonis filius impedimenta Iannai diripit 459.b
Theodori contra Alexandrum Hyrcani gesta 714.b
Theodosius orator supplicio addict. 434.c
Theodotius Graecus non obiter Iudaeorum mentionem facit 1051.a
Theophilus Anani fit pontifex 627.c
submouetur pontificatu 675.b
Theophilus Graecus Iudaeorum mentionem facit 1051.a
Theophrastus Iudaeorum & Tyriorum meminit 1046.g
Theopompus Atheniensium nobilitatem fœdare tentauit 1051.c
Theopompus cur mente motus 397.c
Thermusa Phraatis ancilla, & vxor mala 619.f
Thermutis, regis filia Moysen educat 56.d.adoptat eum 57.b
Theudas praestigiator seducit Iudaeorum vulgus 689.f
Theudio Antipatri auunculus 766.c
Theudio Doridis frater 588.e
Thiras, & Thires populus 13.b
Thobelus & eius inuenta 7.d
Thobelus, Thobeli populus 13.b
Thobiae filij Antiocho Epiphani autores vrbis Hierosolymorum expugnandorum 708.e
Tholomaeus latronum princeps plectitur 682.c
Thraces populus 13.b
Thraces asperrimos Rom. subdistos 806.c
Thraces propter vicinitatem Graecis cogniti 1038.f
Thucydides in multis tanquam fallax accusatur 1035.b
Thuri, mensis 263.b
Thygrammes, Thygrammei 13.c
Tiberias vrbs 1023.c
à quo condita & nominata 619.d
Tiberiadis seditio & secta tres 1000.e
Tiberias iterum rebellauit Josepho, & iterum recuperatur 827.e
Tiberienses Vespasiano se dedunt 859.d
Tiberiensis lacus Asphaltiti natura contrarius 891.b
Tiberiensium defectio quomodo prohibita 1011.c
Tiberiensibus spoliatis praeda redditur 828.f
Tiberius Alexander Iudaea praeficitur, ac Iuda Galilaei filios crucifigit 690.b
Tiberius Alexander à Claudio procurator missus 793.f
praecipuus exercitus rector apud Titum 907.a.956.e
Tib. Claudius vide Claudius.
Tiberius Drusi filius, Tiberij Neronis nepos, occiditur 636.b
Tiberius Nero Caesar constituitur 619.b. Isiacos & Idem supplicio afficit 623.b
petit amicitiam Artabani 629.c
quantus fuerit cunctator 631.c
morbo correptus designat successorem 634.e
mathematicorum studiosissimus 635.d
moritur ibid.
Tiberij imperium quanto tempore steterit 790.b
Tigranes Armeniorum rex quid gesserit 464.g
Tigris fluuius 5.c
Timagenes Graecus rerum Iudaicarum scriptor 1065
Timaus rex Aegypti 1039.e
Timidius defert Popedium Caio 654.f
Timotheus Ammanita pugnat contra Iudam Macchabaeum saepeque vincitur 416.c
Tirithaba vicus 623.f
Tiridates Armeniae rex 688.a
Tiro, veteranus miles Herodem honestè monens occiditur 761.e
Titus Frigius quintadecimae legionis praepositus 956.f
Titus imperator semper miseratus Iudaeos 706.c
cum exercitu Alexandriam peruenit 834.e
ob famam patris vulnerati perturbatur, & perturbatione iterum liberatur 845.a
Titus Vespasiani filius Iapham expugnat 848.a
Iotapatam capit 949.g
item Gischalam 870.f
Taricheas excindit 861.d
Gamalam ingreditur, Ioannem Leui persequitur 870.b
proficiscitur ab Alexandria Caesaream 903.d
eius expeditio contra Hierosolyma & exploratio vrbis 904.b
vrbem acriter 907.908. & seq. 920. 921. 922. 923
fortitudo eius & prudentia cum misericordia 924.925.931.f. & seqq.
muros vrbis oppugnat & expugnat 925.f.926
captiuis manus amputat 933.934.a
pugnat fortiter 936.a
periclitatur ibid.
eius gesta & virtutes 936. 937. per totum. 944. vsque 954.955.f. vsque 960.962. vsque 977.988.989
Titus Syriae praeses reconciliatur Archelao 570.d
Toparchia Iudaea ordine enumerata 833.g
Tormentorum bellicorum vis mirabilis descriptio 845.b
Trabs ex solido auro in templo Hierosolymitano 478.e
Trachonitae bis deficientes ab Herode rediguntur sub imperium 558.e
Trachonitis regio 15.a
Trachonitidis latrocinia & quomodo ab Herode sublata 539.d
Traianus decima legionis rector contra Iapham ciuitatem à Vespasiano missus 848.a. Tiberiadem missus vt ciuium animos experiretur 857.e
ad Titum Taricheas missus 859.c
cunctis trans Iordanem deuictis se Vespasiano iungit 890.f
Trebellius Maximus 666.b
Troglodytarum foemina gregum curam gerunt 59.f
Troianarum rerum notatio 1034.c

Tryphonis scurra dictum in Hyrcanum 405.g
Trypho tonsor garrulitatis pœnas luit 579.f.761.d
Tymius Cyprius 628.a
Tyrannidis natura 665.b
Tyrannus, Herodis stipator falso accusatur 574.759.d
Tyrannus & Priscus præfecti castrorum cum pluribus equitum magistris à Floro pecunia corrupti 819.f
Tyridates rex Armeniæ fermè in acie ab Alanis captus effugit 985.c
Tyriorum in re nauali peritia, & pugna contra Assyrios 325.e
Tyrij Iudæos apud se habitantes partim vinctos custodiæ tradunt, partim trucidant 815.d
Tyriorum publicæ literæ & historiæ 1042.b
Tyronis libertas in loquendo quanto ipsi malo fuerit 579.e
Tyrus, ædificium Hyrcani filij Iosephi 407.e
Tyrus quando condita 259.e

V

Valerianus Decadarchus Tiberiadem missus à Vespasiano vt populum conciliaret 857.c
Valerius Asiaticus 660.a.671.e
eius generosum dictum 664.b
Valerius Gratus Iudæa præficitur 619.c
Vardanes Artabani filius Parthorum rex bellum Izatæ indicit occiditúrque 687.g.688.a
Varus Syriæ præses 768.g.776.f.777.d
quid gesserit in Iudæa 780.f
Varus Agrippæ iunioris regia præfectus eiusque malitia 1002.a
Vari procuratoris Agrippæ perfidia & crudelitas in legatos Bataneorum 815.g
Vaste regina vxor Artaxerxis 373.d
incidit in regis indignationem & repudiatur 374.a
Velum tabernaculi & templi 81.g.82.a
Veneficiorum pœna 128.b
Venditius dux Rom. quomodo se gesserit in bello contra Antigonum 500.a.734.e
Vetriloquorũ vaticinia qualia 204.c
Veranius trib. plebis 670.b
Veritatis potentia omnium summa 262.c
Vespasiani & Titi erga Iudæos animi quales 398.c
Vespasianus cum Agrippa in Iudæam venit 1039.a
Vespasiani imperatoris laudes, & expedtio in Syriam 830.b
Sephoritis auxiliatur 834.b
gesta eius in Iudæa passim habentur 837.838. vsque 845.850.851.852.853.854.855.856.857.858. & 860.861. vsque 870. & 885. vsque 902.
Vespera quæ diei pars 4.c
Victimæ salutares 90.e
Victimæ sint integræ 96.a
Vicus in Galilæa minimus, supra quindecim millia colonorum habet 833.b
Vindex cum optimatibus Galliæ à Nerone deficit 890.b
Vini potentia 360.g
Vitæ humanæ terminus 8.e.15.e
Vitellius Syriæ præses Iudæis impetrat rursus stolæ pontificiæ custodiam 544.d.624.f. beneficus est in Iudæos 624.c. exuitur prouincia 649.f
Vitellij pugna circa capitolium 893.d 902.d. mors ibid.
Vitellij victoria apud Bebiracum contra Othonem 896.d
Vitellius cum exercitu ex Germania Romam proficiscitur ib.e
Vitellius Cæcinnam cum magna manu Antonio primo obuiam mittit 901.f. exercitus totus deletus 902.b
Vitri apud Memnonis sepulchrum natura miraculosa 791.a
Volumnius, Syriæ præses 571.a
eius sententia in Herodis filios 578.e.761.a
Vologesus Parthorum rex 688.a
Tito auream coronam mittit ob deuictos Iudæos 976.f.
Vonones Parthorum regnum consequitur 620.c
amittit ibid.
Vna dies, pro, prima dies 4.c
Vra, Chaldæorum vrbs 15.d
Vriæ virtus, & quomodo à Dauide periculis fuerit obiectus vt occideretur 225.c
Vrbem quis primus condiderit, & instituerit 7.b
Vses Damasci conditor 15.a
Vxores plures permittere Iudæorum leges 583.d
Vxores quando, & quales ducendæ 125.a

X

Xaloth vicus 832.g
Xanthicus mensis 9.a.64.g.93.a
Xerxes Darij filius paterni regni hæres in Iudæos beneficus, quicquid petierunt Esdras & Neemias gentis suæ nomine concedit 367.f. 368.369.370.371.372. per totum. ei mortuo succedit filius Artaxerxes 372.a

Z

Zabadis magistratus 298.a
Zabelus dynasta 437.f
Zabulonis natiuitas 31.b. filij 52.b
Zabulon ciuitas Galilæa à Cestio direpta & incensa 817.e
Zabulonitarum sors 141.g
Zacharias Hieroboami filius patri in regnum succedit 318.f
sexto regni mense occiditur 320.b
Zacharias Ioadi pont. filius in ipso templo lapidibus obruitur 314.e. 884.c
Zacharias propheta 365.f
Zacharias supremus Israelitarum dux Amiam Achazæ filium superatum trucidat 321.f
Zamares Elanum regem cum vniuersa familia tollit, & se regem constituit, quo regno septem diebus potitus seipsum exurit 284.e
Zambrias alienigena se miscens & Moysi obloquens occiditur à Phinee 116.f
Zaræus Æthiopum rex Asano bellum inferens vincitur 283.b
Zarata Amanis vxor mali consilij marito autor 378.b
Zebis dux captus 155.b
Zelota cum Idumæis plebem mactant 883.d
Zelotæ insidiis, vxorem Simonis Giocæ rapiunt 896.a
metu perculsi eam remittunt ibidem c
Zelotarum scelerata facta repetita 986.e
Zelotæ insidiis vxorem Simonis Giorræ rapiunt 896.a
metu perculsi eam remittunt ibidem c
Zelotarum dominatio, causa excidij Hierosolymitani 904.b
eorum immania supplicia ibidem
Zenon Cotyla Philadelphensium tyrannus 448.g.711.d
Zenodorus Trachonitarum præfectus, latrociniorum fautor, ditione priuatur 539.d
moritur 540.g.746.b
Zipheni Dauidem Saulo prodere conantur 198.e
Zona pontificis qualis 84.f
Zoor rusulcum 20.f
Zopyrion Græcus non obiter Iudæorum mentionem facit 1051.a
Zorobabel soluta quæstione Darium voti commonefacit 362.e
reducit Hierosolyma dimissos à Dario Iudæos, eisque patrocinatur 363.c
princeps Iudæorum captiuorum 358.d.363.f

FINIS.